

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

**ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
«ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ»**

Συγγραφική ομάδα

Ευάγγελος Συρίγος
Γεωργία Τσιρώνη
Δρ Γεωργία Χειρχαντέρη
Έλλη Λεβεντάκη

**Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης
του εκπαιδευτικού εγχειριδίου**

Παύλος Κουρτίδης

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	13
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	18
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	18
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	19
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	23
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	25
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	25
2 . 1 . A	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ-18ος ΑΙΩΝΑΣ	25
2 . 1 . B	ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ	33
2 . 1 . Γ	ΣΧΕΔΙΟ – ΧΡΩΜΑ	43
2 . 1 . Δ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ	53
2 . 1 . E	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ	62
2 . 1 . ΣΤ	ΧΡΩΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	70
2 . 1 . Ζ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Α΄)	78

2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	82
2 . 2 . Α	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ)	82
2 . 2 . Β	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ	90
2 . 2 . Γ	ΣΚΙΤΣΟ – ΣΥΝΘΕΣΗ	99
2 . 2 . Δ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ	108
2 . 2 . Ε	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ	116
2 . 2 . ΣΤ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΚΕΤΑΣ	125
2 . 2 . Ζ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Β΄)	135
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	139
2 . 3 . Α	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕΛΙΔΑΣ	139
2 . 3 . Β	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	149
2 . 3 . Γ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΚΕΤΑΣ	156
2 . 3 . Δ	ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ	162
2 . 3 . Ε	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ	172
2 . 3 . ΣΤ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Γ΄)	180
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	184
2 . 4 . Α	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ	184
2 . 4 . Β	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ	192
2 . 4 . Γ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ	198
2 . 4 . Δ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Δ΄)	205
3	Διδακτική μεθοδολογία	209
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	212
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	212
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	213
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	214
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	215
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	217
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	217
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	217
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	219
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	221
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	222
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	226
5 . 1 . Α	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΝΟΗΜΑΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΣΕ ΟΠΤΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ	226

5 . 1 . Β	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΦΕΤΗΡΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	227
5 . 1 . Γ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΥΑΖΟΥΝ ΚΕΙΜΕΝΑ, ΕΙΚΟΝΕΣ Ή/ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΑ ΓΙΑ ΕΝΤΥΠΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ	228
5 . 1 . Δ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ, ΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΩΝ	229
5 . 1 . Ε	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ, ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	230
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	231

Βιβλιογραφία 233

A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	234
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	242
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	245

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και, ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκ-

παίδευσης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και στις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως επικεντρώνεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και στη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες που θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας.¹

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μία κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

1 Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2023). *Οδηγός Κατάρτισης: «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων»*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ανακτήθηκε από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων».²

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών».

2 ΦΕΚ 2661/Β΄/30-5-2022

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η Γραφίστας/-τρια Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων είναι ο/η επαγγελματίας, ο/η οποίος/-α, έχοντας καλλιεργήσει την αισθητική του/της αντίληψη και γνωρίζοντας τα στοιχεία και τις αρχές της εικαστικής γλώσσας και τις αρχές της τυπογραφίας, αναλαμβάνει τη μετάδοση και την προβολή μίας ιδέας ή ενός μηνύματος συνθέτοντας εικόνες, γραφικά και κείμενο προσαρμοσμένα κατάλληλα στο κοινό για το οποίο προορίζονται. Ο/Η γραφίστας/-τρια μεταφέρει και προβάλλει ιδέες για να εμπνεύσει, να ενημερώσει ή να προσελκύσει καταναλωτές με αμεσότητα και αποτελεσματικότητα, μέσω έντυπων ή ψηφιακών έργων, συνδυάζοντας στοιχεία εικαστικών τεχνών, τυπογραφίας, φωτογραφίας και γραφικών. Ο/Η Γραφίστας/-τρια Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων υλοποιεί το δημιουργικό του/της έργο υπό την επίβλεψη και την καθοδήγηση εμπειρότερου/-ης γραφίστα/-τριας. Στις περιπτώσεις που ασκεί ιδιωτικό επάγγελμα, υλοποιεί μόνος/-η του/της το δημιουργικό έργο και παρακολουθεί την παραγωγή της εργασίας σε όλα τα στάδια μέχρι την ολοκλήρωση και την παράδοσή της στον πελάτη. Σε αρκετές περιπτώσεις, ο/η γραφίστας/-τρια συνεργάζεται με άλλους σχεδιαστές ή απευθείας με τον πελάτη, προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα σχέδιά του/της αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το επιθυμητό μήνυμα και εκφράζουν αποτελεσματικά τις πληροφορίες.

Η γραφιστική είναι μία δημιουργική διαδικασία που συνδυάζει τέχνες και τεχνολογία, αποτελεί φορέα οπτικής επικοινωνίας κι έχει εφαρμογές σε μεγάλο εύρος επαγγελμαμάτων. Η γραφιστική ανήκει στον χώρο της δημιουργικής βιομηχανίας, η οποία απαιτεί εργαζόμενους/-ες που κατέχουν σε βάθος τουλάχιστον ένα γνωστικό πεδίο, αλλά έχουν και γνώσεις προκειμένου να επικοινωνούν με επαγγελματίες πολλών άλλων κλάδων.³ Η γραφιστική αξιώνει από τους/τις επαγγελματίες ένα ευρύ φάσμα πρόσθετων, κοινωνικών δεξιοτήτων, αυξημένη αίσθηση της περιέργειας⁴ και την ικανότητα να μαθαίνουν διά βίου.⁵

Τα επίπεδα επαγγελματικής ιεραρχίας στο επάγγελμα του/της Γραφίστα/-τριας είναι τα εξής:

- Δημιουργικός/-ή Διευθυντής/-τρια (Creative Director). Κορυφαία ηγετική θέση που προϋποθέτει πολυετή εμπειρία και επιτυγχάνεται προς το τέλος της καριέρας,
- Καλλιτεχνικός/-ή Διευθυντής/-τρια (Art Director). Ηγετική θέση επίβλεψης άλλων γραφιστών/-τριών,
- Ανώτερος/-η Γραφίστας/-τρια (Senior Designer). Εμπειρία 5-8 έτη,

3 IME/ΓΣΕΒΕΕ (2018).

4 *The Design Journal* (2018), 21(3), 349-370.

5 *Journal of Education and Social Sciences* (2018), 11(1), 73-82 B.

- Μεσαίου Επιπέδου Γραφίστας/-τρια (Mid Level ή Middleweight Designer). Εμπειρία 3-5 έτη,
- Αρχάριος/-α Γραφίστας/-τρια (Junior Designer). Εμπειρία 0-3 έτη,
- Εκπαιδευόμενος/-η (Trainee).

Ο/Η απόφοιτος/-η της ειδικότητας «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων» εισάγεται στην αγορά εργασίας ως αρχάριος/-α γραφίστας/-τρια και εξελίσσεται στην επαγγελματική ιεραρχία ανάλογα με την εμπειρία και τις δεξιότητές του/της.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η Γραφίστας/-τρια Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Μετατρέπει νοηματικές ιδέες σε λειτουργικές εικόνες που προορίζονται για εκτύπωση ή προβολή σε ψηφιακά μέσα,
- Σκιτσάρει ιδέες που μεταφέρουν ένα μήνυμα, προωθούν ένα προϊόν ή διηγούνται μία ιστορία σε χαρτί ή/και σε ψηφιακά μέσα,
- Δημιουργεί διανυσματικά γραφικά (σύμβολα, σήματα, γράμματα, συνθέσεις) για εκτύπωση ή ηλεκτρονική δημοσίευση,
- Επεξεργάζεται ψηφιογραφικές εικόνες για εκτύπωση ή ηλεκτρονική δημοσίευση,
- Χειρίζεται επιτραπέζια εκδοτικά συστήματα,
- Εφαρμόζει τη νομοθεσία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας,
- Μορφοποιεί κείμενα για εκτύπωση ή ηλεκτρονική δημοσίευση,
- Σελιδοποιεί υλικό περιεχομένου για εκτύπωση ή ηλεκτρονική δημοσίευση,
- Κατασκευάζει μακέτες για όλα τα προϊόντα που τυπώνονται,
- Σχεδιάζει δείγματα διάταξης σελίδων για ιστότοπους και εφαρμογές καθορίζοντας την αισθητική όψη τους,
- Αποδίδει κίνηση σε δισδιάστατα γραφικά και τίτλους τηλεοπτικών και κινηματογραφικών παραγωγών για προβολή σε ψηφιακά μέσα,
- Επεξεργάζεται βασικά στοιχεία αρχείων βίντεο και πολυμέσων για ηλεκτρονική δημοσίευση.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Το επάγγελμα του/της Γραφίστα/-τριας ασκείται σε μία μεγάλη ποικιλία επιχειρηματικών κλάδων που έχουν πολιτιστικό και οικονομικό αντίκτυπο και εντάσσονται στις Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες. Ο τομέας των εκδόσεων είναι ένας από τους μεγαλύτερους πολιτιστικούς κλάδους στην Ευρώπη,⁶ ενώ και στην Ελλάδα οι

6 Creative Europe 2021-2027. Culture and Creativity/Books and Publishing.

εκδόσεις ανήκουν στους κλάδους με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην προστιθέμενη αξία⁷. Το επάγγελμα έχει αυξανόμενη ζήτηση στον τομέα της διαδικτυακής διαφήμισης, του ηλεκτρονικού εμπορίου, της επικοινωνίας⁸ αλλά και της συσκευασίας.⁹ Ο κλάδος της ψηφιακής επικοινωνίας θεωρείται από τους πλέον αναπτυσσόμενους και δυναμικούς κλάδους στην Ελλάδα και παγκόσμια, ενώ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θωρεί τον οπτικοακουστικό τομέα ζωτικής σημασίας για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής πολυμορφίας και κυριαρχίας της Ευρώπης.¹⁰

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων» έχει πολύ θετικές προοπτικές απασχόλησης και μπορεί να εργαστεί, ενδεικτικά, στους ακόλουθους φορείς:

- Διαφημιστικά και δημιουργικά γραφεία
- Ατελιέ γραφικών τεχνών
- Εκδοτικούς οίκους, εφημερίδες και περιοδικά
- Βιομηχανίες και εργαστήρια εκτυπώσεων όλων των ειδών
- Επιχειρήσεις γραφικών τεχνών
- Βιομηχανίες συσκευασίας
- Εταιρείες σχεδιασμού εκθέσεων, εκδηλώσεων, συνεδρίων κ.λπ.
- Εταιρείες σχεδίασης και κατασκευής ιστοσελίδων, ιστοτόπων και ηλεκτρονικών καταστημάτων
- Εταιρείες κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών
- Εταιρείες σχεδιασμού πολυμέσων
- Εταιρείες σχεδιασμού βιντεο-παιχνιδιών
- Εταιρείες δημοσίων σχέσεων και μάρκετινγκ
- Φωτογραφικά εργαστήρια
- Εταιρείες επιγραφών και πινακίδων σήμανσης
- Εσωτερικές υπηρεσίες γραφιστικής μεγάλων εθνικών και διεθνών οργανισμών και εταιρειών
- Ως ελεύθερος/-η επαγγελματίας σε δικό του/της δημιουργικό γραφείο.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

Χρήσιμες ελληνόγλωσσες ηλεκτρονικές πηγές:

- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΕΕΚΔΒΜ). Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://gsvetlly.minedu.gov.gr/>

7 Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου (2016).

8 *Journal of Learning Design* (2015), 8(3), 123-142.

9 All Pack Hellas (2021).

10 Creative Europe 2021-2027. Culture and Creativity/Audiovisual.

- Επαγγελματικό Περίγραμμα «Τεχνικός Γραφικών Τεχνών» (ΕΟΠΠΕΠ). Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://ergonesti.eoppep.gr/>
- Βίντεο επαγγελματών: «Γραφίστας» (ΕΟΠΠΕΠ). Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου από:
<https://youtu.be/iddL9yCFJ9c>
- Ένωση Εταιρειών Διαφήμισης και Επικοινωνίας Ελλάδος (ΕΔΕΕ), (Τομείς: Branding & Design, IMC-Integrated Marketing Communications, Media Specialists, Δημοσίων Σχέσεων, Διαφήμισης). Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://www.edee.gr/>
- Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας, Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού, ΠΑΔΑ (Κατευθύνσεις: Α. Γραφιστικής, Β. Τεχνολογίας Γραφικών Τεχνών). Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<https://gd.uniwa.gr/>
- GRAPHMEDLAB Ερευνητικό Εργαστήριο Τεχνολογίας Γραφικών Τεχνών και Μέσων Οπτικής Επικοινωνίας:
<https://graphmedlab.uniwa.gr/>. Ανακτήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<http://www.asfa.gr/spoudes/tmima-eikastikwn-texnwn>
- FESPA HELLAS Association (Σύνδεσμος Μεταξοτυπίας και Ψηφιακής Εκτύπωσης):
<https://fespahellas.gr/>. Ανακτήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<http://www.asfa.gr/spoudes/tmima-eikastikwn-texnwn>
- Ελληνικός Σύνδεσμος Ετικετοποιών (ΕΛΣΕΤ):
<https://www.elsest.gr/>. Ανακτήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<http://www.asfa.gr/spoudes/tmima-eikastikwn-texnwn>
- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Παραγωγής Υλικών και Συσκευασίας (ΣΥΒΙΠΥΣ). Ανακτήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<https://pac.gr/>
- Τμήμα Εικαστικών Τεχνών, Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ). Ανακτήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<https://www.asfa.gr/spoudes-tmimata/tet/tmima-eikastikon-technon/>
- Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ανακτήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<https://arts.uoi.gr/web/>
- Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<https://avarts.ionio.gr/gr/>
- Έκθεση Γραφικών Τεχνών & Οπτικής Επικοινωνίας GRAPHICA-EXPO. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://www.graphicaexpo.gr/>

- Διεθνής Έκθεση Συσκευασίας (SYSKEVASIA-EXPO). Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://syskevasia-expo.gr/>
- Πανελλήνια Ένωση Πτυχιούχων Τεχνολογίας Γραφικών Τεχνών (HELGRAMED). Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://www.helgramed.gr/>
- ΑΣΙΦΑ ΕΛΛΑΣ. Ελληνική Ένωση Κινουμένων Σχεδίων. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://asifahellas.eu/>
- Ένωση Γραφιστών και Εικονογράφων Κύπρου (ΕΓΕΚ). Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://cagdi.org.cy/>
- Διεθνής Επαγγελματική Ένωση για τον Σχεδιασμό (AIGA-The Professional Association for Design). Ανακτήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2024 από:
<https://www.aiga.org/>
- ISTVC Institute for the Study of Typography & Visual Communication ΙΜΕΤΥΠΟΕ Ινστιτούτο Μελέτης και Έρευνας της Τυπογραφίας και της Οπτικής Επικοινωνίας. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<http://istvc.org>
- +Design Magazine Μέσο επικοινωνίας για την ελληνική δημιουργική κοινότητα. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από:
<https://designmag.gr/>
- Βιβλίο Γραφικών Τεχνών. Ανακτήθηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2024 από:
<https://www.graphicarts.gr/>
- Αρχείο Οπτικής Επικοινωνίας Ελλάδας. Ανακτήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2024 από:
<https://archivesofdesign.gr/arxeio/index.php?p=archive>

Χρήσιμες ξενόγλωσσες ηλεκτρονικές πηγές:

- Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση Ικανοτήτων, Δεξιοτήτων και Επαγγελμάτων (ESCO Classification).
- ESCO Graphic designer (Γραφίστας) Code 2166.9:
https://esco.ec.europa.eu/en/classification/occupation_main
- ESCO Desktop publisher (Εκδότης Επιτραπέζιων Συστημάτων) Code 2166.4:
https://esco.ec.europa.eu/en/classification/occupation_main
- ESCO Storyboard artist (Σχεδιαστής Εικονογραφημένου Σεναρίου) Code 2651.10)
- ESCO Digital media designer (Σχεδιαστής ψηφιακών μέσων) Code 2166.7:
https://esco.ec.europa.eu/en/classification/occupation_main

- EGIN-European Graphic-Media Industry Network (Ευρωπαϊκό Δίκτυο για Επαγγελματίες στα Μέσα και τη Δημιουργική Βιομηχανία):
<https://www.intergraf.eu/about-us/european-networks/item/13-egin>
- International Council of Design (Διεθνές Συμβούλιο Σχεδιασμού):
<https://www.theicod.org/>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων». Επιδιώκεται, μέσω της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης αλλά και της πρακτικής άσκησης, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για την άσκηση της ειδικότητας «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους, οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα, που προσδιορίζουν με σαφήνεια όσα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίζουν ή/και θα είναι ικανοί/-ές να πράττουν, αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα κατάρτισης της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Α. «Οργάνωση και μετατροπή νοηματικών ιδεών σε οπτικά μηνύματα»	• Επικοινωνούν με τον υπεύθυνο του έργου ή τον πελάτη για τον προσδιορισμό του μηνύματος ή της ιδέας που πρόκειται να απεικονίσουν καταγράφοντας τα δεδομένα που συλλέγουν, • Αποσαφηνίζουν θέματα κρίσιμα για τη χάραξη της στρατηγικής προσέγγισης (κοινό, προϋπολογισμός, χρόνος παράδοσης κ.λπ.), • Ερευνούν τη σχεδιαστική προσέγγιση ανταγωνιστικών προϊόντων ή υπηρεσιών, • Προετοιμάζουν σκίτσα, διαγράμματα, εικονογραφήσεις και διατάξεις για τη χάραξη της στρατηγικής της σχεδιαστικής προσέγγισης, • Σχεδιάζουν οπτικές λύσεις εφαρμόζοντας τις αρχές της εικαστικής σύνθεσης και της τυπογραφίας σε χαρτί και σε κατάλληλα λογισμικά, • Παρουσιάζουν τα σχέδια που δημιούργησαν στους συνεργάτες τους ή στον πελάτη μέσω κατάλληλων λογισμικών, • Υποστηρίζουν τη σχεδιαστική πορεία που ακολούθησαν και τη σχεδιαστική λύση που υιοθέτησαν τεκμηριώνοντάς την με κείμενο, • Αναπροσαρμόζουν τα σχέδια που δημιούργησαν με βάση τις υποδείξεις που δέχθηκαν.

[συνέχεια >>](#)

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Β. «Συγκέντρωση, αξιολόγηση, ψηφιοποίηση, επεξεργασία και αποθήκευση του αφετηριακού υλικού»	• Συγκεντρώνουν τα αφετηριακά στοιχεία του έργου που καλούνται να υλοποιήσουν (κείμενα, εικόνες κ.λπ.) και προσδιορίζουν τα στοιχεία που υπολείπονται, • Αξιολογούν το πρωτογενές υλικό που παρέλαβαν με αισθητικά και τεχνικά κριτήρια, • Ψηφιοποιούν το πρωτογενές υλικό που συγκέντρωσαν, • Επεξεργάζονται το ψηφιοποιημένο υλικό, • Αποθηκεύουν/εξαγάγουν τα στοιχεία που επεξεργάστηκαν σε κατάλληλους μορφότυπους ανάλογα με το μέσο προβολής τους (έντυπο ή ηλεκτρονικό), • Τηρούν αρχείο των στοιχείων που επεξεργάστηκαν για μελλοντική τροποποίηση, κατόπιν υποδείξεων του υπεύθυνου του έργου ή του πελάτη.
Γ. «Δημιουργία πρότυπων σχεδίων που συνδυάζουν κείμενα, εικόνες ή/και γραφικά για έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα»	• Μετατρέπουν τα πρόχειρα σκίτσα (προσχέδια) που δημιούργησαν για την οπτικοποίηση του μηνύματος σε δισδιάστατα διανυσματικά σχέδια που επιδέχονται περαιτέρω ανάπτυξη, • Σχεδιάζουν πρότυπα διανυσματικά και ψηφιογραφικά γραφικά τηρώντας τη νομοθεσία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, • Σχεδιάζουν ψηφιακές μακέτες που να μπορούν να αναπαραχθούν με εκτύπωση ή να διανεμηθούν σε ηλεκτρονικά μέσα, • Επιλέγουν τα κατάλληλα μεγέθη των εντύπων λαμβάνοντας υπόψη τους τεχνικούς περιορισμούς παραγωγής και την τυποποίηση του χαρτιού, • Αποθηκεύουν/εξαγάγουν τις ψηφιακές μακέτες σε κατάλληλους μορφότυπους για εκτύπωση ή ηλεκτρονική δημοσίευση, αντίστοιχα.
Δ. «Δημιουργία κινούμενων αφηγήσεων και σχεδιασμός πολυμεσικών εφαρμογών γραμμικών και διαδραστικών» συνέχεια >>	• Σχεδιάζουν εικονογραφημένο σενάριο ως προσχέδιο για τη μεταφορά ενός μηνύματος που περιέχει κίνηση (κινούμενα σχέδια/γραφικά, βίντεο κ.λπ.), • Αποδίδουν κίνηση σε δισδιάστατα διανυσματικά γραφικά προσδίδοντας ενδιαφέρον στο μήνυμα που μεταδίδουν, • Συνθέτουν βίντεο προσθέτοντας επιπλέον στοιχεία (τίτλους έναρξης και λήξης, μουσική, ήχους κ.λπ.) προκειμένου να δημιουργήσουν γραμμικά πολυμέσα,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Δ. «Δημιουργία κινούμενων αφηγήσεων και σχεδιασμός πολυμεσικών εφαρμογών γραμμικών και διαδραστικών»	• Σχεδιάζουν το περιβάλλον διεπαφής των πολυμεσικών εφαρμογών καθιστώντας ελκυστική, εύχρηστη, αποδοτική και προσπελάσιμη (βάσει των αρχών της συμπερίληψης) τη διαδικασία παρουσίασης των πληροφοριών, • Συνεργάζονται δημιουργικά με επαγγελματίες άλλων κλάδων (προγραμματιστές, φωτογράφους, εικονολήπτες, ηχολήπτες κ.ά.) για την παραγωγή πολυμεσικών εφαρμογών.
Ε. «Καλλιέργεια δεξιοτήτων διά βίου μάθησης στην αισθητική, στη δημιουργικότητα, στην τεχνολογία και τη δημιουργία προσωπικού χαρτοφυλακίου εργασιών»	• Μελετούν συστηματικά θέματα που σχετίζονται με την τέχνη για την καλλιέργεια της αισθητικής τους αντίληψης, • Σκιτσάρουν διαρκώς τις σκέψεις τους για την περαιτέρω ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους στη μετατροπή νοηματικών ιδεών σε οπτικά μηνύματα, • Ερευνούν με οργανωμένο τρόπο τις σχεδιαστικές λύσεις καταξιωμένων γραφιστών για την ανάπτυξη της οπτικής τους αντίληψης, • Ενημερώνονται μεθοδικά για τις νέες τεχνολογίες και δοκιμάζουν νέα ψηφιακά εργαλεία που σχετίζονται με το επάγγελμα για τη βελτίωση του χρόνου παραγωγής και της ποιότητας των έργων τους, • Δημιουργούν χαρτοφυλάκιο προσωπικών εργασιών (portfolio) αναδεικνύοντας το σχεδιαστικό τους έργο σε ικανό αριθμό διαφοροποιημένων θεμάτων για να διεκδικήσουν θέση εργασίας ή/και να εξελιχθούν στην επαγγελματική ιεραρχία.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε), καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
A/A	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ-18ος ΑΙΩΝΑΣ	2		2									
2	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ: 19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ				2		2						
3	ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ		4	4									
4	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ					4	4						
5	ΣΧΕΔΙΟ – ΧΡΩΜΑ		4	4									
6	ΣΚΙΤΣΟ – ΣΥΝΘΕΣΗ					4	4						
7	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ	2		2									
8	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ				2		2						
9	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ		2	2									
10	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ					2	2						
11	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ								2	2			
12	ΧΡΩΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	2		2									
13	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΚΕΤΑΣ					4	4						
14	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΚΕΤΑΣ								4	4			
15	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕΛΙΔΑΣ								4	4			
16	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ											4	4
17	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ								4	4			

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
18	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ											4	4
19	ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ								4	4			
20	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ											6	6
21	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ		4	4		2	2		2	2		6	6
ΣΥΝΟΛΟ		6	14	20	4	16	20	-	20	20	-	20	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ-18ος ΑΙΩΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδασκαλία της Ιστορίας τέχνης αποτελεί εισαγωγή στον κόσμο των εικαστικών τεχνών, της γραφής και της τυπογραφίας, από τις απαρχές της ιστορίας μέχρι και τον 18ο αιώνα. Σκοπός της ενότητας είναι να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα θεματικά, δομικά, μορφικά και υφολογικά χαρακτηριστικά των έργων τέχνης μέσα από την εποπτική διδασκαλία στοχευμένων πληροφοριών για κινήματα, σχολές και τεχνοτροπίες και το έργο των μεγάλων γνωστών δημιουργών. Η μελέτη και η ανάλυση έργων της ιστορίας των εικαστικών και της τυπογραφίας των εξεταζόμενων χρονικών περιόδων ειδικού ενδιαφέροντος μπορεί να λειτουργήσει ως πεδίο ανάπτυξης αισθητικής καλλιέργειας και κριτικής ικανότητας, αλλά και ως πηγή διαρκούς έμπνευσης και αναφοράς για έργα σχεδιασμού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τις σημαντικότερες γνωστές καλλιτεχνικές περιόδους της ιστορίας τέχνης,
- Προσδιορίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εικαστικών έργων των εξεταζόμενων καλλιτεχνικών – αισθητικών περιόδων,
- Αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα έργα τέχνης των εξεταζόμενων καλλιτεχνικών περιόδων από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους,
- Αναλύουν έργα τέχνης ως προς τη δομή, το ύφος και τον στόχο τους,
- Παρουσιάζουν τα οπτικά στοιχεία ενός έργου ως προς τη μορφική ανάλυση των στοιχείων του (άξονες, κίνησης, όγκος, φόρμες, χρώμα, υφές),
- Αξιοποιούν τις σύγχρονες ψηφιακές ή έντυπες πηγές ως εργαλεία μελέτης έργων και τεκμηρίωσης σύνθετων εργασιών (ελληνική και διεθνής βιβλιογραφία, μηχανές σύνθετης αναζήτησης, διαδικτυακά μουσεία, ψηφιακά αποθετήρια έργων τέχνης κ.ά.),
- Περιγράφουν και αναλύουν τα έργα τέχνης χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία,
- Κατονομάζουν τους σημαντικότερους σταθμούς στην ιστορία των Γραφικών Τεχνών (πρώτες μορφές γραφής, τυπογραφία και Γουτεμβέργιος, τα πρώτα τυπογραφεία στην Ευρώπη) και τα χαρακτηριστικά τους,

- Παρουσιάζουν ατομικές θεματικές ερευνητικές εργασίες,
- Συνεργάζονται με άλλους/-ες εκπαιδευόμενους/-ες για την εκπόνηση ομαδικών εργασιών,
- Εφαρμόζουν κατάλληλη μεθοδολογία για την εκπόνηση των εργασιών τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σπηλαιογραφίες / Τεχνοτροπίες / Προοπτική (ατμοσφαιρική – γραμμική) / Κυκλαδικά ειδώλια / Ψηφιδωτό / Παρθενώνας / Πορτρέτα Φαγιούμ / Κοντραπόστο / Νίκη της Σαμοθράκης / Εξιδανίκευση μορφών / Κιαροσκούρο / Έννοια του «υψηλού».

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
2	ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΣ
3	ΚΥΚΛΑΔΙΚΗ, ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΑΙ ΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ
4	ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
5	ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
6	ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ
7	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ
8	ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
9	ΜΠΑΡΟΚ ΚΑΙ ΡΟΚΟΚΟ
10	ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην προσέγγιση των παλαιότερων καλλιτεχνικών τεκμηρίων που εντοπίζονται στον κόσμο, πριν ακόμα από την ύπαρξη γραπτών πηγών. Εκκινώντας από την προϊστορική περίοδο, παρουσιάζονται παραδείγματα παλαιολιθικής και νεολιθικής τέχνης, τα οποία αποτελούν ουσιαστικά τις πρώτες δημιουργικές εκφράσεις διαφόρων λαών της ανθρωπότητας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις πρώτες μορφές καλλιτεχνικής δημιουργίας και εξερευνούν έργα από τις απαρχές της ανθρώπινης ιστορίας, τα οποία έθεσαν τις βάσεις για τους μεταγενέστερους πολιτισμούς. Συγκεκριμένα,

μελετούν τις σπηλαιογραφίες της Altamira Cave στη βόρεια Ισπανία, τη Venus of Willendorf στην Αυστρία, το Stonehenge στην Αγγλία και τις νεολιθικές τοιχογραφίες του Catalhöyük στην Τουρκία.

Με την παράθεση παραδειγμάτων μέσα από μια περίοδο αρκετών χιλιάδων ετών που συμπύσσεται εδώ, στόχος είναι να γίνει κατανοητό στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι η τέχνη είχε αρχικά συμβολικό, θρησκευτικό ή τελετουργικό χαρακτήρα.

Ως εκ τούτου, κρίνεται σημαντικό να μελετηθούν και να αναλυθούν, τόσο από μορφολογικής όσο και από ιστορικής άποψης, οι πρωταρχικές αυτές καλλιτεχνικές εκφάνσεις που έχουν επιβιώσει στον χρόνο, καθώς συνοψίζουν γνώσεις γύρω από την τεχνική, τις πρακτικές, την τεχνογνωσία, αλλά και τη συμβολική σημασία που είχαν για τους ανθρώπους της εποχής που τις δημιούργησαν. Προτείνεται, ως εργασία, η περιγραφή και μορφολογική ανάλυση των πρώτων αυτών δημιουργημάτων του ανθρώπου, αναφορικά με τα σχήματα, τα υλικά και τη σύνθεση.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει να παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την προσέγγιση εκφάνσεων της παλαιολιθικής και νεολιθικής τέχνης.

2.1.A.2 | ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Η εν λόγω υποεπάρκεια επικεντρώνεται στους ιδιαίτερα ανεπτυγμένους πολιτισμούς της Μεσοποταμίας και της Αιγύπτου. Στην πρώτη περίπτωση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν μεταξύ των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη, όπως οι Σουμέριοι, οι Ασσύριοι και οι Βαβυλώνιοι. Εκτός από τα σημαντικά επιτεύγματά τους στην τέχνη και την αρχιτεκτονική, όπως οι τοιχογραφίες της Αρχαίας Βαβυλώνας και οι ναοί-ζιγκουράτ, οι λαοί αυτοί συνέβαλαν καθοριστικά στην ανάπτυξη καινοτομιών, όπως είναι η γραφή και οι πρώτες εφαρμογές του τροχού.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον αρχαίο αιγυπτιακό πολιτισμό, ο οποίος ανέπτυξε μια μακράιωνη καλλιτεχνική παράδοση, όπως αποτυπώνεται στις Πυραμίδες, στα ταφικά μνημεία των Φαραώ και στην ταφική ζωγραφική. Ιδιαίτερη αναφορά μπορεί να γίνει στις εικαστικές συμβάσεις της αιγυπτιακής τέχνης, η οποία δεν επιδίωκε τη γραμμική προοπτική, αλλά ακολουθούσε αυστηρά καθορισμένους κανόνες αναπαράστασης των μορφών.

Παράλληλα, είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των πολιτισμών της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου και της Εγγύς Ανατολής, όπου, πέρα από τα εμπορεύματα και τις πρώτες ύλες, διακινούνταν γνώσεις, τεχνικές και ιδέες που συνέβαλαν στην πολιτισμική εξέλιξη των κοινωνιών. Για την παρούσα υποεπάρκεια, με έμφαση στην αντίληψη περί προοπτικής, προτείνεται, ως άσκηση, η περιγραφή και η μορφολογική ανάλυση επιλεγμένων εικονογραφικών παραστάσεων από τα Βιβλία των Νεκρών της αρχαίας Αιγύπτου ή άλλων έργων που σχετίζονται με τους προαναφερθέντες πολιτισμούς και προέρχονται από τις συλλογές επίσημων μουσείων, όπως ενδεικτικά το Εθνικό Μουσείο του Ιράκ.

Συνολικά, μέσα από τη μελέτη μιας σειράς αρχιτεκτονικών και ζωγραφικών έργων, παρέχεται μια σαφής και συνοπτική εικόνα των καλλιτεχνικών δημιουργημάτων της Μεσοποταμίας και της αρχαίας Αιγύπτου.

2.1.A.3 | ΚΥΚΛΑΔΙΚΗ, ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΑΙ ΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

Στον ελλαδικό χώρο, σε παραλληλία με τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα, συναντάμε επιμέρους πολιτισμούς που συνυπήρχαν ανά διαστήματα ή/και επηρέασαν ο ένας τον άλλον, αναπτύσσοντας, μεταξύ άλλων, τη μικρογλυπτική, την κεραμική, τη σφραγιδογλυφία και τη μεταλλοτεχνία. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την Κυκλαδική, τη Μινωική και τη Μυκηναϊκή τέχνη. Αρχικά, έρχονται σε επαφή με τον Κυκλαδικό/κυκλαδικό πολιτισμό, με τα χαρακτηριστικά καλλιτεχνικά ευρήματα, τα «κυκλαδικά ειδώλια». Πρόκειται για μικρού μεγέθους αγαλματίδια από λευκό μάρμαρο ή ορυκτά που απεικονίζουν την ανθρώπινη (συνήα γυναικεία) μορφή με αφαιρετικότητα και ηρεμία, όπως, ενδεικτικά, «Ο Αρπιστής της Κέρου».

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τον Μινωικό/μινωικό πολιτισμό, ο οποίος άνθησε στην Κρήτη και είχε επίσης συχνά στο επίκεντρο τη γυναικεία φιγούρα, η οποία συναντάται σε σημαντικές τοιχογραφίες που απεικονίζουν διάφορα τελετουργικά και λατρευτικές τελετές. Σκόπιμο είναι να γίνει επιμέρους αναφορά στη δομή του ανακτόρου, που είχε κεντρικό ρόλο στον Μινωικό/μινωικό πολιτισμό, με εξαιρετικά δείγματα αυτά της Φαιστού και της Κνωσσού.

Τέλος, έρχονται σε επαφή με τον Μυκηναϊκό/μυκηναϊκό πολιτισμό και τα πλέον χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικά στοιχεία του, που ήταν οι οχυρωματικές ακροπόλεις και οι θολωτοί τάφοι.

Σκόπιμο είναι να παρουσιαστούν, ως μελέτες περίπτωσης, αντιπροσωπευτικά έργα της περιόδου, όπως η νεκρική «Προσωπίδα του Αγαμέμνονα» και η «Πύλη των Λεόντων», που αποτελεί την κύρια είσοδο της ακρόπολης των Μυκηνών στην Αργολίδα.

Προτείνεται, ως δραστηριότητα, εκπαιδευτική επίσκεψη σε μουσείο ή αρχαιολογικό χώρο που προσφέρεται για εκ του σύνεγγυς μορφολογική παρατήρηση βιωματικού χαρακτήρα εκθεμάτων των ως άνω πολιτισμών.

2.1.A.4 | ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα θα δώσει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να έρθουν σε επαφή με τη μορφολογική εξερεύνηση της τέχνης δύο περιόδων της ελληνικής αρχαιότητας, της Γεωμετρικής και της Αρχαϊκής. Αρχικά, παρουσιάζεται η τέχνη της γεωμετρικής εποχής (11ος-8ος αιώνας π.Χ.), που πήρε το όνομά της από τα γεωμετρικά σχέδια που εντοπίζονται στα καλλιτεχνικά αντικείμενα της εποχής. Πρόκειται κυρίως για έργα αγγειοπλαστικής, τα οποία φέρουν διάκοσμο με απλές λιτές φόρμες και γραμμές, καθώς και κοσμήματα και έργα μικρογλυπτικής (ειδώλια). Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μελετήσουν την αγγειο-

οπλαστική της εποχής και, συγκεκριμένα, τα κυριότερα εργαστήρια κεραμικής, το κορινθιακό και το αττικό. Τα αγγεία διακρίνονται σε μελανόμορφα και ερυθρόμορφα, με βάση το χρώμα της απόδοσης των μορφών, σε μελανές (μαύρες) και ερυθρές (κοκκινωπές) μορφές αντίστοιχα.

Επίσης, εξετάζουν την τέχνη της αρχαϊκής περιόδου, στην οποία κατατάσσονται οι γλυπτικοί τύποι του Κούρου και της Κόρης, οι οποίοι αποδίδονται χωρίς κίνηση. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους δύο κυρίαρχους αρχιτεκτονικούς ρυθμούς που αναπτύσσονται για τη δόμηση μνημειακών ναών: τον δωρικό, ο οποίος συναντάται ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο, και τον ιωνικό, ο οποίος εντοπίζεται κατά βάση στο Αιγαίο και τη Μ. Ασία.

Κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο, για την ευκολότερη διάκριση των δύο ρυθμών, να επικεντρωθούν στα κιονόκρανα και τις μορφοπλαστικές τους ιδιαιτερότητες.

Προτείνεται, ως εργασία, η ανάλυση του σχετιζόμενου υλικού, που είναι διαθέσιμο στον επίσημο ιστότοπο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Συνολικά, αυτή η υποενότητα εξετάζει τους καλλιτεχνικούς τύπους που αναπτύχθηκαν κατά τη Γεωμετρική και την Αρχαϊκή εποχή.

2.1.Α.5 | ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Στοχεύοντας στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με την Κλασική τέχνη, με έμφαση στα ιστορικά τοπία της Αθήνας, η υποενότητα επικεντρώνεται στα σημαντικότερα αρχιτεκτονικά μνημεία της κλασικής εποχής (5ος-4ος αι. π.Χ.). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στα κτίσματα που υπάρχουν στην Ακρόπολη των Αθηνών, τα οποία συγκатаλέγονται στην πολιτιστική κληρονομιά όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και ολόκληρης της ανθρωπότητας. Ιδιαίτερα ωφέλιμο είναι να παρουσιαστεί και να αναλυθεί ο Παρθενώνας, με αναφορά στους αρχιτέκτονες Ικτίνο και Καλλικράτη, αλλά και στον γλύπτη Φειδία, καθώς και στην εικονογραφία του ναού, με παραδείγματα από τις μετόπες (Γιγαντομαχία, Αμαζονομαχία, Κενταυρομαχία και Τρωικός Πόλεμος), τη ζωφόρο (πομπή της γιορτής των Παναθηναίων), τα αετώματα (γέννηση της Αθηνάς και διαμάχη της με τον Ποσειδώνα) και τον γλυπτικό διάκοσμο εν γένει. Επιπλέον, αναλύεται, συνοπτικά, το Ερεχθείο με τις χαρακτηριστικές Καρυάτιδες ως κίονες υποστήριξης του ναού.

Σε ό,τι αφορά τη γλυπτική, εξετάζονται τα διαφορετικά μορφοπλαστικά είδη της περιόδου, όπως ο «αυστηρός ρυθμός» κατά την πρώιμη κλασική εποχή και ο «πλούσιος ρυθμός» κατά την ώριμη εποχή. Ακόμη, μελετάται η έννοια του «κοντραπόστο», η χιαστή στάση του σώματος που εισήχθη στην κατασκευή των αγαλμάτων, όπως π.χ. ο «Δορυφόρος» του Πολυκλείτου.

Για την πληρέστερη και σύγχρονη περιγραφή αυτών και άλλων μνημείων της περιόδου, οι εκπαιδευτές/-τριες είναι σκόπιμο να αντλήσουν οπτικό υλικό τεκμηρίωσης από τα ψηφιακά αποθετήρια επίσημων πολιτιστικών φορέων και μουσείων.

Προτείνεται ατομική εργασία κλειστού τύπου με κατάταξη εκθεμάτων ανά κατηγορία. Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπνότητα επιδιώκει την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τους γλυπτικούς και αρχιτεκτονικούς τύπους που αναπτύχθηκαν στην Κλασική Αθήνα και τα έργα της κλασικής τέχνης γενικότερα.

2.1.A.6 | ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ολοκληρώνοντας τις υποεπνότητες για την ελληνική αρχαιότητα, στη συγκεκριμένη υποεπνότητα προσεγγίζονται τα έργα της ελληνιστικής εποχής (περ. 323-31 π.Χ.), όπως δημιουργήθηκαν στα βασίλεια της περιόδου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με ορισμένα από τα πιο σημαντικά έργα γλυπτικής, όπως είναι ο «Ηρακλής» και ο «Αποξυόμενος» του Λυσίππου, το «σύμπλεγμα του Λαοκόοντα», ο «Απόλλων του Μπελβεντέρε», η «Νίκη της Σαμοθράκης» και η «Αφροδίτη της Μήλου».

Κρίνεται σκόπιμο να μελετήσουν τον ρεαλιστικό χαρακτήρα των αποδόσεων και την περαιτέρω ανάπτυξη των γλυπτών, αλλά και να γίνει αναφορά στο γεγονός ότι πολλά από τα έργα που είναι γνωστά σήμερα μας έχουν διασωθεί μέσω ρωμαϊκών αντιγράφων. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να γίνει και η νοηματική σύνδεση με την καλλιτεχνική παραγωγή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, όπου παρατηρείται επίσης η άνθηση της γλυπτικής, της αρχιτεκτονικής και του ψηφιδωτού. Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τις σημαντικότερες κατασκευές της ρωμαϊκής εποχής, όπως γέφυρες, δρόμοι, υδραγωγεία, θέατρα, αρένες κ.ά., καθώς και με τον χαρακτηριστικό ρωμαϊκό αρχιτεκτονικό τύπο της αψίδας.

Σκόπιμο θα ήταν να παρουσιαστούν μνημεία όπως το Κολοσσαίο, το Πάνθεον και οι τοιχογραφίες της Πομπηίας. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τον στιλιστικό τύπο των νεκρικών πορτρέτων Φαγιούμ, μελετώντας τα σε συνάρτηση με τη ζωγραφική της ελληνιστικής εποχής, καθώς και με την τεχνική της εγκαιστικής με την οποία δημιουργήθηκαν.

Προτείνεται, ως εργασία, η ανάλυση του σχετιζόμενου υλικού έργων ελληνιστικής ή ρωμαϊκής τέχνης, που είναι διαθέσιμο στον επίσημο ιστότοπο μουσείων της χώρας. Συνοψίζοντας, σε αυτή την υποεπνότητα, δίνεται μια συνολική εικόνα της Ελληνιστικής και της ρωμαϊκής τέχνης, μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα γλυπτικής και αρχιτεκτονικής των δύο περιόδων.

2.1.A.7 | ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Η συγκεκριμένη υποεπνότητα εξετάζει δύο είδη τέχνης που συνυπήρχαν για μεγάλο διάστημα και ήταν κατά βάση θρησκευτικά: τη βυζαντινή και τη μεσαιωνική τέχνη. Στην περίπτωση της βυζαντινής τέχνης, εξετάζονται οι επιμέρους περίοδοι, οι οποίες είχαν συχνά να κάνουν με κοινωνικοπολιτικά και θρησκευτικά γεγονότα, χωρίς όμως να μεταβάλλεται ιδιαίτερα το κυρίαρχο στιλ. Βασικά χαρακτηριστικά του βυζαντινού στιλ είναι η μη χρήση της γραμμικής προοπτικής και η συμβατική απόδοση του χώρου, η σχηματοποίηση των μορφών και η επιδίωξη της μνημειακότητας στην αρχιτεκτο-

νική. Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να γίνει αναλυτική αναφορά σε παραδείγματα ναοδομίας όπως η Αγία Σοφία και η Μονή της Χώρας, ζωγραφικής π.χ. φορητές εικόνες, αλλά και ψηφιδωτών όπως του Αγίου Βιτάλιου (San Vitale Basilica), της Ραβέννας κ.ά.

Στη δεύτερη περίπτωση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την τέχνη του Μεσαίωνα, που είχε επίσης στο επίκεντρο τη χριστιανική θρησκεία, με έμφαση στη θρησκευτική ζωγραφική, τη ναοδομία και την εικονογράφηση θρησκευτικών βιβλίων. Εξετάζονται αντιπροσωπευτικά παραδείγματα, όπως π.χ. της Παναγίας των Παρισίων ή του καθεδρικού ναού της Amiens. Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο, περιγράφοντας την αρχιτεκτονική της εποχής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τις τοξωτές αντηρίδες, τα θολωτά τόξα, τα βιτρό και τις ροζέτες, καθώς και στις γλυπτικές μορφές των γκαργκόιλ.

Προτείνεται η ανάθεση συγκριτικής εργασίας μεταξύ μιας βυζαντινής εκκλησίας και ενός χαρακτηριστικού γοτθικού ναού, με έμφαση στα δομικά στοιχεία και στην απόδοση των μορφών. Συνοψίζοντας, η παρούσα υποενότητα στοχεύει στη μελέτη των αρχιτεκτονικών τύπων της βυζαντινής και της μεσαιωνικής τέχνης και στην αναγνώριση των ομοιοτήτων και διαφορών τους.

2.1.A.8 | ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Για τον ρου της ιστορίας της τέχνης, η περίοδος της Αναγέννησης (15ος-16ος αι.) θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς κατά τη διάρκειά της συντελούνται θεμελιώδεις κοινωνικές αλλαγές, οι οποίες συμβάλλουν στην ανανέωση των τεχνών και των επιστημών. Η Δυτική Ευρώπη ακολουθεί πλέον μια περισσότερο κοσμική και ανθρωποκεντρική κατεύθυνση, γεγονός που αντανακλάται και στην τέχνη, με την αξιοποίηση επιστημονικών γνώσεων για την απόδοση του ανθρώπινου σώματος, την ενίσχυση της πλαστικότητας των μορφών και την εκ νέου εφαρμογή της γραμμικής και ατμοσφαιρικής προοπτικής.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα σημαντικά καλλιτεχνικά κέντρα της Ιταλίας, τη Φλωρεντία και τη Βενετία, όπου οι εικαστικές τέχνες και η αρχιτεκτονική γνωρίζουν ιδιαίτερη άνθηση. Είναι χρήσιμο να εξοικειωθούν με έργα προδρόμων και πρώιμων εκπροσώπων της αναγεννησιακής τέχνης, όπως οι Giotto di Bondone, Cimabue και Masaccio, καθώς και με έργα ορισμένων από τους σημαντικότερους δημιουργούς της Αναγέννησης, όπως οι Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Plautilla Nelli, Raphael, Donatello, Albrecht Dürer και Tiziano. Εκτός Ιταλίας, αξίζει να αναφερθούν καλλιτέχνες όπως ο Jan van Eyck και ο Pieter Bruegel.

Η εν λόγω υποενότητα προσφέρει την ευκαιρία μελέτης σημαντικών έργων της περιόδου, βοηθώντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εξοικειωθούν με ορισμένους από τους/τις σημαντικότερους/-ες δημιουργούς της Αναγέννησης. Επιπλέον, μπορούν να μελετηθούν και ορισμένα έργα του Μανιερισμού (από τη λέξη μανιέρα), όπως ενδεικτικά η ζωγραφική του El Greco ή η γλυπτική του B. Cellini.

Προτείνεται, για την εξοικείωση με τις τέχνες της εποχής, εργασία κλειστού τύπου με κατάταξη έργων ανά κατηγορία.

2.1.A.9 | ΜΠΑΡΟΚ ΚΑΙ ΡΟΚΟΚΟ

Η εν λόγω υποενότητα εστιάζεται στην περίοδο του Μπαρόκ, η οποία διαδέχεται χρονικά την Αναγέννηση –τοποθετείται περίπου μεταξύ 1600 και 1750 μ.Χ.– και αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική εποχή για τις εικαστικές τέχνες, αλλά και για τη μουσική. Πρόκειται για ένα καλλιτεχνικό ρεύμα όπου κυριαρχεί το συναίσθημα και η εσωτερικότητα και προτιμώνται τα μυθολογικά και ιστορικά θέματα. Τα μορφοπλαστικά χαρακτηριστικά του είναι οι έντονες αντιθέσεις σκιάς – φωτός στη ζωγραφική και τη χαρακτηριστική (τεχνική του «κίριοσκοφό»), η δραματικότητα στην απόδοση των θεμάτων και η υπερβολή των διακοσμητικών στοιχείων στην αρχιτεκτονική. Για την καλύτερη κατανόηση της τέχνης του Μπαρόκ από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, θεωρείται ωφέλιμο να παρουσιαστούν ενδεικτικά έργα των Caravaggio, Johannes Vermeer, Peter Paul Rubens, Artemisia Gentileschi, Diego Velázquez, Rembrandt και Anthony van Dyck.

Επιπλέον, η μαθησιακή αυτή υποενότητα εξετάζει το Ροκοκό, καλλιτεχνικό ρεύμα που αναπτύχθηκε κατά τον 18ο αιώνα, κυρίως στη Γαλλία, και συνδέεται ιστορικά με το ύστερο Μπαρόκ. Σε αντίθεση με τις έντονες φωτοσκιάσεις και τους σκούρους τόνους του Μπαρόκ, το Ροκοκό χαρακτηρίζεται από απαλά χρώματα, φωτεινούς τόνους και πλούσια διακοσμητικά στοιχεία, ενώ η θεματολογία του επικεντρώνεται σε ευχάριστες σκηνές της καθημερινής ζωής. Η λεπτότητα και η ελαφρότητα του Ροκοκό επηρέασαν επίσης τη διακοσμητική τέχνη, ιδιαίτερα την επιπλοποιία και τη μικρογλυπτική, οι οποίες απευθύνονταν κυρίως στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, προτείνεται η ανάλυση του πίνακα «Νυχτερινή περίοδος» του Rembrandt, τόσο μορφολογικά όσο και σε σχέση με τη χρήση του κίριοσκοφο.

Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επιδιώκει να εξετάσει την τέχνη του Μπαρόκ και του Ροκοκό, προσεγγίζοντας τις ομοιότητες, αλλά και τις διαφορές τους.

2.1.A.10 | ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

Στην τελευταία μαθησιακή υποενότητα του πρώτου μέρους της Ιστορίας της Τέχνης, εξετάζονται δύο σημαντικά καλλιτεχνικά κινήματα που αναπτύχθηκαν παράλληλα από τα τέλη του 18ου έως τα μέσα του 19ου αιώνα και εξέφρασαν διαφορετικές αντιλήψεις για την τέχνη και την πραγματικότητα: ο Νεοκλασικισμός και ο Ρομαντισμός.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την περίοδο του Νεοκλασικισμού, κατά την οποία ανανεώνεται το ενδιαφέρον για τους αρχαίους πολιτισμούς της Ελλάδας και της Ρώμης. Η στροφή αυτή ενισχύεται από τις αρχαιολογικές ανακαλύψεις και τη μελέτη της κλασικής αρχαιότητας, ενώ επηρεάζεται βαθιά από τις αρχές του Διαφωτισμού, οι οποίες προάγουν τη λογική σκέψη και την επιστημονική γνώση. Η

τέχνη του Νεοκλασικισμού επιδιώκει την αρμονία, τη σαφήνεια, την ισορροπία και την ιδεαλιστική τελειότητα στην απόδοση των μορφών, αντλώντας συχνά τη θεματολογία της από την ιστορία και την αρχαιότητα. Για την κατανόηση των χαρακτηριστικών του κινήματος κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη η παρουσίαση έργων των Jacques-Louis David και Jean-Auguste-Dominique Ingres, καθώς και γλυπτά των A. Canova και B. Thorvaldsen.

Στη συνέχεια, εξετάζουν το κίνημα του Ρομαντισμού, το οποίο δίνει έμφαση στο συναίσθημα, τη φαντασία, την υποκειμενική εμπειρία και την εκφραστική δύναμη του χρώματος. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα σημαντικό καλλιτεχνικό και πνευματικό κίνημα που επηρέασε όχι μόνο τις εικαστικές τέχνες αλλά και τη λογοτεχνία, την ποίηση και τη μουσική. Ο Ρομαντισμός αναπτύχθηκε ως αντίδραση στον ορθολογισμό του Διαφωτισμού και στις κοινωνικές μεταβολές της βιομηχανικής εποχής, προβάλλοντας την εξιδανίκευση της φύσης, τη φαντασία, το ένστικτο, τα ανθρώπινα πάθη, το δέος και την έννοια του «υψηλού».

Ως εργασία προτείνεται η μορφοπλαστική ανάλυση του έργου “Wanderer above the Sea of Fog” του Caspar David Friedrich, με έμφαση στην έννοια του «υψηλού». Συνολικά, η υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση της τέχνης του Νεοκλασικισμού και του Ρομαντισμού μέσα από τη μελέτη αντιπροσωπευτικών έργων και δημιουργών των δύο κινημάτων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Gombrich, E. H. (2011). *Το χρονικό της τέχνης* (μτφρ. Λ. Κάσδαγλη). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
2. Μάλαμα, Α. (2008). *Ιστορία της Τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).

Συμπληρωματικές

1. Χαραλαμπίδης, Α. (2023). *Μια μικρή ιστορία της τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Janson, H.-W. & Janson, A. F. (2011). *Ιστορία της τέχνης. Η Δυτική Παράδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

2.1.B • ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια του σχεδιασμού οπτικής επικοινωνίας και, συγκεκριμένα, στα πεδία της γραφιστικής, της τυπογραφίας και της σύνθεσης. Η μεθοδολογία της πρακτικής διδασκαλίας βασί-

ζεται σε όλα τα στάδια της σχεδιαστικής διαδικασίας (design process): από τον καθορισμό του στόχου, τις τεχνικές προδιαγραφές, την ιδέα, τα προσχέδια, την υλοποίηση του τελικού αρχείου, την παρουσίαση έως και την αρχειοθέτηση για μελλοντική χρήση. Έμφαση δίδεται στην εφαρμογή των αρχών της σύνθεσης, του τυπογραφικού και οπτικού σχεδιασμού και της ευαναγνωσιμότητας της εκφραστικής τυπογραφίας. Στην παρούσα ενότητα, η εκτέλεση των εφαρμογών πραγματοποιείται χωρίς τη χρήση Η/Υ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν επαρκώς τη βασική ορολογία της μαθησιακής ενότητας,
- Περιγράφουν τα βασικά στοιχεία της σύνθεσης (σημείο, γραμμή, σχήμα, φόρμα κ.ά.),
- Αναφέρουν τις βασικές αρχές της σύνθεσης (ιεραρχία, ισορροπία, αντίθεση κ.ά.) και της τυπογραφίας (ευαναγνωσιμότητα, διακοσμητική),
- Σχεδιάζουν γραμμικές συνθέσεις για συγκεκριμένα ή αφηρημένα θέματα,
- Δημιουργούν γραφικά με τη μέθοδο του στιλιζάρισματος,
- Συνθέτουν έργα για τη μετάδοση μηνυμάτων και συναισθημάτων συνδυάζοντας γραφικά, χρώματα και τυπογραφικά στοιχεία,
- Προτείνουν σχεδιαστικές λύσεις για βασικές εφαρμογές όπως σημάνσεις, μοτίβα κ.ά.,
- Αναγνωρίζουν την έννοια για το σημαίνον και το σημαίνόμενο που αφορά τη ρητορική (παραγωγή νοήματος) των εικόνων,
- Αναπτύσσουν μεθόδους σχεδιασμού, με έμφαση στη δημιουργία ικανού αριθμού προσχεδίων,
- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές της δομής της σύνθεσης και της τυπογραφίας κατά την υλοποίηση σχεδιαστικών λύσεων,
- Αξιοποιούν την ιστορία και τη θεωρία του σχεδιασμού για τον ιδεασμό, την ανάπτυξη και την παραγωγή οπτικών μηνυμάτων,
- Παρουσιάζουν τις εργασίες τους καλλιεργώντας δεξιότητες επικοινωνίας και τεκμηρίωσης,
- Αποδέχονται την εποικοδομητική κριτική των σχεδιαστικών τους προτάσεων και τις αναπροσαρμόζουν.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Βασικά γεωμετρικά στοιχεία / Κενός χώρος / Απλοποίηση – Στιλιζάρισμα / Σχεδιασμός εταιρικής ταυτότητας / Εικονογράμματα / Ευαναγνωσιμότητα / Μετάδοση μηνυμάτων / Μετάδοση συναισθημάτων / Αρχές τυπογραφικού σχεδιασμού.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ
2	ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ
4	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ, ΣΥΜΒΟΛΙΚΑ Ή ΑΦΗΡΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΣΤΙΛΙΖΑΡΙΣΜΑΤΟΣ
6	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΜΒΟΛΩΝ (PICTOGRAMS)
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΕΥΑΝΑΓΝΩΣΙΜΟΤΗΤΑ)
8	ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, ΜΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΟΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
9	ΤΟ ΣΗΜΑΙΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
10	ΣΤΑΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με την εισαγωγή των εκπαιδευόμενων σε βασικές έννοιες, ορισμούς και συμβάσεις που προσδιορίζουν τον πολυεπιστημονικό, δημιουργικό τομέα της γραφιστικής. Ο όρος περιλαμβάνει την οπτική επικοινωνία ιδεών, πληροφοριών και μηνυμάτων που απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο κοινό-στόχο μέσω της χρήσης της τυπογραφίας, των εικόνων, των χρωμάτων και της οργάνωσής τους σε ελκυστικές και λειτουργικές διατάξεις.

Επί του περιεχομένου, αναφέρονται τα βασικά στοιχεία της γραφιστικής, που είναι οι γραμμές, τα σχήματα, τα χρώματα, οι υφές, οι εικόνες, τα γραφικά, τα τυπογραφικά στοιχεία, ο κενός χώρος και οι κανόνες που χρησιμοποιούνται: οι αρχές σύνθεσης και ο τυπογραφικός σχεδιασμός. Ειδικότερα, εξηγούνται οι έννοιες της αντίθεσης, της ισορροπίας, του οπτικού βάρους, της ιεραρχίας κ.λπ. που είναι απαραίτητες για την οργάνωση των στοιχείων και την εστίαση του παρατηρητή. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τα επιμέρους πεδία της γραφιστικής, όπως είναι η οπτική ταυτότητα, η διαφήμιση, ο σχεδιασμός εκδόσεων και συσκευασίας, οι εφαρμογές μέσων κοινωνικής δικτύωσης κ.ά. Επίσης, αναφέρονται τα υλικά και μέσα που απαιτούνται για τις εισαγωγικές εργασίες της γραφιστικής τέχνης όπως χαρτιά, μολύβια, πενάκια, χρώματα, χάρακες, διαβήτες κ.ά. Σκόπιμο θα ήταν, επίσης, να προσεγγίσουν επιμέρους παραμέτρους της διαδικασίας σχεδιασμού, όπως είναι ο προσδιορισμός προβλήματος (κατανόηση στόχων, κοινού), οι περιορισμοί, η έρευνα, η πρόκληση σχολίων από τρίτους κ.ά.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και εργαλεία για την εισαγωγή στη γραφιστική ως έναν πολύπλευρο τομέα που συνδυάζει τη δημιουργικότητα και την αισθητική.

Προτείνεται ατομική ή ομαδική εργασία με ταξινόμηση υλικού αναφοράς ανά πεδίο γραφιστικής. Το υλικό μπορεί να διατεθεί από τον εκπαιδευτή/-τρια ή να συλλεχθεί από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες.

2.1.B.2 | ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια ασχολείται με την επιλογή και την ανάλυση των βασικών γεωμετρικών στοιχείων της «εικαστικής γλώσσας» που καθορίζουν τη μορφή μιας σύνθεσης και μεταδίδουν το μήνυμα και τα νοήματα ενός έργου. Στόχος της υποεπάρκειας είναι η κατανόηση και η ανάλυση των οπτικών στοιχείων και του συμβολισμού τους για την αποτελεσματική οργάνωσή τους σε συνθέσεις.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις έννοιες των βασικών οπτικών στοιχείων σύνθεσης, όπως είναι τα σημεία, οι γραμμές, τα σχήματα και οι ιδιότητές τους. Αρχικά, εστιάζουν την προσοχή τους στα σημεία και τις γραμμές, στη θέση, την κατεύθυνση, τους τύπους και το μέγεθός τους σε μια επιφάνεια, όπως και στη σχέση μεταξύ τους. Ειδικότερα, αναφέρονται οι σχέσεις της διάταξης των σημείων, τα διάφορα είδη των γραμμών: ευθεία, καμπύλη, τεθλασμένη ή μεικτή, η διάταξή τους: οριζόντια, κάθετη, πλάγια, οι συμβολισμοί τους π.χ.: η οριζόντια υποβάλει ηρεμία, ενώ οι διαγώνιες γραμμές οδηγούν το βλέμμα του παρατηρητή δημιουργώντας αίσθηση κίνησης και δυναμικής κ.λπ. Επιπλέον, εισάγονται στα σχήματα: τετράγωνο, τρίγωνο, κύκλος κ.ά. με τους συμβολισμούς τους και τους τρόπους χρήσης τους, όπως ενδεικτικά το τετράγωνο ως το πιο σταθερό σχήμα, που όμως δεν χρησιμοποιείται σε έκταση όπως το παραλληλόγραμμο. Μέσω μελέτης παραδειγμάτων και ανάλυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση σχεδιασμού δειγμάτων της κατηγορίας π.χ. αφίσες με συνθέσεις σημείων του J. M. Brockmann.

Προτείνεται να δοθεί ως άσκηση σύνθεση μιας έννοιας με χρήση αποκλειστικά βασικών οπτικών στοιχείων.

Συνολικά, οι συνθέσεις προσφέρουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη δυνατότητα να πειραματιστούν δημιουργικά με τα βασικά οπτικά στοιχεία, ενσωματώνοντας και συνδυάζοντας σημεία, γραμμές και σχήματα στα έργα τους.

2.1.B.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια ασχολείται με την εισαγωγή στο προσχέδιο ως κρίσιμο στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού, όπως και με τους τύπους και τις χρήσεις του. Προσχέδια (drafts) στη γραφιστική είναι ένας αριθμός πρόχειρων σκίτσων που περιλαμβάνουν την ιδέα και τη σύνθεση υπό κλίμακα και παρουσιάζουν πιθανές λύσεις προς επιλογή για να καταλήξει ο υπεύθυνος σχεδιαστής στον τελικό σχεδιασμό, με βάση τα δεδομένα του έργου. Έχει προηγηθεί η έρευνα του θέματος και η

ιδέα του σχεδίου που πρέπει να έχει ήδη συμφωνηθεί. Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν τη δημιουργία αρχικών επαναληπτικών σκίτσων, προμακέτας (comp) συνήθως σε απλό χαρτί ή σε ρυζόχαρτο, αρχικά σε μικρό μέγεθος και στη συνέχεια με σχέδια πιο εκλεπτυσμένα από τα προσχέδια, σε φυσικό μέγεθος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές διαφορές μεταξύ ενός πρόχειρου και του τελικού σχεδίου με κριτήρια, όπως το επίπεδο φινιρίσματος και λεπτομέρειας, τη χρήση στοιχείων κράτησης θέσης, την ευελιξία και επανάληψη, την ενσωμάτωση τεχνικών προδιαγραφών και σχολίων και το επίπεδο ολοκλήρωσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες για το πώς να αποφασίζουν και να εκτελούν τον τελικό αποδεκτό αριθμό προσχεδίων, με το χέρι ως σκίτσα με τη μορφή μικρογραφιών (thumbnails) ή πιο προχωρημένων προσχεδίων.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής, κρίνεται σκόπιμο μέσω της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ασκηθούν στη δημιουργία προσχεδίων έργων διαφορετικού τύπου και βαθμού δυσκολίας με δεδομένο θέμα, π.χ. σειρά προσχεδίων για δημιουργία μοτίβου με σύνθεση σχημάτων και γραμμών.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για την κατανόηση των βασικών μηχανισμών δημιουργίας απλών ή και πιο σύνθετων προσχεδίων με το χέρι ως σκίτσα.

2.1.B.4 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ, ΣΥΜΒΟΛΙΚΑ Ή ΑΦΗΡΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι να προσεγγίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις τεχνικές σχεδιασμού γραμμικών συνθέσεων για αναπαραστατικά ή αφηρημένα θέματα προς ένταξη στα έργα τους. Με τον όρο γραμμικές συνθέσεις εννοούμε τις συνθέσεις που δεν διαθέτουν τονικές διαβαθμίσεις. Η γραμμή στο γραμμικό σχέδιο αντικειμένων ή χαρακτήρων είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό περίγραμμα και ανάλογα με το είδος ορίζει στίλ, ύψος και εκφράζει συναισθήματα.

Οι τύποι οπτικής γλώσσας των γραμμικών συνθέσεων που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα είναι ο αναπαραστατικός, ο συμβολικός και ο αφηρημένος, με ξεχωριστά χαρακτηριστικά και στόχους ο καθένας, ενώ εμφανίζονται και ενδιάμεσοι τύποι αναπαραστατικής πιστότητας, όπως λιτότητα, ημιρεαλιστικός, περίτεχνος κ.λπ. Στις συνθέσεις συχνά υπάρχει συνδυασμός και αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των κύριων τύπων. Μέσω της αναπαραστατικής γραμμικής σύνθεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν αναγνωρίσιμες εικόνες, π.χ. αναπαραστάσεις ανθρώπων ή τόπων, για να επικοινωνήσουν ένα μήνυμα, με άμεσες εφαρμογές στην οπτική επικοινωνία, π.χ. πολλαπλές επαναλαμβανόμενες καμπυλωτές γραμμές για ηρεμία, περίγραμμα ενός λουλουδιού ή γραναζιού για λογότυπο κ.ά. Στη συμβολική σύνθεση, χρησιμοποιούν σύμβολα για να μεταφέρουν το μήνυμα, με εφαρμογές στα λογότυπα, στη σήμανση, κ.α.

Σε μια γραμμική σύνθεση μπορεί να δημιουργηθεί μια μεγάλη ποικιλία εκφράσεων και διάθεσης, βάσει σχεδιαστικών επιλογών με είδη γραμμών, με αναλογίες θετικών και αρνητικών σχημάτων, με επικαλύψεις σε φόρμες και σήματα, με τεχνικές που κατευθύνουν το βλέμμα σε σημεία εστίασης (focal point) κ.ά.

Συμπερασματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να την οργάνωση γραμμικών συνθέσεων ρεαλιστικού, συμβολικού ή αφηρημένου χαρακτήρα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις ενός έργου γραφιστικής.

Προτείνεται ατομική εργασία γραμμικού σχεδιασμού ενός αναπαριστατικού, συμβολικού ή αφηρημένου θέματος, μέσω πολλαπλών προσχεδίων, με μολύβι και τελικό σχέδιο με πενάκι.

2.1.B.5 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΣΩ ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΣΤΙΛΙΖΑΡΙΣΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εξετάζει την οργάνωση και την εκτέλεση διαδικασιών απλοποίησης, σχηματοποίησης και στιλιζαρίσματος εικόνων για τη δημιουργία γραφικών. Το στιλιζάρισμα είναι μια μορφή αφαίρεσης για τη δημιουργία ενός σχεδίου που δεν είναι ακριβώς ρεαλιστικό, αλλά αντιπροσωπεύει την ουσία ή το πνεύμα ενός αντικειμένου. Βασίζεται στη διαδικασία απλοποίησης και μείωσης σύνθετων οπτικών στοιχείων στις πιο βασικές τους μορφές.

Σκοπός είναι η δημιουργία ενός καθαρού οπτικού στιλ και η βελτίωση της ευκρίνειας και την αναγνωρισιμότητας συγκεκριμένων στοιχείων μιας εικόνας. Η διαδικασία του στιλιζαρίσματος, πέρα από την τεχνική απλοποίηση της μορφής, αποτελεί πεδίο δημιουργικής σύνθεσης και εννοιολογικής ερμηνείας. Η επιλογή των στοιχείων που αφαιρούνται ή διατηρούνται βασίζεται όχι μόνο σε αισθητικά κριτήρια αλλά και σε επικοινωνιακές προτεραιότητες.

Αρχικά, εξετάζεται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες η διαδικασία απλοποίησης, με μαλακό μολύβι, ενός τυπωμένου ή εκ του φυσικού θέματος-αναφοράς, επιλέγοντας καθαρά σχήματα και διακριτές περιοχές φωτός και σκιάς, χωρίς λεπτομέρειες. Ακολουθεί η σχηματοποίηση με περιγραφή της φόρμας με μαύρες-σκιαζόμενες και άσπρες-φωτεινές φόρμες. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με μελάνι, με το στιλιζάρισμα και τη μετατροπή του σχεδίου σε μια εικόνα που εξακολουθεί να είναι άμεσα αναγνωρίσιμη, με απλοποιημένες όμως φόρμες.

Μέσω μελέτης παραδειγμάτων και ανάλυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση σχεδιασμού δειγμάτων της κατηγορίας. Ως άσκηση προτείνεται η σταδιακή απλοποίηση εικόνας με σχεδιασμό βήμα βήμα, σε χαρτί, με σημείο έναρξης τη μορφή ενός τονικού θέματος από τυπωμένη φωτογραφία και πέρασμα σε στιλιζαρισμένο γραμμικό, π.χ. ενός ζώου ή βιομηχανικού αντικειμένου. Χρήσιμο είναι να παρουσιαστούν όλα τα βήματα για την αξιολόγηση και ανατροφοδότηση της τεχνικής.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και εργαλεία για την εφαρμογή των τεχνικών απλοποίησης, σχηματοποίησης – στιλιζαρίσματος για την παραγωγή στιλιζαρισμένων γραφικών και μορφών, που χαρακτηρίζονται

από τη διαφάνεια του μηνύματός τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να εμβασθούν στις βάσεις πίσω από την «οικονομία της μορφής», είτε πρόκειται για λειτουργική αναγκαιότητα είτε για αισθητικό μινιμαλισμό ή αναγνωσιμότητα σε οθόνες.

2.1.B.6 | ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΜΒΟΛΩΝ (PICTOGRAMS)

Σε έναν κόσμο που καθοδηγείται όλο και περισσότερο από οπτικές ενδείξεις, τα εικονογράμματα αποτελούν απόδειξη της δύναμης των εικόνων στην επικοινωνία. Είναι γεγονός ότι η περιβαλλοντική γραφιστική σχεδίαση (environmental graphic design) και τα εικονογράμματα (pictograms) είναι και οι δύο σημαντικές πτυχές της οπτικής επικοινωνίας και του σχεδιασμού πληροφοριών, αφού είναι χρήσιμα για διεθνή επικοινωνία, καθώς μπορούν να γίνουν κατανοητά από άτομα που μιλούν διαφορετικές γλώσσες.

Η περιβαλλοντική γραφιστική εξυπηρετεί την εμπειρία που έχουν οι άνθρωποι σε έναν χώρο, όπως σε κτήρια γραφείων, σταθμό μετρό, περίπτερα έκθεσης κ.λπ. Η κατανόηση του φυσικού και κοινωνικού πλαισίου είναι το σημείο εκκίνησης του περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Τα σύμβολα ή εικονογράμματα είναι απλά γραφικά στοιχεία που αντιπροσωπεύουν ένα αντικείμενο, μια έννοια ή μία δράση με έναν εικονικό τρόπο και χρησιμοποιούνται ευρέως στα συστήματα σήμανσης (signs).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα χαρακτηριστικά των εικονογραμμάτων, που πρέπει να είναι ιδιαίτερα απλά, διαισθητικά και αναγνωρίσιμα μέσα από μελέτες περίπτωσης μεγάλης εφαρμογής, όπως είναι η σήμανση ενός αεροδρομίου (κατεύθυνση, έξοδοι κινδύνου, τουαλέτες, προσβασιμότητα κ.ά.). Επιπροσθέτως, μαθαίνουν να διαχειρίζονται τα σχεδιαστικά στοιχεία των εικονογραμμάτων, όπως τη φόρμα, την αφηρημένη μορφή και την πολιτισμική ουδετερότητα.

Ως άσκηση προτείνεται να δοθεί η (επανα)σχεδίαση σημάτων σήμανσης για περιβάλλον αθλητικών αγώνων (αθλήματα στίβου, κολύμβησης κ.λπ.) και, στη συνέχεια, πρόταση τοποθέτησης (με παραστατικά σκίτσα) σε αθλητικό κέντρο.

Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενότητα αυτή επιδιώκει να παρέχει τη βάση για τη δημιουργία και σχεδίαση συμβόλων σήμανσης που θα πρέπει να διατηρούν την οπτική τους σαφήνεια και την αναγνωρισιμότητα σε διάφορα μεγέθη, κατάλληλα για διαφορετικές εφαρμογές και συσκευές και την ένταξή τους σε έναν χώρο.

2.1.B.7 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΕΥΑΝΑΓΝΩΣΙΜΟΤΗΤΑ)

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην εφαρμογή βασικών αρχών τυπογραφικού σχεδιασμού και συγκεκριμένα στις ρυθμίσεις της ευαναγνωσιμότητας (legibility) ενός κειμένου. Η ευαναγνωσιμότητα αναφέρεται στην ικανότητα του αναγνώστη να αναγνωρίζει εύκολα τους τυπογραφικούς χαρακτήρες και τις λέξεις (μορφές) που δημιουργούνται από αυτές.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες για την εφαρμογή των αρχών τυπογραφικού σχεδιασμού, προσεγγίζουν τους κύριους παράγοντες ευαναγνωσιμότητας, όπως την οικογένεια γραμμάτων (font family), το μέγεθος των χαρα-

κτήρων (font size), το ύψος του κυρίως σώματος (x-height) γράμματος, την επιλογή γραμματοσειράς με διακριτούς χαρακτήρες (body text, display), την επιλογή ζεύγους γραμματοσειρών (με βάση τη σχεδιαστική συγγένεια για παράλληλη εφαρμογή), το βάρος χαρακτήρων (regular, bold, light, semibold, italic κ.λπ.) κ.ά. Επιπλέον, προσεγγίζουν τη διάταξη και τη στοίχιση κειμένου, τις αποστάσεις μεταξύ τους κ.λπ.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προσεγγίσουν ειδικές περιπτώσεις για τη μελέτη της ευαναγνωσιμότητας, όπως είναι οι γραμματοσειρές με περίτεχνα χαρακτηριστικά που μειώνουν την αναγνωσιμότητα, ή με υψηλή αντίθεση γραμμών γράμματος (Stroke Contrast), ή γραμματοσειρές με μικρούς οφθαλμούς που έχουν την τάση να εξαφανίζονται στα μικρά μεγέθη κ.ά. Τέλος, λαμβάνουν υπόψη ότι μελέτες ευαναγνωσιμότητας καταλήγουν ότι οι χωρίς πατούρα (Sans Serif) γραμματοσειρές είναι πιο κατάλληλες για τίτλους, μικρά κείμενα περιορισμένου μήκους ή εμφάνιση σε οθόνη.

Προτείνεται η επεξεργασία ευαναγνωσιμότητας ενός κειμένου σε κατάλληλο απλό λογισμικό, στη συνέχεια εκτύπωση και προσαρμογή με το χέρι σε γραφιστική εφαρμογή π.χ. ενός διαφημιστικού μονόφυλλου ή μίας σελίδας μενού εστιατορίου.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τη δημιουργία ισορροπημένων διατάξεων κειμένου, με την κατάλληλη ρύθμιση των παραγόντων ευαναγνωσιμότητας που διευκολύνουν τις λειτουργίες της ανάγνωσης κειμένων.

2.1.B.8 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, ΜΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΟΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στο να προσεγγίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη μεθοδολογία οπτικής απόδοσης ιδεών, μηνυμάτων και συναισθημάτων μέσω σχημάτων, χρωμάτων και τυπογραφίας, σε συνθέσεις (μακέτες) έργων γραφικού σχεδιασμού. Η έντεχνη χρήση μορφών, στιλ, χρωμάτων κ.ά., όπως και της τυπογραφίας σε μια σύνθεση, μπορεί να προκαλέσει συναισθήματα και να μεταδώσει νοήματα. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται στην εφαρμογή των εκφραστικών μέσων (τεχνικών) της σύνθεσης, αφού κατανοήσουν εκ των προτέρων κάποιες διαδικασίες που προηγούνται, όπως είναι η ανάλυση και κατανόηση του διαφημιστικού ή άλλου τύπου κειμένου, ο προσδιορισμός των κύριων σημείων για απόδοση έμφασης ή ιεραρχίας και η επιλογή του στιλ της σύνθεσης (ιδέα).

Στη συνέχεια, για την υλοποίηση της ιδέας, τα γραφικά, τα χρώματα και τα τυπογραφικά στοιχεία επιλέγονται προσεκτικά και εντάσσονται σε οργανωμένες συνθέσεις βάσει αρχών σύνθεσης, ψυχολογίας χρωμάτων, τυπογραφικής ιεραρχίας κ.ά. Σκόπιμο είναι να υπογραμμισθεί πως αυτή η διαδικασία απαιτεί μελέτη περιπτώσεων από επιτυχημένες συνθέσεις αναγνωρισμένων γραφιστών, κοπιαστική διαδικασία προσχεδίων και μεθοδευμένη απόδοση τελικού έργου. Μέσω πρακτικών ασκήσεων και παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν

δεξιότητες για το πώς να εφαρμόζουν μεθόδους ενσωμάτωσης των οπτικών και των τυπογραφικών στοιχείων.

Προτείνεται η σύνθεση έργου, με οπτικά και τυπογραφικά στοιχεία, για την προώθηση κοινωνικού μηνύματος, π.χ. εθελοντισμός, ανακύκλωση, προστασία περιβάλλοντος, οικονομία κ.λπ. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προσεγγίσουν την έκφραση του συναισθήματος και τη σαφήνεια του μηνύματος με πρωτοτυπία, εφαρμόζοντας τις αρχές σχεδιασμού.

Συμπερασματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να την οργάνωση συνθέσεων με συνδυασμό οπτικών και τυπογραφικών στοιχείων, με σκοπό τη μετάδοση μηνυμάτων και συναισθημάτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις ενός έργου γραφιστικής.

2.1.B.9 | ΤΟ ΣΗΜΑΙΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η αποτελεσματική οπτική επικοινωνία στη γραφιστική βασίζεται στην ικανότητα του/της σχεδιαστή/-τριας να οργανώνει οπτικά στοιχεία με τρόπο που να μεταφέρουν νοήματα με σαφήνεια, συναισθηματικό αντίκτυπο και αισθητική συνέπεια. Στην ενότητα αυτή, οι καταρτιζόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές έννοιες της σημειωτικής και της ρητορικής των εικόνων, με στόχο να κατανοήσουν τον ρόλο του σημαίνοντος και του σημαινομένου στην κατασκευή και ερμηνεία των οπτικών μηνυμάτων.

Αρχικά, μελετούν τη σημειωτική ως εργαλείο ανάλυσης και σχεδιασμού που εξετάζει πώς εικόνες, σύμβολα, εικονίδια, και άλλες οπτικές μορφές λειτουργούν ως «σημεία» που δημιουργούν ή/και ενεργοποιούν έννοιες. Το σημαίνον (signifier) αναφέρεται στο από οπτικό στοιχείο –τη φόρμα, το σχήμα, το χρώμα, την εικονογράφηση–, ενώ το σημαινόμενο (signified) είναι η έννοια ή το μήνυμα που αυτό το στοιχείο μεταφέρει ή υποδηλώνει.

Επιπλέον, διδάσκονται τις παραμέτρους της σημειωτικής που καθορίζουν τη δομή και τη λειτουργία των οπτικών μηνυμάτων και περιλαμβάνουν οπτικές μεταφορές, χρήση εικονιδίων και συμβόλων, αξιοποίηση οπτικών στοιχείων που αντλούν νόημα από πολιτισμικά ή κοινωνικά συμφραζόμενα κ.ά., τα οποία συμβάλλουν στην άμεση αναγνώριση και ερμηνεία του περιεχομένου, και σύνθετες τεχνικές οπτικής αφήγησης, όπως η ιεράρχηση, η κατεύθυνση βλέμματος και η σχέση κειμένου – εικόνας, οι οποίες ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας και του οπτικού νοήματος.

Μέσω μελέτης περιπτώσεων έργων οπτικής επικοινωνίας, π.χ. διαφημίσεων ή εξωφύλλων βιβλίων, όπως και πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις βασικές έννοιες που έχουν διδαχθεί και εφαρμόζουν τα στοιχεία της σημειωτικής που έχουν διδαχθεί, αποδίδοντας το σημαινόμενο με σαφήνεια και δημιουργικότητα.

Ως πρακτική εργασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να σχεδιάσουν μια διαφημιστική καταχώριση για έντυπο ή ψηφιακό μέσο, με βάση δοθέν διαφημιστικό κείμενο. Στόχος είναι να δημιουργήσουν την οπτική απόδοση του κειμένου (το σημαί-

νον), έτσι ώστε να αποδοθεί με σαφήνεια και αισθητική συνέπεια το επιδιωκόμενο μήνυμα (το σημααινόμενο). Κατά την υλοποίηση, ενθαρρύνεται η χρήση συμβολισμών, οπτικών μεταφορών, στοιχείων της κουλτούρας ή της αγοράς-στόχου.

2.1.B.10 | ΣΤΑΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την εξερεύνηση των βασικών τρόπων ανάπτυξης και υλοποίησης του δημιουργικού σχεδιασμού ενός έργου γραφιστικής. Η τήρηση των διαδικασιών του γραφικού σχεδιασμού σε στάδια βοηθά στην οργάνωση και την καθοδήγηση ολόκληρης της δημιουργικής διαδικασίας.

Οι μέθοδοι της διαδικασίας γραφικού σχεδιασμού που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν τα στάδια σχεδιασμού και ανάπτυξης για την υλοποίηση ενός έργου γραφιστικής, αρχίζοντας με την ενημέρωση (design brief) από τον παραγγελιοδότη-πελάτη για την ανάθεση του έργου, που στην περίπτωση αυτή είναι τα στοιχεία θέματος και περιεχομένου που δίνονται από τους/τις εκπαιδευτές/τριες. Κατά την πρώτη φάση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναζητούν πληροφορίες για τους ανταγωνιστές, το σημείο διαφοροποίησης (POD), την κατηγορία (αγορά), το κοινό και τις τάσεις. Επίσης, αφού κατανοήσουν τη μεγάλη εικόνα, ορίζουν το πρόβλημα, μελετούν προσεκτικά το διαφημιστικό ή άλλο κείμενο, και προγραμματίζουν τις επόμενες διαδικασίες.

Στη δεύτερη φάση, αρχίζουν να σχεδιάζουν προσχέδια αναπτύσσοντας μια ιδέα με διαφορετικές οπτικές λύσεις και λαμβάνουν, προσεκτικά, τα σχόλια από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες. Κατά την τρίτη φάση, ξεκινάνε να σχεδιάζουν και να τελειοποιούν το επιλεγμένο σχέδιο, τηρώντας τις κατευθύνσεις του οδηγού στυλ της επωνυμίας. Τέλος, συγκεντρώνουν σχόλια και κάνουν αναθεωρήσεις, πριν ολοκληρώσουν, λάβουν έγκριση από τον/την εκπαιδευτή/-τρια και υποβάλουν το έργο τους.

Για την εκτίμηση των σταδίων υλοποίησης έργου, προτείνεται ομαδική εργασία προσομοίωσης ρόλων, π.χ. σε περιβάλλον διαφημιστικής εταιρείας όπου διεξάγεται briefing (πελάτης-client, επιμελητής έργου-art director, γραφίστας-graphic designer, κειμενογράφος-text maker κ.λπ.) και υποβάλλονται ερωτήσεις για τις απαιτήσεις των εργασιών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αμούργη, Α., Βογιατζή, Μ., Καλαντζάκης, Δ. & Καλαντζής, Β. (2002). *Γραφιστική: Γραφιστική Δημιουργία Έντυπου Υλικού* (τόμος Γ΄). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
2. Ambrose, G. & Harris, P. (2008). *The Fundamentals of Graphic Design*. Switzerland: AVA Publishing.

Συμπληρωματικές

1. Κατσουλίδης, Τ. (1993). *Το Σχέδιο του Γράμματος*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
2. Κωνσταντόπουλος, Π. (2022). *Infographics. Μικρές ιστορίες για μεγάλα γεγονότα*. Αθήνα: Εκδόσεις Gamma.
3. Brighurst, R. (2001). *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

2.1.Γ • ΣΧΕΔΙΟ – ΧΡΩΜΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδασκαλία της συγκριμένης μαθησιακής ενότητας αναπτύσσεται σε δύο υπο-ενότητες των γνωστικών αντικειμένων: α) Σχεδίου και β) Χρώματος. Με τον όρο Σχέδιο ή Ελεύθερο Σχέδιο νοείται η σχεδιαστική απόδοση αντικείμενων του περιβάλλοντός μας με το χέρι και μολύβι, πένα, μαρκαδόρο, ή άλλο μέσο γραφής πάνω σε χαρτί ή άλλη επίπεδη επιφάνεια. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω τεχνικών παρατήρησης, ανάλυσης και σύνθεσης, αποδίδουν τα δομικά και μορφικά γνωρίσματα μια σύνθεσης με ελεύθερο χέρι, σε μια άσκηση προσωπικού ύφους. Βασικά αντικείμενα μελέτης είναι η τονική απόδοση υφών και πτυχώσεων, η απόδοση χαρακτηριστικών ανάγλυφων μοντέλων, η προοπτική και η σχέση των αντικειμένων της σύνθεσης με τον περιβάλλοντα χώρο.

Το Χρώμα είναι βασικό στοιχείο σχεδιασμού ενός έργου, μιας σύνθεσης, καθώς μπορεί να επηρεάσει μια διάθεση, να περιγράψει την πραγματικότητα ή να λειτουργήσει συμβολικά. Με την προσθήκη χρώματος, ένα σχέδιο αποκτά ζωντάνια και μεταδίδει μηνύματα. Με τη βοήθεια της αντίθεσης, της αρμονίας και των κατάλληλων συνδυασμών χρωμάτων και την εφαρμογή των βασικών κανόνων της θεωρίας για την ανάμειξη των χρωμάτων, μπορούν να δημιουργηθούν πρωτογενείς εμπειρίες για τους τελικούς αποδέκτες. Στην ενότητα του Χρώματος υλοποιούνται εργασίες χρωματικών συνθέσεων με χρήση διαφόρων υλικών, τεχνικών, αλλά και εργαλείων διαχείρισης χρωμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα υλικά και τα όργανα σχεδίασης ελεύθερου σχεδίου και χρώματος,
- Αναφέρουν τη μεθοδολογία τοποθέτησης σχεδίου στην επιφάνεια σχεδίασης (θέση, μέγεθος),
- Περιγράφουν την τεχνική του καννάβου για σχέδια υπό κλίμακα από τυπωμένο πρωτότυπο,
- Διατυπώνουν τις μεθόδους σύγκρισης – επαλήθευσης των αναλογιών και αξόνων στις φόρμες μιας σύνθεσης εκ του φυσικού,
- Επαληθεύουν τις αναλογίες, τους άξονες και τις κλίσεις με τη βελόνα σχεδίου,
- Αναλύουν μια σύνθεση παρατηρώντας την ως προς τις φόρμες, τις αναλογίες και τις υφές της,
- Σχεδιάζουν θέματα εκ του φυσικού και από τυπωμένο πρωτότυπο υπό κλίμακα,
- Περιγράφουν την έννοια της προοπτικής στο ελεύθερο σχέδιο,
- Αποδίδουν σχεδιαστικά τον όγκο, τις υφές και τις πτυχώσεις των αντικειμένων εφαρμόζοντας τεχνικές φωτοσκίασης,
- Αναφέρουν τα βασικά, δευτερεύοντα και τριτεύοντα χρώματα ζωγραφικής,
- Διατυπώνουν την έννοια της χρωματικής ισορροπίας,
- Δημιουργούν με τα βασικά χρώματα δευτερεύουσες και τριτεύουσες χρωματικές αποχρώσεις καθώς και χρωματικές κλίμακες με αποχρώσεις και τόνους,
- Σχεδιάζουν συνθέσεις που βασίζονται στη χρωματική ισορροπία μελετώντας τον χρωματικό κύκλο του Itten,
- Επιλέγουν κατάλληλη χρωματική παλέτα για τα έργα τους ανάλογα με τα συναισθήματα που θέλουν να προκαλέσουν,
- Υιοθετούν τεχνικές ελέγχου αυτοαξιολόγησης για τη διόρθωση και εξέλιξη των έργων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σχεδιαστική επιφάνεια / Μολύβια / κάρβουνα / γόμες / Βελόνα μετρήματος / Αναλογίες / Κλίσεις / Άξονες / Φωτοσκίαση / τόννοι / Προοπτική / Απόδοση όγκου – βάθους / Κλίμακες / Κάνναβος / Χρώματα – χρωστικές / Θεωρία χρωμάτων / Χρωματικός κύκλος Itten.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ: ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ
2	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
3	ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΥΠΟ ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΝΑΒΟΥ
4	ΟΠΤΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΟΥ
5	ΑΡΧΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ, ΑΞΟΝΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΣΕΩΝ
6	ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΒΑΘΟΥΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ
7	ΦΩΤΟΣΚΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΓΚΩΝ: ΥΦΕΣ ΚΑΙ ΜΑΤΙΕΡΕΣ
8	ΜΕΙΞΕΙΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ: ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΙΤΤΕΝ
9	ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ: ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ
10	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΦΟΣ, ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ: ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στο ελεύθερο σχέδιο: υλικά και μέσα» εξετάζει τα βασικά εργαλεία και τα υλικά που χρησιμοποιούνται στην πρακτική του ελεύθερου σχεδίου, καθώς και τις τεχνικές που σχετίζονται με αυτά. Αναλύεται η χρήση βελόνας, μολυβιών διαφορετικής σκληρότητας, κάρβουνου, γομολάστιχας, γόμας κάρβουνου και διαφόρων τύπων ματ χαρτιού σχεδίου, με εστίαση στις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες που προσφέρουν για τη δημιουργία σχεδίων με ακρίβεια και ποικιλία γραμμών και τόνων.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες άμεση επαφή με τα υλικά και τα μέσα του ελεύθερου σχεδίου, προκειμένου να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες χειρισμού τους. Μέσω της χρήσης αυτών των υλικών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξασκηθούν στη δημιουργία διαφορετικών γραμμών και υφών, στην αποτύπωση σκιών και όγκων με ακρίβεια, καθώς και στην αντίληψη του τρόπου που οι επιλογές τους επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα. Η ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων θα τους επιτρέψει να προχωρήσουν σε πιο σύνθετες συνθέσεις και να δημιουργήσουν ποιοτικά σχέδια με σαφήνεια και βάθος.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι κατάλληλοι τύποι μολυβιών (2B, 4B, 6B κ.ά.), η διαφορά τους στην απόδοση λεπτομερειών, η χρήση κάρβουνου για έντονες γραμμές και φωτοσκίαση, καθώς και η επιλογή κατάλληλου χαρτιού για κάθε τεχνική. Αναλύονται, επίσης, η χρήση γομολάστιχας και γόμας κάρβουνου για διορθώσεις και λεπτομέρειες, η διαδικασία προστασίας και αποθήκευσης των υλικών, καθώς και η σωστή οργάνωση του εργασιακού χώρου για την καλύτερη διαχείριση των μέσων και των έργων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διαφορές ανάμεσα

στα υλικά που αφορούν στο γραφικό αποτύπωμα στο χαρτί ως προς την υφή και την αίσθηση, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο αυτά τα μέσα συμβάλλουν στη φωτοσκίαση και στην απόδοση όγκου και βάθους.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, προτείνεται η δημιουργία τονικής σκάλας πέντε – επτά βημάτων με μολύβια διαφορετικής σκληρότητας και πειραματισμό διαφορετικής γραφής.

2.1.Γ.2 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα «Οργάνωση θέματος στην επιφάνεια του σχεδίου» διερευνά τις βασικές αρχές, τεχνικές και μεθοδολογίες που είναι απαραίτητες για την κατάλληλη τοποθέτηση μιας σύνθεσης ή ενός αντικειμένου πάνω στην επιφάνεια σχεδίασης. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη διαδικασία οργάνωσης-τοποθέτησης του θέματος ως κρίσιμου παράγοντα για την οπτική ισορροπία και τη συνολική σύνθεση του έργου, καθώς η διάταξη του θέματος πριν από την έναρξη της σχεδίασης και η θέση του επηρεάζει την πρόσληψη από τον θεατή και τη σχέση του με το εικαστικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα, μελετούν τη διάταξη του θέματος πριν από την εκτέλεση της σχεδίασης, με στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση του διαθέσιμου χώρου και την ισορροπημένη κατανομή των επιμέρους εικαστικών στοιχείων. Κεντρικό σημείο αποτελεί η τοποθέτηση του βασικού αντικειμένου στο πεδίο ενδιαφέροντος, με παράλληλη διατήρηση αναλογιών και ισορροπίας. Σκοπός είναι οι καταρτιζόμενοι/-ες να αποκτήσουν την ικανότητα να τοποθετούν σωστά τα θέματα στην επιφάνεια του σχεδίου, λαμβάνοντας υπόψη τις διαστάσεις, τις αναλογίες και τις εσωτερικές σχέσεις της σύνθεσης του έργου συνολικά.

Η υποενότητα, ως προς το περιεχόμενο, περιλαμβάνει τη μελέτη τεχνικών παρατήρησης, μέτρησης και ανάλυσης, την εφαρμογή αξόνων και σημείων αναφοράς για την ακριβή τοποθέτηση, καθώς και την κατανόηση της συμμετρίας και της ισορροπίας στο σχέδιο. Εξετάζεται, επίσης, η έννοια του αρνητικού χώρου και πώς αυτός μπορεί να ενισχύσει την παρουσία και τη δυναμική του θετικού αντικειμένου και αναλύονται οι οδηγοί διάταξης, όπως η χρυσή τομή και ο κανόνας των τρίτων.

Τέλος, παρουσιάζονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες παραδείγματα επιτυχημένων συνθέσεων από αναγνωρισμένους δημιουργούς, δείχνοντας πώς οι αρχές αυτές εφαρμόζονται στην πράξη. Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σχεδιάζοντας συνθέσεις με γεωμετρικά στερεά (κύβος, σφαίρα, πυραμίδα, κώνος) υπό διάφορες γωνίες και κλίμακες.

2.1.Γ.3 | ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΥΠΟ ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΝΑΒΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σχεδιαστική διαδικασία μεταφοράς μιας εικόνας σε άλλη επιφάνεια μέσω της χρήσης πλέγματος (καννάβου). Πρόκειται για μια τεχνική που επιτρέπει την ακριβή αναπαραγωγή μιας εικόνας ή

σύνθεσης σε διαφορετική κλίμακα, διατηρώντας τις αναλογίες και τις λεπτομέρειες αναλλοίωτες. Ο κάνναβος λειτουργεί ως εργαλείο ανάλυσης, διαχωρίζοντας την εικόνα σε μικρότερα τμήματα και διευκολύνοντας τη μεγέθυνση ή τη σμίκρυνση των στοιχείων με μεγαλύτερη ακρίβεια.

Στόχος της υποεπνότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τη δεξιότητα να σχεδιάζουν εικόνες υπό κλίμακα, χρησιμοποιώντας το πλέγμα ως οδηγό για διατήρηση της γεωμετρικής ακρίβειας και των αναλογιών του πρωτοτύπου. Η συγκεκριμένη μέθοδος ενισχύει τη σχεδιαστική ακρίβεια και καθιστά δυνατή τη δημιουργία σύνθετων εικαστικών θεμάτων με συνέπεια και γεωμετρική σταθερότητα. Οι μαθητές/-τριες εξασκούνται στη μεταφορά εικόνων σε διαφορετική κλίμακα, ενδυναμώνοντας την παρατηρητικότητα και την αναλυτική τους ικανότητα στις μορφές.

Όσον αφορά το περιεχόμενο της υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις βασικές αρχές αξιοποίησης του καννάβου για τη σχεδίαση εικόνας υπό κλίμακα, δίνοντας έμφαση στη διατήρηση των σωστών αναλογιών και στη μεταφορά των λεπτομερειών από το πρωτότυπο. Παρουσιάζονται, επίσης, τεχνικές που διευκολύνουν τη σωστή εφαρμογή του πλέγματος, καθώς και η διαδικασία επιλογής της κατάλληλης κλίμακας και οι τρόποι αντιμετώπισης δυσκολιών που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη σχεδίαση σύνθετων μορφών. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην ακρίβεια και στη διατήρηση της γεωμετρικής συνέπειας της αρχικής εικόνας.

Ως εργαστηριακή άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τη μέθοδο αναπαραγωγής εικόνας υπό διαφορετική κλίμακα μέσω του καννάβου, με σκοπό να βελτιώσουν τη συνέπεια και την ακρίβεια στον σχεδιασμό τους. Παράλληλα, θα καλλιεργήσουν τη δεξιότητά τους στη μεταφορά και την πιστή αναπαραγωγή μορφών, αναπτύσσοντας την παρατηρητικότητα και την κατανόηση των σχέσεων αναλογίας και ενισχύοντας την πειραματική τους διάθεση.

2.1.Γ.4 | ΟΠΤΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

Η μαθησιακή υποεπνότητα «Οπτικά δομικά στοιχεία και αρχές σχεδίου» εστιάζεται στις βασικές αρχές και κανόνες που καθορίζουν τη δομή και την οργάνωση μιας σύνθεσης, ερμηνεύοντας τα επί μέρους δομικά της στοιχεία. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο οργανώνονται οι μορφές και τα αντικείμενα σε μια εικαστική σύνθεση, καθώς και το πώς αυτά αλληλεπιδρούν μεταξύ τους στο πλαίσιο της συνολικής εικόνας.

Βασικός στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στην ανάλυση των οπτικών δομών μιας σύνθεσης, κατανοώντας τις σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των επιμέρους στοιχείων, ώστε να οργανώνουν το σχέδιό τους με ακρίβεια και σαφήνεια. Μέσω αυτής της διαδικασίας, καλλιεργείται η παρατηρητικότητα απέναντι στις ισορροπίες, τις αναλογίες, τη δομή και την οπτική ιεραρχία, που καθιστούν μια σύνθεση λειτουργική και εκφραστική. Επιθυμητό αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση της ικανότητας σύνθεσης σχεδίων που αποπνέουν αισθητική συνοχή, ισορροπία και εικαστική καθαρότητα, ανεξαρτήτως θεματολογίας.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές δομικές αρχές κάθε σύνθεσης, όπως είναι οι γραμμές, τα γεωμετρικά σχήματα και οι όγκοι. Παρουσιάζεται ο ρόλος της συμμετρίας και της ισορροπίας στη διάταξη των στοιχείων, καθώς και η συμβολή τους στη συνολική εικαστική εντύπωση και αίσθηση. Διδάσκονται, επίσης, τη χρήση της οπτικής ιεραρχίας για την προβολή βασικών στοιχείων και την εφαρμογή των αρχών της αρμονίας και της αντίθεσης για τη δημιουργία ή την ενίσχυση του οπτικού ενδιαφέροντος στο σχέδιο.

Ως εργαστηριακή άσκηση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τις ανωτέρω αρχές σε συνθέσεις αντικειμένων εκ του φυσικού με προσδευτικό βαθμό δυσκολίας, εξερευνώντας πώς η ορθή διάταξή τους μπορεί να επηρεάσει την οπτική αντίληψη του θεατή.

2.1.Γ.5 | ΑΡΧΕΣ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ, ΑΞΟΝΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αρχές αναλογίας, αξόνων και κλίσεων» έχει ως αντικείμενο τις βασικές αρχές και τους κανόνες του ελεύθερου σχεδίου όσον αφορά την ακρίβεια στις αναλογίες, τους βασικούς άξονες και τις κλίσεις των στοιχείων μιας σύνθεσης. Έμφαση δίνεται στη χρήση αυτών των αρχών για την προσέγγιση στην αναπαράσταση των αντικειμένων και τη διατήρηση της συνοχής και ισορροπίας του σχεδίου.

Κύριος στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καλλιεργήσουν την ικανότητα παρατήρησης, εντοπισμού και ακριβούς εφαρμογής των ορθών αναλογιών ανάμεσα στα διάφορα μέρη ενός θέματος, χρησιμοποιώντας κατάλληλες μεθόδους μέτρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην αναγνώριση των κύριων αξόνων που καθοδηγούν τη δομική συνοχή ενός σχεδίου, αλλά και στην αποτύπωση των απαραίτητων κλίσεων, ώστε να αποδίδουν με ακρίβεια τις σχέσεις μεταξύ μορφών. Σε επίπεδο περιεχομένου, εξετάζονται βασικές αρχές και κανόνες για τη χρήση αναλογιών, η λειτουργία των αξόνων στη δομή του σχεδίου, καθώς και η σημασία της σωστής απεικόνισης των κλίσεων. Διδάσκεται, επίσης, η μέτρηση των αναλογιών με τη βοήθεια εργαλείων όπως η χρήση βελόνας, προκειμένου να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι σχέσεις των στοιχείων. Επιπλέον, μελετώνται οι τεχνικές χρήσης αξόνων και καταγραφής των κλίσεων για την ορθή απόδοση γεωμετρίας τόσο μεμονωμένων αντικειμένων όσο και συνθέσεων.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω κατάλληλων πρακτικών ασκήσεων, θα πειραματιστούν σε συνθέσεις αντικειμένων εκ του φυσικού με προσδευτικό βαθμό δυσκολίας, παρατηρώντας τις αναλογίες με συγκρίσεις των αντικειμένων, καθώς και στην απόδοση αξόνων και κλίσεων των επιμέρους στοιχείων. Επιπλέον, θα έχουν την ευκαιρία να αξιολογήσουν τα έργα τους, καθώς και τα έργα των άλλων, λαμβάνοντας σχετική ανατροφοδότηση με σκοπό την ενίσχυση της διαδικασίας μάθησης.

2.1.Γ.6 | ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΒΑΘΟΥΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ

Η μαθησιακή υποενότητα «Προοπτική και απόδοση βάθους στο σχέδιο» εξετάζει τις αρχές και τις τεχνικές που διέπουν την απόδοση της τρίτης διάστασης σε ένα σχέδιο, με στόχο τη δημιουργία της αίσθησης βάθους και χώρου. Η προοπτική λειτουργεί ως απαραίτητο εργαλείο για την αναπαράσταση τρισδιάστατων μορφών στο επίπεδο, καθιστώντας εφικτή τη φυσική τοποθέτηση αντικειμένων στον χώρο. Έμφαση δίνεται στις βασικές μορφές προοπτικής, όπως είναι η γραμμική προοπτική ενός σημείου φυγής και η πιο σύνθετη προοπτική δύο σημείων φυγής. Επίσης, εξετάζεται η χρήση αυτών των τεχνικών για την απόδοση σωστών αναλογιών και χώρων.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν την ικανότητα να αποδίδουν σωστά τον χώρο και το βάθος σε ένα σχέδιο, εφαρμόζοντας τις αρχές της προοπτικής. Γενικότερα αποσκοπεί στην ενίσχυση της ικανότητάς τους να σχεδιάζουν αντικείμενα που φαίνονται φυσικά τοποθετημένα στον χώρο, λαμβάνοντας υπόψη την οπτική γωνία του παρατηρητή και τη θέση του αντικειμένου σε σχέση με αυτή. Μέσω αυτής της διαδικασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα βελτιώσουν την ακρίβεια και τη ρεαλιστικότητα των σχεδίων τους.

Το περιεχόμενο της υποενότητας περιλαμβάνει τις τεχνικές σχεδιασμού με βάση διαφορετικούς τύπους προοπτικής, με χρήση ενός ή δύο σημείων φυγής, καθώς και τους τρόπους ορθής εφαρμογής τους στο σχέδιο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται και εφαρμόζουν τις μεθόδους απόδοσης της προοπτικής και της κλίμακας στο σχέδιο, για τη δημιουργία αίσθησης της απόστασης και του βάθους. Αναλύονται, επίσης, φαινόμενα παραμόρφωσης που προκύπτουν από την αλλαγή της οπτικής θέας και τονίζονται οι τρόποι διαχείρισής τους στο σχέδιο.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πειραματιστούν σχεδιάζοντας συνθέσεις αντικειμένων ή σκηνές εσωτερικού/εξωτερικού χώρου από διαφορετικές γωνίες και με διάφορους τύπους προοπτικής. Αυτή η διαδικασία θα τους επιτρέψει να βελτιώσουν σταδιακά την απόδοση της τρίτης διάστασης στα σχέδιά τους, ενισχύοντας έτσι τη δημιουργικότητά τους και την ικανότητά τους να αποτυπώνουν τον κόσμο γύρω τους με ρεαλιστικό τρόπο.

2.1.Γ.7 | ΦΩΤΟΣΚΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΓΚΩΝ: ΥΦΕΣ ΚΑΙ ΜΑΤΙΕΡΕΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Φωτοσκίαση και απόδοση όγκων: υφές και ματιέρες» εξετάζει την επίδραση του φωτός και της σκιάς στη δημιουργία τρισδιάστατης αίσθησης στο σχέδιο, καθώς και τις τεχνικές αποτύπωσης των χαρακτηριστικών υφών διαφόρων υλικών. Επικεντρώνεται στη χρήση φωτεινών και σκοτεινών περιοχών για τη σωστή απόδοση του όγκου και την ανάδειξη της χωρικής σχέσης των αντικειμένων, ενώ παράλληλα διερευνά τρόπους σχεδιαστικής απόδοσης της υφής των υλικών, όπως είναι το ξύλο, το μέταλλο, το γυαλί και τα υφάσματα.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες που σχετίζονται με τη δημιουργία ρεαλιστικών όγκων και την αποτύπωση της υφής

διαφόρων επιφανειών μέσω τεχνικών σκίασης και ματιέρων. Η αναγνώριση της επίδρασης της πηγής του φωτός στις σκιές και τις αντανakλάσεις, καθώς και η χρήση τόνων και διαβαθμίσεων για την ανάδειξη του βάθους, συμβάλλουν στη βελτίωση της σχεδιαστικής ακρίβειας. Παράλληλα, ενισχύεται η ικανότητα των εκπαιδευομένων να αποδίδουν την ποιότητα των επιφανειών, όπως την τραχύτητα, τη στιλπνότητα ή τη μαλακότητα, κάνοντας χρήση κατάλληλων υλικών και εργαλείων, όπως μολύβια διαφορετικής σκληρότητας ή κάρβουνο.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, αναλύονται οι αρχές της φωτοσκίασης, όπως η πηγή και η κατεύθυνση του φωτός, η δημιουργία σκιών και οι αντιθέσεις μεταξύ φωτεινών και σκοτεινών περιοχών. Εξετάζονται, επίσης, οι τεχνικές απόδοσης υφών με χρήση γραμμών, τόνων και σκιάσεων, που συμβάλλουν στη ρεαλιστική αποτύπωση της υλικής υπόστασης των αντικειμένων. Η προοδευτική διαβάθμιση τόνων και η χρήση διαφορετικών μέσων σχεδίασης καθιστούν το έργο πιο ζωντανό και εκφραστικό.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με πηγές φωτός και σκιές, αποδίδοντας όγκους και υφές σε συνθέσεις που περιλαμβάνουν αντικείμενα με ποικίλα υλικά. Η χρήση τεχνητού φωτισμού και διαφορετικών μέσων, όπως κάρβουνο ή μολύβια διαφορετικής σκληρότητας, δίνει τη δυνατότητα εξερεύνησης των εκφραστικών δυνατοτήτων της φωτοσκίασης και των ματιέρων (όπως ξύλο, ύφασμα κ.λπ.), ενισχύοντας την προσωπική καλλιτεχνική έκφραση.

2.1.Γ.8 | ΜΕΙΞΕΙΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ: ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ITTEN

Η μαθησιακή υποενότητα «Μείξεις βασικών χρωμάτων: Χρωματικός κύκλος του Itten» εξετάζει τις αρχές της ανάμειξης των βασικών χρωμάτων της ζωγραφικής (κόκκινο, κίτρινο, μπλε) και τη δημιουργία δευτερευόντων και τριτευόντων αποχρώσεων με τη μεταξύ τους ανάμειξη. Η διερεύνηση αυτή περιλαμβάνει πρακτικές, οπτικές και θεωρητικές προσεγγίσεις. Εστιάζεται στη θεωρία των χρωμάτων, όπως αποτυπώνεται στον χρωματικό κύκλο του Johannes Itten, δίνοντας έμφαση στις σχέσεις μεταξύ των χρωμάτων, τις ιδιότητές τους και τη λειτουργία τους σε συνθέσεις.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν στη δημιουργία χρωματικών συνδυασμών που προάγουν την αρμονία ή την αντίθεση, καθώς και στη σύνθεση αποχρώσεων που ενισχύουν την εκφραστικότητα ενός έργου. Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι έννοιες των βασικών, δευτερευόντων και τριτευόντων αποχρώσεων, οι κανόνες αρμονίας και αντίθεσης στον χρωματικό κύκλο, καθώς και η λειτουργία των χρωμάτων σε διαφορετικά επίπεδα φωτεινότητας και κορεσμού. Παράλληλα, προσεγγίζονται τεχνικές συνδυασμού χρωμάτων με χρήση διαφόρων μέσων (ξυλομπογιές νερού, τέμπερες, ακρυλικά κ.ά.).

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα δημιουργήσουν τις δικές τους χρωματικές κλίμακες, βασισμένες στον χρωματικό κύκλο του Itten. Πειραματιζόμενοι/-ες με την ανάμειξη χρωστικών (π.χ.

τέμπερες) των βασικών χρωμάτων της ζωγραφικής (κόκκινο, κίτρινο, μπλε), θα δημιουργήσουν νέες αποχρώσεις με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων στη διαχείριση και αξιοποίηση των χρωμάτων για την επίτευξη συγκεκριμένων οπτικών και συναισθηματικών αποτελεσμάτων.

Παράλληλα, θα διερευνήσουν την επίδραση των χρωμάτων στην αίσθηση της αρμονίας, της κίνησης και της ισορροπίας μέσα σε ένα έργο τέχνης. Εναλλακτικά, προτείνεται η ανάμειξη χρωστικών των βασικών χρωμάτων της εκτύπωσης (κυανό, ματζέντα και κίτρινο), ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συγκρίνουν τα δύο χρωματικά συστήματα και να κατανοήσουν τις διαφορές τους ως προς τη δημιουργία νέων χρωματικών αποχρώσεων.

Η υποεπνότητα, λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητάς της, ενδείκνυται να διδαχθεί εκτεταμένα.

2.1.Γ.9 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ: ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπνότητα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο τα χρώματα αλληλεπιδρούν μεταξύ τους δημιουργώντας αρμονία ή αντίθεση σε μια σύνθεση, καθώς και την επίδραση που αυτά ασκούν στην ανθρώπινη ψυχολογία και τα συναισθήματα. Δίνεται έμφαση στην επιλογή χρωματικών συνδυασμών που επικοινωνούν συγκεκριμένα μηνύματα και προκαλούν αισθητικές ή συναισθηματικές αντιδράσεις.

Σκοπός της υποεπνότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν στη δημιουργία ισορροπημένων χρωματικών παλετών και να εφαρμόζουν τις αρχές της χρωματικής αρμονίας στις συνθέσεις, λαμβάνοντας υπόψη τον συμβολισμό και τις ψυχολογικές ιδιότητες των χρωμάτων.

Ως προς το περιεχόμενο της υποεπνότητας, εξετάζονται οι βασικές αρχές της χρωματικής ισορροπίας, όπως η αρμονία, η αντίθεση, οι αναλογίες χρωμάτων, καθώς και οι επιδράσεις που έχουν τα θερμά, ψυχρά και ουδέτερα χρώματα στην αισθητική και τη συναισθηματική ανταπόκριση του θεατή. Αναλύεται, επίσης, η χρήση του χρωματικού κύκλου ως εργαλείου για τη διαχείριση χρωμάτων και τη δημιουργία συγκεκριμένων οπτικών και ψυχολογικών αποτελεσμάτων. Ως παράδειγμα εφαρμογής δημιουργείται παλέτα 4-5 χρωμάτων με στόχο την αρμονία. Αρχικά, επιλέγεται βασικό χρώμα και εφαρμόζονται θεωρίες αρμονίας, όπως η αναλογική, η συμπληρωματική και η τριαδική. Ακολουθεί ρύθμιση για οπτικό βάθος, με βάση τις ψυχολογικές επιδράσεις των χρωμάτων. Τέλος, η παλέτα προσαρμόζεται στο μέσο εφαρμογής, εξασφαλίζοντας συνεπή απόδοση σε έντυπα και οθόνες.

Ως εργασία, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να πειραματιστούν με συνδυασμούς χρωμάτων (π.χ. τέμπερες) για να δημιουργήσουν χρωματικές συνθέσεις εκ του φυσικού, που εκφράζουν διαφορετικές διαθέσεις, ενισχύοντας τη χρήση των χρωμάτων ως μέσου επικοινωνίας, με στόχο την εξερεύνηση της ισορροπίας μέσω αντιθέσεων, αρμονίας και αναλογιών, καθώς και την ανάλυση της ψυχολογικής επίδρασης διαφόρων χρωματικών επιλογών.

2.1.Γ.10 | ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΦΟΣ, ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Η μαθησιακή ενότητα ολοκληρώνεται με την υποενότητα «Προσωπικό ύφος, κριτική ανάλυση και ανατροφοδότηση», η οποία περιλαμβάνει την παρατήρηση και κριτική ανάλυση των τελικών έργων των εκπαιδευομένων που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Βασικός στόχος είναι η ενδυνάμωση της ατομικής καλλιτεχνικής έκφρασης και η αναγνώριση της εξέλιξης του προσωπικού τους σχεδιαστικού ύφους, μέσα από τις ατομικές και ομαδικές εργαστηριακές ασκήσεις. Η διαδικασία αυτή ενσωματώνει τα βήματα που προηγήθηκαν –από τα προσχέδια και τους πειραματισμούς έως τις τελικές διορθώσεις και επιλογές για τη δημιουργία ατομικού art portfolio σε έντυπη ή/και ψηφιακή μορφή– διαμορφώνοντας μια ολοκληρωμένη εικόνα της καλλιτεχνικής τους πορείας και ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την ικανότητα κριτικής θεώρησης των έργων τους και να εμπλουτίσουν το προσωπικό τους ύφος, μέσω της δημιουργικής ανταλλαγής ιδεών με συνεκπαιδευόμενους/-ες και διδάσκοντες/-ουσες. Ειδική έμφαση δίνεται στην εξοικείωση με τις βασικές αρχές καλλιτεχνικής κριτικής και την ανάπτυξη ενός μοναδικού στυλ, που αναδεικνύει τη μοναδικότητα κάθε καλλιτέχνη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να αναλύσουν και να συγκρίνουν διαφορετικές τεχνικές και στυλ, εντοπίζοντας τα στοιχεία που αντανakλούν την προσωπική τους καλλιτεχνική προσέγγιση σε σύγκριση με των υπόλοιπων εκπαιδευομένων.

Ως προς το περιεχόμενο, η υποενότητα περιλαμβάνει τη μεθοδική παρατήρηση και τη συγκριτική ανάλυση των έργων, καθώς και την αξιολόγηση των συνθέσεων με ανατροφοδότηση, που ενισχύει τη διαρκή βελτίωσή τους. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν δεξιότητες αναγνώρισης και προσαρμογής δημιουργικών στοιχείων που εμπλουτίζουν την καλλιτεχνική τους έκφραση ανακαλύπτοντας νέες οπτικές στην εξέλιξή τους ως δημιουργών με μοναδική ταυτότητα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αρφαράς, Μ. Ε. (2010). *Το Ελεύθερο Σχέδιο. Συνθέσεις με μολύβι* (τόμος Α΄). Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
2. Διαμαντοπούλου, Α. Δ. (2010). *Μορφές με Ελεύθερο Χέρι*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
3. Παπασταμούλης, Κ. (2003). *Χρώμα – Σκίτσο και Αρχές Ελευθέρου Σχεδίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Συμπληρωματικές

1. Αντωνοπούλου, Ν., Κούρτης, Κ. & Παπαδάκης, Χ. (1999). *Ελεύθερο Σχέδιο*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Σεβαστάκης, Δ., Σπηλιόπουλος, Α. & Χαρίσης, Η. (2017). *Ελεύθερο Σχέδιο – Χρώμα*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
3. Albers, J. (2016). *Η αλληλεπίδραση των χρωμάτων*. Ραφήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.

2.1.Δ • ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Τεχνολογία παραγωγής εντύπου» αναφέρεται στις βασικές τεχνολογίες και τεχνικές που εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια της παραγωγής των εντύπων. Η συνοπτική μελέτη της ιστορίας των Γραφικών Τεχνών με την έννοια της γραφικής επικοινωνίας και ειδικότερα τα συστήματα γραφών και αλφαβήτων, η αρχή της τυπογραφίας και η αναφορά στον Γουτεμβέργιο προετοιμάζουν για την εισαγωγή στις σύγχρονες και παραδοσιακές μεθόδους εκτύπωσης. Για καθεμία από τις μεθόδους εκτύπωσης που παρουσιάζονται γίνεται αναφορά στον βασικό εξοπλισμό, τα χαρακτηριστικά των εκτυπωτικών πλακών, τις μελάνες και τα εκτυπωτικά υποστρώματα. Ακόμη, η ενότητα αναλύει όλα τα στάδια παραγωγής, πριν και μετά την εκτύπωση. Μέσα από την πορεία της τυπογραφίας και των εκτυπώσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε πρώτη επαφή με την παραγωγή εντύπων και τις παραμέτρους που την ορίζουν, διαδικασία απαραίτητη για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν τις εκτυπώσεις έργων γραφικού σχεδιασμού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τους σημαντικότερους σταθμούς εξέλιξης στα συστήματα γραφών και τα αλφάβητα όπως είναι γνωστά από την αρχαιότητα μέχρι τη σύγχρονη εποχή,

- Διατυπώνουν την εφεύρεση της τυπογραφίας του Γουτεμβέργιου και τη σημασία του έργου του,
- Ονομάζουν τα στάδια της ροής εργασιών της προεκτύπωσης και της εκτύπωσης,
- Αναφέρουν όλα τα ειδικά τεχνικά χαρακτηριστικά και τους σταθμούς εργασίας της προεκτύπωσης (ορισμοί lpi, rpi, dpi, ράστερ, RIP, CTP, αύξηση τονικής τιμής κ.ά.),
- Αναφέρουν τις σημαντικότερες σύγχρονες και παραδοσιακές μεθόδους εκτύπωσης,
- Περιγράφουν συνοπτικά τις τεχνολογίες των συμβατικών και ψηφιακών εκτυπώσεων,
- Απαριθμούν τον βασικό εξοπλισμό και τα χαρακτηριστικά των μελανιών των αναφερόμενων μεθόδων εκτύπωσης,
- Περιγράφουν τις εκτυπωτικές πλάκες των παραδοσιακών μεθόδων εκτύπωσης,
- Εξηγούν τον ρόλο που έχει κάθε σημαντικό στάδιο στη ροή εργασίας της παραγωγής εντύπου,
- Αναφέρουν την τυποποίηση του χαρτιού και τη διαχείρισή του ως προς την οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη,
- Αξιολογούν τις δυνατότητες των εκτυπωτικών μεθόδων σε σχέση με την ποιότητα εκτύπωσης, το τιράζ και το κόστος μιας παραγωγής,
- Προτείνουν μέθοδο εκτύπωσης για έντυπα σε σχέση με την ποιότητα εκτύπωσης, το τιράζ και το κόστος μιας παραγωγής,
- Υιοθετούν λύσεις παραγωγής με στόχο την ποιότητα, την οικονομία και την οικολογία,
- Αντιμετωπίζουν τις εκτυπώσεις ως αναπόσπαστο μέρος του σχεδιασμού των εντύπων,
- Αποδέχονται την εξέλιξη των τεχνολογιών ως θετική ενέργεια υπέρ της οικονομίας και της οικολογίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συνθετικές γραφές / Αναλυτικές γραφές / Δίσκος της Φαιστού / Ειλητάριο / τετράδια / κώδικες / Αλφαβητικές γραφές / Ιωάννης Γουτεμβέργιος (Johannes Gutenberg) / Ξυλογραφία / Χαλκογραφία / Λιθογραφία / Φωτογραφία / Γραφικός σχεδιασμός (Graphic Design) / Προεκτύπωση / Μέθοδοι εκτυπώσεων / Ψηφιακή τυπογραφία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΩΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
2	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΜΗ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΙΣ ΙΔΕΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ
3	Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΓΡΑΦΗΣ: ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ
4	Η ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ
5	ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΩΣ ΤΟΝ 18ο ΑΙΩΝΑ
6	ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ
7	Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
8	ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
9	ΑΝΑΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΠΡΩΙΜΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη σημασία της γραπτής και της οπτικής επικοινωνίας, καθώς και στην ιστορική τους εξέλιξη από τις προϊστορικές σπηλαιογραφίες μέχρι τις πρώτες μορφές γραπτής επικοινωνίας. Σκοπός της υποενότητας είναι να αναδειχθεί ο θεμελιώδης ρόλος της γραπτής και οπτικής επικοινωνίας στην ανθρώπινη ιστορία, και πώς οι πρώτες μορφές επικοινωνίας συνέβαλαν στη διαμόρφωση του πολιτισμού και στην εξέλιξη της κοινωνίας.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι προϊστορικές σπηλαιογραφίες που έχουν εντοπιστεί σε σημαντικούς χώρους, όπως στο Λασκώ (Γαλλία), στην Αλταμίρα (Ισπανία) και στο Σπήλαιο Σωβέ (Γαλλία), όπου αποτυπώθηκαν σκηνές κυνηγιού, ζωικές μορφές και θρησκευτικές τελετές. Οι απεικονίσεις αυτές παρουσιάζονται όχι μόνο ως καλλιτεχνικές δημιουργίες αλλά και ως μέσα αφήγησης, καταγραφής και επικοινωνίας, που χρησιμοποιήθηκαν για μεταφορά μηνυμάτων και πληροφοριών σχετικά με τη ζωή και τις αντιλήψεις των προϊστορικών ανθρώπων.

Μελετάται, επίσης, πώς η μετάβαση από τις απλές εικονικές αναπαραστάσεις στις πρώτες μορφές γραφής αποτέλεσε καθοριστικό ορόσημο για την εξέλιξη του πολιτισμού, καθώς επέτρεψε την καταγραφή ιστορικών γεγονότων και θρησκευτικών πεποιθήσεων και τη μεταβίβαση γνώσης από γενιά σε γενιά. Επιπλέον, αναλύεται ότι, αν και οι αρχικές μορφές γραφής εμφανίζονται περιορισμένες σε σύγκριση με τα σύγχρονα συστήματα γραπτής επικοινωνίας, αποτέλεσαν τα θεμέλια για την ανάπτυξη πιο σύνθετων και εξελιγμένων μορφών γραπτής έκφρασης.

Προτείνεται ως δραστηριότητα (ατομική ή ομαδική), η δημιουργία χρονογραμμής, με σχεδιασμό στο χέρι είτε μέσω κατάλληλης ψηφιακής εφαρμογής, στην οποία θα απεικονίζεται χρονικά η εξέλιξη των σχεδίων από τις σπηλαιογραφίες έως τις αλφαβητικές γραφές.

2.1.Δ.2 | ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΜΗ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΙΣ ΙΔΕΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει την εξέλιξη της γραφής από τα πρώιμα συστήματα σημειογραφίας μέχρι τα πιο εξελιγμένα ιδεογραφικά και εικονογραφικά συστήματα. Σκοπός της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εντοπίσουν, να αναλύσουν και να συγκρίνουν τις συνθετικές ιδεογραφικές και εικονογραφικές μορφές γραφής, προσδιορίζοντας τον τρόπο γραφής και τις διαφορές ως προς τον τρόπο συνδυασμού των συμβόλων για την απόδοση του νοήματος.

Αρχικά, εξετάζονται οι συνθετικές, μη αλφαβητικές ιδεογραφικές και εικονογραφικές μορφές γραφής, που συντίθενται από σύμβολα και εικόνες για την αποτύπωση αντικειμένων, καθώς και σύνθετων εννοιών και ιδεών. Αναφέρονται οι Σουμέριοι, που ανέπτυξαν τη σφηνοειδή γραφή στη Μεσοποταμία για την καταγραφή εμπορικών συναλλαγών, νομικών κειμένων και θρησκευτικών ύμνων, αποτελώντας ένα από τα πρώτα συστήματα γραφής με δομημένο τρόπο καταγραφής της ανθρώπινης γλώσσας. Ομοίως, τα ιερογλυφικά των Αιγυπτίων, που αποτέλεσαν το κύριο σύστημα γραφής τους, βασισμένο σε έναν συνδυασμό ιερών συμβόλων — πιο περίπλοκων και καλλιτεχνικών από τη σφηνοειδή γραφή.

Αντίστοιχα, η πολύπλοκη κινεζική γραφή, που αναπτύχθηκε με βάση εικονογραφικά σύμβολα, τα οποία αναπαριστούσαν αντικείμενα, έννοιες και ήχους, ενώ στην Κεντρική Αμερική, οι Μάγια ανέπτυξαν ένα σύστημα συλλαβο-ιερογλυφικών.

Συμπερασματικά, τονίζεται ότι οι ανωτέρω μη αλφαβητικές γραφές των εν λόγω πολιτισμών, ως μέσα επικοινωνίας, προσέφεραν πολύτιμες γνώσεις για την εξέλιξη των συστημάτων γραφής, καθώς και για την πολιτισμική, πνευματική και καλλιτεχνική δυναμική των κοινωνιών που τις ανέπτυξαν.

Προτείνεται ως δραστηριότητα στην τάξη, δεκάλεπτη ατομική ή ομαδική εργασία κλειστού τύπου, με κατάταξη, π.χ. συγκεκριμένων εικονογραμμάτων σε σχέση με την εποχή και την περιοχή που αναπτύχθηκαν.

2.1.Δ.3 | Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΓΡΑΦΗΣ: ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει την πορεία της γραφής από τις «Κρητικές Γραφές» έως την καθιέρωση του ελληνικού αλφαβήτου. Σκοπός της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εκτιμήσουν τη συμβολή των κρητικών γραφών και των αλφαβητικών συστημάτων γραφής στην αρχαία Μεσόγειο και στην εξέλιξη της ιστορίας της γραφής και της τυπογραφίας.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα πρώιμα συστήματα γραφής στην Κρήτη ως ιδεογραφική γραφή με σύμβολα που αποδίδουν έννοιες ή αντικείμενα, η Γραμμική Α, που χρησιμοποιήθηκε για διοικητικούς και εμπορικούς σκοπούς, και η Γραμμική Β, που αποτέλεσε την πρώτη συλλαβογραφική μορφή γραφής της πρώιμης ελληνικής γλώσσας. Εξετάζεται, επίσης, ο δίσκος της Φαιστού, με 241 επαναλαμβανόμενα σύμβολα σε σπειροειδή διάταξη και στις δύο όψεις, που προτείνεται ως πρόδρομος της τυπογραφίας, λόγω της δύναμει μαζικής αναπαραγωγής των συμβόλων του.

Εξετάζεται, επίσης, η μετάβαση από τα συλλαβικά στα αλφαβητικά συστήματα, που αναδεικνύεται μέσω της σύγκρισης του σημιτοφονικικού και του ελληνικού αλφαβήτου. Το σημιτοφονικικό αλφάβητο, με 22 συμφωνικά φωνήματα, που αναπτύχθηκε από τους Φοίνικες τον 12ο αι π.Χ., αποτέλεσε τη βάση για το ελληνικό, το οποίο προσέθεσε φωνήεντα, χαρακτηριστικό που το καθιστά ως την πρώτη πλήρως φωνητική γραφή, όπου κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε έναν ξεχωριστό ήχο. Η καινοτομία αυτή διευκόλυνε τη διάδοση της γνώσης, συνέβαλε στην ανάπτυξη της φιλοσοφίας, της λογοτεχνίας και των επιστημών, και αποτέλεσε πρότυπο για τα ευρωπαϊκά αλφάβητα. Η μελέτη των αναλυτικών αλφαβητικών συστημάτων αποκαλύπτει πώς η απλοποίηση της γραφής μέσω της χρήσης περιορισμένου αριθμού συμβόλων (γραμμάτων) διευκόλυνε την επικοινωνία και τη διάδοση της γνώσης.

Σημαντική κρίνεται η αναφορά στη Στήλη της Ροζέτας, η οποία με το τρίγωνο κείμενό της συνέβαλε καθοριστικά στην αποκρυπτογράφηση της αιγυπτιακής γραφής.

Προτείνεται ως συνδυαστική δραστηριότητα, συγκριτική μελέτη και παρουσίαση σε χρονογραμμή με φωτογραφικό υλικό και ανάλυση συμβόλων από τον Δίσκο της Φαιστού.

2.1.Δ.4 | Η ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται στο σημαντικότερο επίτευγμα στην ιστορία της ανθρώπινης επικοινωνίας, την εφεύρεση της τυπογραφίας με τη συμβολή του Γουτεμβέργιου τον 15ο αι. Αρχικά, γίνεται αναφορά στη χρήση των σφραγίδων ως πρόδρομων της τυπογραφίας και εξετάζεται η καθοριστική συμβολή του Γουτεμβέργιου, ο οποίος επινόησε τη χρήση κινητών μεταλλικών στοιχείων, κατασκεύασε το πρώτο τυπογραφικό πιεστήριο και εκτύπωσε μοναδικής ποιότητας βιβλία με σημαντικότερο τη Βίβλο των 42 στίχων, το οποίο και αποτελεί ορόσημο στην ιστορία της τυπογραφίας.

Αναφέρεται πως αυτή η καινοτομία ενεργοποίησε τη μαζική παραγωγή βιβλίων με ίδρυση τυπογραφείων στην Ευρώπη για την ευρεία διάδοση γνώσεων και ιδεών, μειώνοντας το κόστος και καθιστώντας τα βιβλία προσιτά σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες, επηρεάζοντας την εκπαίδευση, τη θρησκεία και γενικά τον πολιτισμό. Παράλληλα, συγκρίνεται με την προγενέστερη διαδικασία αντιγραφής των χειρόγραφων βιβλίων στα Scriptorium, η οποία απαιτούσε πολύ χρόνο και κόστος, περιορίζοντας το αναγνωστικό κοινό.

Επισημαίνεται επίσης ότι, ήδη από τον 9ο αι., η τυπογραφία αναπτυσσόταν ανεξάρτητα σε Κίνα, Κορέα και Ιαπωνία, με την εφεύρεση της ξυλογραφίας και τη χρήση ξύλινων κινητών στοιχείων για την εκτύπωση κειμένων. Συζητείται ότι, παρά την ανεξάρτητη εξέλιξη της σε Ανατολή και Δύση, οι επιπτώσεις ήταν παρόμοιες: διάδοση της γνώσης, προώθηση της λογοτεχνίας και αλλαγή της ανθρώπινης αντίληψης για τον κόσμο. Η τυπογραφική επανάσταση αναδιαμόρφωσε την επικοινωνία, θέτοντας τα θεμέλια για την παγκόσμια διάδοση των ιδεών και την έναρξη νέας εποχής στον πολιτισμό και την εκπαίδευση.

Προτείνεται ως δραστηριότητα, προσομοίωση της τυπογραφικής εκτύπωσης μέσω χάραξης λινόλεου και εκτύπωση με κατάλληλα χρώματα, π.χ. σχεδιασμός αρχιγράμματος, η χάραξή του σε επιφάνεια λινόλεου διαστάσεων έως (10x10 εκ.) και η εκτύπωσή του με χρήση ακριλικών χρωμάτων.

2.1.Δ.5 | ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΩΣ ΤΟΝ 18ο ΑΙΩΝΑ

Η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην ιστορική εξέλιξη των εκτυπωτικών μεθόδων έως τον 18ο αιώνα, αναδεικνύοντας πώς διαμορφώθηκε η παραγωγή και διάδοση του έντυπου υλικού από την προτυπογραφική περίοδο έως την ύστερη προβιομηχανική εποχή. Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις κύριες μεθόδους, να αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά και τη λειτουργία τους και να κατανοήσουν τη συμβολή τους στη διάδοση της γνώσης, της τέχνης και της πολιτισμικής έκφρασης.

Αρχικά, εξετάζεται η Ξυλογραφία, η οποία αναπτύχθηκε στην Κίνα τον 8ο αιώνα και εισήχθη στην Ευρώπη κατά τον 14ο αιώνα, όπου αξιοποιήθηκε ευρέως στην εικονογράφηση βιβλίων και την αναπαραγωγή έργων τέχνης. Η τεχνική αυτή βασιζόταν στη χάραξη της εικόνας σε ξύλινη επιφάνεια, αφήνοντας ανυψωμένα τα στοιχεία που προορίζονταν για εκτύπωση, ενώ παρείχε τη δυνατότητα δημιουργίας μεγάλου αριθμού αντιτύπων με σχετικά χαμηλό κόστος.

Καθοριστική υπήρξε η ανακάλυψη της Τυπογραφίας από τον Γουτεμβέργιο τον 15ο αιώνα, η οποία επέφερε ριζικές αλλαγές με τη χρήση κινητών μεταλλικών στοιχείων. Κατά τον 16ο αιώνα, η Χαλκογραφία εμπλούτισε την ποιότητα των εκτυπώσεων, ενώ στα τέλη του 18ου αιώνα η Λιθογραφία, εφεύρεση του Σενεφέλντερ, προσέφερε ταχύτερη και οικονομικότερη αναπαραγωγή με μεγαλύτερη ελευθερία στην καλλιτεχνική έκφραση. Οι τεχνικές αυτές αποτέλεσαν τη βάση για την ανάπτυξη σύγχρονων εκτυπωτικών μεθόδων και επηρέασαν καθοριστικά την εξέλιξη του γραφιστικού σχεδιασμού. Η μαθησιακή υποενότητα αναδεικνύει τον σταδιακό εμπλουτισμό των εκτυπωτικών τεχνικών και τη σύνδεσή τους με την πολιτισμική πρόοδο.

Ως εργασία, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες, να δημιουργήσουν χρονογραμμή με τις βασικές εκτυπωτικές τεχνικές, αναφέροντας χρονολογία, τεχνικά χαρακτηριστικά και κοινωνική επίδραση κάθε μεθόδου.

2.1.Δ.6 | ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ

Η παρούσα υποενότητα επικεντρώνεται στις εκτυπωτικές εξελίξεις του 19ου αιώνα, μιας περιόδου κατά την οποία η βιομηχανική πρόοδος επηρέασε δραστικά την τυπογραφία και ενίσχυσε τη μαζική επικοινωνία. Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διερευνήσουν τις τεχνολογικές καινοτομίες που επιτάχυναν την εκτύπωση, αύξησαν την ακρίβεια των αναπαραστάσεων και διέυρυναν το κοινό της έντυπης πληροφόρησης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη Φωτογραφία, η οποία τελειοποιήθηκε στο δεύτερο μισό του αιώνα και συνέβαλε στη φωτομηχανική αναπαραγωγή εικόνων σε εφημερίδες και βιβλία. Η ανάπτυξη νέων χημικών διαδικασιών και η βελτίωση των φωτογραφικών τεχνικών επέτρεψαν την παραγωγή περισσότερο σταθερών και ευκρινών εικόνων, οι οποίες μπορούσαν να ενσωματωθούν αποτελεσματικά στην εκτυπωτική διαδικασία. Η Στερεοτυπία και το περιστροφικό πιεστήριο επέτρεψαν την παραγωγή πολλών αντιτύπων με ταχύτητα και συνέπεια, αλλάζοντας τα δεδομένα στην εκδοτική βιομηχανία. Το περιστροφικό πιεστήριο, ειδικότερα, κατέστη σταθμός για την εκτύπωση εφημερίδων, καθώς μπορούσε να εκτυπώσει χιλιάδες φύλλα ανά ώρα, κάτι που ήταν αδιανόητο με τις παραδοσιακές μεθόδους.

Παράλληλα, η Λινοτυπία και η Μονοτυπία αυτοματοποίησαν τη διαδικασία στοιχειοθεσίας, διευκολύνοντας σημαντικά την έκδοση εφημερίδων και περιοδικών. Σημαντική υπήρξε και η ανακάλυψη του γυάλινου ράστερ στο τέλος του αιώνα, το οποίο επέτρεψε την εκτύπωση φωτογραφιών με τονικότητα, βελτιώνοντας αισθητά τη γραφική ποιότητα των εντύπων. Αυτή η τεχνική καινοτομία άνοιξε νέους ορίζοντες στη δημιουργία περιοδικών με πλούσιο φωτογραφικό υλικό και στην ανάπτυξη της σύγχρονης διαφημιστικής εικόνας. Η υποενότητα εξετάζει τη σύγκριση αυτών των μεθόδων ως προς την αποτελεσματικότητα, το κόστος και την καλλιτεχνική αξία, αναδεικνύοντας τον μετασχηματισμό της κοινωνίας μέσα από τις δυνατότητες της εκτύπωσης.

Προτείνεται εκπαιδευτική επίσκεψη σε μουσείο γραφικών τεχνών.

2.1.Δ.7 | Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποτελεί εισαγωγή στην τεχνολογία των γραφικών τεχνών και στη σταδιακή μετάβαση από τις χρονοβόρες αναλογικές εκτυπωτικές μεθόδους στις σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, που έχουν αναδιαμορφώσει τη σημερινή βιομηχανία των γραφικών τεχνών. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίσουν τη σημασία αυτής της τεχνολογικής εξέλιξης, μελετώντας τη μετάβαση από τις παραδοσιακές στις σύγχρονες ψηφιακές μεθόδους και εντοπίζοντας τις επιπτώσεις τους στην παραγωγή και τη διαχείριση των έντυπων προϊόντων.

Αρχικά, εξετάζονται συνοπτικά οι διαδικασίες παραγωγής πριν και μετά τη δεκαετία του 1980, που θεωρείται η δεκαετία μετάβασης από την αναλογική στην ψηφιακή εποχή. Παρουσιάζονται οι διαδικασίες στην αναλογική εποχή, όπου ο γραφικός σχεδιασμός απαιτούσε τη δημιουργία χάρτινης μακέτας με τη συνεργασία τουλάχιστον

τριών ειδικοτήτων (γραφίστα, φωτογράφου, στοιχειοθέτη) και στη συνέχεια το στάδιο της προεκτύπωσης, που περιλάμβανε εργασίες σε εξειδικευμένο ατελιέ γραφικών τεχνών, όπως διαχωρισμούς (ραστεροποίηση μέσω γυάλινου ράστερ), φωτογράφιση της χάρτινης μακέτας, ενθέσεις εικόνων, σχεδίων και κειμένων, για δημιουργία λιθογραφικών φιλμ για κάθε χρώμα εκτύπωσης, δοκίμιο, καθώς και μοντάζ των σελίδων με τοποθέτηση των φιλμ σε χρωμοφάν για δημιουργία των τυπογραφικών φύλλων.

Περιγράφονται, επίσης, η διαδικασία παραγωγής των εκτυπώσεων με παραδοσιακές μεθόδους, που αφορά την παραγωγή εκτυπωτικών πλακών με φωτογραφικές διαδικασίες, και οι εκτυπωτικές εργασίες με κατάλληλη μέθοδο σε κατάλληλο υπόστρωμα. Τέλος, συγκρίνονται αυτές οι παραγωγικές διαδικασίες με τις σημερινές ψηφιοποιημένες διαδικασίες σε όλα τα στάδια παραγωγής, κυρίως ως προς το μειωμένο κόστος, την ταχύτητα παραγωγής και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

Προτείνεται ως δραστηριότητα στην τάξη οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες, να δημιουργήσουν χάρτινη μακέτα για εξώφυλλο περιοδικού ή βιβλίου σε ανάπτυγμα, εφαρμόζοντας παραδοσιακές τεχνικές (χρήση περιοδικών, χαρτί, κόλλα κ.λπ.).

2.1.Δ.8 | ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη σύγχρονη ροή εργασίας που προηγείται της εκτύπωσης, αναδεικνύοντας τη μετάβαση από τις αναλογικές μεθόδους στη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών. Οι διαδικασίες προεκτύπωσης εκτελούνται πλέον εξολοκλήρου μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξειδικευμένου λογισμικού, επιτρέποντας μεγαλύτερη ταχύτητα, ακρίβεια και οικονομία στην παραγωγή εκτυπωτικών προϊόντων. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μελετήσουν τις διαδικασίες που προηγούνται της εκτύπωσης, από τη δημιουργία ψηφιακών αρχείων έως την τελική προετοιμασία κατασκευής εκτυπωτικών πλακών.

Αναλύονται οι βασικές διαδικασίες της προεκτύπωσης, από τον γραφικό σχεδιασμό έως την τελική προετοιμασία του αρχείου για εκτύπωση. Παρουσιάζεται η ροή εργασίας, που περιλαμβάνει τη χρήση λογισμικών επεξεργασίας εικόνας, δημιουργίας μακέτας και σελιδοποίησης για τη διαμόρφωση του τελικού αρχείου. Εξετάζεται, επίσης, η μετατροπή του τελευταίου σε μορφές PostScript ή PDF, που διασφαλίζουν τη συνεπή απόδοση της μορφοποίησης, των γραφικών στοιχείων και των χρωματικών πληροφοριών κατά την εκτύπωση.

Αναλύεται ο ρόλος του Raster Image Processor (RIP), που μετατρέπει τα ψηφιακά αρχεία σε μορφή κατάλληλη για τις συσκευές εξόδου. Παρουσιάζεται η τεχνολογία Computer to Film (CtF), μέσω της οποίας το αρχείο εξάγεται σε φιλμ που χρησιμοποιείται στη συνέχεια για την κατασκευή των εκτυπωτικών πλακών.

Εξετάζονται τα συστήματα Computer to Plate (CtP) ή πλακοθέτες, που επιτρέπουν την άμεση εγγραφή του θέματος στις εκτυπωτικές πλάκες, μειώνοντας τα σφάλματα, τον χρόνο παραγωγής και το κόστος, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν υψηλότερη ποιότητα εκτύπωσης. Η υποενότητα ολοκληρώνεται με τη σύγκριση των αναλογικών και

των ψηφιακών τεχνολογιών προεκτύπωσης, αναδεικνύοντας τις διαφορές τους ως προς την ταχύτητα, την ποιότητα, το κόστος και την αποδοτικότητα της παραγωγικής διαδικασίας.

Προτείνεται ως δραστηριότητα στην τάξη οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες, να δημιουργήσουν εξώφυλλο περιοδικού ή βιβλίου μέσω ψηφιακής εφαρμογής, συγκρίνοντας και παρουσιάζοντας τις δύο διαδικασίες (αναλογική και ηλεκτρονική) στην ολομέλεια.

2.1.Δ.9 | ΑΝΑΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα περιγράφει συγκριτικά τις κύριες μεθόδους εκτύπωσης, από την εφεύρεση της τυπογραφίας μέχρι τις σύγχρονες ψηφιακές μεθόδους και τεχνικές. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε μεθόδου. Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται:

Α) Τυπογραφία: άμεση μέθοδος εκτύπωσης με μεταφορά μελάνης υπό πίεση μέσω ανάγλυφης εκτυπωτικής πλάκας. Β) Λιθογραφία Offset: έμμεση μέθοδος εκτύπωσης, που βασίζεται στην αμοιβαία απώθηση μεταξύ νερού και μελάνης. Η σύγχρονη Offset, αναπτύχθηκε τον 20ό αι, παραμένοντας η κυρίαρχη μέθοδος εντύπων υψηλής ποιότητας, ιδανική για παραγωγή μεγάλου τιράζ. Παραλλαγή της, η ξηρά offset βασίζεται σε ειδικές πλάκες με σιλικονούχα επικάλυψη, που απωθούν το μελάνι στις μη εκτυπούμενες περιοχές. Γ) Φλεξογραφία: άμεση εκτυπωτική μέθοδος που βασίζεται στην εξώγλυφη χάραξη πολυμερικής εκτυπωτικής πλάκας (κλισέ), όπου το μελάνι τοποθετείται στις εσοχές κυλίνδρου anilox και μεταφέρεται στο εκτυπωτικό υπόστρωμα μέσω πίεσης. Δ) Βαθυτυπία: άμεση εκτυπωτική μέθοδος που βασίζεται στην εσωγλυφη χάραξη της εκτυπωτικής πλάκας, όπου το μελάνι τοποθετείται σε κυψέλες και μεταφέρεται στο υπόστρωμα μέσω πίεσης. Ε) Μεταξοτυπία: ευέλικτη τεχνική που χρησιμοποιεί ως εκτυπωτική πλάκα τελάρο με λεπτό πλέγμα ανθεκτικού υλικού, διαπερατών και μη περιοχών, με εφαρμογή σε ποικίλα υλικά και επιφάνειες. ΣΤ) Ψηφιακή εκτύπωση: σύγχρονη, ευέλικτη και ιδιαίτερα αποδοτική εκτυπωτική μέθοδος για μικρά τιράζ και εξατομικευμένες εκτυπώσεις, με απευθείας κατ' απαίτηση εκτύπωση (on Demand) της ποσότητας που απαιτείται.

Προτείνεται ως δραστηριότητα στην τάξη οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες, να σχεδιάσουν σκαριφήματα με τις μορφές των εκτυπωτικών πλακών των κύριων μεθόδων εκτύπωσης, σε κάτοψη και τομή. Εναλλακτικά, προτείνεται εκπαιδευτική επίσκεψη σε κάθετη εκτυπωτική μονάδα παραγωγής εντύπων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αθυμαρίτου, Φ. & Καρακασίδης, Ν. (2002). *Τεχνολογία Γραφικών Τεχνών* (τόμος Γ΄: Βιβλιοδεσία – Συσκευασία). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
2. Βιθυνός, Μ. & Λυμπεράκης, Α. (2002). *Η Τέχνη και η Επικοινωνία στις Γραφικές Τέχνες* (τόμος Α΄: Ιστορία της Τέχνης/Ιστορία των Γραφικών Τεχνών). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
3. Παπαντωνόπουλος, Α. (2015). *Ιστορία της Γραφής και των Γραφικών Τεχνών*. Χανιά: Εκδόσεις Μουσείο Τυπογραφίας Γιάννη και Ελένης Γαρεδάκη.

Συμπληρωματικές

1. Ζαβρού, Ε. (2022). *Οι εξελίξεις στον κλάδο των Γραφικών Τεχνών και οι προοπτικές ανάπτυξης* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2024 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/171055>
2. Σούτου, Α. (2015). *Οι «Νέες» Γραφικές Τέχνες. Εξέλιξη και διαμόρφωση των παραδοσιακών γραφικών τεχνών στο νέο τοπίο των media. Έμφαση στην τεχνολογία, την αγορά και το επιχειρείν* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2024 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/75690>

2.1.Ε • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Εισαγωγή στην ψηφιακή εικόνα» αναφέρεται στις βασικές έννοιες της ψηφιακής εικόνας ως προς τα τεχνικά και σημειολογικά της χαρακτηριστικά. Τα σημειολογικά χαρακτηριστικά αναφέρονται στις κατηγορίες των εικόνων βάσει περιεχομένου, στην παραγωγή νοήματος (σημαίνον – σημαίνόμενο) και στις αρχές φωτογραφικής σύνθεσης. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά αναφέρονται στα είδη των ψηφιακών αρχείων, στα μεγέθη, στην ανάλυση, στα χρωματικά μοντέλα και στην ποιότητα του ψηφιακού αρχείου. Επίσης, παρουσιάζεται η μεθοδολογία αξιολόγησης της ποιότητας των εικόνων με λειτουργικά και τεχνικά κριτήρια. Οι καταρτιζόμενοι/-ες, μέσα από επίδειξη παραδειγμάτων και αναλύσεις θεματολογιών, έρχονται σε μια πρώτη επαφή με εικόνες επαγγελματικού επιπέδου που θα τους/τις βοηθήσει μελλοντικά για την επιμέλεια εικόνων σε διάφορες εφαρμογές. Για την ψηφιακή επεξεργασία, παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία, μενού και παλέτες όπως και οι βασικές τεχνικές για τη θεμιτή βελτίωση της ποιότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τις βασικές κατηγορίες των εικόνων σε σχέση με το κείμενο (λειτουργία των εικόνων),
- Διακρίνουν και ερμηνεύουν το μήνυμα μίας εικόνας,
- Διακρίνουν τις αρχές φωτογραφικής σύνθεσης (τοποθέτηση θέματος στον χώρο),
- Επιλέγουν κατάλληλες εικόνες για μια θεματολογία (photo book),
- Περιγράφουν τη δομή μιας ψηφιακής εικόνας,
- Αναφέρουν τα ιδιαίτερα τεχνικά χαρακτηριστικά των ψηφιακών εικόνων,
- Εντοπίζουν το κατάλληλο καδράρισμα για την ανάδειξη του περιεχομένου,
- Αναγνωρίζουν σε μια ψηφιακή εικόνα το χρωματικό μοντέλο, την ανάλυση, το μέγεθος εκτύπωσης και το μέγεθος διανομής στα ηλεκτρονικά μέσα,
- Αξιολογούν με αισθητικά και τεχνικά κριτήρια τις εικόνες,
- Περιγράφουν τις λειτουργίες των βασικών εργαλείων και μενού του διαχειριζόμενου λογισμικού (όπως Photoshop),
- Αλλάζουν χρωματικό μοντέλο, μέγεθος και ανάλυση σε μία εικόνα,
- Βελτιώνουν την εμφάνιση μιας εικόνας με εργαλεία αποκατάστασης,
- Απομονώνουν με εργαλεία επιλογών μέρος εικόνας για τοπική επεξεργασία,
- Ρυθμίζουν τη χρωματική ισορροπία σε όλη την εικόνα ή σε επιλεγμένες περιοχές,
- Δημιουργούν και αποθηκεύουν απλά και διαβαθμισμένα χρώματα,
- Χρωματίζουν επιλεκτικά μέρος ή ολόκληρη την εικόνα,
- Προσαρμόζουν τον καμβά εργασίας για επέκταση ή περιορισμό της εικόνας,
- Αποθηκεύουν και εξάγουν αρχεία σε κατάλληλους μορφότυπους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εικόνα ράστερ (Bitmap) / Μέγεθος εικόνας (Image Size) / Ανάλυση εικόνας (Resolution) / Χρωματικά μοντέλα (Color Models) / Χρωματικά προφίλ (Color Profile) / Βάθος χρώματος (Color Depth) / Μορφότυποι εικόνων (Image Format) / Χρωματική ισορροπία (Color Balance) / Επιλογές εικονοστοιχείων (Pixels Selection) / Κατηγορίες εικόνων (Image Category) / Ρητορική εικόνας (Rhetoric of Images) / Κάδρο (Crop Image).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
3	ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΨΗΦΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
4	ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΩΤΕΙΝΟΤΗΤΑ
5	ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ
6	ΜΟΡΦΟΤΥΠΟΙ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΙΕΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ
7	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
8	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΥΛΙΚΟΥ – ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ε.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις κύριες κατηγορίες ψηφιακών εικόνων και τα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την οπτική τους ποιότητα. Επικεντρώνεται στη διάκριση μεταξύ ψηφιογραφικών εικόνων (bitmap ή raster), που αποτελούνται από εικονοστοιχεία (pixels) και είναι κατάλληλες για φωτογραφίες, και διανυσματικών εικόνων (vector), που βασίζονται σε μαθηματικούς τύπους και προορίζονται για γραμμικά σχέδια, λογότυπα και κλιμακούμενες εφαρμογές. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις αρχές της Σημειολογίας, αναδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο οι εικόνες επικοινωνούν μηνύματα, ιδέες και συναισθήματα μέσω των χρωμάτων, των σχημάτων και της δομής τους.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη διάκριση και την αξιολόγηση των διαφορετικών τύπων ψηφιακών εικόνων, ώστε να είναι σε θέση να επιλέγουν αποτελεσματικά τον κατάλληλο τύπο εικόνας για κάθε επικοινωνιακό ή δημιουργικό σκοπό. Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζεται η δομή των ψηφιογραφικών εικόνων ως σύνολο εικονοστοιχείων και αναλύονται τα στοιχεία που καθορίζουν την οπτική ποιότητα, όπως η ευκρίνεια, η χρωματική ισορροπία και η καθαρότητα.

Ειδική αναφορά γίνεται στη σημειολογία των εικόνων, επικεντρώνοντας στη σχέση μεταξύ σημαίνοντος και σημαινομένου. Μέσω κατάλληλων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ανάλυση και τη συγκριτική αξιολόγηση ψηφιογραφικών, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την οπτική τους ποιότητα όσο και τη σημειολογική τους αξία. Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγκρίνουν εικόνες διαφορετικών κατηγοριών, καταγράφοντας τις διαφορές τους σε δομή, ποιότητα και σημειολογική λειτουργία.

Ως δημιουργική δραστηριότητα, προτείνεται η συλλογή εικόνων με κοινή σημειολογική σημασία (photo book) ή η αξιολόγηση ομάδας δεδομένων εικόνων ως προς το σημαίνον και το σημαινόμενο.

2.1.E.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Εισαγωγή στο περιβάλλον και τα εργαλεία λογισμικών επεξεργασίας εικόνας» εξετάζει τη σημασία της εξοικείωσης με το περιβάλλον και τα εργαλεία των προγραμμάτων ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας. Οι σύγχρονες εφαρμογές επεξεργασίας παρέχουν ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων που αφορά τη διόρθωση, τη βελτίωση, τη μετατροπή και τη δημιουργική τροποποίηση ψηφιακών εικόνων, καλύπτοντας τόσο τεχνικές όσο και καλλιτεχνικές ανάγκες.

Σκοπός της υποεπενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με το γραφικό περιβάλλον εργασίας, να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν τα βασικά εργαλεία επιλογών και αποκατάστασης και τις παλέτες ρυθμίσεων, κατανοώντας τις λειτουργίες τους και αποκτώντας ευχέρεια στη διαχείρισή τους.

Ως προς το περιεχόμενο της υποεπενότητας, εξετάζεται η διάταξη των περιβαλλόντων εργασίας (Menu, Palettes, Toolbox Tools, Workspace, παράθυρο αρχείου), τα είδη των εργαλείων και η έννοια των Options, ενώ σε αυτή την φάση, αναλύονται τα εργαλεία επιλογών (Marquee Tool, Lasso, Object Selection Tool, Magic Wand) και αποκατάστασης (Clone Stamp, Healing Brush, Patch Tool) και οι λειτουργίες του εργαλείου κοπής (Crop Tool). Επίσης, παρουσιάζονται οι βασικές ρυθμίσεις προσαρμογής των λογισμικών στις ανάγκες του χρήστη (Workspace) με επιλογές για τις θέσεις εργαλείων και παλετών, καθώς και οι επιλογές αποθήκευσης και εξαγωγής διαφορετικών μορφών αρχείων. Διευκρινίζεται πως κάθε επεξεργασία εικόνας αποθηκεύεται σε φάκελο εργασίας, με κατανοητή ονομασία, αρχικά σε εγγενή αρχείο επεξεργασίας (PSD, XCF, PDN κ.ά.) και στη συνέχεια σε αναγνώσιμη μορφή από τους Browsers ή τις απαιτήσεις της εφαρμογής για την οποία προορίζονται (Jpg, Tiff, PNG, PDF κ.ά.).

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το περιβάλλον εργασίας, την προσαρμογή της οθόνης, την επιλογή εργαλείων και την αποθήκευση αρχείων.

2.1.E.3 | ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΨΗΦΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα εξετάζει τις κύριες τεχνικές παραμέτρους που επηρεάζουν την ποιότητα και τη χρήση των ψηφιογραφικών εικόνων σε διαφορετικά μέσα, με εστίαση στη μορφή των bitmap εικόνων. Βασικά τεχνικά χαρακτηριστικά είναι τα εικονοστοιχεία (pixels), οι διαστάσεις (image dimensions), το μέγεθος αρχείου (image size), η ανάλυση (resolution), το βάθος χρώματος (color depth) και η αλλαγή διαστάσεων του καμβά (Canvas Size). Επίσης, εξετάζεται η σημασία της προσαρμογής τους σε διαφορετικές εφαρμογές, είτε πρόκειται για εκτύπωση είτε για ψηφιακή προβολή.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες ανάλυσης και προσαρμογής των τεχνικών χαρακτηριστικών ώστε να επιλέγονται οι κατάλληλες ρυθμίσεις για διαφορετικές χρήσεις, διασφαλίζοντας βέλτιστη ποιότητα και αποτελεσματικότητα.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζεται το πλήθος των εικονοστοιχείων, η πυκνότητά τους ανά μονάδα μήκους (ppi-pixels per inch), οι διαστάσεις που καθορίζονται από το γινόμενο των pixels (πλάτος × ύψος), το μέγεθος του αρχείου που σχετίζεται με την ανάλυση (dpi-dots per inch), οι απαιτήσεις των διαφορετικών μέσων, η περίπτωση της επαναδειγματοληψίας (resample) και η σχέση μεταξύ τους, π.χ. αυξομείωση pixels σε σχέση με αλλαγές ύψους και πλάτους. Επίσης, μελετάται το βάθος χρώματος, το οποίο εκφράζει τον αριθμό των δυαδικών ψηφίων που χρησιμοποιούνται για την αναπαράσταση των χρωμάτων, καθορίζοντας το εύρος των δυνατών χρωμάτων σε μια εικόνα.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες για την αναγνώριση, εκτίμηση και διαχείριση των τεχνικών χαρακτηριστικών μιας εικόνας. Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται να πειραματιστούν με τη ρύθμιση τεχνικών χαρακτηριστικών εικόνων προσαρμόζοντας την ανάλυση, τις διαστάσεις και το μέγεθος αρχείου, προκειμένου να επιτύχουν βέλτιστη ποιότητα για συγκεκριμένες χρήσεις.

2.1.E.4 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΩΤΕΙΝΟΤΗΤΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Χρωματικές διορθώσεις και φωτεινότητα» εστιάζεται στη χρωματική ισορροπία ως κρίσιμο παράγοντα για τη διασφάλιση αρμονικής και ρεαλιστικής απεικόνισης, αναλύοντας τον ρόλο της φωτεινότητας, του κορεσμού και της αντίθεσης στη συνολική χρωματική εμπειρία. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη χρήση και την αξιολόγηση των χρωματικών μοντέλων για διαφορετικές εφαρμογές και να βελτιώνουν τη χρωματική ισορροπία στις εικόνες.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, αναφέρονται οι επεξεργασίες Adjustments (Levels, Curves, Brightness / Contrast, Color Balance, Hue / Saturation, Photo Filter, Desaturate κ.ά.). Διερευνώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν τη χρωματική ισορροπία, όπως η ένταση των βασικών χρωματικών καναλιών, οι διαφορές στον φωτισμό, την αντίθεση και τον κορεσμό, που επηρεάζουν την οπτική ποιότητα και την αισθητική της εικόνας. Ειδικότερα, παρουσιάζεται το ιστόγραμμα απεικόνισης καταμερισμού χρωματικών εικονοστοιχείων (Histogram), τα παράθυρα Input / Output Levels διαχείρισης των χρωματικών καναλιών στα Levels και Curves, οι ρυθμίσεις φωτεινότητας και αντίθεσης στο Brightness / Contrast, η αλλαγή του χρώματος και του κορεσμού, η εφαρμογή των φωτογραφικών φίλτρων κ.ά.

Σημειώνεται πως είναι σκόπιμο να γίνει κατανοητό πως οι χρωματικές διορθώσεις απαιτούν χρωματική εμπειρία και οξυδέρκεια κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας.

ας, η οποία αποκτάται με πολλαπλούς πειραματισμούς και βαθιά γνώση της θεωρίας των χρωμάτων.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες για τη ρύθμιση χρωματικής ισορροπίας και αντίθεσης μιας εικόνας μέσω των χρωματικών διορθώσεων.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, σκόπιμο είναι να εργαστούν με λογισμικό επεξεργασίας εικόνας, προσαρμόζοντας παραμέτρους όπως ο κορεσμός, η φωτεινότητα κ.ά.

2.1.E.5 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τα χρωματικά μοντέλα RGB, CMYK, HSL, HSB, HEX και Lab, και τις χρωματικές καταστάσεις Grayscale, Duotone, Indexed των ψηφιακών εικόνων, και τη σχέση τους με τα χρωματικά μοντέλα στην επεξεργασία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έννοια των χρωματικών καναλιών (channels) και στον ρόλο του καναλιού άλφα. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στην επιλογή και χρήση των κατάλληλων χρωματικών καταστάσεων ανάλογα με τις απαιτήσεις κάθε έργου.

Το περιεχόμενο της υποενότητας περιλαμβάνει τις βασικές ιδιότητες και διαφορές των χρωματικών μοντέλων, όπως του RGB για την απεικόνιση στις οθόνες και του CMYK για την εκτύπωση, τη χρήση του HSL για την ευέλικτη ρύθμιση της φωτεινότητας και του κορεσμού, καθώς και τις ιδιαίτερες ιδιότητες του Lab για την ακριβή περιγραφή των χρωμάτων και την ανάλυση των βασικών χρωματικών καταστάσεων. Επιπλέον, αναλύονται βασικές χρωματικές καταστάσεις (color modes), όπως η Grayscale, η οποία αναπαριστά την εικόνα σε αποχρώσεις του γκρι διατηρώντας αποκλειστικά τις πληροφορίες φωτεινότητας, η Duotone, η οποία συνδυάζει από δύο έως τέσσερα δημιουργημένα χρώματα (σποτ) και η Indexed Color για εφαρμογές στο Διαδίκτυο. Επίσης, αναλύεται η λειτουργία των χρωματικών καναλιών στις έγχρωμες εικόνες (RGB, CMYK), τα οποία επιτρέπουν την ξεχωριστή επεξεργασία των βασικών χρωμάτων, καθώς και τη σημασία του καναλιού άλφα για τη ρύθμιση της διαφάνειας και τη δημιουργία σύνθετων εφέ.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται με τη μετατροπή ψηφιογραφικών εικόνων από μια χρωματική κατάσταση σε μια άλλη και εργάζονται με τα χρωματικά κανάλια και το κανάλι άλφα, προκειμένου να δημιουργήσουν σύνθετα εφέ και να βελτιώσουν την ποιότητά τους.

2.1.E.6 | ΜΟΡΦΟΤΥΠΟΙ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΙΕΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μορφότυποι αρχείων και συμπίεση ψηφιακών εικόνων» εξετάζει τις βασικές αρχές των μορφοτύπων αρχείων και της συμπίεσης των ψηφιακών εικόνων, εστιάζόμενη στις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη μείωση του μεγέθους τους χωρίς σημαντική απώλεια ποιότητας. Αναλύονται δημοφιλείς μορφό-

τυποί εικόνας, όπως JPEG, PNG, TIFF, GIF, BMP, TIFF, PSD κ.ά., καθώς και οι διαφορές τους ως προς την ποιότητα εικόνας, τη συμπίεση και τη διαφάνεια. Επίσης, εξετάζονται οι αλγόριθμοι συμπίεσης, με έμφαση στη συμπίεση με απώλειες (lossy) και χωρίς απώλειες (lossless), καθώς και η επίδρασή τους στην ποιότητα της εικόνας.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στην αναγνώριση και την επιλογή του κατάλληλου μορφοτύπου αρχείου και αλγορίθμου συμπίεσης για διαφορετικές ανάγκες, ανάλογα με το μέσο απεικόνισης ή εκτύπωσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν, επίσης, τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να αξιολογούν την ποιότητα της εικόνας μετά τη συμπίεση εξασφαλίζοντας ότι το μέγεθος του αρχείου είναι συμβατό με τις απαιτήσεις του έργου, χωρίς σημαντική απώλεια ποιότητας.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι βασικές διαφορές και εφαρμογές των πιο κοινών μορφοτύπων, όπως η χρήση του JPEG για εικόνες με συμπίεση και μικρό μέγεθος αρχείου, του PNG για εικόνες με διαφάνεια, και του TIFF για εικόνες υψηλής ποιότητας. Μέσω κατάλληλων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προετοιμαστούν κατάλληλα ώστε να επιλέξουν και να εφαρμόσουν τη σωστή μορφή αρχείου και τη σωστή στρατηγική συμπίεσης σε διαφορετικές εφαρμογές, αξιολογώντας τα αποτελέσματα όσον αφορά την ποιότητα της εικόνας.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται να συγκρίνουν διάφορους μορφότυπους και να εφαρμόσουν τεχνικές συμπίεσης εικόνας, προσαρμόζοντας το μέγεθος και την ποιότητα των αρχείων.

2.1.E.7 | ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις βασικές κατηγορίες φωτογραφιών που χρησιμοποιούνται στα μέσα επικοινωνίας και τις μεθόδους ανάλυσης και επιλογής κατάλληλων εικόνων βάσει της ρητορικής της εικόνας.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις βασικές κατηγορίες φωτογραφιών και τη λειτουργία τους στο πλαίσιο της οπτικής επικοινωνίας, καθώς και να αναπτύξουν κριτική ικανότητα στην ανάλυση και επιλογή εικόνων βάσει της ρητορικής και σημειολογικής τους αξίας.

Οι φωτογραφίες διακρίνονται σε κατηγορίες, κάθε μία με διαφορετικό σκοπό, ύφος και αισθητική προσέγγιση. Οι διαφημιστικές φωτογραφίες επιδιώκουν την πειθώ μέσω αισθητικής και συναισθηματικής φόρτισης, οι ειδησεογραφικές τεκμηριώνουν γεγονότα και απαιτούν αμεσότητα και αντικειμενικότητα, ενώ οι καλλιτεχνικές δίνουν έμφαση στην αισθητική έκφραση και το προσωπικό ύφος. Αντίστοιχα, οι επισημονικές στοχεύουν στην ακρίβεια, στην τεχνική λεπτομέρεια και στη μεταφορά εξειδικευμένης πληροφορίας.

Αναλύεται, επίσης, η ρητορική της εικόνας, η οποία αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο κατανόησης του πώς μια εικόνα επικοινωνεί ένα μήνυμα και επηρεάζει τον θεατή. Βασί-

ζεται στην έννοια της πειθούς μέσω οπτικών μέσων και στην ανάλυση των σημειολογικών στοιχείων της εικόνας, όπως είναι η σύνθεση, ο φωτισμός, το χρώμα και το κάδρο.

Η επιλογή κατάλληλων εικόνων προϋποθέτει αξιολόγηση μεθόδων όπως η συγκριτική ανάλυση (σχέση με το περιεχόμενο και το κοινό), η συμβολική φόρτιση (τι υποδηλώνει η εικόνα πέρα από το προφανές) και η αισθητική συνέπεια (συνοχή με το ύφος και το μήνυμα της επικοινωνίας).

Ως εργασία, προτείνεται επιλογή και αξιολόγηση εικόνων σε σχέση με το περιεχόμενο, π.χ. σε τέσσερις φωτογραφίες (ειδησεογραφική, διαφημιστική, καλλιτεχνική, επιστημονική) και στη συνέχεια ανάλυση ως προς τη σύνθεση, τα οπτικά στοιχεία και τα ρητορικά μέσα που μεταφέρουν νόημα.

2.1.E.8 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΥΛΙΚΟΥ – ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα «Διαχείριση χρώματος και χρωματική συνέπεια υλικού – λογισμικού» εξετάζει τις τεχνικές και τις μεθόδους διαχείρισης χρώματος που διασφαλίζουν τη συνέπεια και την ακρίβεια στην αναπαραγωγή χρωμάτων των εικόνων μεταξύ συσκευών και μέσων. Δίνεται έμφαση στον ρόλο των χρωματικών προφίλ (ICC profiles) και στη χρήση τους για τη γεφύρωση των διαφορών μεταξύ συσκευών, όπως οθονών, σαρωτών και εκτυπωτών.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές διαχείρισης χρώματος, τη σημασία των χρωματικών προφίλ, την κατανόηση βαθμονόμησης (calibration) συσκευών και να αποκτήσουν την ικανότητα να ενσωματώνουν σωστές χρωματικές ρυθμίσεις σε εφαρμογές των εικόνων.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι βασικές έννοιες διαχείρισης χρωμάτων, οι αρχές της χρωματικής βαθμονόμησης και η χρήση προφίλ χρώματος (ICC profiles) στα πεδία ρυθμίσεων (Color Settings) των λογισμικών. Αναφέρονται τα συνηθέστερα Settings (Europe, Japan, North America), οι χρωματικοί χώροι (sRGB, Adobe RGB, Fujifilm, Kodak κ.λπ.), η πολιτική των εταιρειών που σχετίζονται με το χρώμα (Color Management Policies), οι ρυθμίσεις μετατροπών (Conversion Options) κ.ά. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι μέθοδοι μετατροπής χρωματικού προφίλ (Convert to Profile) και χρωματικού μοντέλου (Image > Mode), καθώς και οι διαφορές μεταξύ των συσκευών στον τρόπο αναπαραγωγής των χρωμάτων των εικόνων.

Μέσω κατάλληλων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν την ικανότητα να επιλέγουν και να εφαρμόζουν κατάλληλα χρωματικά προφίλ και να διαχειρίζονται χρωματικές μεταβάσεις, εξασφαλίζοντας συνεπή χρωματική απόδοση σε κάθε έργο.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες σκόπιμο είναι να εξασκηθούν στη βαθμονόμηση συσκευών και στη σύγκριση του οπτικού αποτελέσματος υπό διαφορετικές καταστάσεις, καταγράφοντας παρατηρήσεις και συμπεράσματα που θα ενισχύσουν τη βαθύτερη κατανόηση της χρωματικής διαχείρισης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ambrose, G. & Harris, P. (2006). *Format. Βασική Γραφιστική: Εικόνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Dart Books.
2. Chavez, C. (2023). *Adobe Photoshop βήμα προς βήμα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
3. Κολοκυθάς, Κ. (2015). *Ψηφιακά Μέσα στις Οπτικοακουστικές Τέχνες* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3489/3/00_master_document_final_9873.pdf

Συμπληρωματικές

1. Kress, G. & Leeuwen, T. V. (2010). *Η ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Σκαρπέλος, Γ. (2011). *Εικόνα και κοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

2.1.ΣΤ • ΧΡΩΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα αναφέρεται στην έννοια και τη διαχείριση του χρώματος που χρησιμοποιείται στις εκτυπώσεις και στις πολυμεσικές εφαρμογές. Η συνέπεια του χρώματος στα στάδια παραγωγής είναι συνθήκη απαραίτητη για την ποιότητα επαγγελματικών εκτυπώσεων και δημοσιεύσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε μια πρώτη επαφή με τις έννοιες και ορολογίες του χρώματος γραφικών τεχνών και πολυμέσων μέσα από αναφορές στις ιδιότητες και τα φαινόμενα του φωτός, την αντίληψη του χρώματος, τις μεθόδους δημιουργίας χρωμάτων, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των χρωμάτων, τα χρωματικά μοντέλα, τα τυποποιημένα χρώματα, τη μέτρηση των χρωμάτων και τη χρωματική διαχείριση μεταξύ των συσκευών. Επίσης, αναφέρονται και οι ψυχολογικές ιδιότητες των χρωμάτων, πεδίο απαραίτητο για τη χρήση του χρώματος και των συνδυασμών του στις εκτυπώσεις και τα πολυμέσα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν τον ορισμό του χρώματος και να περιγράφουν τα οπτικά φαινόμενα που συμβάλλουν στη δημιουργία του χρώματος,
- Περιγράφουν τον μηχανισμό της όρασης και τις προϋποθέσεις της αντίληψης χρώματος,

- Αναφέρουν τα τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα των χρωμάτων,
- Αναλύουν τις δύο μεθόδους μείξης των χρωμάτων (προσθετική και αφαιρετική),
- Κατονομάζουν τα κυριότερα χρωματικά μοντέλα εκτύπωσης και πολυμέσων,
- Χρησιμοποιούν κατάλληλη ορολογία όταν αναφέρονται στο χρώμα και τα χαρακτηριστικά του,
- Περιγράφουν το χρωματικό διάγραμμα CIE για τη μέτρηση των χρωμάτων εκτός συσκευών,
- Ορίζουν τις βασικές έννοιες της χρωματικής διαχείρισης μεταξύ των συσκευών όπως: χρωματική γκάμα, χρωματικός χώρος, προφίλ χρώματος κ.ά.,
- Προτείνουν το κατάλληλο χρωματικό μοντέλο για τις διάφορες εφαρμογές,
- Αιτιολογούν τις χρωματικές αποκλίσεις του ίδιου χρώματος σε διαφορετικές συσκευές,
- Δημιουργούν χρωματικές παλέτες με online εργαλεία διαχείρισης χρωμάτων,
- Ορίζουν την έννοια του βάθους χρώματος και τη μέτρησή του σε bit,
- Διακρίνουν τα τυποποιημένα χρώματα και ιδιαίτερα το χρωματικό σύστημα Pantone,
- Αναφέρουν τα εργαλεία μέτρησης χρώματος σε ακτινοβολία – αντικατοπτρισμούς και σε χρωματιστή επιφάνεια (πυκνόμετρα, φασματοφωτόμετρα, χρωματομέτρα),
- Ορίζουν τις τιμές των χρωμάτων στα χρωματικά μοντέλα CMYK (εκτύπωσης), RGB (ακτινοβολίες) και του δεκαεξαδικού συστήματος Hex (Web) με τη βοήθεια χρωματικού χάρτη ή αντίστοιχων online εργαλείων,
- Αναφέρουν τους συμβολισμούς των χρωμάτων και τους κύριους συνδυασμούς τους με κριτήριο την αρμονία και την αντίθεση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Χρώμα / Ορατό φάσμα / Βασικά – συμπληρωματικά χρώματα / Φωτεινή πηγή / Οπτικό σύστημα / Χρωματικά συστήματα / Χρωματικά μοντέλα / Χαρακτηριστικά χρωμάτων / Χρωματική διαχείριση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΟ ΟΡΑΤΟ ΦΑΣΜΑ – ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΦΩΤΟΣ
2	ΟΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΤΡΙΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΟΡΑΣΗ
3	ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ
4	ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
5	ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ
6	ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
7	ΜΕΤΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΧΡΩΜΑΤΩΝ
8	ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΤΟ ΟΡΑΤΟ ΦΑΣΜΑ – ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΦΩΤΟΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τους εισαγωγικούς όρους του χρώματος, τις έννοιες των χρωματικών φαινομένων και τη σχέση του χρώματος με τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Το θέμα του χρώματος είναι πολύ σύνθετο και γι' αυτό έχουν ασχοληθεί διάφορες επιστήμες με τη μελέτη και την επιρροή του στον άνθρωπο. Αξίζει να αναφερθεί πως οι επιστήμες που ασχολούνται με το χρώμα είναι η Φυσική με τη μελέτη του φυσικού φαινομένου όπως ανάλυση, μείξη, μέτρηση και κατάταξη των χρωμάτων, η Χημεία με τη μελέτη της μοριακής σύστασης χρωματικής ύλης και δημιουργίας χρωμάτων, η Φυσιολογία που μελετά τις δράσεις του φωτός και των χρωμάτων στο μάτι και στον εγκέφαλο, και η Ψυχολογία που μελετά την επίδραση του φωτός και των χρωμάτων στην ψυχή και στο πνεύμα.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται: η σημασία του χρώματος για τον άνθρωπο και τη φύση (επιβίωση, ψυχολογία), οι προϋποθέσεις ύπαρξης χρώματος (φωτεινή πηγή, οπτικό σύστημα, χρωματιστά αντικείμενα), οι ορισμοί του χρώματος (αίσθηση) και του φωτός (κύματα, κβάντα φωτός), το ορατό φάσμα (χρώματα, κύματα), οι θεωρίες της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας (Isaak Newton, Tomas Young, Max Plank, Albert Einstein) και τα φαινόμενα διάδοσης φωτός (ανάκλαση, διάθλαση, σκέδαση). Ειδικότερα περιγράφονται: η ανάλυση του φωτός μέσω πρίσματος, η διάταξη των χρωμάτων (red, orange, yellow, green, cyan, blue, violet), τα μήκη κύματος στο ορατό φάσμα (400-700 nm), τα μη ορατά μήκη κύματος (Infrared, ultraviolet), οι οπτικές αποκλίσεις λόγω των φαινομένων κ.ά.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των χρωματικών φαινομένων και τη σχέση των χρωμάτων με τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Για την καλύτερη κατανόηση, προτείνεται εργασία κλειστού τύπου, π.χ. με συμπλήρωση χρωμάτων και μηκών κύματος σε πίνακα ορατού φάσματος.

2.1.ΣΤ.2 | ΟΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΤΡΙΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΟΡΑΣΗ

Οι προϋποθέσεις για να αντιλαμβανόμαστε τα χρώματα είναι η αίσθηση της όρασης και το φως. Σε αμυδρό φως δεν ενεργοποιείται πλήρως η όραση και το μάτι αντιλαμβάνεται τα αντικείμενα μόνο ως όγκους και σχήματα. Γι' αυτό, η ανθρώπινη όραση θεωρείται ως η ανώτερη αισθητηριακή αντίληψη. Στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τον μηχανισμό όρασης και τα προβλήματα αντίληψης χρωμάτων.

Ως προς το περιεχόμενο αναφέρονται: το οπτικό σύστημα που αποτελείται από τον βολβό, τον αμφιβληστροειδή χιτώνα, το οπτικό νεύρο, τα αισθητήρια κύτταρα ή φωτοϋποδοχείς, που ονομάζονται ραβδία και κωνία, και η διαδικασία λειτουργίας της τριχρωματικής όρασης. Ειδικότερα, αναφέρεται η λειτουργία των ραβδίων που είναι υπεύθυνα για τις φωτοσκιάσεις και των κωνίων για τα χρώματα. Κάθε κωνίο είναι ευαίσθητο στην ακτινοβολία ενός από τα τρία πρωταρχικά χρώματα: κόκκινο, πράσινο και μπλε (τριχρωματική όραση) σε συνθήκες έντονου φωτισμού. Η σύνθεση των βασικών ακτινοβολιών μας δίνει τη χρωματιστή όραση.

Περίπου το 64% των κωνίων στο μέσο ανθρώπινο μάτι βλέπουν κόκκινο, το 32% βλέπουν πράσινο και μόνο περίπου το 2% βλέπουν μπλε. Λόγω αυτής της διαφοράς, οι άνθρωποι μπορούν να δουν περισσότερες παραλλαγές στα θερμότερα χρώματα (κόκκινα, πορτοκαλί και κίτρινα) από τα πιο ψυχρά (μπλε, πράσινα, μοβ). Επίσης, αναφέρονται τα προβλήματα αντίληψης χρωμάτων (δαλτονισμός) και οι δυσκολίες που προκύπτουν σε εργαζόμενους που έχουν σχέση με το χρώμα, π.χ. γραφίστες, ζωγράφους, διακοσμητές κ.λπ.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις για τη λειτουργία του οπτικού συστήματος, των προβλημάτων δαλτονισμού και τη σημασία τους στην οπτική επικοινωνία.

Προτείνεται ατομική ή ομαδική συγκριτική εργασία μέχρι 200 λέξεις, με περιγραφή καθημερινής κατάστασης όπου η ακριβής αντίληψη χρωμάτων είναι κρίσιμη (π.χ. στη μόδα, στη συσκευασία προϊόντων κ.α.).

2.1.ΣΤ.3 | ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Σκοπός της διδακτικής υποενότητας είναι η αναφορά στα χαρακτηριστικά του χρώματος για τον προσδιορισμό του και την αναγνώρισή του. Για να προσδιοριστεί ένα χρώμα εξετάζονται τρία βασικά χαρακτηριστικά: η απόχρωση, ο κορεσμός και η φωτεινότητά του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ως εκκολαπτόμενοι/-ες γραφίστες/-τριες, οφείλουν να μπορούν να αναγνωρίσουν ή να περιγράψουν ένα χρώμα για να μπορούν να επικοινωνούν οδηγίες ή παρουσιάσεις σε συνεργάτες και πελάτες.

Επειδή η περιγραφή ενός χρώματος είναι υποκειμενική, π.χ. ένα χρώμα μπορεί κάποιος να το θεωρεί έντονο και κάποιος άλλος άτονο, απαιτείται και ο αντικειμενικός προσδιορισμός, που βασίζεται σε αριθμούς (μήκος κύματος, τιμές χρωματικών καναλιών, φωτομετρήσεις, θερμοκρασία χρώματος). Συγκεκριμένα, αναλύονται: η

χροιά (Hue), ο κορεσμός ή η καθαρότητα του χρώματος (Saturation) και η φωτεινότητα (Brightness, Value, Lightness, Luminance). Η χροιά (ή απόχρωση) αναφέρεται στο κυρίαρχο χρώμα, π.χ. πράσινο, κόκκινο, μπλε κ.λπ., και καθορίζεται από τη θέση του στον χρωματικό κύκλο (Color Wheel). Ο κορεσμός εκφράζει την καθαρότητα ενός χρώματος σε σχέση με την πρόσμειξή του με γκρι ή λευκό· όσο μειώνεται ο κορεσμός τόσο το χρώμα χάνει σταδιακά τη χροιά του και τείνει να γίνεται από ουδέτερο ή «ξεθωριασμένο» έως και αχρωματικό. Η φωτεινότητα δείχνει αν ένα χρώμα είναι ανοιχτό ή σκούρο, ανάλογα με την ποσότητα μαύρου (ή λευκού) που περιέχει – και αυτή μπορεί να εκφραστεί με ποσοστό. Επίσης, ως αντικειμενικά κριτήρια αναφέρονται, πλέον των μηκών κύματος που έχουν ήδη αναφερθεί, η θερμοκρασία χρώματος, τα εργαλεία φωτομέτρησης, τιμές συνιστωσών ακτινοβολιών κ.ά.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τα χαρακτηριστικά των χρωμάτων και την έννοια των υποκειμενικών και αντικειμενικών κριτηρίων.

Ως εργασία, προτείνεται, με τη βοήθεια ψηφιακών εργαλείων, ο καθορισμός δεδομένων χρωμάτων ως προς τη χροιά, τον κορεσμό και τη φωτεινότητα.

2.1.ΣΤ.4 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Το περιεχόμενο της μαθησιακής αυτής υποενότητας επικεντρώνεται στην αναφορά των συστημάτων ανάμειξης χρωμάτων, στον τρόπο που λειτουργούν και στα χαρακτηριστικά τους ως προς τα βασικά και συμπληρωματικά τους χρώματα.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στο σύστημα της προσθετικής ανάμειξης των τριών βασικών χρωμάτων του ορατού φάσματος RGB (Red-κόκκινο, Green-πράσινο, Blue-μπλε), των οποίων η ανάμειξή τους σε ίσες αναλογίες δημιουργεί το λευκό χρώμα και αφορά ακτινοβολίες. Στη συνέχεια, στο σύστημα της αφαιρετικής ανάμειξης CMY, (Cyan-κυανό, Magenta-ματζέντα, Yellow-κίτρινο), των οποίων η ανάμειξή τους σε ίσες αναλογίες δημιουργεί το μαύρο χρώμα και αφορά τις χρωστικές. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν και τα συμπληρωματικά χρώματα των μεθόδων που προκύπτουν από τον συνδυασμό ανά δύο από τα βασικά: για το RGB: πράσινο + μπλε = κυανό, κόκκινο + μπλε = ματζέντα, πράσινο + κόκκινο = κίτρινο, για το CMY: κυανό + ματζέντα = μπλε, κυανό + κίτρινο = πράσινο και ματζέντα + κίτρινο = κόκκινο. Επιπλέον, αναφέρονται οι ακτινοβολίες που απορροφώνται και ανακλώνται από τα χρώματα, διότι το οπτικό σύστημα αντιλαμβάνεται τα χρώματα μέσω ακτινοβολιών, π.χ. το κυανό απορροφά το συμπληρωματικό του κόκκινο και αντανακλά το μπλε και το πράσινο.

Συνοψίζοντας, η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στις μεθόδους δημιουργίας χρωμάτων με τα βασικά και συμπληρωματικά τους χρώματα, τα περιβάλλοντα και τον τρόπο που λειτουργούν.

Για καλύτερη εξοικείωση με τους όρους, σκόπιμο είναι να πραγματοποιηθούν ασκήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου, π.χ. με πίνακες κατανομής βασικών και συ-

μπληρωματικών χρωμάτων ή με γραπτή εργασία έως 200 λέξεις με πληροφορίες π.χ. για την παρατήρηση δεδομένων χρωμάτων σε διαφορετικό παράλληλο της γης ή σε διαφορετικές συνθήκες φωτισμού κ.ά.

2.1.ΣΤ.5 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια εξετάζει τα χρωματικά μοντέλα που χρησιμοποιούνται στις γραφικές τέχνες και τα πολυμέσα, και παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την αποτελεσματική χρήση των μοντέλων αυτών σε σχέση με τις ιδιότητές τους. Τα χρωματικά μοντέλα αφορούν προσθετικά και αφαιρετικά χρώματα. Το δημοφιλέστερο προσθετικό μοντέλο είναι το RGB, που χρησιμεύει στην αναπαράσταση γραφικών σε οθόνες προβολής. Διαθέτει τρία χρωματικά κανάλια (Red, Green, Blue) με τιμές από 0-255 ανά κανάλι. Αντίστοιχα μοντέλα, αλλά με διαφορετικό τρόπο ρυθμίσεων, είναι το Lab, HSB, HSV κ.ά.

Αφαιρετικά μοντέλα είναι το RYB για τη ζωγραφική και το CMY(K) για εκτυπώσεις, στο οποίο εξηγείται η αναγκαιότητα του μαύρου χρώματος-κλειδί (K-key color) με τιμές επί τοις % ανά χρωματικό κανάλι. Κάθε μοντέλο μπορεί να αναπαραστήσει ένα συγκεκριμένο αριθμό χρωμάτων ο οποίος ονομάζεται χρωματικός χώρος, ενώ το σύνολο των χρωμάτων που μπορεί να αναπαραστήσει ονομάζεται χρωματική γκάμα.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι παραστάσεις χρωματικής απεικόνισης των μοντέλων, π.χ. κύβος για RGB και CMYK, κώνος για HSV, σφαίρα για το Lab, και εξηγείται ο σκοπός του χρωματικού διαγράμματος CIE και η σχέση του με τα χρωματικά μοντέλα.

Συνοψίζοντας, η παρούσα υποεπάρκεια εστιάζεται στην έννοια των χρωματικών μοντέλων, στους όρους χρωματικής γκάμας και χώρου, και στην αναπαράστασή τους.

Για καλύτερη εξοικείωση με τους όρους, σκόπιμο είναι να πραγματοποιηθούν ασκήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου, π.χ. με πίνακες αντιστοίχισης μοντέλων με χρωματικά κανάλια ή με γραπτή εργασία έως 200 λέξεις με πληροφορίες, π.χ. για το διάγραμμα CIE, το σύστημα κατανομής χρωμάτων Munsell ή με σύγκριση χρωματικών χώρων δεδομένων χρωματικών μοντέλων κ.ά.

2.1.ΣΤ.6 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η χρωματική διαχείριση είναι μια διεργασία απαραίτητη για την εξασφάλιση της αξιόπιστης αναπαραγωγής χρώματος μεταξύ των συσκευών και της εκτύπωσης. Πολλές φορές παρατηρείται διαφορά στα χρώματα από την οθόνη στην εκτύπωση ή από συσκευή σε συσκευή. Χρειάζεται προγραμματισμός με χρωματικές ρυθμίσεις στις συσκευές που να εξασφαλίζουν την πιστότερη, το δυνατόν, απόδοση των χρωμάτων στις διάφορες εφαρμογές. Σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις για τη χρωματική διαχείριση και να κατανοήσουν τη σημασία της για τις γραφικές τέχνες και τα πολυμέσα.

Ως προς το περιεχόμενο, αναλύεται η έννοια του χρωματικού προφίλ και παρουσιάζονται πρακτικές χρωματικής διαχείρισης. Τα χρωματικά προφίλ εκφράζουν έναν

χρωματικό χώρο και είναι ένα σύνολο δεδομένων που βασίζονται σε πρότυπα της διεθνούς κοινοπραξίας χρωμάτων (International Color Consortium ICC). Ορίζουν τον τρόπο εμφάνισης των χρωμάτων στις οθόνες προβολής και της χρωματικής γκάμας των εκτυπώσεων. Το σύστημα χρωματικής διαχείρισης των συσκευών (Color Management System-CMS) έχει χαρακτηριστικά ένα μοντέλο αναφοράς (Reference Color Space), το προφίλ μηχανών (Device Profiles) και μια λειτουργική μονάδα κώδικα (CMM Color Management Module) που εκτελεί όλους τους υπολογισμούς που απαιτούνται για τη μετάφραση από έναν χρωματικό χώρο σε έναν άλλον. Επιπλέον, αναφέρονται γνωστοί χρωματικοί χώροι, όπως sRGB, AdobeRGB, AppleRGB, Pro-Photo RGB, Fujifilm, Pal/Secam κ.λπ.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της υποεπάρκειας αυτής, αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να αναγνωρίζουν τα χρωματικά προφίλ και την αναγκαιότητα χρωματικής διαχείρισης.

Για την καλύτερη κατανόηση των όρων, σκόπιμο είναι να ανατεθεί ερευνητική εργασία έως 200 λέξεις, π.χ. για τα χρωματικά προφίλ που χρησιμοποιούνται στα λογισμικά ηλεκτρονικής επεξεργασίας εικόνας, μακέτας και σελίδας.

2.1.ΣΤ.7 | ΜΕΤΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εξετάζει τις μετρήσεις των χρωμάτων στο περιβάλλον, τις ρυθμίσεις τους στα ψηφιακά συστήματα και την τυποποίησή τους. Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν την αναγκαιότητα μέτρησης των χρωμάτων, τα βασικά χρωματικά μοντέλα και τις πρακτικές αναπαράστασης και διαχείρισής τους στα ψηφιακά συστήματα. Τα χρώματα του περιβάλλοντος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, προέρχονται από φωτεινές ακτινοβολίες ή από την ανάκλαση του φωτός στις επιφάνειες και μπορούν να μετρηθούν με φασματοφωτόμετρα και χρωματόμετρα.

Οι μετρήσεις αυτές βοηθούν τους σχεδιαστές και τους τυπογράφους να εξασφαλίσουν τη χρωματική ακρίβεια και την ποιότητα των εκτυπώσεων και των ψηφιακών εφαρμογών. Για τον σκοπό αυτόν, παρουσιάζονται τα βασικά χρωματικά μοντέλα (RGB, CMYK), οι αποχρώσεις και οι τονικές μεταβολές των χρωμάτων [ανοιχτές (Light), σκούρες (Dark)], οι χρωματικές διαβαθμίσεις (Gradient) και τα συστήματα χρωματικής τυποποίησης (Pantone, Munsell, NCS κ.ά.). Παρουσιάζονται, επίσης, πρακτικές διαχείρισης των χρωματικών τιμών, όπως οι ρυθμίσεις των χρωματικών καναλιών από 0 έως 255 για το RGB, από 0 έως 100% για το CMYK, από 0 έως 100 για τη φωτεινότητα L^* και περίπου από -128 έως +127 για τα κανάλια a^* και b^* του Lab, καθώς και η δεκαεξαδική κωδικοποίηση HEX. Αναφορά γίνεται, επίσης, στη χρήση των χρωμάτων στο Διαδίκτυο και ιδιαίτερα στα τυποποιημένα χρώματα Pantone, τα οποία αποτελούν σημαντικό εργαλείο χρωματικής συνέπειας μεταξύ σχεδιασμού και εκτύπωσης.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις για τις μετρήσεις, τα χρωματικά μοντέλα, τις αριθμητικές αναπαραστάσεις και τις ρυθμίσεις των χρωμάτων.

Ενδείκνυται ατομική ή ομαδική άσκηση με μετρήσεις και αναλύσεις χρωμάτων χρησιμοποιώντας ψηφιακά εργαλεία, όπως λογισμικό επεξεργασίας εικόνας ή χρωματόμετρο.

2.1.ΣΤ.8 | ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Τα χρώματα, εκτός από τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά, διακρίνονται και για τις οπτικές τους ιδιότητες. Αυτές οι ιδιότητες επηρεάζουν τις αποφάσεις χρήσης των σχεδιαστών στις γραφικές τέχνες και τα πολυμέσα ώστε να εξασφαλισθεί η χρωματική ισορροπία. Η υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις οπτικές ιδιότητες των χρωμάτων που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά τη δημιουργία γραφιστικών έργων. Αναφέρονται η σύγχρονη και η υστερογενής αντίληψη χρωμάτων, οι ομαδοποιήσεις των χρωμάτων, οι χρωματικοί συνδυασμοί και οι συμβολισμοί χρωμάτων.

Οι παρουσιάσεις γίνονται με συνοπτικό τρόπο, λόγω της έκτασης του περιεχομένου το οποίο αφορά όλες τις ενότητες και αναλύεται επιμέρους σε κάθε ενότητα. Ειδικότερα, αναλύεται η αλληλεπίδραση των χρωμάτων στη σύγχρονη αντίθεση, δηλαδή στην εντύπωση πως υποχωρεί ένα χρώμα δίπλα σε ένα πιο λαμπρό, στην τάση ενός χρώματος δίπλα σε ένα αχρωματικό να αποκτά το συμπληρωματικό του κ.ά., και στην υστερογενή αντίθεση, δηλαδή την αίσθηση ενός συμπληρωματικού χρώματος αφού ένα χρώμα απομακρυνθεί από το οπτικό πεδίο.

Ως προς τις οπτικές ομαδοποιήσεις, τα χρώματα όπου κυριαρχεί το μπλε ονομάζονται ψυχρά, ενώ αυτά όπου κυριαρχεί το κόκκινο θερμά, αυτά που βρίσκονται απέναντι στον χρωματικό κύκλο ονομάζονται αντίθετα, ενώ αυτά που βρίσκονται δίπλα αρμονικά. Επιπλέον, εξηγούνται οι συμβολισμοί των βασικών χρωμάτων που επηρεάζουν ψυχολογικά τους παρατηρητές.

Για την καλύτερη κατανόηση των όρων, παρουσιάζονται παραδείγματα επιτυχημένων χρωματικών συνδυασμών και σχολιάζονται οι αλληλεπιδράσεις των χρωμάτων. Εν κατακλείδι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις έννοιες των χρωμάτων που επηρεάζουν την οπτική αντίληψη και την ψυχολογική ανταπόκριση σε γραφιστικά έργα.

Προτείνεται άσκηση ατομική ή ομαδική με επιλογές χρωματικών συνδυασμών με στόχο π.χ. αντίθεση ή αρμονία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Collins, W., Hass, A., Jeffery, K., Martin, A., Medeiros, R. & Tomljanovic, S. (2015). *Graphic Design and Print Production Fundamentals*. British Columbia: Victoria, B.C.: BCcampus.
2. FESPA. (2020). *Τεχνικό εγχειρίδιο – Διαχείριση χρώματος και αναπαραγωγή* (επιμ.-μτφρ. Μ. Τσιγώνιας). Αθήνα: Εκδόσεις FESPA Hellas Association.
3. Gatter, M. (2010). *Production for Print*. London: Laurence King Publishing.

Συμπληρωματικές

1. Κουτρουδίδης, Χ. (2018). *Πρότυπα και προδιαγραφές διαχείρισης χρώματος στην εκτύπωση γραφικών τεχνών* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2025 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/75729>
2. Παππά, Ο., Σταγκανέλλης, Δ. & Χαλκιά, Μ. (2001). *Τεχνικές Εκτύπωσης – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.1.Z • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Α΄)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» του εξαμήνου Α΄ προσφέρει τη δυνατότητα αποτελεσματικής μάθησης μέσω περαιτέρω εφαρμογής-εξάσκησης. Αποτελεί μια διδακτική προσέγγιση των επιστημονικών και τεχνικών αντικειμένων των μαθησιακών ενότητων του εξαμήνου. Η υλοποίηση των στόχων επιτυγχάνεται, κατά κύριο λόγο, με την εκπόνηση απλών εργασιών (project) με θεματολογία από τις μαθησιακές ενότητες του τρέχοντος εξαμήνου («Ιστορία Τέχνης», «Γραφιστική», «Σχέδιο – Χρώμα», «Τεχνολογία παραγωγής εντύπων», «Εισαγωγή στην ψηφιακή εικόνα» και «Χρώμα γραφικών τεχνών»). Για τις θεωρητικές μαθησιακές ενότητες συνιστάται ανάθεση γραπτών εργασιών, ενώ για τις εργαστηριακές σχέδια με το χέρι.

Ενδεικτική θεματολογία: Γραπτή εργασία με βιβλιογραφική τεκμηρίωση και θεματική από τις υποενότητες της Ιστορίας της τέχνης και ιδιαιτέρως της Τυπογραφίας, σχεδιασμός μοτίβου για χρηστικό αντικείμενο, σχεδιασμός συμπλέγματος ή τίτλου τυπογραφικών χαρακτήρων με τα τυπικά χαρακτηριστικά της ευαναγνωσιμότητας, χρωματική σύνθεση με τέμπρες με αφηρημένο θέμα, όπως ισορροπία, ένταση κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Εκπονούν απλές γραπτές εργασίες που τους έχουν ανατεθεί ακολουθώντας τη μεθοδολογία της έρευνας, της ανάλυσης και της διατύπωσης συμπερασμάτων,
- Εφαρμόζουν τις αρχές και τις καλές πρακτικές σχεδιασμού που διδάσκονται στις θεματικές ενότητες ελεύθερου σχεδίου, χρώματος και γραφιστικής σε θέματα κατάλληλα για το επίπεδο γνώσεων του εξαμήνου Α΄,
- Ετοιμάζουν σχεδιαστικές λύσεις μέσω ικανού αριθμού προσχεδίων και πρωτογενούς έρευνας,
- Αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες παρουσιάζοντας ατομικές ή/και ομαδικές εργασίες,
- Αξιολογούν τα έργα τους καθώς και τα έργα τρίτων σε σχέση με το συνολικό αισθητικό – επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ», «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ» ΚΑΙ «ΧΡΩΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ»
2	ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ», «ΣΧΕΔΙΟ – ΧΡΩΜΑ» ΚΑΙ «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ»

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ζ.1 | ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ», «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ» ΚΑΙ «ΧΡΩΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ»

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευμένων με ερευνητικές εργασίες, οι οποίες είναι χρήσιμες για την εμβάθυνση εννοιών και την ανάδειξη στοχευμένων θεμάτων των ενοτήτων που αναφέρονται. Η επιλογή των προς διερεύνηση θεμάτων αποφασίζεται σε συνεργασία με τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, μετά από πρόταση σειράς τίτλων, ενώ το κείμενο είναι σκόπιμο να μην ξεπερνά τις 200 λέξεις, συν το οπτικό υλικό.

Ειδικότερα, στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Ιστορία τέχνης: Προϊστορική τέχνη-18ος αιώνας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εμβαθύνουν στις σχεδιαστικές μορφές των υπό εξέταση εποχών, στις συγκρίσεις ή παραλληλισμούς μεταξύ τους κ.ά. Ενδεικτικά θέματα: Αντιπαράθεση τριών έργων κυνηγιού της προϊστορικής επο-

χής με αντίστοιχα έργα του Μεσαίωνα ή άλλης εποχής, Συλλογή και σύγκριση πέντε έργων της Αναγέννησης και του Ρομαντισμού.

Επίσης, στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Τεχνολογία παραγωγής εντύπου», μπορούν να παρουσιάσουν τις εκτυπωτικές μεθόδους και την εξέλιξή τους από την εποχή του Γουτεμβέργιου έως σήμερα, με αναλύσεις και μεταξύ τους συγκρίσεις. Ενδεικτικά θέματα: Σύγκριση μεταφοράς θέματος στην εκτυπωτική επιφάνεια μεταξύ των μεθόδων εκτύπωσης επιπεδοτυπίας (Offset), Βαθυτυπίας και Μεταξοτυπίας, Ανάλυση των σταδίων παραγωγής εντύπου, Διαφορές μεταξύ των εκτυπωτικών μεθόδων (επιπεδοτυπίας, βαθυτυπίας, φλεξογραφίας, υψιτυπίας, μεταξοτυπίας).

Επιπλέον, στη μαθησιακή ενότητα «Χρώμα γραφικών τεχνών», μπορούν να εμβαθύνουν στις μεθόδους δημιουργίας χρωμάτων στις γραφικές τέχνες, στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των χρωμάτων και στα χρωματικά μοντέλα. Ενδεικτικά θέματα: Ομοιότητες και διαφορές μεθόδων ανάμειξης χρωμάτων, Ανάλυση πρόσληψης και αντίληψης των χρωμάτων από τον ανθρώπινο οφθαλμό.

Συνοψίζοντας, σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εκπονούν σύντομες, δομημένες γραπτές εργασίες, σχετικές με το αντικείμενο της ειδικότητας, εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία της έρευνας και της διατύπωσης τεκμηριωμένων συμπερασμάτων.

2.1.Ζ.2 | ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ»,

«ΣΧΕΔΙΟ – ΧΡΩΜΑ» ΚΑΙ «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΙΚΟΝΑ»

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην επαφή και εξοικείωση των εκπαιδευομένων με σχεδιαστικές εργασίες, οι οποίες θεωρούνται η βάση για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων της γραφιστικής τέχνης. Στο αρχικό αυτό στάδιο, στην ενότητα «Γραφιστική», είναι σκόπιμο ο σχεδιασμός να δημιουργείται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με άξονα τους βασικούς κανόνες σύνθεσης, σε απλές εφαρμογές. Με χρήση σχεδιαστικών οργάνων και σε κατάλληλο υπόστρωμα, όπως το χαρτί γραμμικού σχεδίου, προτείνεται σχεδιασμός –ενδεικτικά– μοτίβου με γεωμετρικά σχήματα, για πλακίδιο επένδυσης εσωτερικού ή άλλου χώρου ή γραμμική σύνθεση που προορίζεται για κάλυψη (background) επιφάνειας χαρτιού περιτυλίγματος κ.ά.

Στη μαθησιακή ενότητα «Σχέδιο – Χρώμα», σε αντιστοιχία με τη χρονική εξέλιξη της διδασκαλίας, προτείνεται, όσον αφορά το σχέδιο, σχεδιασμός θέματος με το χέρι και μολύβι, πένα, μαρκαδόρο κ.ά., όπως ενδεικτικά: Σχεδιασμός μονογράμματος ή στιλιζαρίσματος κ.ά. Όσον αφορά το Χρώμα, χρησιμοποιώντας τέμπρες στα βασικά χρώματα (κόκκινο, κίτρινο, μπλε) συμπεριλαμβανομένου του μαύρου και του άσπρου, προτείνεται ο σχεδιασμός του κύκλου του Ίττεν σε πιο ανοικτούς και σκούρους τόνους ή ο χρωματισμός ενός επαναλαμβανόμενου μοτίβου σε διάφορες τονικές χρωματικές αποχρώσεις.

Ειδικότερα, στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Εισαγωγή στην ψηφιακή εικόνα» προτείνεται, ενδεικτικά: η κατάλληλη επιλογή εικόνων για τη δημιουργία ενός

ημερολογίου, οι οποίες θα αντιπροσωπεύουν τους δώδεκα μήνες ανάλογα με το θέμα που έχει επιλεγεί. Ακόμα, προτείνεται επιλογή εικόνων με συγκεκριμένη θεματολογία, ώστε με την τεχνική του κολάζ να σχεδιαστεί αφίσσα (35X50 εκ.).

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες ώστε να δημιουργούν και να παρουσιάζουν ατομικές ή ομαδικές εργασίες με βασικές τεχνικές σχεδιασμού οπτικής επικοινωνίας.

Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες:

- Εξοικειώνονται με τη διαδικασία αναγνώρισης ενός θέματος ή προβλήματος σχετικού με τον οπτικό σχεδιασμό,
- Αναπτύσσουν την ικανότητα αναζήτησης, επιλογής και αξιολόγησης έγκυρων πληροφοριών (π.χ. από πηγές καλλιτεχνικού, θεωρητικού ή τεχνολογικού χαρακτήρα),
- Μαθαίνουν να οργανώνουν το περιεχόμενο μιας γραπτής εργασίας (εισαγωγή, ανάλυση, τεκμηρίωση, συμπεράσματα),
- Εφαρμόζουν τεχνικές σύντομης και σαφούς γραφής, κατάλληλες για το δημιουργικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον,
- Ενισχύουν την ικανότητά τους να παρουσιάζουν γραπτώς δημιουργικά concept, να αναλύουν αναφορές ενημέρωσης (brief), να περιγράφουν διαδικασίες δημιουργίας ή να τεκμηριώνουν επιλογές οπτικής επικοινωνίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Arnason, H. H. (2006). *Ιστορία της Σύγχρονης Τέχνης* (μτφρ. Φ. Κοκαβέσης). Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Raimes, J. & Bhaskaran, L. (2007). *Retro Graphics Cookbook: Recreate 100 years of Graphic Design*. UK: Ilex.
3. Αρφαράς, Μ. Ε. (2010). *Το Ελεύθερο Σχέδιο. Συνθέσεις με μολύβι* (τόμος Α΄). Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Συμπληρωματικές

1. Απέργη, Ο. & Μπιτζένης, Δ. (2015). *Τεχνολογία των Εκτυπώσεων*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Kress, G. & Leeuwen, T. V. (2010). *Η ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδασκαλία της συγκριμένης μαθησιακής ενότητας της Ιστορίας της Τέχνης αναφέρεται στα έργα και τα καλλιτεχνικά κινήματα του 19ου και του 20ού αιώνα. Σκοπός είναι η μελέτη και η ανάλυση πρωτοποριακών καλλιτεχνικών έργων και κινήματων, καθώς και η προαγωγή της καλλιτεχνικής παιδείας των καταρτιζομένων.

Επιμέρους στόχος είναι οι εξεταζόμενες περίοδοι ειδικού ενδιαφέροντος, οι οποίες εκτείνονται από τους πρωτοπόρους της νεωτερικότητας στον γραφικό σχεδιασμό της Ρωσικής πρωτοπορίας και του Bauhaus και τις αναφορές στη λειτουργική τυπογραφία του μοντερνισμού, μέχρι την πειραματική τυπογραφία του μεταμοντερνισμού, με παράλληλη αναφορά στην ιστορία της φωτογραφίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Χρησιμοποιούν τη βασική ορολογία των εικαστικών τεχνών για αναφορές, περιγραφές, αναλύσεις ή παρουσιάσεις έργων τέχνης,
- Κατονομάζουν τις σημαντικότερες γνωστές καλλιτεχνικές περιόδους του 19ου και 20ού αιώνα,
- Προσδιορίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εικαστικών έργων,
- Αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα έργα τέχνης από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιόδων,
- Αναλύουν έργα τέχνης των εξεταζόμενων καλλιτεχνικών περιόδων ως προς τη δομή, το ύφος και τον στόχο τους,
- Κατονομάζουν τα σημαντικότερα έργα γραφικού και τυπογραφικού σχεδιασμού κάθε περιόδου,
- Αναλύουν τα μορφικά στοιχεία ενός έργου γραφιστικής – τυπογραφίας (άξονες, κίνηση, φόρμες, χρώματα κ.ά.),
- Εκπονούν ατομικές, θεματικές εργασίες αξιοποιώντας κατάλληλες ψηφιακές ή έντυπες πηγές,
- Συνεργάζονται με άλλους/-ες εκπαιδευόμενους/-ες για την εκπόνηση ομαδικών εργασιών.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μοντερνισμός / Γενιά του '30 / Ιμπρεσιονισμός / Ιαπωνισμός / Φωβισμός / Βιομηχανικό design / Ρωσική Πρωτοπορία / Objets Trouvés / Dripping / Λειτουργισμός / Κολάζ / Διάσπαση της φόρμας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ)
2	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ, ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΡΑΦΑΗΛΙΤΕΣ
3	ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΜΕΤΑΪΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΦΩΒΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΑΠΩΝΙΣΜΟΣ
4	ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ARTS AND CRAFTS ΚΑΙ Η ART NOUVEAU
5	ΚΥΒΙΣΜΟΣ, ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
6	ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ
7	ΝΤΑΝΤΑΪΣΜΟΣ, ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΕΤΡΙΣΜΟΣ
8	BAUHAUS
9	ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ
10	POP ART ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ)

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην ελληνική τέχνη, η οποία κινείται παράλληλα με την ευρωπαϊκή, αλλά καθώς δεν είναι ευθυγραμμισμένη με αυτή, κρίνεται σκόπιμο να μελετηθεί ξεχωριστά. Καθότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να συνοψιστούν δύο αιώνες σε μια υποενότητα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια μπορεί να σταθεί σε ορισμένα έργα τέχνης σημαντικών καλλιτεχνών/-ιδων και να κάνει συνδέσεις με την ευρωπαϊκή σκηνή. Αρχικά, εξετάζονται έργα καλλιτεχνών της μετεπαναστατικής περιόδου, όπως του Θ. Βρυζάκη, της Ε. Μπούκουρη-Αλταμούρα και του Ν. Κουνελάκη, προχωρώντας στη λεγόμενη Σχολή του Μονάχου, με παραδείγματα όπως του Ν. Λύτρα, του Ν. Γύζη, της Θ. Φλωρά-Καραβία και Γ. Ιακωβίδη. Στη συνέχεια, αναφορικά με την τέχνη των αρχών του 20ού αιώνα, μπορούν να παρουσιαστούν παραδείγματα έργων των Σ. Λασκαρίδου, Κ. Παρθένη, Γ. Μπουζιάνη και Φ. Κόντογλου, αναλύοντας ενδεχομένως τις πρώτες μορφοπλαστικές αναζητήσεις των Ελλήνων/-ιδων εικαστικών και της Γενιάς του '30.

Επιπροσθέτως, είναι ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με νεότερα έργα της εγχώριας σκηνής. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εικαστικοί Γ. Τσαρούχης, Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Ν. Εγγονόπουλος, Γ. Μόραλης, Β. Κατράκη, Γ. Γαϊτς, Β. Κανιάρης, Ν. Κεσανλής, Χ. Ρωμανού και Ο. Ζούνη.

Ως εργασία, προτείνεται εκπαιδευτική επίσκεψη σε πινακοθήκη που να διαθέτει έργα των άνω καλλιτεχνών, όπως ενδεικτικά στην Εθνική Πινακοθήκη στην Αθήνα ή

στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας – Μουσείο Γ. Ι. Κατσίγρα, για τη μελέτη έργων των εξεταζόμενων περιόδων της ελληνικής τέχνης εκ του φυσικού.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια εξετάζει τις σημαντικότερες πτυχές της ελληνικής τέχνης, σε συνάρτηση και με τα ευρωπαϊκά πρότυπα της εποχής.

2.2.A.2 | ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ, ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΡΑΦΑΗΛΙΤΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εξετάζει πρώτα το κίνημα του Ρεαλισμού (1840-1890 μ.Χ.), το οποίο εμφανίστηκε αντιδρώντας στον υπερβατικό χαρακτήρα του Ρομαντισμού και επιδιώκοντας την απεικόνιση της πραγματικότητας χωρίς ωραιοποιήσεις. Η ανάπτυξή του σχετίζεται με σημαντικά κοινωνικοπολιτικά γεγονότα της εποχής, όπως τη Γαλλική Επανάσταση του 1848. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη ζωγραφική του Ρεαλισμού, όπου εικονίζονται κυρίως απλές σκηνές της καθημερινότητας ή θέματα με νοσηρές πλευρές ρεαλισμού. Ενδεικτικά, μπορούν να παρουσιαστούν έργα των G. Courbet, E. Nourse, J.-F. Millet και H. Daumier.

Επίσης, μελετάνε και άλλες τάσεις, όπως είναι η περίπτωση του Συμβολισμού, ο οποίος έχει τις ρίζες του στη λογοτεχνία και εικονίζει, συνήθως, μυθολογικά θέματα και ονειρικούς τόπους, με αντιπροσωπευτικούς καλλιτέχνες τους G. Moreau, A. Böcklin, O. Redon και H. Rousseau, αλλά και τους H. Matisse, E. Munch ή P. Gauguin, οποίοι δεν ήταν αμιγώς συμβολιστές.

Τέλος, εξετάζουν τη μορφοπλαστικά συγγενή, βραχύβια ομάδα των Προ-Ραφαηλιτών, τα έργα της οποίας έχουν επίσης μυθολογικό και ιστορικό περιεχόμενο με λεπτομέρειες και περιλαμβάνουν συχνή απεικόνιση γυναικών, ενώ χρωματικά και συνθετικά κινούνται με βάση τις αρχές που υπήρχαν πριν από τον Αναγεννησιακό ζωγράφο Ραφαήλ, όπως μαρτυρά και το όνομά τους. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τους χαρακτηριστικούς εκπρόσωπους της ομάδας, όπως τους D. G. Rossetti, J. E. Millais και J. W. Waterhouse.

Ως εργασία, προτείνεται η συγκριτική μελέτη ζωγραφικών έργων του Ρεαλισμού και του Ρομαντισμού.

Συνοψίζοντας, η εκπαιδευτική υποεπάρκεια αυτή στοχεύει στην εξέταση και ανάλυση ενδεικτικών έργων του Ρεαλισμού, του Ρομαντισμού και της ομάδας των Προ-Ραφαηλιτών.

2.2.A.3 | ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΜΕΤΑΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΦΩΒΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΑΠΩΝΙΣΜΟΣ

Εισάγοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην περίοδο του Μοντέρνου, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι πολλά από τα κινήματα που μελετώνται συνυπάρχουν, αλλά και ότι διάφοροι καλλιτέχνες/-ίδες εμπίπτουν σε περισσότερα από ένα, επομένως η γραμμική τους παρουσίαση γίνεται κατά βάση για πρακτικούς/εκπαιδευτικούς λόγους. Αρχικά, παρουσιάζεται ο Ιμπρεσιονισμός, ο οποίος θεωρείται σημείο τομής στον μοντερνισμό, χαρακτηρίζεται από τη μελέτη του φωτός και της φύσης και τις μι-

κρές πινελιές για την απόδοση της εντύπωσης του φυσικού. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι P. Cézanne, E. Manet, C. Monet, A. Rodin κ.ά. Υποκατηγορία του Ιμπρεσιονισμού είναι ο Πουαντιγισμός, όπου οι πινελιές είναι ακόμα μικρότερες, θυμίζοντας τελείες, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τα έργα των G. Seurat και P. Signac.

Στη συνέχεια, εξετάζεται ο Μεταϊμπρεσιονισμός, όπου παρατηρείται μεγαλύτερη γεωμετρία και παραμόρφωση της φόρμας, με χαρακτηριστικά έργα των V. Gogh, P. Gauguin, H. Rousseau, J. Whistler, καθώς και του Toulouse-Lautrec. Επιπλέον, αναφέρεται το ρεύμα του Ιαπωνισμού (Japonisme), με τα ιαπωνικά τυπώματα, όπως τα έργα του K. Hokusai, που επηρέασαν τα εικαστικά, τις διακοσμητικές τέχνες και το design, καθώς και το βραχύβιο ρεύμα του Φωβισμού, το οποίο διέυρνε ορισμένα από τα εκφραστικά μέσα του Ιμπρεσιονισμού, με κύριους εκπροσώπους τους H. Matisse και A. Derain. Το όνομά του προέρχεται από τη γαλλική λέξη fauve που σημαίνει «θηρίο», θέλοντας να περιγράψει την αδρή χειρονομία των καλλιτεχνών/-ιδων στον καμβά, η οποία, σε συνδυασμό με τα έντονα χρώματα, έθετε στο επίκεντρο το συναίσθημα.

Για την καλύτερη εμπέδωση των καλλιτεχνικών κινήματων, προτείνεται εργασία κλειστού τύπου με καταμερισμό δεδομένων έργων ανά περίοδο ή καλλιτεχνικό ρεύμα.

Συνολικά, η παρούσα υποενότητα μελετά τα βασικά χαρακτηριστικά και τους/τις εκπροσώπους του Ιμπρεσιονισμού, του Νεοϊμπρεσιονισμού, του Φωβισμού και του Ιαπωνισμού.

2.2.A.4 | ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ARTS AND CRAFTS ΚΑΙ Η ART NOUVEAU

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, εξετάζονται δύο συγγενή καλλιτεχνικά κινήματα με διεθνή απήχηση, οι επιρροές των οποίων παραμένουν ορατές έως και σήμερα. Πρόκειται για το κίνημα «Τέχνες και Χειροτεχνίες» (Arts and Crafts), το οποίο ξεκίνησε και αναπτύχθηκε κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και για το κίνημα της Αρ Νουβό (Art Nouveau), που άνθησε κατά την περίοδο της Belle Époque στο Παρίσι.

Καθοριστικό ρόλο για την εμφάνιση και των δύο έπαιξε η ραγδαία βιομηχανοποίηση της παραγωγής, δημιουργώντας μια ανάγκη αντίδρασης απέναντι στη θλιβερότητα και την ευτέλεια της μαζικής παραγωγής της βικτωριανής εποχής. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ο εκδότης και σχεδιαστής William Morris, ο οποίος αποτέλεσε χαρακτηριστικό εκπρόσωπο του κινήματος Arts and Crafts.

Στη συνέχεια, μελετάται η Art Nouveau, που διαφοροποιείται από το Arts and Crafts κυρίως σε ότι αφορά τη χρήση βιομηχανικών υλικών, τα οποία αξιοποίησε ευρέως σε κατασκευές στον δημόσιο χώρο, όπως σε στάσεις μετρό, κλιμακοστάσια, πόρτες, κιγκλιδώματα κ.α. Σε αντίθεση με τον Ιμπρεσιονισμό, η Art Nouveau έδωσε έμφαση στη φόρμα και όχι στη διάλυσή της, προωθώντας παράλληλα την κατάργηση της διάκρισης μεταξύ των λεγόμενων «υψηλών» και εφαρμοσμένων τεχνών.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με έργα της Art Nouveau, από τις γραφικές και εικαστικές τέχνες (G. Klimt κ.ά.), την αρχιτεκτονι-

κή (H. van de Velde και V. Horta στο Βέλγιο, A. Gaudi στη Βαρκελώνη κ.ά.), την υαλοτεχνία, την επιπλοποιία, αλλά και όλων των ειδών τα έντυπα.

Προτείνεται ως εργασία η συγκριτική μελέτη ενός έργου του W. Morris με ένα έργο του A. Mucha, με πεδίο εστίασης τα διακοσμητικά μοτίβα.

Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη υποενότητα μελετά τις ομοιότητες και τις διαφορές των κινημάτων Arts and Crafts και Art Nouveau.

2.2.A.5 | ΚΥΒΙΣΜΟΣ, ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται κινήματα της πρωτοπορίας που συνυπήρχαν, αλληλοεπηρεάστηκαν και έδωσαν έμφαση κυρίως στη μελέτη και την αποδόμηση της φόρμας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον Κυβισμό, που υπήρξε ένα επαναστατικό κίνημα, καθώς πρότεινε τη διάσπαση της φόρμας και την απεικόνιση των διαφορετικών οπτικών της στοιχείων στο ίδιο επίπεδο με την απουσία προοπτικής (P. Picasso, G. Braque, M. Laurencin, J. Gris, F. Léger και N. Goncharova). Δίνεται έμφαση στα στάδια του Κυβισμού και στην υποκατηγορία του, τον Ορφισμό, ο οποίος έτεινε προς έναν πιο αφαιρετικό Κυβισμό (βλ. R. Delaunay και F. Kupka).

Στη συνέχεια, αναφέρεται το κίνημα του Φουτουρισμού, που με τη διάσπαση της φόρμας και την έντονη κίνηση προς τα εμπρός, επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, την ταχύτητα, αλλά και στη βία, ως απαραίτητα στοιχεία για αυτό που νοούνταν ως «πρόοδος» μέσω του πολέμου, καθώς και η Ρωσική Πρωτοπορία, η οποία φέρει επιρροές από τον Κυβισμό, αλλά προς την κατεύθυνση της Αφαίρεσης και συνδέθηκε με τις θεμελιώδεις κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που συντελέστηκαν εκείνη την περίοδο.

Τα έργα της παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να εστιάσουν την προσοχή τους στον Κονστρουκτιβισμό (V. Tatlin, A. Rodchenko, V. Stepanova κ.ά.) και τον Σουπρεματισμό (K. Malevich, L. Popova, E. Lissitzky κ.ά.). Παράλληλα, προσεγγίζουν το ολλανδικό κίνημα του De Stijl, που επικεντρώθηκε επίσης στην αφαίρεση, τη φόρμα και το χρώμα, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τον ζωγράφο P. Mondrian και τον σχεδιαστή επίπλων G. Rietveld.

Προτείνεται εργασία με περιγραφή και ανάλυση επιλεγμένων ζωγραφικών έργων από τις διαφορετικές φάσεις του Κυβισμού.

Συνολικά, στην παρούσα υποενότητα εξετάζονται τα κινήματα του Κυβισμού, του Φουτουρισμού και τα ρεύματα της Ρωσικής Πρωτοπορίας.

2.2.A.6 | ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

Η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στον Εξπρεσιονισμό, ο οποίος έθεσε την τέχνη της έκφρασης (Expression) στον αντίποδα της τέχνης της εντύπωσης (Impression). Ξεκίνησε επιδιώκοντας έκφραση δυνατών συναισθημάτων και υποκειμενική θέαση του κόσμου από τον/την δημιουργό, ενώ στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκε για να αποτυπώσει τον πόλεμο και τις τραγικές επιπτώσεις του στην κοινωνία και τους ανθρώπους. Κυρίαρχα στοιχεία είναι οι έντονες γραμμές, τα δυνατά χρώματα και η πα-

ραμόρφωση της φόρμας. Αρχικά, εξετάζονται καλλιτέχνες/-ιδες του κινήματος του Εξπρεσιονισμού (H. Schjerfbeck, E. Munch, K. Kollwitz, O. Kokoschka, E. Schiele, W. Kandinsky, M. Chagall), καθώς και είδη εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών, όπως η χαρακτηριστική, η μουσική και οι παραστατικές τέχνες, που άνθησαν στο κίνημα.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν συγγενή ρεύματα ή ομάδες με βάσεις στον Εξπρεσιονισμό, όπως: η Ζετσεσιόν ή «Απόσχιση» (Vienna Secession), ο Γαλάζιος Καβαλάρης (Der Blaue Reiter) και η Γέφυρα (Die Brücke). Η αυστριακή Ζετσεσιόν επιδίωξε την ανανέωση των διακοσμητικών τεχνών με σκοπό τη δημιουργία έργου τέχνης που να τις συνδυάζει. Στο ρεύμα συμμετείχαν καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες και designers, όπως οι J. Hoffmann, A. Mucha, M. Kurzweil, και άτομα σχετιζόμενα με την Art Nouveau, όπως ο G. Klimt.

Ο «Γαλάζιος Καβαλάρης» αφορά ομάδα καλλιτεχνών/-ιδων του Γερμανικού Εξπρεσιονισμού, με ιδρυτή τον W. Kandinsky και εκπροσώπους τους F. Marc, A. Macke, M. von Werefkin και A. von Jawlensky. Στη περίπτωση της Γέφυρας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν μια ομάδα με ενδιαφέρον για την τέχνη πρωτόγονων πολιτισμών, την παραμόρφωση πέρα από τους κανόνες προοπτικής, τη χρήση μη ρεαλιστικών χρωμάτων και σκληρών γραμμών που παραπέμπουν στη χαρακτηριστική (έργα των E. L. Kirchner και E. Heckel).

Προτείνεται η προβολή και μορφολογική ανάλυση του γερμανικού εξπρεσιονιστικού φιλμ *The Cabinet of Dr. Caligari* (1920) του R. Wiene.

2.2.A.7 | ΝΤΑΝΤΑΪΣΜΟΣ, ΣΟΥΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΕΤΡΙΣΜΟΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, αρχικά εξετάζεται ο Ντανταϊσμός ή Dada, διεθνές κίνημα της πρωτοπορίας που ήρθε ως αντίδραση στα καθιερωμένα πρότυπα, τις κοινωνικές νόρμες και καλλιτεχνικές συμβάσεις. Η παρουσίασή του στοχεύει στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με έργα διαφόρων ειδών, από performances και ποίηση, μέχρι κολάζ και γλυπτική, που δεν ακολουθούσαν συγκεκριμένο στίλ, αλλά επεδίωκαν την ανάδειξη της ελεύθερης έκφρασης. Ενδεικτικά μπορούν να παρουσιαστούν έργα των F. Picabia, H. Höch, T. Tzara, M. Duchamp, K. Schwitters και B. E. von Freytag-Loringhoven.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στο κίνημα του Σουρεαλισμού ή Υπερρεαλισμού, που βασίστηκε στο Σουρεαλιστικό Μανιφέστο του A. Breton και επηρέασε όλες τις εικαστικές τέχνες, τη λογοτεχνία, την ποίηση και τον κινηματογράφο (π.χ. L. Buñuel). Οι Σουρεαλιστές ήταν ζωγράφοι, φωτογράφοι και γλύπτες, οι οποίοι ασχολήθηκαν με τεχνικές τυπογραφίας, κολάζ, εγκαταστάσεις, έργα εκδόσεων, γραφικών τεχνών κ.ά. Στα έργα τους αποτυπώνονται εικόνες από όνειρα, τη φαντασία και το ασυνείδητο του ανθρώπου, αξιοποιώντας μεθόδους όπως η αυτόματη γραφή.

Για την προσέγγιση της αισθητικής και μορφολογικής διάστασης του Σουρεαλισμού, προτείνεται η μελέτη έργων των S. Dalí, M. Ernst, R. Magritte, M. Oppenheim, G. de Chirico, M. Ray, D. Tanning, J. Miró, και D. Maar. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχο-

νται σε επαφή με το ρεύμα του Λετρισμού (Lettrisme), που αναπτύχθηκε επίσης στη βάση του Σουρεαλισμού και του Ντανταϊσμού. Με κυριότερο εκπρόσωπο τον Ρουμάνο Isidore Isou, ο Λετρισμός επικεντρώθηκε σε τεχνικές της τυπογραφίας, καθώς και στην ανάπτυξη έργων με βάση τα γράμματα και τις λέξεις ως δομικά στοιχεία για τη δημιουργία εικόνων.

Ως ατομική ή ομαδική εργασία, προτείνεται μορφολογική και συνθετική ανάλυση ενός έργου του S. Dalí ή του G. de Chirico.

2.2.A.8 | BAUHAUS

Η μαθησιακή υποεπένδυση εξετάζει την περίπτωση της Σχολής του Μπαουχάουζ (Bauhaus), που επεδίωξε να συνδυάσει τις λεγόμενες καλές τέχνες με τις εφαρμοσμένες τέχνες, δίνοντας έμφαση στον λειτουργισμό και τη μαζική παραγωγή. Ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1919 και την ολοκλήρωσε το 1933 με την άνοδο των Ναζί στη Γερμανία. Ιδρυτής του ήταν ο αρχιτέκτονας W. Gropius, που θέλησε να ορίσει νέους τρόπους προσέγγισης του καλλιτεχνικού αντικείμενου, με κεντρικό αίτημα τη συγχώνευση των τεχνών για τη δημιουργία ενός συνολικού έργου τέχνης. Στη Σχολή αναπτύχθηκαν πολλά είδη τέχνης, από την αρχιτεκτονική και την επιπλοποιία, μέχρι την τυπογραφία και την υφαντική.

Αρχικά, εξετάζονται τα κύρια χαρακτηριστικά του κινήματος: λειτουργικότητα, καθαρές γραμμές στον σχεδιασμό, ισορροπία στις φόρμες, λιτότητα του συνόλου, γεωμετρία της σύνθεσης, ασυμμετρία και χρήση του κενού χώρου στις τυπογραφικές διατάξεις και επιλογή των βασικών χρωμάτων. Σκοπός ήταν να συνδυαστεί η λειτουργικότητα των αντικειμένων με την αισθητική τους διάσταση, ώστε τα παραγόμενα καλλιτεχνικά αντικείμενα του Bauhaus να έχουν τη δυνατότητα για μαζική παραγωγή. Η υποεπένδυση κρίνεται σημαντική, καθώς εστιάζεται σε μια Σχολή με κεντρικό αντικείμενο το design και επομένως προσφέρεται για τη μελέτη της μεθοδολογίας και της αισθητικής της προσέγγισης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν έργα και πρακτικές των L. Moholy-Nagy, S. Taut, P. Klee, W. Kandinsky, G. Stölzl, A. Albers, J. Albers και L. Mies van der Rohe. Σκόπιμη είναι η αναφορά στον Γερμανό τυπογράφο και σχεδιαστή βιβλίων J. Tschichold και στη γραμματική του τυπογραφικού μοντερνισμού Die neue Typographie, με την οποία κωδικοποίησε τους μοντερνιστικούς σχεδιαστικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον σύγχρονο τυπογραφικό σχεδιασμό.

Ως εργασία, προτείνεται η επιλογή ενός έργου γραφιστικής (αφίσα, εξώφυλλο καταλόγου κ.ά.) ή αντικείμενου design του Bauhaus για τη μορφολογική, αισθητική και δομική ανάλυσή του.

2.2.A.9 | ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Η μαθησιακή υποεπένδυση εξετάζει τα μεταπολεμικά κινήματα και ρεύματα, από τη δεκαετία του 1950 κι έπειτα, σε Ευρώπη και Αμερική. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες

μελετούν καλλιτέχνες/-ιδες του αφηρημένου εξπρεσιονισμού, όπως οι R. Motherwell, E. de Kooning, A. Reinhardt, J. Pollock, M. Abbott, M. Rothko και J. Mitchell, που εστίαζαν στην απουσία αναπαραστατικότητας, τις αφαιρετικές φόρμες και τη χρήση νέων τεχνικών (π.χ. dripping). Διδάσκονται τον Μινιμαλισμό, που έδωσε έμφαση στα γεωμετρικά σχήματα, στη λιτότητα της σύνθεσης και στην επανάληψη απλών σχημάτων (E. Kelly, C. Herrera, E. Hesse, F. Stella, Y. Kusama).

Εξετάζεται, επίσης, το κίνημα του Νέου Ρεαλισμού (Nouveau Réalisme), που επανέφερε την αναπαράσταση της φόρμας κάνοντας χρήση ακόμα και πραγματικών αντικειμένων, με καλλιτέχνες/-ιδες όπως οι Arman, N. de Saint Phalle, Y. Klein, D. Spoerri και J. Tinguely. Σκόπιμο είναι να δοθεί έμφαση στα έντονα χρώματα, όπως το μπλε του Klein, αλλά και σε καινοτόμες τεχνικές, όπως το décollage. Από τις δεκαετίες του 1960-1970 αξίζει να αναφερθούν τα κινήματα της Εννοιολογικής τέχνης (H. Haacke, J. Kosuth κ.ά.), η Arte Povera (J. Kounellis, M. Merz, M. Pistoletto κ.ά.), η Art Brut (J. Dubuffet) και η Op Art (V. Vasarely κ.ά.).

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν και αναλύουν την πλούσια γραφιστική παραγωγή εντύπων (αφίσες, φυλλάδια κ.ά.) των Καταστασιακών (Situationist International), τα παραδείγματα παρεμβάσεων του ιαπωνικού Gutai Art Association, τα έργα των CoBrA στον δημόσιο χώρο (π.χ. murals και graffiti), τα πειραματικά Fluxus έργα από καλλιτέχνες/-ιδες όπως οι J. Beuys, N. J. Paik και Yoko Ono, καθώς και τα περιβάλλοντα της Land art (R. Smithson, A. Mendieta, R. Serra, Christo και Jeanne-Claude).

Ως άσκηση, προτείνεται η αντιστοίχιση ενός έργου από τα διαφορετικά κινήματα που παρουσιάστηκαν, ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά του.

2.2.A.10 | POP ART ΚΑΙ METAMONTEPNISΜΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπνότητα προσεγγίζει ξεχωριστά την Pop Art ως ένα κίνημα που συνδύασε, ίσως όσο κανένα άλλο, στοιχεία της ποπ κουλτούρας με τη λεγόμενη «υψηλή» τέχνη, αξιοποιώντας αισθητικές και συνθετικές λύσεις από τα κόμικς και τη διαφήμιση, αλλά και δίνοντας τη δυνατότητα μηχανικής αναπαραγωγής ενός έργου τέχνης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα έργα και τους εκπροσώπους της Pop Art, όπως είναι οι εικαστικοί R. Lichtenstein, A. Warhol, J. Johns, R. Drexler, R. Indiana, C. Oldenburg και R. Rauschenberg, οι οποίοι επεδίωξαν να σχολιάσουν την υπερκατανάλωση και τον τρόπο ζωής της εποχής, χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές τυπογραφίας, ζωγραφική, κολάζ, αλλά και τα λεγόμενα objets trouvés.

Επιπλέον, έρχονται σε επαφή με έργα της street art (Banksy κ.ά.) και του δημόσιου χώρου (JR), της φωτογραφίας (A. Gursky κ.ά.), καθώς και με σύγχρονες τάσεις των εικαστικών τεχνών εν γένει, όπως F. Bacon, M. Abramović, G. O'Keeffe, K. Haring, L. Bourgeois, Guerrilla Girls, E. Hopper, B. Viola, J. Holzer, O. Eliasson. Τα σύγχρονα καλλιτεχνικά παραδείγματα θα προετοιμάσουν επαρκώς τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες

για τη σταδιοδρομία τους στον τομέα της γραφιστικής, σε θέματα σύγχρονου δημιουργικού σχεδιασμού (τάσεων, καινοτομίας κ.ά.).

Προτείνεται να δοθεί εργασία αναζήτησης και συγκέντρωσης πληροφοριών και οπτικού υλικού από έγκυρες διαδικτυακές πηγές και ηλεκτρονικά περιοδικά τέχνης και πολιτισμού για θέματα σύγχρονης τέχνης που αναφέρονται στην υποεπένδυση. Εναλλακτικά, προτείνεται εκπαιδευτική επίσκεψη σε εκθέσεις μουσείων σύγχρονης τέχνης, όπως, ενδεικτικά, το MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης ή το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (ΕΜΣΤ) της Αθήνας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χαραλαμπίδης, Α. (2002). *Η Τέχνη του 20ού αιώνα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Foster, H., Krauss, R., Bois, Y.-A., Buchloh, B. H. D. & Joselit, D. (2018). *Η Τέχνη από το 1900*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Συμπληρωματικές

1. Δασκαλοθανάσης, Ν. (2023). *Ιστορία της Τέχνης 1945-1975*. Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.
2. Δαββέτας, Δ. (2022). *Σύντομη Ιστορία του Design*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάκτος.

2.2.B • ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ειδικές εφαρμογές γραφιστικής» εισάγει σε μια σειρά από μεθόδους εργασίας, πρακτικές και τεχνικές για τον σχεδιασμό θεμάτων οπτικής επικοινωνίας. Σκοπός της ενότητας είναι η εμβάθυνση των εκπαιδευομένων στα εξεταζόμενα γνωστικά αντικείμενα προχωρημένων εφαρμογών, χωρίς ή με τη χρήση Η/Υ. Στόχος είναι να ακολουθηθεί η σχεδιαστική διαδικασία, δηλαδή ο ορισμός του θέματος, η έρευνα, η δημιουργία ιδεών και η ανάπτυξη σχεδιασμού (προσχέδια, απεικονίσεις, προγραμματισμός παραγωγής, εφαρμογή, έλεγχοι, υλοποίηση, παρουσίαση).

Επιμέρους στόχοι είναι η ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και η δημιουργία λύσεων επικοινωνίας ανάλογα με το κοινό και τα περιβάλλοντα στα οποία απευθύνονται.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τις βασικές εφαρμογές της οπτικής επικοινωνίας (εταιρικής ταυτότητας, καταχωρήσεις, αφίσες κ.ά.),
- Ερευνούν το θέμα που τους ανατίθεται προκειμένου να παραγάγουν πρωτότυπες ιδέες,
- Σχεδιάζουν σύνθετα έργα εφαρμόζοντας τις συμβάσεις των βασικών τυπογραφικών κανόνων και των τεχνικών προδιαγραφών της παραγωγής (περιθώρια, περασισές, ξακρίσματα),
- Προτείνουν λεκτικό μήνυμα (σλόγκαν) για διαφημιστικές καταχωρήσεις,
- Σχεδιάζουν μακέτες για σύνθετες εφαρμογές, όπως εταιρικές ταυτότητες, προωθητικές καταχωρήσεις, αφίσες, εξώφυλλα βιβλίων κ.ά.,
- Παρουσιάζουν εναλλακτικές προτάσεις οπτικής απόδοσης ενός μηνύματος,
- Σχεδιάζουν με λεπτομέρεια τα έργα τους,
- Προτείνουν σχεδιαστικές ιδέες προώθησης για ιδιώτες, εταιρείες και οργανισμούς,
- Αναπτύσσουν τεχνικές και μεθόδους δημιουργικής επίλυσης σχεδιαστικών προβλημάτων,
- Αξιολογούν τα έργα τους, καθώς και έργα τρίτων, σε σχέση με το συνολικό αισθητικό – επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Γραφικός Σχεδιασμός (Graphic Design) / Οπτική επικοινωνία (Visual Communication) / Οπτική Ταυτότητα (Visual Identity) / Εταιρική ταυτότητα (Corporate Identity) / Σύνθεση, Layout / Target group / Σχεδιασμός συσκευασίας προϊόντων / Τρισδιάστατος σχεδιασμός / Διαφημιστικά Έντυπα / Περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ
2	ΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
3	ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ
4	ΚΥΚΛΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΤΥΠΩΝ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΑ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
5	ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
6	ΟΠΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ: ΑΠΟ ΤΟΝ 2D ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΣΤΗ 3D ΜΟΡΦΗ
7	ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
8	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
9	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Οπτική επικοινωνία: από τη σύνθεση στην ανάλυση» εξετάζει τις βασικές αρχές, τις τεχνικές και τις διαδικασίες που διέπουν τη δημιουργία και τη μετάδοση οπτικών μηνυμάτων στον γραφικό σχεδιασμό. Εστιάζεται στη σημασία της σύνθεσης και την αλληλεπίδραση των επιμέρους οπτικών στοιχείων, με στόχο τη δημιουργία λειτουργικών και αισθητικά ολοκληρωμένων έργων που επικοινωνούν με σαφήνεια και ακρίβεια.

Σκοπός της υποενότητας είναι η ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικού σχεδιασμού και δημιουργικής προσέγγισης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλύουν προβλήματα, να εντοπίζουν περιορισμούς και να προτείνουν αποτελεσματικές σχεδιαστικές λύσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του εκάστοτε κοινού. Μέσω της εφαρμογής μεθόδων ανάλυσης και σύνθεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να δημιουργούν οπτικά έργα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένους στόχους επικοινωνίας.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται μέθοδοι παρατήρησης και ανάλυσης συνθέσεων που επιτρέπουν τη διερεύνηση προβλημάτων οπτικής επικοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαδικασία ανάπτυξης ιδεών, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη μελέτη της ανάλυσης και σύνθεσης των επιμέρους οπτικών στοιχείων (όπως σύμβολα, γραφικά, εικόνες, χρώματα και τυπογραφικοί χαρακτήρες), διερευνώντας παράλληλα πώς αυτά τα στοιχεία αλληλεπιδρούν για τη δημιουργία λειτουργικών και αισθητικά ολοκληρωμένων έργων, που επικοινωνούν με σαφήνεια και ακρίβεια με το κοινό.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, μελετώνται παραδείγματα οπτικής επικοινωνίας σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, όπως σήματα-λογότυπα, διαφημιστικά έντυπα, συσκευασίες ή/και ψηφιακά μέσα, τα οποία εξετάζονται

και αναλύονται ως προς τις διαδικασίες σχεδιασμού τους, από τη σύλληψη της ιδέας και την ανάλυση δεδομένων έως την τελική αξιολόγηση του έργου, με κριτική προσέγγιση ως προς την αποτελεσματικότητα της τελικής σύνθεσης.

Προτείνεται η συμμετοχή των εκπαιδευομένων σε ομαδικές δραστηριότητες για τη διερεύνηση υπαρκτών έργων, τον εντοπισμό περιορισμών και τη δημιουργία εναλλακτικών σχεδιαστικών λύσεων-προτάσεων, με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής ανάλυσης και δημιουργικής επίλυσης σχεδιαστικών προβλημάτων οπτικής επικοινωνίας.

2.2.B.2 | ΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Οπτική και εταιρική ταυτότητα» εξετάζει τη σημασία της οπτικής επικοινωνίας στην ανάπτυξη και διαχείριση της οπτικής και εταιρικής ταυτότητας μιας εταιρείας ή ενός οργανισμού. Εστιάζεται στη δημιουργία ενός συνεκτικού και αναγνωρίσιμου οπτικού προφίλ που αντικατοπτρίζει τις αξίες και την αποστολή μιας επιχείρησης.

Σκοπός της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες σχεδιασμού που θα τους επιτρέψουν να δημιουργούν αποτελεσματικά οπτικά στοιχεία για την εταιρική ταυτότητα. Μέσω της μελέτης παραδειγμάτων και της ανάλυσης επιτυχημένων τίτλων προϊόντων ή υπηρεσιών (brand identities), οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις τους στην πράξη, ενισχύοντας τη δημιουργικότητά τους και την ικανότητά τους να επικοινωνούν αποτελεσματικά.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται διερευνητικά οι στρατηγικές branding, οι βασικές αρχές του σχεδιασμού της εταιρικής ταυτότητας (σήμα-λογότυπο, κάρτα, επιστολόχαρτο, φάκελος και άλλες εταιρικές εφαρμογές) και η σημασία της συνοχής των επί μέρους οπτικών στοιχείων, που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της δημόσιας εικόνας μιας εταιρείας ή ενός οργανισμού. Επιπλέον, αναλύεται η συμβολή της οπτικής ταυτότητας στη διαφοροποίηση μιας εταιρείας ή ενός οργανισμού από τον ανταγωνισμό και στη διαμόρφωση μιας συνεπούς και αναγνωρίσιμης δημόσιας εικόνας. Αναλύονται οι διαδικασίες σχεδιασμού σημάτων-λογotypών και η εφαρμογή τους σε διάφορα φυσικά ή ψηφιακά μέσα επικοινωνίας, όπως εταιρικά έντυπα, συσκευασίες προϊόντων, ιστοσελίδες κ.α. Για την αποτελεσματική εμπέδωση, εξετάζονται, μελετώνται και αναλύονται επιτυχημένα brands.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χωρίζονται σε ομάδες εργασίας και επιλέγουν υπαρκτή εταιρεία, της οποίας καλούνται να επανασχεδιάσουν την οπτική ταυτότητα (μέρος του έντυπου και ψηφιακού υλικού, των συσκευασιών προϊόντων κ.λπ. θα επανασχεδιαστεί σταδιακά στις επόμενες υποενότητες, στο πλαίσιο project). Στην παρούσα υποενότητα, η άσκηση επικεντρώνεται στην κριτική αξιολόγηση του υπάρχοντος σήματος-λογotypού της επιλεγμένης εταιρείας και στον επανασχεδιασμό νέου, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της σημειολογίας και της οπτικής επικοινωνίας.

2.2.B.3 | ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τον ρόλο της τυπογραφίας ως βασικό στοιχείο της οπτικής επικοινωνίας και πώς η επιλογή και ο συνδυασμός γραμματοσειρών επηρεάζουν την αισθητική ποιότητα, τη λειτουργικότητα και την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα μιας οπτικής σύνθεσης. Ειδικότερα, διερευνώνται οι αρχές της αναγνωσιμότητας και οι κανόνες της τυπογραφικής ιεραρχίας που συμβάλλουν στην ορθή δόμηση και συνοχή ενός οπτικού συνόλου.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν ικανότητες κριτικής σκέψης και δεξιότητες στη χρήση της τυπογραφίας, ώστε να επιλέγουν γραμματοσειρές με βάση την αισθητική και τη λειτουργική τους απόδοση.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι βασικές κατηγορίες γραμματοσειρών, τα χαρακτηριστικά τους και οι παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή τους. Αναλύεται, επίσης, η αλληλεπίδραση των τυπογραφικών χαρακτήρων με άλλα γραφικά στοιχεία, ενώ παρουσιάζονται σύγχρονες τάσεις και τεχνικές. Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση διαφόρων γραμματοσειρών, από την ανάλυση των χαρακτηριστικών τους (όπως η μορφή, το βάρος, η κλίμακα) έως τη σύνθεση ολοκληρωμένων οπτικών προτάσεων.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, προτείνεται, ως συνέχεια του project, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόσουν το νέο σήμα-λογότυπο της επιλεγμένης εταιρείας, ολοκληρώνοντας τον σχεδιασμό της εταιρικής ταυτότητας (σήμα-λογότυπο, κάρτα, φάκελος), με ιδιαίτερη προσοχή στη διαχείριση των απαιτούμενων τυπογραφικών χαρακτήρων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συνεχίσουν να εργάζονται στις αρχικές ομάδες τους, ενώ ανάλογα με τη διαθεσιμότητα εξοπλισμού, ο σχεδιασμός μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με παραδοσιακές μεθόδους (στο χέρι σε χαρτομακέτα) είτε με τη χρήση λογισμικού και εκτύπωσης.

2.2.B.4 | ΚΥΚΛΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΤΥΠΩΝ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΑ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Κυκλική διαδικασία σχεδιασμού εντύπων: από την ιδέα την υλοποίηση» εξετάζει τη διαδικασία ανάπτυξης έντυπων έργων, από τη σύλληψη της αρχικής ιδέας έως την τελική παραγωγή. Εστιάζεται στην πολυδιάστατη διαδικασία σχεδιασμού, η οποία περιλαμβάνει τα στάδια της έρευνας, της ανάπτυξης ιδεών, των προσχεδίων, της τελικής μορφής και της προετοιμασίας για εκτύπωση. Αυτή η διαδικασία χαρακτηρίζεται ως κυκλική, επιτρέποντας τη συνεχή αναθεώρηση και βελτίωση του έργου για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Σκοπός της υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα διαδοχικά στάδια σχεδιασμού των εντύπων, από την έρευνα και την ανάπτυξη της ιδέας έως τη σύνθεση, την τελική μορφοποίηση και την εκτύπωση.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι τεχνικές έρευνας για τη δημιουργία ιδεών, η ανάπτυξη προσχεδίων, η εφαρμογή κανόνων σύνθεσης και

τυπογραφίας, καθώς και οι τεχνικές προδιαγραφές που απαιτούνται για την προετοιμασία ενός έργου προς εκτύπωση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σημασία των διορθώσεων και των επαναλήψεων που συμβάλλουν στη βελτίωση του τελικού αποτελέσματος, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές απαιτήσεις του έργου και το target group. Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προετοιμάζονται κατάλληλα, ώστε να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να εφαρμόσουν τις τεχνικές που διδάσκονται στη δημιουργία και διαχείριση των δικών τους σχεδιαστικών έργων.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ως συνέχεια του project, προτείνεται να εφαρμόσουν το νέο σήμα-λογότυπο της επιλεγμένης εταιρείας κάθε ομάδας ή άλλο επιλογής τους σε προτάσεις-προσχέδια για διαφημιστικά έντυπα (καταχωρίσεις, αφίσες, πολύπτυχα), αφού μελετήσουν τις ανάγκες της επιλεγμένης ή άλλης υπαρκτής εταιρείας επιλογής τους και το κοινό στο οποίο απευθύνονται τα προϊόντα της.

2.2.B.5 | ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Διαφήμιση και προωθητικές εφαρμογές» εξετάζει τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης οπτικών μηνυμάτων που χρησιμοποιούνται στη διαφήμιση και τις προωθητικές καμπάνιες. Εστιάζεται στον ρόλο της οπτικής επικοινωνίας στη δημιουργία αποτελεσματικών μηνυμάτων που εξυπηρετούν εμπορικούς και επικοινωνιακούς στόχους, καθώς και στην ανάπτυξη δημιουργικών προτάσεων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς και των καταναλωτών. Η υποενοότητα καλύπτει τις τεχνικές και στρατηγικές που εφαρμόζονται σε διαφημιστικές καταχωρίσεις, αφίσες, φυλλάδια, banners και άλλες προωθητικές εφαρμογές. Η υποενοότητα στοχεύει στην ενίσχυση της δημιουργικής σκέψης και της ικανότητας των εκπαιδευομένων να διαμορφώνουν λύσεις που ανταποκρίνονται στους στόχους μιας διαφήμισης, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον στόχο της επικοινωνίας όσο και το κοινό στο οποίο απευθύνεται η καμπάνια.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενοότητας, εξετάζονται οι αρχές της διαφημιστικής επικοινωνίας, οι τεχνικές σύνθεσης layouts, οι στρατηγικές επιλογής και συνδυασμού εικόνων, γραφικών και κειμένων, καθώς και οι μέθοδοι δημιουργίας σλόγκαν και άλλων προωθητικών μηνυμάτων. Επίσης, μελετώνται οι διαφορετικές μορφές και πλατφόρμες διαφήμισης, όπως η έντυπη, η ψηφιακή και η εξωτερική διαφήμιση. Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναπτύξουν τις σχεδιαστικές τους ικανότητες, ενισχύοντας τη δημιουργικότητά τους στη διαμόρφωση διαφημιστικών λύσεων που εξυπηρετούν τις ανάγκες του πελάτη και του κοινού.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ολοκληρώνουν τις σχεδιαστικές προτάσεις τους βασιζόμενοι/-ες στα προσχέδια που ανέπτυξαν για διαφημιστικές μακέτες, προωθητικά έντυπα και άλλες σχετικές εφαρμογές της επιλεγμένης ή άλλης υπαρκτής εταιρείας.

2.2.B.6 | ΟΠΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ: ΑΠΟ ΤΟΝ 2D ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΣΤΗ 3D ΜΟΡΦΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Οπτική ταυτότητα προϊόντων: από τον 2D σχεδιασμό στη 3D μορφή» εξετάζει τις αρχές και τις στρατηγικές δημιουργίας μιας οπτικής ταυτότητας που εκφράζεται μέσω της συσκευασίας προϊόντων. Εστιάζεται στη σχέση μεταξύ σχεδιασμού, μάρκετινγκ και αντίληψης των καταναλωτών, διερευνώντας πώς η συσκευασία μπορεί να ενισχύσει την εικόνα ενός προϊόντος και να το διαφοροποιήσει στην αγορά. Παράλληλα, αναλύονται οι βασικές παράμετροι που καθορίζουν τη λειτουργικότητα, την αισθητική και τη βιωσιμότητα μιας συσκευασίας, καθώς και η ικανότητά της να δημιουργεί ισχυρές συναισθηματικές συνδέσεις με το κοινό.

Σκοπός της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία συσκευασιών που συνδυάζουν λειτουργικότητα και αισθητική, ανταποκρίνονται στις ανάγκες του καταναλωτή και ενσωματώνουν τις αρχές της οπτικής ταυτότητας. Η υποενότητα στοχεύει στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της ικανότητας λήψης αποφάσεων σε σχέση με τη σχεδίαση προϊόντων που επικοινωνούν την ταυτότητα του εμπορικού σήματος.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι διαφορετικοί τύποι συσκευασίας, τα υλικά και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται, καθώς και οι ψυχολογικές και αισθητικές επιδράσεις τους στους καταναλωτές. Περιλαμβάνονται αναλύσεις σχετικά με το πώς τα χρώματα, τα γραφικά, τα σχήματα και η τυπογραφία επηρεάζουν τη συμπεριφορά των αγοραστών, την αναγνωρισιμότητα του προϊόντος και την αφοσίωση στο brand. Επίσης, εξετάζονται ζητήματα ενσωμάτωσης βιώσιμων υλικών και τεχνολογιών, διαφοροποιώντας περαιτέρω το προϊόν από τον ανταγωνισμό.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, δημιουργούν πρωτότυπες συσκευασίες, σχεδιάζοντας το σήμα-λογότυπο του προϊόντος με τρόπο που να αντανakλά την ταυτότητα των προϊόντων της επιλεγμένης ή άλλης υπαρκτής εταιρείας, καθώς και τη μορφοκοπή. Εφαρμόζουν τεχνικές σχεδίασης και διερευνούν την αποτελεσματικότητα της συσκευασίας σε διαφορετικά σενάρια αγοράς και target group. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, εξοικειώνονται με τον σχεδιασμό συσκευασιών και τις 3D προσομοιώσεις.

2.2.B.7 | ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Συνεργατικός σχεδιασμός και αξιολόγηση εναλλακτικών προτάσεων» εξετάζει τη διαδικασία του συνεργατικού σχεδιασμού, εστιαζόμενη στην ανάπτυξη και αξιολόγηση εναλλακτικών προτάσεων για προϊόντα ή υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται οι μέθοδοι και οι στρατηγικές που προάγουν την ομαδική εργασία και τη συμμετοχή όλων των μελών της ομάδας, επισημαίνοντας τη σημασία της συνεργασίας, της ανταλλαγής ιδεών και της κριτικής αξιολόγησης διαφορετικών προτάσεων για την επίτευξη καινοτόμων λύσεων.

Σκοπός της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργασίας σε πολυεπιστημονικές ομάδες, να μάθουν πώς να συνδυάζουν ποικίλες προσεγ-

γίσεις και να επιλέγουν τις βέλτιστες λύσεις για συγκεκριμένα σχεδιαστικά προβλήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων και στην αποτελεσματική λήψη αποφάσεων σε συνθήκες ομαδικής εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενισχύσουν την ικανότητά τους να διαμορφώνουν κριτική σκέψη εκτιμώντας τη γνώμη και τις προτάσεις της ομάδας, καθώς και να προτείνουν και να αξιολογούν διαφορετικές λύσεις, λαμβάνοντας υπόψη τη σκοπιμότητα, τους περιορισμούς και την αισθητική αξία κάθε πρότασης.

Ως προς το περιεχόμενο της υποεπότητας, εξετάζονται οι αρχές του συνεργατικού σχεδιασμού, οι τεχνικές brainstorming, η ανάλυση SWOT (Δυνατά σημεία, Αδύναμα σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές) και οι μέθοδοι αξιολόγησης εναλλακτικών σχεδιαστικών λύσεων. Εξετάζονται, επίσης, τα εργαλεία και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση της συνεργατικής δημιουργικής διαδικασίας, καθώς και η αξιολόγηση διαφορετικών προτάσεων μέσω κριτηρίων όπως είναι η λειτουργικότητα, η καινοτομία και η συμβατότητα με τις ανάγκες του πελάτη. Επιπλέον, αναλύονται παραδείγματα επιτυχημένων συνεργατικών έργων, προσδιορίζοντας τα στοιχεία που συνέβαλαν στην επιτυχία τους.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν σε δραστηριότητες, ολοκληρώνοντας τις εργασίες που αφορούν τον σχεδιασμό δι-αφημιστικών εντύπων και συσκευασιών της αρχικά επιλεγμένης ή άλλης υπαρκτής εταιρείας της επιλογής τους. Εργάζονται σε ομάδες για τη δημιουργία και αξιολόγηση εναλλακτικών προτάσεων σχεδιασμού υπηρεσιών και προϊόντων, ενισχύοντας τη δημιουργικότητά τους και αποκτώντας εμπειρία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

2.2.B.8 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποεπότητα «Σχεδιασμός εκδόσεων» εξετάζει τη σημασία του γραφικού σχεδιασμού στην παραγωγή έντυπων και ψηφιακών εκδόσεων, όπως βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες. Αναλύει τον ρόλο της τυπογραφίας, της διάταξης περιεχομένου και των εικονογραφικών στοιχείων στη δημιουργία εκδόσεων που να είναι ελκυστικές, λειτουργικές και προσαρμοσμένες στις ανάγκες του αναγνωστικού κοινού.

Σκοπός της υποεπότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις τεχνικές και αισθητικές απαιτήσεις του σχεδιασμού εκδόσεων, αποκτώντας δεξιότητες που σχετίζονται με τη δομή της σελιδοποίησης, την επιλογή γραμματοσειρών, τη χρήση εικόνων, την οργάνωση του περιεχομένου και τις ειδικές απαιτήσεις για κάθε είδος έκδοσης.

Ως προς το περιεχόμενο της υποεπότητας, εξετάζονται οι βασικές αρχές της σελιδοποίησης και της οπτικής ιεραρχίας, η χρήση πλέγματος (grid systems) και οι διαφορετικές προσεγγίσεις σχεδιασμού σε βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες, η επιλογή και διαχείριση γραμματοσειρών, η εφαρμογή χρωματικών παλετών και η ενσωμάτωση φωτογραφιών, εικονογραφήσεων και γραφικών στοιχείων, οι τεχνικές προδιαγραφές εκτύπωσης και ψηφιακής δημοσίευσης, καθώς και η προετοιμασία αρχείων με τις

κατάλληλες ρυθμίσεις για διαφορετικά μέσα, οι σύγχρονες τεχνολογίες και το λογισμικό που χρησιμοποιείται στον εκδοτικό σχεδιασμό.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν επιτυχημένα δείγματα βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων, διερευνώντας πώς ο σχεδιασμός επηρεάζει την εμπειρία του αναγνώστη, τη σαφήνεια της πληροφορίας και την αισθητική της έκδοσης.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εργαστούν σε ομάδες για να σχεδιάσουν μια ολοκληρωμένη μακέτα ενός είδους έκδοσης (βιβλίο, περιοδικό) που θα αφορά το εξώφυλλο και μία εσωτερική διάταξη. Θα πειραματιστούν με διαφορετικές προσεγγίσεις σχεδιασμού, λαμβάνοντας υπόψη το είδος της έκδοσης, το target group, το περιεχόμενο και τον τρόπο διάθεσής της. Οι προτάσεις τους θα παρουσιαστούν στην ολομέλεια του τμήματος για αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.

2.2.B.9 | ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις αρχές και τις πρακτικές του σχεδιασμού με κριτήριο τη βιωσιμότητα και τον σεβασμό προς το περιβάλλον. Εστιάζεται στη σημασία της υπεύθυνης χρήσης πόρων και της ελαχιστοποίησης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κατά τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος, από τον σχεδιασμό έως την παραγωγή του.

Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες σχεδιασμού που ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της κοινωνίας, του περιβάλλοντος και της οικονομίας. Καλούνται να εξοικειωθούν με νέες τεχνολογίες και υλικά που στηρίζουν τον οικολογικό σχεδιασμό, διερευνώντας τρόπους μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος και των εκπομπών ρύπων.

Αρχικά, εξετάζονται οι πρακτικές του οικολογικά υπεύθυνου γραφιστικού σχεδιασμού, από τις σχεδιαστικές αποφάσεις και τις επιλογές βιώσιμων υλικών έως τις τεχνικές αξιολόγησης του περιβαλλοντικού αντίκτυπου των τελικών προϊόντων (εντύπων, συσκευασιών κ.λπ.), που περιλαμβάνει τον σχεδιασμό με σκοπό τη μακροχρόνια χρήση, την επιλογή ανακυκλώσιμων ή φιλικών προς το περιβάλλον υλικών, τη μείωση της σπατάλης πόρων και την ευαισθητοποίηση του κοινού σε ζητήματα βιωσιμότητας.

Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι πρακτικές σε επίπεδο σχεδιασμού: μινιμαλιστικό στιλ σχεδίασης, επιλογή γραμματοσειράς με μικρό αποτύπωμα σε μελάνι, μείωση αποτύπωσης στα γραφικά, βελτιστοποίηση αρχείων εικόνων κ.ά., και σε επίπεδο επιμέλειας παραγωγής: εκτύπωση μόνο των απαραίτητων εντύπων, επιλογή μεθόδου εκτύπωσης (π.χ. ψηφιακή ή on demand), επιλογές σε χαρτί, μελάνια, και υλικά συσκευασίας φιλικά προς το περιβάλλον κ.ά.

Έμφαση δίνεται στη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον υποστρωμάτων (ανακυκλωμένο χαρτί, βιοδιασπώμενα υλικά και οργανικά υποστρώματα, όπως χαρτί από φύκια ή γεωργικά υπολείμματα). Παράλληλα, αναλύονται βιώσιμα μελάνια, όπως φυτικά μελάνια με βάση το νερό ή το σογιέλαιο, που μειώνουν τη χρήση τοξικών χη-

μικών και εκπομπών ρύπων. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στις διεθνείς τάσεις της βιομηχανίας που προάγουν τη βιωσιμότητα, όπως η κυκλική οικονομία. Μέσω αυτής της διαδικασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ευαισθητοποιούνται και ενεργούν με σχεδιαστικές προτάσεις φιλικές προς το περιβάλλον.

Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες, προτείνεται να συντάξουν εναλλακτικές προτάσεις προώθησης προϊόντων σε υπάρχουσες συσκευασίες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αμούργη, Α., Βογιατζή, Μ., Καλαντζάκης, Δ. & Καλαντζής, Β. (2002). *Γραφιστική: Γραφιστική Δημιουργία Έντυπου Υλικού* (τόμος Γ΄). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
2. Χατζηθεοδώρου, Β. (2019). *Διαχείριση σχεδιασμού στην οπτική επικοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ευρασία.
3. Arnheim, R. (2005). *Τέχνη και Οπτική αντίληψη. Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.

Συμπληρωματικές

1. Γκούβη, Κ., Δημητριάδου, Λ., Καμπά, Ι. & Τσαμασλίδου, Β. (2000). *Γραφιστικές Εφαρμογές II*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Dondis, D. A. (2002). *Βασικές Αρχές Οπτικής Παιδείας*. Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
3. Wheeler, A. & Meyerson, R. (2024). *Designing Brand Identity: A Comprehensive Guide to the World of Brands and Branding*. USA: Wiley.

2.2.Γ • ΣΚΙΤΣΟ – ΣΥΝΘΕΣΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδασκαλία της συγκριμένης μαθησιακής ενότητας εστιάζεται στα γνωστικά αντικείμενα του Σκίτσου και της Σύνθεσης. Το Σκίτσο είναι ένα γραφικό εργαλείο επικοινωνίας, ένα σχέδιο που γίνεται γρήγορα, ελεύθερα, χωρίς λεπτομέρειες για τον προσδιορισμό των βασικών στοιχείων ενός θέματος. Αποτελεί ένα προκαταρκτικό σχέδιο για μεγαλύτερη, πιο λεπτομερή εργασία, αναφέρεται ως προσχέδιο και αποτελεί το όχημα για το πέρασμα από το πεδίο της μελέτης στον κόσμο της εφαρμογής. Ως βασικό εργαλείο για τη διατύπωση, την επεξεργασία, τη βελτίωση και την πραγματοποίηση μιας ιδέας είναι σημαντικό μέσο έκφρασης του/της γραφίστα/-τριας.

Στην ενότητα της Σύνθεσης αναπτύσσονται, ως συνέχεια της προηγούμενης μαθησιακής ενότητας «Σχέδιο – Χρώμα», οι τεχνικές σχεδιασμού συνθέσεων εκ του φυσικού και εκ της φαντασίας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται μέθοδοι τοποθέτησης και διάταξης σχεδιαστικών στοιχείων που καθορίζουν τη μορφή ενός έργου και μεταδίδουν ένα μήνυμα ή εκφράζουν ένα νόημα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του σκίτσου (απλές γραμμές, αφαίρεση λεπτομερειών, συντομία χρόνου, εσωτερική πιστότητα, μέγεθος),
- Αναφέρουν τις εφαρμογές του σκίτσου (προσχέδιο-σπουδή, σκαρίφημα),
- Χρησιμοποιούν κατάλληλα μολύβια και μελάνια για σκίτσο,
- Σχεδιάζουν σκίτσα αντικειμένων εκ του φυσικού και εκ της φαντασίας με τη μέθοδο της αφαίρεσης, της απλοποίησης και σχηματοποίησης,
- Ακολουθούν τα στάδια ανάπτυξης σκίτσου (πρόχειρο, περιεκτικό, εμπλουτισμένο),
- Χρωματίζουν σκίτσα με κατάλληλα χρώματα (ακουαρέλες, ξυλομπογιές, κραγιόνια),
- Μετατρέπουν τονικές τυπωμένες εικόνες σε σχέδιο γραμμικής μορφής,
- Αναπτύσσουν τεχνικές εικονογραφημένης ιστορίας με σειρά συνδεδεμένων σκίτσων και διαλόγων (story board),
- Σχεδιάζουν πολύπλοκες συνθέσεις εκ του φυσικού και εκ της φαντασίας,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες σχεδίου σε αφηρημένες συνθέσεις,
- Σχεδιάζουν συνθέσεις με γνώμονα τις βασικές αρχές της σύνθεσης,
- Αναπτύσσουν τεχνικές βελτίωσης της ποιότητας των σχεδίων τους (πειραματισμός με νέα υλικά, με τεχνικές φωτοσκιάσεων, με εφαρμογή χρωμάτων κ.ά.),
- Υιοθετούν τεχνικές ελέγχου αυτοαξιολόγησης για τη διόρθωση και εξέλιξη των έργων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αφαίρεση / Απλοποίηση / Σχηματοποίηση / Προσχέδιο / Προοπτική / Χαρακτήρες / Storyboard / Αρχές σύνθεσης / Δυναμικές συνθέσεις / Υφές και μοτίβα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΚΙΤΣΟΥ
2	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΚΙΤΣΟΥ
3	Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΣΤΟ ΣΚΙΤΣΟ (FORESHORTENING)
4	ΣΚΙΤΣΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗΣ
5	ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΣΕΝΑΡΙΟ (STORYBOARD)
6	Η ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ
7	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ ΣΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ
8	ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΡΧΩΝ ΣΥΝΘΕΣΗΣ
9	ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ
10	ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΒΑΘΟΥΣ ΜΕ ΥΦΗ ΚΑΙ ΜΟΤΙΒΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΚΙΤΣΟΥ

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση της έννοιας του σκίτσου και των χαρακτηριστικών του. Πρόκειται για σχέδια που αποτελούνται από απλές γραμμές, με έντονο το αφαιρετικό στοιχείο. Υπάρχουν αρκετά είδη σκίτσων τα οποία χρησιμοποιούνται σε διάφορους τομείς, όπως στη γραφιστική και στη ζωγραφική ως προσχέδια, στην αρχιτεκτονική ως σκαρίφημα, στη διαφήμιση ως storyboard κ.λπ. Στην πραγματικότητα, όλα τα προϊόντα που κυκλοφορούν είχαν κάποια στιγμή τη μορφή σκίτσου.

Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να σχεδιάζουν με συνοπτικό τρόπο και εσωτερική πιστότητα περιβάλλοντα, χαρακτήρες, αντικείμενα, ιδέες σύνθεσης πραγματικές ή φανταστικές, σκηνές δράσης κ.ά.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά του σκίτσου: οι απλές γραμμές, η αφαίρεση λεπτομερειών, η συντομία του χρόνου, η εσωτερική πιστότητα και το μέγεθος. Επίσης, οι τεχνικές και οι κανόνες, που είναι κοινοί για όλα τα είδη σκίτσου: η ανάλυση του θέματος σε σχήματα, οι αναλογίες, οι κλίσεις, η προοπτική, οι σκιάσεις κ.λπ., με τη διαφορά πως εστιάζεται στις κύριες γραμμές χωρίς λεπτομέρειες και μόνο στην απολύτως απαραίτητη σκιαγράφιση για το περιεχόμενο του θέματος. Επιπλέον, αναλύονται τα χαρακτηριστικά ως προς τον τύπο γραμμών: απλές, λεπτές, παχιές ή και μεικτές για την απόδοση ύφους, και η εσωτερική πιστότητα, δηλαδή η δομή του σχεδίου που εκφράζει το θέμα χωρίς εξωτερικές λεπτομέρειες. Υπογραμμίζεται πως η επιτυχία της πιστότητας του θέματος απαιτεί βαθιά γνώση σχεδίου και συνεχή εξάσκηση και πειραματισμό.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την έννοια και τεχνική του σκίτσου για τα μελλοντικά τους έργα. Για την καλύτερη εξοικείωση, σκόπιμο είναι να

εξασκηθούν στα είδη των γραμμών με μολύβι σε σκίτσα απλών αντικειμένων σε διάφορα μεγέθη και χρόνο σχεδιασμού.

2.2.Γ.2 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΚΙΤΣΟΥ

Ο σχεδιασμός σκίτσων απαιτεί επίπονη εξάσκηση ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν αποφασιστικές γραμμές με προσωπικό στιλ σε σύντομο χρόνο. Σκόπιμο είναι να πειραματισθούν στα είδη γραμμών, αναπτύσσοντας έτσι το προσωπικό στιλ, εφαρμόζοντας τους κανόνες ελεύθερου σχεδίου. Στα σκίτσα, για να έχουν πιστότητα, απαιτείται η χρήση αξόνων, κλίσεων και αναλογιών χωρίς τη χρήση της βελόνας ή άλλου σχετικού βοηθήματος αλλά με τη γρήγορη παρατήρηση εκ του φυσικού ή με εμπειρικές αναλογίες για θέματα εκ της φαντασίας. Παρουσιάζονται τεχνικές μέσω σχεδιασμού για μολύβια, κάρβουνα, μελάνια και χρώματα. Τα υποστρώματα (χαρτιά) και τα μέσα σχεδιασμού, στο στάδιο του ιδεασμού, μπορεί να είναι οποιασδήποτε ποιότητας, αλλά τα τελικά σκίτσα παράγονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του έργου που έχουν αναλάβει.

Ως προς το περιεχόμενο, παρουσιάζονται τα διάφορα είδη γραμμών (ισοπαχείς, ανισοπαχείς, λεπτές, παχιές κ.ά.) και οι περιπτώσεις εφαρμογής τους, π.χ. ισοπαχείς για περιγράμματα και γραμμοσκιάσεις, ανισοπαχείς για εντάσεις και βάθος, παχιές για τον σκελετό της ιδέας, λεπτές για επιλεγμένες λεπτομέρειες ή βάθος κ.λπ. Τα χρώματα, όπου είναι απαραίτητο, εφαρμόζονται σε όλα τα στάδια, π.χ. στο στάδιο ιδεασμού με μολύβι χρησιμοποιούνται συνήθως ξυλομπογιές ή κραγιόνια, στο στάδιο της ανάπτυξης μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορα χρώματα, όπως μαρκαδόροι, ακουαρέλες κ.λπ. Ιδιαίτερη σημασία, στο στάδιο ανάπτυξης, δίνεται στην εξάσκηση με μελάνι, όπου αποφεύγονται οι διορθώσεις και απαιτούνται καθαρές και αποφασιστικές γραμμές (σταθερές και όχι τρεμάμενες μονοκονδυλίες).

Συνολικά, σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες σχεδιασμού σκίτσων με διάφορες τεχνικές γραμμών και εφαρμογής χρωμάτων. Ως εργασία, προτείνεται η σκισσογραφία απλού θέματος με απόδοση διαφορετικών γραμμών και εφαρμογής χρωμάτων.

2.2.Γ.3 | Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΣΤΟ ΣΚΙΤΣΟ (FORESHORTENING)

Η προοπτική στο σχέδιο (Foreshortening) αναπαριστά στο χαρτί ένα αντικείμενο στις τρεις διαστάσεις. Με την τεχνική αυτή αποδίδεται οπτικά η ψευδαίσθηση του βάθους ώστε μια εικόνα να φαίνεται πιο φυσική και ρεαλιστική. Εφαρμόζοντας τις γενικές αρχές προοπτικής και των ενδείξεων βάθους ορίζεται η θέση ενός αντικειμένου στον χώρο, ο όγκος του, η απόσταση από τον παρατηρητή και η οπτική του γωνία.

Επί του περιεχομένου, αναλύονται οι ενδείξεις βάθους όπως η μερική επικάλυψη (ό,τι είναι κοντινότερο καλύπτει ένα μέρος από το απομακρυσμένο), το μέγεθος (ό,τι βρίσκεται κοντά μας είναι μεγαλύτερο από το απομακρυσμένο), η πυκνότητα αντικειμένων (όσα βρίσκονται κοντά μας είναι πιο αραιά από τα απομακρυσμένα), η σύγκλι-

ση γραμμών (οι λοξές γραμμές υποβάλουν την αίσθηση του βάθους), οι λεπτομέρειες (τα κοντινά έχουν λεπτομέρειες) και τα χρώματα (τα απομακρυσμένα χάνουν τον κορεσμό και γκριζάρουν). Επίσης, αναφέρεται η θεωρία της γραμμικής προοπτικής: γραμμές σύγκλισης, ορίζοντας, σημείο φυγής. Ο ορίζοντας είναι μια νοητή γραμμή που χωρίζει τη γη από τον ουρανό στο επίπεδο της θάλασσας και, σε σχέση με αυτόν, ο παρατηρητής μπορεί να είναι ψηλά ή χαμηλά ενώ το βλέμμα του εστιάζεται στο σημείο φυγής. Οι λοξές γραμμές ορίζουν τις βραχύνσεις των αντικειμένων και την οπτική γωνία του παρατηρητή. Διευκρινίζεται πως μια σύνθεση μπορεί να έχει ένα, δύο ή τρία σημεία φυγής αλλά μόνο έναν ορίζοντα.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες σχεδιασμού με προοπτική για την απόδοση βάθους σε συνθέσεις. Σκόπιμη είναι η εξάσκηση σχεδιασμού με προοπτική, αρχικά με ένα και στη συνέχεια με δύο σημεία φυγής. Επιπροσθέτως, η εφαρμογή προοπτικής ενός ή περισσότερων αντικειμένων με δυο διαφορετικές οπτικές γωνίες.

2.2.Γ.4 | ΣΚΙΤΣΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση και εφαρμογή της χρήσης προτύπων αναφοράς και μελέτης ανθρωπομετρίας και πόζας ως σημαντικού σχεδιαστικού παράγοντα για την ανάπτυξη χαρακτήρων εικονογραφημένων ιστοριών (character design). Πρόκειται για μια δημιουργική διαδικασία που συνδυάζει οπτικό σχεδιασμό και κίνηση για να ζωντανέψει στατικά στοιχεία. Σκοπός της υποενότητας είναι η δημιουργία σχεδιασμού χαρακτήρων που θα πουν ιστορίες και θα μεταδώσουν συναισθήματα, μέσα από μια προσέγγιση ρεαλισμού της ανατομίας και της κίνησης, με τρόπο πειστικό.

Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν μετρήσεις ανθρωπομετρίας των αναλογιών του ανθρώπινου σώματος (ύψος, βάρος, μήκος άκρων, πλάτος ώμων κ.λπ.) και μελέτη στάσεων (πόζες) για πειστική απόδοση εκφράσεων (θέση σώματος, στάση χεριών – ποδιών, εκφράσεις προσώπου κ.λπ.).

Στο πλαίσιο της εφαρμογής των ως άνω τεχνικών, σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη χρήση διαφόρων βοηθημάτων ή οπτικών αναφορών, όπως χρήση φωτογραφικών και βιντεοσκοπημένων αναφορών, ζωντανών μοντέλων, ανδρικήλων. Επιπλέον, σκόπιμο κρίνεται να εστιάσουν την προσοχή τους στην επίτευξη ανατομικής ακρίβειας με μελέτη της κίνησης και των στάσεων του σώματος και απόδοση «συνέχειας» στην κίνηση (continuity).

Κατά τη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με αναφορές προς μελέτη σε δείγματα της κατηγορίας και θα πειραματιστούν μέσω πρακτικών ασκήσεων. Προτείνεται, επίσης, να σχεδιάσουν σειρά από σκίτσα προκαθορισμένης διάρκειας (π.χ. 5' ανά πόζα) με παρατήρηση ζωντανού μοντέλου (π.χ. διπλανός/-ή).

Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για την κατανόηση και την εφαρμογή των μεθόδων σχεδιασμού πρότυπων χαρακτήρων

εικονογραφημένων ιστοριών, βάσει ανθρωπομετρικών δεδομένων και ανάλυσης στάσεων, για τη σχεδίαση πρότυπων χαρακτήρων.

2.2.Γ.5 | ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΣΕΝΑΡΙΟ (STORY BOARD)

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα στοχεύει στην εις βάθος κατανόηση και εφαρμογή των τεχνικών δημιουργίας αφηγηματικών ακολουθιών μέσω εικονογραφημένων σκίτσων, τα οποία συνδέονται χρονικά και νοηματικά, συνοδευόμενα από διαλόγους και κείμενα. Το storyboard, ως εργαλείο οπτικής αφήγησης, αποτελεί θεμελιώδη μέθοδο για τη σχεδίαση οπτικοακουστικών και πολυμεσικών προϊόντων, όπως animation, κινηματογραφικές παραγωγές, κόμικς, διαφημιστικά spots και διαδραστικά περιβάλλοντα.

Η υποενότητα εστιάζεται στη μελέτη της λειτουργίας του storyboard ως συστηματικής οργάνωσης της αφηγηματικής ροής, όπου κάθε καρτέ (frame) συμβολίζει μια συγκεκριμένη σκηνή ή στιγμιότυπο, οργανωμένο με τρόπο που να διευκολύνει την αντίληψη του χρόνου, του χώρου και της δράσης. Επιπλέον, αναλύεται η σημασία της χρονικής συνέχειας (continuity) και της κινηματογραφικής γλώσσας για τη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης μεταξύ των σκηνών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τεχνικές επιλογής καδράρίσματος (framing), οπτικής γωνίας λήψης (point of view) και σύνθεσης του χώρου εντός του πλαισίου, με σκοπό την ανάδειξη της δραματοουργίας και της συναισθηματικής έντασης. Επιπλέον, αναφέρονται οι οδηγίες ενός storyboard που διευκολύνουν την παραγωγή ενός έργου π.χ. αναφορά τίτλου ταινίας, αριθμού σκηνής, πιθανών διαλόγων, χρονικής διάρκειας, μουσικής επένδυσης κ.ά.

Η εφαρμογή των παραπάνω τεχνικών και μεθόδων υλοποιείται μέσω εργαστηριακών ασκήσεων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να σχεδιάσουν σε χαρτί με μολύβι και χρώματα ολοκληρωμένα storyboard μικρής διάρκειας, αξιολογούμενα βάσει σχεδιαστικής απόδοσης, συνοχής της χρονικής ροής και αφηγηματικής αποτελεσματικότητας.

Προτεινόμενη θεματολογία: σποτ εμπορικού προϊόντος, εισαγωγικό κοινωνικής εκπομπής, πρόταση κόμικς κ.ά.

2.2.Γ.6 | ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εμβάθυνση των γνώσεων των εκπαιδευομένων σχετικά με τις εκφραστικές, μορφολογικές και εννοιολογικές δυνατότητες του σκίτσου. Το σκίτσο μελετάται ως αυτόνομη εικαστική γλώσσα, φορέας νοημάτων και εργαλείο οπτικής αφήγησης, ικανό να αποδώσει τόσο αντικειμενική πληροφορία όσο και υποκειμενική έκφραση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στη διάκριση μεταξύ περιγραφικού και αφαιρετικού σκίτσου, με στόχο την καλλιέργεια της ικανότητας επιλογής κατάλληλης σχεδιαστικής προσέγγισης ανάλογα με το ζητούμενο. Διδάσκονται πώς το ύφος της

γραμμής, η ποιότητα του περιγράμματος, η κατανομή του κενού και γεμάτου χώρου, ο ρυθμός και η φόρμα συμβάλλουν στη δημιουργία μιας διακριτής οπτικής ταυτότητας.

Έμφαση δίνεται στη χρήση του σκίτσου καταγραφής κίνησης (gesture drawing) για την απόδοση κίνησης και ψυχολογικής έντασης μέσω της στάσης και της σωματικής γλώσσας. Το σκίτσο κίνησης αποτελεί βασική τεχνική διαμόρφωσης περιεχομένου για ακίνητες και κινούμενες εικόνες. Οι τεχνικές απόδοσης περιλαμβάνουν γραμμικό τονισμό, χρήση τονικών τιμών, σκίαση με hatching και cross-hatching, καθώς και πειραματισμούς με εναλλακτικά μέσα όπως πινέλο, μελάνι, υδατοχρώματα ή συνδυαστικά υλικά μεικτών τεχνικών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν επίσης την εννοιολογική διάσταση του σκίτσου, με άξονα την εικονιστική μεταφορά, τα σύμβολα και τη σκόπιμη αφαίρεση ως εργαλεία οπτικής σύνθεσης αφηρημένων θεματικών, όπως η ταυτότητα, ο χρόνος, η μνήμη, η κοινωνική ειρωνεία ή η ψυχική ένταση.

Προτείνεται άσκηση σύνθεσης σκίτσων σε τρεις εκδοχές: ρεαλιστική, αφαιρετική, συμβολική, με εναλλαγή τεχνικών και υλικών. Συνολικά, η υποεπένδυση αποσκοπεί στην ανάπτυξη του σκίτσου μέσω εκφραστικών, μορφολογικών και εννοιολογικών εκδοχών.

2.2.Γ.7 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΚΙΤΣΟΥ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την εξερεύνηση και την εφαρμογή των βασικών τεχνικών που χρησιμοποιούνται στο αρχικό στάδιο σχεδιασμού, με βάση το σκίτσο τριών επιπέδων (πρόχειρο, περιεκτικό και πλήρες). Τα προσχέδια είναι ένας αριθμός πρόχειρων σκίτσων που παρουσιάζουν πιθανές σχεδιαστικές λύσεις προς επιλογή, με βάση τα δεδομένα του έργου ή τις απαιτήσεις του πελάτη και περιλαμβάνουν την ιδέα και τη σύνθεση σε πρόχειρη μορφή (σκίτσο).

Στόχος της υποεπένδυσης είναι η σύνταξη ατομικών προτάσεων, με τη σύλληψη και αξιοποίηση ιδεών και την εκφραστικότητα της γραμμής ενός προσχεδίου – σκίτσου, που απαιτεί απλοποίηση μορφών, λειτουργική αποτύπωση ιδεών, πειραματισμό, άσκηση προσωπικού ύφους και ταχύτητα εκτέλεσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν γνώσεις και δεξιότητες για την εκτέλεση προσχεδίων γραφιστικών ιδεών. Στο αρχικό στάδιο ιδεασμού, το προσχέδιο γίνεται με σκίτσα ή/και σημειώσεις με ελάχιστες λεπτομέρειες. Οι ιδέες βασίζονται στους κανόνες της σύνθεσης και αποτυπώνονται με σκίτσα σε σύντομο χρόνο αλλά με εσωτερική πιστότητα ώστε να είναι κατανοητή η ιδέα.

Στο στάδιο του περιεκτικού προσχεδίου, γίνεται η εμβάθυνση στα στοιχεία της σύνθεσης με προσθήκη περισσότερων λεπτομερειών, όπως οι λεπτομέρειες της διάταξης και η εξερεύνηση των χρωμάτων και της τυπογραφίας. Τέλος, στο στάδιο του πλήρους προσχεδίου, δημιουργείται ένα πρωτότυπο που μοιάζει πολύ με το προϊόν της τελικής παρουσίασης (mock up). Διευκρινίζεται πως βάσει αυτού, το έργο προ-

χωρεί στο στάδιο παραγωγής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικές που προηγούνται του σχεδίου, όπως η έρευνα ενός θέματος, η διερεύνηση των πηγών αναφοράς και η εξέταση της ιδέας.

Μέσω πρακτικών ασκήσεων ασκούνται με τα σκίτσα τριών επιπέδων, βάσει σχεδιαστικών κριτηρίων και δεδομένων του έργου.

2.2.Γ.8 | ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΡΧΩΝ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη δημιουργική διαδικασία μιας σύνθεσης (creative processes), από τη σύλληψη της ιδέας και την ανάπτυξη προσχεδίων έως την απόδοση φόρμας και την τελική υλοποίηση με εφαρμογή των αρχών σύνθεσης. Επομένως, λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες για το πώς να εφαρμόζουν μεθόδους ως προς την ανάπτυξη συγκεκριμένων σταδίων για τη δημιουργία μιας σύνθεσης.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται τα στάδια: εννοιολόγηση, προσδιορισμός θέματος, καθορισμός στόχων για το μήνυμα, το συναίσθημα κ.λπ., έρευνα για έμπνευση και εξερεύνηση στιλ και ιδεών, προσχέδια ιδεών, ανάπτυξη σχεδίου σύνθεσης. Παράλληλα, αναφέρονται οι αρχές σύνθεσης που ακολουθούνται σε κάθε έργο, όπως η ισορροπία, η ιεραρχία, η αντίθεση, η αρμονία, ο ρυθμός, η επανάληψη, η ενότητα, η απλότητα, η έμφαση, ο αρνητικός χώρος.

Σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την εφαρμογή τεχνικών τροποποίησης, προσθαφαίρεσης οπτικών στοιχείων, αύξησης ή μείωσης βαθμού λεπτομέρειας και πρόβλεψης θέσης για κενό χώρο, εφόσον απαιτείται συνθετικά. Μέσω πρακτικών εργασιών, εφαρμόζουν βήμα βήμα την τυπική διαδικασία απλών ή πολύπλοκων συνθέσεων.

Ως πρακτική άσκηση, προτείνεται σχεδιασμός σύνθεσης δεδομένου συνεκτικού θέματος, π.χ. αφίσα ή μπάνερ με εικόνα, τυπογραφικούς χαρακτήρες και χρώματα σε δύο τουλάχιστον διατάξεις για διαφορετικό σχήμα (οριζόντιο, κάθετο, μακρόστενο). Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για την εφαρμογή των μεθόδων δημιουργίας συνθέσεων, μετά την επιλογή του κατάλληλου μέσου, με τα στάδια που απαιτούνται και τον τρόπο υλοποίησής τους, διασφαλίζοντας ότι το τελικό έργο επικοινωνεί αποτελεσματικά το καλλιτεχνικό τους όραμα και επιτυγχάνει τις επιθυμητές αισθητικές και τεχνικές ιδιότητες.

2.2.Γ.9 | ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την εξερεύνηση και την εφαρμογή δυναμικών τεχνικών σύνθεσης σε έργα γραφιστικού σχεδιασμού, επεκτείνοντας τη θεματολογία και το περιεχόμενο της προηγούμενης εκπαιδευτικής υποενότητας. Σκοπός είναι η δημιουργία δυναμικών συνθέσεων, οι οποίες, με τη χρήση ειδικών τεχνικών, μπορούν να καθοδηγήσουν το βλέμμα του θεατή, να δώσουν έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία, να δώσουν αίσθηση κίνησης ή άλλες καταστάσεις.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την εφαρμογή τεχνικών, όπως ο προσδιορισμός εστιακού σημείου ή περιοχής έμφασης με ρύθμιση οπτικού βάρους, η απόδοση έμφασης με έντονα χρώματα, μεγάλα αντικείμενα, υφές ή ασυνήθιστα στοιχεία, η δημιουργία οπτικής ροής και κίνησης με γραμμές ή με σχήματα για ενέργεια και δυναμισμό σε μια σύνθεση, η δημιουργία βάθους πεδίου για αίσθηση χώρου (προοπτική, επικάλυψη, αλλαγή μεγέθους κ.ά.) και ο προσανατολισμός με γραμμές και σχήματα.

Επιπλέον, μέσω της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν ειδικότερα την εφαρμογή των αρχών της θεωρίας Gestalt σε μία σύνθεση με τους ακόλουθους τρόπους: ομαδοποίηση στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά σε ομάδες εύκολα αντιληπτές (αρχή της ομοιότητας), εγγύτητα στοιχείων για ενότητα (αρχή της εγγύτητας), δημιουργία αντιληπτών γραμμών ακόμα και μη συνεχόμενων στοιχείων (αρχή της συνέχειας), δημιουργία «κλειστών» μορφών, και απλότητα και συμμετρία, μορφές εύκολα αντιληπτές ως ενιαία σύνολα.

Για ευρύτερη εξοικείωση με τις δυναμικές συνθέσεις, προτείνεται η αναδιάταξη μιας άσκησης, οπτικά, δεδομένης σύνθεσης σε δυναμική, μέσω αλλαγών θέσεων, μεγεθών και χρωμάτων.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να την οργάνωση δυναμικών, οπτικά ελκυστικών και ισορροπημένων συνθέσεων, σε έργα γραφικού σχεδιασμού κάθε είδους.

2.2.Γ.10 | ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΒΑΘΟΥΣ ΜΕ ΥΦΗ ΚΑΙ ΜΟΤΙΒΑ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα εξετάζει την επιλογή μιας υφής ή ενός μοτίβου για την κάλυψη ενός φόντου σε ένα έντυπο ή μια σελίδα και την απόδοση ύφους, ως σχεδιαστικής απόφασης με οπτικό και συναισθηματικό αντίκτυπο. Η υφή αναφέρεται στις οπτικές και απτικές ιδιότητες μιας επιφάνειας και η ψευδαισθησή της δημιουργείται με οπτικά μέσα, όπως η χρήση διαφόρων τεχνικών γραφικών, χρωμάτων και σκίασης. Το μοτίβο αναφέρεται στην επανάληψη οπτικών στοιχείων, όπως σχήματα, γραμμές ή χρώματα, σε ένα σχέδιο. Σε αντίθεση με το μοτίβο, η υφή είναι αποτέλεσμα τυχαιότητας στην οπτική της δομή.

Αρχικά, εξετάζονται τα κριτήρια επιλογής μιας υφής ή ενός μοτίβου για ενσωμάτωση, όπως η σχετικότητα με το θέμα, η μοναδικότητα, η δημιουργία επιθυμητού συναισθηματικού αντίκτυπου, το ομοιόμορφο στιλ, η αίσθηση ρυθμού, η αποφυγή πολυπλοκότητας και η ενσωμάτωση στο γενικό πλαίσιο χωρίς να ανταγωνίζεται τα άλλα στοιχεία του σχεδιασμού, όπως τα χρώματα, τα γραφικά και τη γενική αισθητική. Επιπλέον, εξετάζονται τα μέσα και τα υλικά σχεδιασμού, όπως μελάνια, χρώματα, σκόνες, μικρά τεμάχια διαφόρων υλικών (υφάσματα, ζυμαρικά, τυπωμένα χαρτιά κ.ά.).

Ως πρακτική άσκηση, προτείνεται ο σχεδιασμός φόντου με υφή για δεδομένο θέμα, π.χ. για συσκευασία κηπευτικών, κουτιών ζαχαροπλαστικής, μαρμαρόκολας επιστημονικού βιβλίου κ.ά.

Συνολικά, η εκπαιδευτική υποεπάρκεια προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και εργαλεία για την επιλογή υφών που μπορούν να προσθέσουν ενδιαφέρον και βάθος σε ένα φόντο, όπως και για την επιλογή μοτίβων που μπορούν να προσθέσουν ρυθμό, δυναμικότητα και οπτικό ενδιαφέρον σε ένα φόντο ή μια σύνθεση.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Dondis, D. A. (2002). *Βασικές Αρχές Οπτικής Παιδείας*. Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
2. Arnheim, R. (2005). *Τέχνη και Οπτική αντίληψη. Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
3. Kandinsky, W. (2011). *Σημείο, Γραμμή, Επίπεδο*. Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη.
4. Ίπτεν, Γ. (2011). *Σύνθεση και μορφή. Το βασικό μάθημα στο Bauhaus και αργότερα*. Ραφήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.

Συμπληρωματικές

1. Ουάιτ, Τ. (1989). *Το κινούμενο σκίτσο. Όλα τα μυστικά για την τεχνική του κινούμενου σκίτσου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ντουντούμη.
2. Klee, P. (1989). *Η εικαστική σκέψη. Τα μαθήματα στη σχολή Μπαουχάουζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Μέλισσα.
3. Hultgren, K. (1993). *The Art of Animal Drawing*. New York: Dover Publications.

2.2.Δ • ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα, παρουσιάζονται οι τεχνολογίες των περατώσεων εντύπου και των πολυμέσων. Αναφέρονται τα κύρια στάδια και οι τεχνολογίες των περατώσεων, όπως βιβλιοδεσίες, φινιρίσματα και συσκευασία. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη συσκευασία, διότι αποτελεί ανερχόμενο πεδίο παραγωγής των γραφικών τεχνών και αφορά άμεσα τον/τη σχεδιαστή/-τρια ως προς την ιδέα, τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την προβολή μιας συσκευασίας. Η τεχνολογία των πολυμέσων, η οποία κρίνεται αναγκαία κατ' αντιστοιχία με την τεχνολογία παραγωγής εντύπου, αναφέρεται στις βασικές έννοιες, τα χαρακτηριστικά, τον απαραίτητο εξοπλισμό και τη μεθοδολογία παραγωγής των οπτικοακουστικών έργων. Αναφέρονται οι σχετικές με αυτά έννοιες, τα είδη των εφαρμογών, οι αναλύσεις των χαρακτηριστικών τους, ο βασικός εξοπλισμός χρήσης και τα λογισμικά δημιουργίας των εφαρμογών. Επίσης, περιγράφονται τα βασικά βήματα της μεθοδολογίας παραγωγής αυτών των έργων ως προς την ανάλυση, σχεδίαση, ανάπτυξη και τον έλεγχο των εφαρμογών. Τα πολυ-

μεσικά έργα είναι σύνθετα, οπότε είναι απαραίτητο, εκτός από την κατανόηση των εννοιών, να αναγνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τα επιμέρους χαρακτηριστικά για την καλύτερη επιλογή πόρων στο στάδιο ανάπτυξης των εφαρμογών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Απαριθμούν τον βασικό εξοπλισμό βιβλιοδεσίας και των κύριων περατώσεων,
- Αναφέρουν τη βασική ροή εργασίας των περατώσεων και ιδιαίτερα της χάρτινης συσκευασίας,
- Περιγράφουν τα είδη των βιβλιοδεσιών όπως και τις σημαντικότερες επεξεργασίες τους,
- Κατονομάζουν τα κύρια υλικά συσκευασίας και ιδιαίτερα τα είδη των χαρτονιών,
- Αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά σε καλούπι μορφοκοπής χάρτινης συσκευασίας,
- Υιοθετούν λύσεις για τις περατώσεις και τη συσκευασία με κριτήριο την οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη,
- Διατυπώνουν την έννοια των πολυμέσων (multimedia),
- Κατονομάζουν τα είδη εφαρμογών πολυμέσων,
- Περιγράφουν τη δομή και τα χαρακτηριστικά των επιμέρους στοιχείων τους,
- Απαριθμούν τον βασικό εξοπλισμό και τα απαραίτητα λογισμικά παραγωγής τους,
- Αναφέρουν τα στάδια μεθοδολογίας για την ανάπτυξη πολυμεσικών εφαρμογών,
- Αναφέρουν τον βασικό εξοπλισμό παραγωγής πολυμέσων,
- Αναγνωρίζουν τους μορφότευπους των αρχείων πολυμέσων,
- Αναγνωρίζουν τα οφέλη από τη χρήση των πολυμεσικών εφαρμογών σε επαγγελματικό και κοινωνικό επίπεδο.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Καλλιτεχνική βιβλιοδεσία / Μηχανική βιβλιοδεσία / Συσκευασία / Κυτιοποιία / Έξυπνη συσκευασία / Μοντέλο κοινής έκδοσης εντύπων & ηλεκτρονικών μέσων (Cross Media Publishing) / Web Printing / Αειφορία – Κυκλική Οικονομία / Διαδραστικές εκτυπώσεις / Παραγωγή Πολυμέσων / Συστήματα πολυμεσικής διάδρασης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΕΤΕΚΤΥΠΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΝ
2	ΥΛΙΚΑ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ: ΥΠΟΣΤΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΑΝΙΑ
3	ΡΟΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ
4	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
5	ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ: ΑΠΟ ΤΟ CTP ΣΤΗΝ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ
6	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΩΣ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ
7	ΠΟΛΥΜΕΣΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
8	ΑΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΕΤΕΚΤΥΠΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις τελικές διεργασίες που ακολουθούν την εκτύπωση, και, συγκεκριμένα, τη Βιβλιοδεσία και τη Συσκευασία. Επιπλέον, εξετάζονται επιμέρους τεχνικές που συμβάλλουν στην αισθητική ποιότητα, τη λειτουργικότητα, την τεχνική αρτιότητα και την ανθεκτικότητα του τελικού έντυπου προϊόντος.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με βασικές μεθόδους και τεχνικές περάτωσης εντύπων, ώστε να μπορούν να παρακολουθούν την παραγωγική διαδικασία, να συμβάλουν στη λήψη αποφάσεων σε σχέση με την ποιότητα και την απόδοση των εργασιών και να προτείνουν λύσεις με περιβαλλοντική ευαισθησία, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Για τη βιβλιοδεσία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν την ιστορική αναδρομή της τέχνης της βιβλιοδεσίας, την καλλιτεχνική βιβλιοδεσία και τη μηχανική βιβλιοδεσία. Ειδικότερα, διδάσκονται τις πρώτες μορφές βιβλίων και την πορεία της τέχνης μέχρι σήμερα, τα υλικά και τη διαδικασία της χειροποίητης τέχνης, τον εξοπλισμό και τη ροή εργασιών. Για τη συσκευασία, εξετάζουν τον ρόλο της στη συντήρηση, αποθήκευση και διανομή προϊόντων, τα προτερήματα και μειονεκτήματα υλικών συσκευασίας, την ανάγκη της τυποποίησης και τις σύγχρονες τάσεις για αειφορία και κυκλική οικονομία. Ειδικότερα, αναφέρονται στα σκληρά και μαλακά υλικά και στους περιορισμούς του νόμου σε σχέση με την κυκλοφορία των προϊόντων και την προστασία του περιβάλλοντος. Για τις άλλες εργασίες περάτωσης, εξετάζουν τον εξοπλισμό και τη ροή εργασίας για κοπή, πίκμανση, δίπλωμα, ανάγλυφα κ.ά.

Ως δραστηριότητα, προτείνεται η δημιουργία διαγραμμάτων ροής με λογισμικά, όπως το Draw.io, Miro, για την καταγραφή βασικών εργασιών μετεκτύπωσης. Ενδεικτικά, δίπλωμα τυπογραφικών φύλλων σε σειρά (ή με καρφίτσα) και δέσιμο βιβλίου με σκληρό κάλυμμα.

2.2.Δ.2 | ΥΛΙΚΑ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ: ΥΠΟΣΤΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΑΝΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Υλικά εκτύπωσης και τυποποίηση: υποστρώματα και μελάνια» αποσκοπεί στην ανάδειξη της σημασίας της επιλογής εκτυπωτικών υλικών και της τυποποίησής τους ανάλογα με τη μέθοδο εκτύπωσης. Η ορθή αντιστοίχιση του εκτυπωτικού υποστρώματος και του μελανιού με τις τεχνικές και ποιοτικές απαιτήσεις κάθε έργου επηρεάζει καθοριστικά την ποιότητα, την αποδοτικότητα και την περιβαλλοντική επίδραση της εκτυπωτικής διαδικασίας. Παράλληλα, η εφαρμογή διαδικασιών τυποποίησης εγγυάται σταθερά και προβλέψιμα αποτελέσματα σε συνθήκες μαζικής παραγωγής.

Σκοπός είναι να παρουσιαστούν οι βασικές ιδιότητες των εκτυπωτικών υλικών και μελανιών, οι τεχνικές παράμετροι που τα διαφοροποιούν, καθώς και η ανάγκη για υπεύθυνες επιλογές στον σχεδιασμό και την παραγωγή έντυπου υλικού. Επιμέρους στόχος είναι η εκτενής αναφορά στα πρότυπα τυποποίησης, που εξασφαλίζουν την ποιότητα και την αξιοπιστία των υλικών. Ειδικότερα, εξετάζονται οι βασικές κατηγορίες υποστρωμάτων — όπως χαρτί, χαρτόνι, μέταλλο, γυαλί, πλαστικό και πολυστρωματικά υλικά — και τα χαρακτηριστικά τους (απορροφητικότητα, υφή, ανθεκτικότητα) που επηρεάζουν την ποιότητα εκτύπωσης.

Αντίστοιχα, αναλύονται οι κύριοι τύποι μελανιών (υδατοδιαλυτά, ελαιούχα, UV) των βασικών εκτυπωτικών μεθόδων και οι χημικές και φυσικές ιδιότητές τους, όπως αντοχή στο φως, διαπερατότητα και περιβαλλοντική συμπεριφορά, που επηρεάζουν το τελικό εκτυπωτικό αποτέλεσμα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα πρότυπα και τις πρακτικές τυποποίησης και στις αρχές της κυκλικής οικονομίας, ενθαρρύνοντας την επιλογή υλικών και μελανιών φιλικών προς το περιβάλλον.

Ως δραστηριότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε ομάδες αναζητούν μέσω Διαδικτύου και καταγράφουν σε πίνακες φιλικά προς το περιβάλλον υλικά ανά μέθοδο εκτύπωσης, ενισχύοντας την ερευνητική και συνεργατική μάθηση.

2.2.Δ.3 | ΡΟΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει συγκριτικά τις βασικές ροές εργασιών που ακολουθούνται κατά την παραγωγή εντύπων, εστιαζόμενη στα στάδια της προεκτύπωσης, εκτύπωσης και μετεκτύπωσης. Η ανάλυση γίνεται με βάση τις απαιτήσεις του έργου, τη μορφή του τελικού προϊόντος και τη μέθοδο εκτύπωσης που επιλέγεται.

Στόχος είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την ικανότητα να αξιολογούν και να επιλέγουν τη βέλτιστη παραγωγική ροή, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τεχνικά όσο και οικονομικά ή περιβαλλοντικά κριτήρια. Αρχικά, αναλύεται η προεκτύπωση, η οποία περιλαμβάνει την προετοιμασία των εκτυπώσιμων αρχείων και τον καθορισμό τεχνικών παραμέτρων (ανάλυση, περιθώρια κοπής [bleed]), συμβατότητα μεθόδου). Παρουσιάζεται η επιλογή της εκτυπωτικής μεθόδου βάσει κριτηρίων, όπως ποιότητα, τιράζ, προϋπολογισμός (μπάτζετ), ακρίβεια, ταχύτητα παραγωγής και ευελιξία ως προς το εκτυπωτικό υπόστρωμα. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι μετεκτυπωτικές εργα-

σίες: βιβλιοδεσία, κοπή, πίκμανση, πλαστικοποίηση και τελική συσκευασία. Το είδος των μετεκτυπωτικών σταδίων διαφοροποιείται ανάλογα με τη μορφή του τελικού προϊόντος (βιβλία, περιοδικά, αφίσες, συσκευασίες κ.λπ.) και απαιτεί εξειδικευμένο εξοπλισμό και χειρισμό.

Αναλύονται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και η βιωσιμότητα των υλικών κάθε ροής, καθώς και οι οικονομικές παράμετροι, όπως το κόστος υλικών, παραγωγής και ενέργειας. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να συγκρίνουν την ποιότητα και την ανθεκτικότητα των τελικών προϊόντων βάσει απαιτήσεων έργου, λαμβάνοντας υπόψη μεταβλητές όπως τελική μορφή, ποσότητα, προθεσμίες και περιβαλλοντικές προδιαγραφές.

Ως δραστηριότητα, προτείνεται η δημιουργία διαγράμματος ροής με λογισμικό (όπως Draw.io, Miro ή Lucidchart), αποτυπώνοντας τα διαδοχικά στάδια της προεκτύπωσης, εκτύπωσης και μετεκτύπωσης για διαφορετικές μορφές εντύπων και μεθόδους εκτύπωσης. Το διάγραμμα μπορεί να περιλαμβάνει εικόνες και λεζάντες για επεξήγηση, ενισχύοντας την κατανόηση της σύγκρισης μεταξύ των διαφορετικών ροών εργασίας.

2.2.Δ.4 | ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Επιχειρηματικότητα – Υγεία και ασφάλεια στις γραφικές τέχνες» αποσκοπεί στην προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την είσοδό τους στον επαγγελματικό χώρο των γραφικών τεχνών, με έμφαση αφενός στην καλλιέργεια επιχειρηματικής αντίληψης και δεξιοτήτων, αφετέρου στην τήρηση πρωτοκόλλων υγείας και ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον.

Βασικός σκοπός της υποενότητας είναι η ανάπτυξη γνώσεων και στάσεων που συμβάλλουν σε βιώσιμες και ασφαλείς επαγγελματικές πρακτικές. Αρχικά, παρουσιάζονται τα βασικά θέματα που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες του χώρου ως επιχειρηματίες: η τεχνολογική εξέλιξη, η οργάνωση της επιχείρησης, η ανάγκη διατήρησης της δημιουργικότητας υπό πίεση, η ενίσχυση της εταιρικής ταυτότητας (branding), ο ανταγωνισμός, η διαχείριση πελατών και η οικονομική βιωσιμότητα. Επιπλέον, τονίζεται η σημασία της συνεχούς κατάρτισης, της ορθής διαχείρισης χρόνου και της προσαρμογής στο υβριδικό μοντέλο παραγωγής και διανομής έντυπων και ψηφιακών μέσων.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις στρατηγικές και τις πρακτικές διασφάλισης ποιότητας, όπως είναι ο καθορισμός προτύπων, ο έλεγχος ποιότητας, η ανατροφοδότηση από τους πελάτες, η τυποποίηση διαδικασιών και η συνεχής κατάρτιση. Ως προς την ασφάλεια, εξετάζονται η χρήση προστατευτικού εξοπλισμού, η σήμανση χώρων/κινδύνων, η εργονομία, η διαχείριση φυσικών και χημικών κινδύνων, η εκπαίδευση του προσωπικού, ο κατάλληλος αερισμός – φωτισμός, η αποθήκευση υλικών, η ύπαρξη μέσων πρώτων βοηθειών και η τήρηση αρχείου ατυχημάτων ή συμβάντων.

Ως δραστηριότητα στην τάξη, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε ομάδες να σχεδιάσουν έναν οδηγό με κανόνες ασφαλείας για εργασιακό χώρο γραφικών τεχνών, σε μορφή παρουσίασης, φυλλαδίου ή αφίσας.

2.2.Δ.5 | ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ: ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΡ ΣΤΗΝ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στις τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των ΜΜΕ και των Εκδόσεων – Εκτυπώσεων, που επηρεάζουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων ως προς αποδοτικότητα, προσαρμοστικότητα και βιωσιμότητα.

Στόχος της υποενοότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών βελτιώνει την ποιότητα, μειώνει τα κόστη παραγωγής και δημιουργεί νέες δυνατότητες εφαρμογών και προϊόντων. Παρουσιάζονται και αναλύονται προηγμένες τεχνολογίες, όπως η ψηφιακή εκτύπωση, τα UV μελάνια, το web printing, η 3D εκτύπωση και η έξυπνη συσκευασία, που επηρεάζουν τόσο τις τεχνικές όσο και τις επαγγελματικές προοπτικές του κλάδου.

Παράλληλα, παρουσιάζεται το πώς οι εκδοτικοί οίκοι ενσωμάτωσαν ηλεκτρονικά συστήματα (DTP) στις εκδοτικές ροές τους, ενώ η άνοδος του Διαδικτύου και των ψηφιακών μέσων περιόρισε τις έντυπες εκδόσεις, προωθώντας την αμφίδρομη επικοινωνία πελάτη – δημιουργού και τη βιωσιμότητα μέσω μείωσης χαρτιού. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στις νέες τάσεις στον εξελισσόμενο τομέα των εκτυπώσεων:

α) Βιομηχανική εκτύπωση, με παραδοσιακές και σύγχρονες μεθόδους διαφορετικού προσανατολισμού, β) Λειτουργική εκτύπωση, 2D ή 3D, με εφαρμογές όπως μεταβλητά δεδομένα, γραμμωτοί κώδικες (QR), αγωγίμες μελάνες, έξυπνες ετικέτες (RFID), κινούμενες αφίσες και γ) Επαυξημένη πραγματικότητα, που συνδυάζει ψηφιακές πληροφορίες με το φυσικό περιβάλλον σε πραγματικό χρόνο, ενισχύοντας τη διαδραστικότητα των έντυπων μέσων με το ψηφιακό περιβάλλον.

Ως δραστηριότητα στην τάξη, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε ομάδες να καταγράψουν εφαρμογές έξυπνων ετικετών (QR, NFC, RFID) που χρησιμοποιούνται με smartphone και να αναλύσουν τη λειτουργία και χρήση τους στην καθημερινή τους ζωή.

2.2.Δ.6 | ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΩΣ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Τεχνολογίες παραγωγής πολυμέσων: από τη συλλογή δεδομένων έως τη δημοσίευση» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές και τεχνολογίες που διέπουν την παραγωγή, επεξεργασία και δημοσίευση πολυμεσικού περιεχομένου.

Σκοπός είναι η κατανόηση των διαδικασιών ανάπτυξης και διαχείρισης πολυμέσων και υπερμέσων σε σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα. Ως προς το περιεχόμενο της υποενοότητας, αρχικά, εξετάζονται οι αρχές και οι τεχνικές σχεδιασμού πολυμεσικών εφαρμογών, με εστίαση στη μη γραμμική αφήγηση και τη διαδραστική πλοήγηση.

Στη συνέχεια, αναλύονται τα βασικά στάδια παραγωγής και επεξεργασίας πολυμέσων: απαιτήσεις και προδιαγραφές από τη σύλληψη της ιδέας έως την πρόταση, ο σχεδιασμός και η οργάνωση παραγωγής, η δημιουργία περιεχομένου (κείμενο, ήχος, εικόνα, βίντεο), η μεταπαραγωγή (επεξεργασία, διαχείριση περιεχομένου), η πολυμεσική συγγραφή (οργάνωση πόρων, ανάπτυξη διάδρασης), οι δοκιμές και η αξιολόγηση, οι τεχνικές διανομής μέσω Διαδικτύου και των εφαρμογών των νέων μέσων, καθώς και τα προηγμένα συστήματα πολυμεσικής διάδρασης (εικονική περιήγηση, επαυξημένη αλληλεπίδραση). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται βασικές έννοιες και εργαλεία για τη δημιουργία, παραγωγή και επεξεργασία πολυμέσων, με έμφαση σε hardware και software.

Εξετάζονται οι βασικές τεχνολογίες παραγωγής πολυμέσων, που συνεργάζονται από τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων μέχρι τη δημοσίευση και προώθησή τους, όπως: λογισμικά επεξεργασίας εικόνας, γραφικών, ήχου, video, 3D Modeling και Animation, Content Management Systems (CMS), εργαλεία σχεδίασης Ιστοσελίδων, Live Streaming Technologies, Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), Social Media Tools.

Ως δραστηριότητα στην τάξη, προτείνεται η ομαδική παρακολούθηση εικονικής περιήγησης (π.χ. σε ιστοσελίδες ή μουσεία) μέσω smartphone και η καταγραφή δυνάμεων και αδυναμιών σημείων.

2.2.Δ.7 | ΠΟΛΥΜΕΣΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Πολυμέσα: εφαρμογές, τεχνολογίες και προοπτικές» επικεντρώνεται στις σύγχρονες χρήσεις των πολυμέσων και αναδεικνύει τις προοπτικές τους σε διάφορους τομείς, μεταμορφώνοντας την αλληλεπίδραση με το ψηφιακό περιβάλλον.

Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις τρέχουσες τάσεις στις τεχνολογίες πολυμέσων και με τις ευκαιρίες ανάπτυξης καινοτόμων εφαρμογών σε διεπιστημονικά πεδία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν εφαρμογές πολυμέσων στον κλάδο των γραφικών τεχνών (ψηφιακές εκδόσεις, ιστοσελίδες), στις πολιτιστικές εφαρμογές (ψηφιακά μουσεία, εικονικές περιηγήσεις), στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (διαδραστικά προγράμματα, εικονικά περιβάλλοντα), στην ψυχαγωγία και τα ΜΜΕ (κινηματογράφος, τηλεόραση, ψηφιακή διαφήμιση, διαδραστικά βίντεο, κινούμενα γραφικά, AR στη διαφήμιση), στο ηλεκτρονικό εμπόριο (διαδραστικά καταστήματα) και στα κοινωνικά δίκτυα με περιεχόμενο χρηστών (YouTube, Instagram, TikTok), όπου αυξάνεται η παραγωγή και διανομή περιεχομένου από τους ίδιους τους χρήστες (User-Generated Content). Παράλληλα, αναφέρονται στις πλατφόρμες ψηφιακής διάδρασης, όπως το Live Streaming. Έμφαση δίνεται στις τεχνολογίες Εικονικής Πραγματικότητας (VR) και Επαυξημένης Πραγματικότητας (AR), που επιτρέπουν νέες μορφές αφήγησης και διαδραστικότητας, ενσωματώνοντας ψηφιακά στοιχεία στο φυσικό περιβάλλον ή δημιουργώντας πλήρως εικονικούς κόσμους.

Επιμέρους στόχος της υποεπενότητας είναι να επισημανθεί πως η παραγωγή πολυμέσων, εκτός από τεχνολογική διαδικασία, είναι και παράγοντας κοινωνικής και πολιτιστικής αλλαγής, επηρεάζοντας την επικοινωνία, την πρόσβαση στην πληροφορία και την αλληλεπίδραση των χρηστών με το περιεχόμενο.

Ως δραστηριότητα, προτείνεται η δημιουργία μικρού διαδραστικού πολυμεσικού έργου (project), ενημερωτικού ή εκπαιδευτικού χαρακτήρα, σε επιλεγμένο θέμα, με εργαλεία Storytelling (π.χ. Canva, Genially ή ThingLink) ή λογισμικά δημιουργίας βίντεο.

2.2.Δ.8 | ΑΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα εστιάζεται στα αρχεία και στον εξοπλισμό παραγωγής οπτικοακουστικών έργων. Τα αρχεία αφορούν τα κείμενα, τις εικόνες, τα γραφικά, τον ήχο και τα βίντεο. Ο εξοπλισμός αφορά τα μέσα και τα λογισμικά επεξεργασίας των έργων.

Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν τα αρχεία που χρησιμοποιούνται σε ένα έργο και τα μέσα που είναι απαραίτητα για την παραγωγή του.

Ως προς το περιεχόμενο, εξετάζονται τα αρχεία του πηγαίου υλικού παραγωγής, όπως των εικόνων (bitmap, vector), του κειμένου (text), του ήχου (audio) και του βίντεο (video). Ιδιαίτερη βάση δίνεται στα αρχεία του ήχου [AIF/AIFF Audio Interchange File Format (.AIFF), MPEG-1 Audio Layer III (.MP3), WAVE (.WAV), MIDI (.MIDI), RMI (.RMI)] και του βίντεο [Audio Video Interleaved (.AVI), Quick Time (.Move), MPEG (.MPG/.MPEG)], των εικόνων (Tiff, Jpeg, Png, Pdf κ.ά.), των γραφικών (eps, SVG, Ai, CDR κ.ά.) και αναφέρονται κυρίως οι διαφορές τους σε ανάλυση, χρωματικό μοντέλο, μέγεθος αποθήκευσης κ.ά.

Επίσης, αναφέρεται ο βασικός εξοπλισμός (επεξεργαστές, οθόνες, ηχεία, λογισμικά) και οι προδιαγραφές που είναι αναγκαίες για την ομαλή παραγωγή των έργων (ισχυροί επεξεργαστές, μεγάλες οθόνες υψηλής ευκρίνειας, ισχυρές κάρτες γραφικών, λογισμικά, π.χ. After Effect, Premier, Audacity κ.λπ.).

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις για τα απαραίτητα αρχεία επεξεργασίας πολυμέσων και τον βασικό εξοπλισμό για την παραγωγή των έργων και την προβολή τους.

Για την εξοικείωση με τους όρους, προτείνεται δραστηριότητα κλειστού τύπου πολλαπλών επιλογών με πίνακες αρχείων, λογισμικών και εξοπλισμού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αθυμαρίτου, Φ. & Καρακασίδης, Ν. (2002). *Τεχνολογία Γραφικών Τεχνών* (τόμος Γ΄: Βιβλιοδεσία – Συσκευασία). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
2. Δημούλας, Χ. (2015). *Τεχνολογίες συγγραφής και διαχείρισης πολυμέσων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-588>
3. Λαζαρίνης, Φ. (2015). *Πολυμέσα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-805>

Συμπληρωματικές

1. Ζαβρού, Ε. (2022). *Οι εξελίξεις στον κλάδο των Γραφικών Τεχνών και οι προοπτικές ανάπτυξης* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2024 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/171055>
2. Μαρχαβίλας, Π. Κ. (2016). *Διαχείριση ασφάλειας & υγιεινής της εργασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
3. Σούτου, Α. (2015). *Οι «Νέες» Γραφικές Τέχνες. Εξέλιξη και διαμόρφωση των παραδοσιακών γραφικών τεχνών στο νέο τοπίο των media. Έμφαση στην τεχνολογία, την αγορά και το επιχειρείν* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2024 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/75690>

2.2.Ε • ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ηλεκτρονική επεξεργασία εικόνας» αναφέρεται σε τεχνικές σύνθεσης εικόνων με τα κατάλληλα εργαλεία και βοηθήματα. Η σύνθεση εικόνας μπορεί να γίνει με τη χρήση επιμέρους εικόνων ή να σχεδιαστεί νέα εικόνα αποκλειστικά με τα εργαλεία του λογισμικού και των αναφερόμενων τεχνικών ή να γίνει χρήση μικτής τεχνικής, δηλαδή μείξης εικόνας και σχεδιασμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν νέες συνθέσεις με τη διαχείριση επιπέδων εργασίας, φίλτρων, χρωματικών ρυθμίσεων και εργαλείων ζωγραφικής, την ενσωμάτωση κειμένου ως εικαστικού στοιχείου και λοιπών ενεργειών. Οι εικόνες που δημιουργούνται (φωτορεαλισμού ή ιδεασμού) αφορούν εφαρμογές όπως καταχωρίσεις, αφίσες, εξώφυλλα βιβλίων κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τις δυνατότητες των επιπέδων εργασίας (Layer), χρωματικών καναλιών, διαδρομών, ιστορικού ενεργειών και των υπολοίπων παλετών εργασίας,
- Περιγράφουν τα εργαλεία ζωγραφικής και τροποποιήσεων,
- Κατονομάζουν τα εργαλεία, τα μενού και τις παλέτες εφαρμογής χρωμάτων,
- Περιγράφουν τις κύριες τεχνικές μείξης εικόνων και χρωμάτων,
- Συνθέτουν νέες εικόνες από διαφορετικά αρχεία ή με μεικτή τεχνική ζωγραφικής και εικόνων,
- Κάνουν χρήση των εργαλείων ζωγραφικής τροποποιήσεων και εφαρμογής χρώματος,
- Δημιουργούν και χειρίζονται μάσκες απόκρυψης εικονοστοιχείων,
- Αξιοποιούν τις δυνατότητες επιπέδων εργασίας, χρήσης φίλτρων και τεχνικών αλλαγής χρωμάτων,
- Επιλέγουν κατάλληλες βούρτσες και δημιουργούν νέες για τις ανάγκες σχεδιασμού,
- Σχεδιάζουν διαδρομές με το εργαλείο πένας,
- Ορίζουν και αποθηκεύουν νέα χρώματα, διαβαθμισμένα χρώματα και μοτίβα,
- Χρησιμοποιούν τις βιβλιοθήκες χρωμάτων, διαβαθμισμένων χρωμάτων και μοτίβων,
- Απομακρύνουν από τις εικόνες ανεπιθύμητα εικονοστοιχεία,
- Συνθέτουν εικόνες με φωτορεαλισμό και εικόνες φαντασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επίπεδα (Layers) / Μάσκες (Mask) / Λειτουργίες ανάμειξης (Blending Mode) / Βούρτσες (Brush) / Διαδρομές (Path) / Βιβλιοθήκες (Libraries) / Μετασχηματισμοί (Transform) / Χρώμα προσκηνίου / παρασκηνίου (Foreground/Background Color) / Διαβαθμισμένο χρώμα (Gradient) / Φίλτρα/Εφέ (Filter, Effect) / Μοτίβα (Pattern).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΙΚΟΝΑΣ
2	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΡΕΤΟΥΣΑΡΙΣΜΑΤΟΣ: ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΤΕΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΘΟΡΩΝ
3	ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ
4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΠΕΔΩΝ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ
5	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: ΠΡΟΣΘΗΚΗ, ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
6	ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΛΕΤΕΣ, ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΠΙΝΕΛΑ ΚΑΙ ΜΟΤΙΒΑ
7	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΑΛΦΑ
8	ΧΡΗΣΗ ΦΙΛΤΡΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΦΕ
9	ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΙΚΟΝΩΝ ΜΕ ΜΕΙΚΤΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Ε.1 | ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα «Σύνθετες τεχνικές επιλογής περιοχών εικόνας» εξετάζει συνδυαστικές μεθόδους επιλογών για περιοχές εικόνων όπου δεν είναι αποτελεσματική η χρήση των βασικών εργαλείων.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις μεθόδους συνδυαστικών επιλογών και να αναπτύξουν δεξιότητες ακριβείας σε περιπτώσεις ειδικών απαιτήσεων, όπως όταν το χρώμα ή το περίγραμμα δεν διευκολύνουν τη χρήση των συμβατών εργαλείων ή σε επιλογές οι οποίες απαιτούν απόλυτη ακρίβεια, εκτεταμένη ασάφεια-θολούρα (Blur) κ.ά.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι μέθοδοι όπου οι επιλογές προκύπτουν από πρόσθεση, αφαίρεση ή τομή επιμέρους επιλογών, από μάσκες (Mask) και σχεδιασμούς διαδρομής (Path). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση του εργαλείου Πένα (Pen Tool), που προσφέρει εξαιρετική ακρίβεια στις επιλογές μέσω διαδρομών (paths) και χειρισμού καμπυλών Bézier, για εργασίες που απαιτούν καθαρό διαχωρισμό αντικειμένων από το φόντο, καθώς και στη δημιουργία ελεύθερων σχημάτων και επιλογών με ομαλές καμπύλες. Αναλύονται οι τεχνικές χρήσης μασκών (Masks), ενώ εξετάζεται η χρήση Καναλιών (Channels) για την επιλογή στοιχείων με περίπλοκες λεπτομέρειες, όπως μαλλιά ή καπνός, καθώς και συνδυασμοί εργαλείων επιλογής και λειτουργιών (Feather, Refine Edge, Select and Mask), για ομαλή ενσωμάτωση των επιλεγμένων περιοχών στη σύνθεση. Σημειώνεται πως για τη δημιουργία μάσκας χρησιμοποιούνται πολλαπλά εργαλεία, όπως brush, selection, pen και μεθοδολογίες διαμόρφωσης, που αποκτούνται με συνεχή εξάσκηση και πειραματισμούς.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στην εφαρμογή τεχνικών επιλογής περιοχών αντικειμένων διαφορετικής πολυ-

πλοκότητας. Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιλέξουν περιοχές με διαφορετικά χαρακτηριστικά, όπως σκληρές άκρες, διαφανή στοιχεία, αντικείμενα με ακανόνιστο περίγραμμα σε πολύχρωμο φόντο κ.λπ.

2.2.E.2 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΡΕΤΟΥΣΑΡΙΣΜΑΤΟΣ: ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΤΕΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΘΟΡΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σημασία της ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας για τη βελτίωση της ποιότητας, την αφαίρεση ατελειών και την αποκατάσταση παλιών ή κατεστραμμένων φωτογραφιών. Εστιάζεται στη χρήση εργαλείων και τεχνικών ρετουσαρίσματος, για αποκατάσταση και βελτίωση εικόνων με αισθητικά προβλήματα.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη χρήση των εργαλείων ρετουσαρίσματος και την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών διόρθωσης και βελτίωσης της ποιότητας των εικόνων, διατηρώντας την αρχική υφή, λεπτομέρεια και αυθεντικότητα.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τα βασικά εργαλεία ρετουσαρίσματος, όπως το εργαλείο επιδιόρθωσης (Spot Healing Brush Tool) για γρήγορη διόρθωση μικρών ατελειών, το εργαλείο κλωνοποίησης (Clone Stamp Tool) για αντιγραφή και αποκατάσταση περιοχών και το εργαλείο «επιλογή μπαλώματος» (Patch Tool), για επεμβάσεις επιλεγμένων περιοχών. Παρουσιάζεται, επίσης, η χρήση των Dodge, Burn και Sponge Tools, τα οποία επηρεάζουν στοχευμένα προβληματικές περιοχές, αυξάνοντας ή μειώνοντας τη φωτεινότητα, την αντίθεση και τον κορεσμό χρώματος, καθώς και η χρήση του εργαλείου «περιεχόμενο με ευαισθησία» (Content-Aware Fill) για την αφαίρεση ανεπιθύμητων στοιχείων με αυτόματη συμπλήρωση περιοχών. Επιπλέον, εξετάζονται διάφορες λύσεις όπως το εργαλείο «αφαίρεσης κόκκινων ματιών» (Red Eye Removal Tool), οι εντολές απομάκρυνσης οπτικού θορύβου (Noise) ή προσθήκη οπτικής εξομάλυνσης (Blur) κ.ά.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στην εφαρμογή των προαναφερόμενων εργαλείων σε φθαρμένες εικόνες με ατέλειες κ.λπ., για τη βελτίωση και ενίσχυση της οπτικής ποιότητας.

Μια ενδεικτική άσκηση περιλαμβάνει την επεξεργασία ενός πορτρέτου, όπου θα πρέπει να αφαιρεθούν ατέλειες του δέρματος, να διορθωθούν κόκκινα μάτια, να ενισχυθεί η ευκρίνεια των χαρακτηριστικών του προσώπου.

2.2.E.3 | ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μετασχηματισμοί και παραμορφώσεις εικόνων» εξετάζει βασικές και σύνθετες τεχνικές για τον μετασχηματισμό και την παραμόρφωση εικόνων που προσφέρουν τα λογισμικά επεξεργασίας για τον έλεγχο της κλίμακας, της περιστροφής και της γεωμετρίας μιας εικόνας.

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις τεχνικές μετασχηματισμού και παραμόρφωσης, αναπτύσσοντας δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά σε δημιουργικά έργα.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται τα βασικά εργαλεία μετασχηματισμών, όπως η αλλαγή μεγέθους (Scale), η περιστροφή (Rotate) και η αναστροφή (Flip), που επιτρέπουν την προσαρμογή μιας εικόνας. Παρουσιάζονται οι σύνθετες τεχνικές παραμόρφωσης, όπως η παραμόρφωση (Distort), η πλάγια παραμόρφωση (Skew), η προσαρμογή προοπτικής (Perspective), που χρησιμοποιούνται για τη ρύθμιση γεωμετρικών χαρακτηριστικών. Αναλύεται η χρήση των εργαλείων Ελεύθερος Μετασχηματισμός (Free Transform), που συνδυάζει πολλαπλές λειτουργίες μετασχηματισμού σε ένα ενιαίο εργαλείο, και Παραμόρφωση Μαριονέτας (Puppet Warp) για την ευέλικτη κίνηση επιλεγμένων περιοχών μιας εικόνας.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τη χρήση πλέγματος (Grid) και οδηγών (Guides) για την ακρίβεια στους μετασχηματισμούς, καθώς και την εφαρμογή παραμορφώσεων μέσω Warp για τη δημιουργία εφέ που ενισχύουν δημιουργικά μια σύνθεση. Μέσω κατάλληλων παραδειγμάτων, προετοιμάζονται για την εφαρμογή μετασχηματισμών και παραμορφώσεων, τροποποιώντας τις εικόνες ή μέρους εικόνων ανάλογα με τις απαιτήσεις κάθε έργου και ενσωματώνοντας αυτές τις τεχνικές στις δημιουργικές ή επαγγελματικές τους εργασίες.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόζουν αλλαγές μεγέθους και περιστροφές σε επιλεγμένα μέρη, να προσαρμόζουν την προοπτική μιας φωτογραφίας με το εργαλείο Perspective και να δημιουργούν παραμορφώσεις δημιουργικού χαρακτήρα, χρησιμοποιώντας το Puppet Warp.

2.2.E.4 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΠΕΔΩΝ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη χρήση και τη διαχείριση επιπέδων (layers) στα λογισμικά επεξεργασίας εικόνας για τη δημιουργία πολυεπίπεδων έργων. Εστιάζεται στη λειτουργικότητα των επιπέδων και στις δημιουργικές δυνατότητες που προσφέρουν, προκειμένου να επιτευχθεί ευελιξία, ακρίβεια και έλεγχος κατά την επεξεργασία.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαχείριση επιπέδων, να αξιοποιούν αποτελεσματικά τις λειτουργίες τους, και να αναπτύξουν δεξιότητες για τη δημιουργία εικόνων που περιλαμβάνουν πολλαπλά οπτικά στοιχεία, ρυθμίσεις και εφέ.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται τα στοιχεία που εισάγονται στα επίπεδα (χρώματα, εικόνες, γραφικά, κείμενα), οι βασικές λειτουργίες των επιπέδων, όπως η δημιουργία νέων επιπέδων (new layers), η αντιγραφή (duplication), η αναδιάταξη (reordering) και η ομαδοποίησή τους (grouping), η ενσωμάτωση (merge), η σύνδεση (link) κ.ά. Παρουσιάζεται η χρήση των λειτουργιών ανάμειξης (blending modes), που επιτρέπουν τον συνδυασμό οπτικών στοιχείων μέσω διαφορετικών τύ-

πων διαφάνειας και φωτεινότητας, αναλύονται οι ρυθμίσεις αδιαφάνειας (opacity) και γεμίσματος (fill), καθώς και η χρήση επιπέδων προσαρμογών (adjustment layers) για μη καταστροφική επεξεργασία και η χρήση στιλ (Layer Style) για αισθητικές επεμβάσεις. Επίσης, μελετάται η χρήση μασκών επιπέδων (layer masks) για την ελεγχόμενη απόκρυψη ή εμφάνιση περιοχών ενός επιπέδου και η περίπτωση επιπεδοποίησης (flatten) του αρχείου (ενσωμάτωση όλων σε Background). Για την καλύτερη κατανόηση των δυνατοτήτων, παρουσιάζονται παραδείγματα εργασιών με ανάπτυξη επιπέδων και ορατές ρυθμίσεις. Σημειώνεται πως, κατά την εισαγωγή αντικειμένων στα Layers ως Smart Object, διασφαλίζεται η οπτική ποιότητα, διότι δεν υπάρχουν απώλειες κατά την αυξομείωση μεγεθών.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συνθέσουν ψηφιακό κολάζ χρησιμοποιώντας πολλαπλά επίπεδα (εισαγωγή χρώματος, δημιουργία μάσκας, αντιγραφή αντικειμένου, χρωματικές επιπέδου κ.ά.)

2.2.E.5 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: ΠΡΟΣΘΗΚΗ, ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στις βασικές και προχωρημένες δυνατότητες επεξεργασίας κειμένου που παρέχουν τα λογισμικά επεξεργασίας εικόνας. Εστιάζεται στη διαδικασία δημιουργίας και προσαρμογής τυπογραφικών στοιχείων (fonts), προκειμένου αυτά να ενσωματωθούν με ακρίβεια και δημιουργικότητα σε ψηφιακές φωτογραφικές συνθέσεις.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες στη μορφοποίηση κειμένου, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα της οπτικής επικοινωνίας μέσα από την τυπογραφία. Επιδιώκεται η καλλιέργεια της ικανότητας δημιουργίας καλλιτεχνικών συνθέσεων με κείμενο ή που συνδυάζουν κείμενο και εικόνα.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές λειτουργίες των εργαλείων δημιουργίας κειμένου (Text Tool), τα οποία επιτρέπουν την προσθήκη οριζόντιου (Horizontal Type) και κάθετου (Vertical Type) κειμένου.

Εξετάζουν, επίσης, τις δυνατότητες προσαρμογής χαρακτηριστικών παραμέτρων, όπως είναι η γραμματοσειρά (Font), το μέγεθος (Size), το χρώμα (Color) και η στοίχιση (Alignment). Αναλύονται τεχνικές χρήσης του παραθύρου Χαρακτήρας (Character) για τη ρύθμιση πιο λεπτομερών παραμέτρων, όπως το διάστιχο (Leading), η απόσταση μεταξύ γραμμάτων (Tracking) και το πλάτος χαρακτήρα (Horizontal Scale).

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις σύνθετες τεχνικές και λειτουργίες, όπως είναι η παραμόρφωση κειμένου μέσω του εργαλείου Παραμόρφωση Κειμένου (Warp Text), η μετατροπή του σε διανυσματικά σχήματα (Convert to Shape) και η ενσωμάτωσή του σε διαφανή επίπεδα (Layers). Παρουσιάζονται επίσης οι «τρόποι ανάμειξης» (blending modes), που επιτρέπουν τη δημιουργία ιδιαίτερων εφέ και η τοποθέτηση κειμένου σε μονοπάτια (Paths) για πιο δημιουργικές εφαρμογές.

Μέσω κατάλληλων εργασιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση των εργαλείων κειμένου, δημιουργώντας τίτλους ή σύνθετες καλλιτεχνικές τυπογραφικές συνθέσεις που αναδεικνύουν το περιεχόμενο των εικόνων.

Προτείνεται η σχεδίαση αφίσας που περιλαμβάνει κυρίως κείμενο με ειδικά εφέ και τυπογραφικές προσαρμογές, αξιοποιώντας τα εργαλεία παραμόρφωσης κειμένου και τους τρόπους ανάμειξης για να επιτευχθούν δημιουργικά αποτελέσματα.

2.2.E.6 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΛΕΤΕΣ, ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΠΙΝΕΛΑ ΚΑΙ ΜΟΤΙΒΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη διαχείριση και δημιουργία χρωματικών παλετών, καθώς και στη χρήση προσαρμοσμένων εργαλείων σχεδίασης, όπως είναι τα πινέλα και τα μοτίβα, που δύνανται να αξιοποιηθούν για τη διαμόρφωση οπτικών συνθέσεων, προσφέροντας απεριόριστες δημιουργικές δυνατότητες και ενισχύοντας την οπτική αφήγηση.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαχείριση χρωματικών παλετών και τις τεχνικές δημιουργίας και προσαρμογής πινέλων και μοτίβων, αναπτύσσοντας δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να εμπλουτίζουν τα έργα τους με εξατομικευμένα στοιχεία, ενσωματώνοντας αυτά τα εργαλεία στις δημιουργικές τους εργασίες. Η εφαρμογή των χρωμάτων μέσω πινελιών προσδίδει στα έργα εικαστική εμφάνιση, διορθώνει προβληματικά χρώματα με τοπική επικάλυψη, ενισχύει ή διαφοροποιεί χρωματικούς τόνους κ.ά. Τα δε μοτίβα επενδύουν περιοχές, διορθώνουν υφές και γενικά δημιουργούν εμπλουτισμένες οπτικά εικόνες.

Ως προς το περιεχόμενο, η υποενότητα παρουσιάζει παλέτες για δημιουργία, διαχείριση και αποθήκευση χρωμάτων (Swatches Panel), καθώς και επιλογή χρωμάτων από βιβλιοθήκες. Εξετάζονται, παράλληλα, οι βασικές λειτουργίες του εργαλείου Πινέλο (Brush Tool) και οι επιλογές παραμετροποίησης μέσω του παραθύρου Ρυθμίσεις Πινέλου (Brush Settings), όπως μέγεθος, σχήμα, σκληρότητα, πίεση, διαφάνεια (Opacity), γωνία (Angle) και απόσταση (Spacing).

Παρουσιάζονται, επίσης, τεχνικές χρήσης Δυναμικών Πινέλων (Dynamic Brushes), που ανταποκρίνονται στην πίεση ή τη γωνία της γραφίδας, για όσους/-ες χρησιμοποιούν ταμπλέτες γραφικού σχεδιασμού. Επιπλέον, αναλύεται η διαδικασία δημιουργίας μοτίβων (Patterns), από την κατασκευή αρχικών σχημάτων έως τη διαχείριση επαναλαμβανόμενων σχεδίων μέσω του παραθύρου Βιβλιοθήκη Μοτίβων (Pattern Library).

Μέσω παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη δημιουργία, προσαρμογή και εφαρμογή πινέλων και μοτίβων παράλληλα με τη χρήση χρωματικών παλετών.

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να σχεδιάσουν με πινέλα και μοτίβα ελεύθερο θέμα χρησιμοποιώντας συγκεκριμένη χρωματική παλέτα, π.χ. για χρήση ως φόντο σε αφίσα δεδομένου θέματος.

2.2.E.7 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΑΛΦΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις τεχνικές διαχείρισης της διαφάνειας στις ψηφιακές εικόνες, με έμφαση στη χρήση των καναλιών Άλφα (Alpha Channels). Η διαφάνεια επιτρέπει τη δημιουργία σύνθετων οπτικών εφέ, την απομόνωση αντικειμένων και την ομαλή ενσωμάτωση στοιχείων σε πολυεπίπεδες συνθέσεις.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη διαχείριση και την εφαρμογή διαφάνειας και δημιουργίας μερικών διαφανών περιοχών. Επιμέρους σκοπός είναι να χρησιμοποιήσουν τα κανάλια Άλφα για την αποθήκευση και την επεξεργασία επιλογών, масκών και πλακάτων χρωμάτων. Ιδιότητα των καναλιών Άλφα είναι η αποθήκευση των επιλογών – масκών για μελλοντική χρήση με δυνατότητα, εκτός από εφαρμογής, και επεξεργασίας – αλλαγών.

Ως προς το περιεχόμενο, εξετάζονται οι βασικές αρχές της διαφάνειας, η χρήση διαφάνειας φόντου και η δημιουργία ημιδιαφανών περιοχών. Παρουσιάζεται η λειτουργία των καναλιών Άλφα ως εργαλείου ελέγχου της διαφάνειας, καθώς και η μετατροπή επιλογών (Selections) σε κανάλια για μελλοντική επεξεργασία. Σημειώνεται πως τα κανάλια Άλφα αποθηκεύουν επιλογές ως εικόνες κλίμακας του γκρι, έχουν τις ίδιες διαστάσεις και τον ίδιο αριθμό pixel με την αρχική εικόνα, είναι αυτόματα ορατές και ως μάσκες επιπέδων και μπορούν να υπάρξουν έως και 56 κανάλια. Επίσης, παρουσιάζονται μέθοδοι δημιουργίας νέου καναλιού, όπως: Save Selection > New Channel, Pallet Channel > New Channel/Spot Channel, επεξεργασίας καναλιού, όπως: Select Channel Mask > press black/with brush κ.λπ.

Ως εργαστηριακή άσκηση, προτείνεται η επεξεργασία εικόνας με α) δημιουργία καναλιού με μάσκα για απομόνωση περιοχής και β) δημιουργία καναλιού με πλακάτο χρώμα για εκτύπωση 5ου χρώματος, π.χ. για επεξεργασία φωνογραφημένου προϊόντος με λογότυπο Pantone.

2.2.E.8 | ΧΡΗΣΗ ΦΙΛΤΡΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΦΕ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σημασία της εφαρμογής φίλτρων και τεχνικών επεξεργασίας για τη βελτίωση, τροποποίηση και δημιουργία καλλιτεχνικών εφέ σε ψηφιακές εικόνες. Τα φίλτρα επιτρέπουν την παραμόρφωση ή βελτίωση της εμφάνισης μιας εικόνας με αυτοματοποιημένο τρόπο, προσφέροντας λύσεις για τη διόρθωση ατελειών, τη δημιουργία δυναμικών εφέ και την προσομοίωση καλλιτεχνικών τεχνικών. Η χρήση ειδικών εφέ ενισχύει τη δημιουργικότητα και επιτρέπει την παραγωγή μοναδικών αισθητικών αποτελεσμάτων που χρησιμοποιούνται στη φωτογραφία, τη γραφιστική, την οπτικοακουστική παραγωγή και την ψηφιακή τέχνη.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις διαφορετικές κατηγορίες φίλτρων, να κατανοήσουν τις λειτουργίες τους και να εφαρμόσουν κατάλληλες τεχνικές για τη βελτίωση και μεταμόρφωση εικόνων. Θα αναπτύξουν δεξιότητες στη χρήση φίλτρων διόρθωσης, παραμόρφωσης, φωτισμού και

καλλιτεχνικών εφέ, καθώς και στη δημιουργία εξατομικευμένων φίλτρων που προσαρμόζονται σε συγκεκριμένες σχεδιαστικές ανάγκες.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι βασικές κατηγορίες φίλτρων, όπως τα φίλτρα βελτίωσης ποιότητας (Sharpen, Blur, Noise Reduction), τα φίλτρα παραμόρφωσης (Liquify, Warp, Twirl), τα φίλτρα φωτισμού και σκιών (Lens Flare, Shadows, Highlights) και τα καλλιτεχνικά φίλτρα (Oil Paint, Watercolor, Sketch) κ.ά. Παρουσιάζονται, επίσης, τεχνικές σύνθεσης φίλτρων για τη δημιουργία μοναδικών-εφέ.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει την εφαρμογή σειράς φίλτρων και εφέ σε μια υπάρχουσα εικόνα, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ή τη δημιουργία ενός συγκεκριμένου εικαστικού αποτελέσματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δοκιμάζουν διαφορετικές τεχνικές επεξεργασίας, συγκρίνουν τα αποτελέσματα και επιλέγουν τις κατάλληλες ρυθμίσεις για τη βέλτιστη απόδοση της εικόνας τους, λαμβάνοντας υπόψη τη χρήση της σε έντυπα, ψηφιακά μέσα ή καλλιτεχνικές εφαρμογές.

2.2.E.9 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΙΚΟΝΩΝ ΜΕ ΜΕΙΚΤΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σημασία της συνδυαστικής χρήσης διαφορετικών μεθόδων επεξεργασίας και δημιουργίας εικόνων, επιτρέποντας τη δημιουργία σύνθετων και καλλιτεχνικών αποτελεσμάτων. Η μείξη τεχνικών περιλαμβάνει τον συνδυασμό φωτογραφικών στοιχείων, διανυσματικών γραφικών, ζωγραφικής με ψηφιακά πινέλα, τη χρήση φίλτρων και την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων και βοηθημάτων. Η μέθοδος αυτή επιτρέπει στους δημιουργούς να υπερβούν τους περιορισμούς της παραδοσιακής επεξεργασίας και να παραγάγουν μοναδικά οπτικά έργα που βρίσκουν εφαρμογή στη διαφήμιση, τη γραφιστική, την εικονογράφηση, τη βιομηχανία του κινηματογράφου και των πολυμέσων.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη χρήση πολλαπλών τεχνικών επεξεργασίας εικόνας, να πειραματιστούν με την ενσωμάτωση διαφορετικών στοιχείων και να εφαρμόσουν μεθόδους προχωρημένης σύνθεσης.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι βασικές τεχνικές συνδυαστικής επεξεργασίας, π.χ. για μίξεις υλικών μέσω Clipping Mask, εφέ ακανόνιστων περιγραμμάτων με χρήση διαφάνειας και brushing, ατμοσφαιρικά εφέ με αλλαγές blending mode και opacity, φωτορεαλισμό αντικειμένων με transform, Perspective και Drop Shadow, ενσωμάτωση εικόνων με πολλαπλά clipping mask και Beading Options, κολάζ με διαβαθμισμένες μάσκες κ.λπ. Παρουσιάζονται, επίσης, τεχνικές προσαρμογής φωτισμού και χρωματικής συνέπειας, ώστε τα στοιχεία που συνδυάζονται να καταλήξουν σε ένα ομοιόμορφο και αισθητικά συνεκτικό αποτέλεσμα.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν επαγγελματικές εφαρμογές μικροτεχνικής και εξετάζουν διαφορετικές μεθόδους σύνθεσης, προκειμένου να κατανοήσουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς κάθε τεχνικής.

Παράλληλα, πειραματίζονται με την ενσωμάτωση πολλαπλών στοιχείων σε ένα ενιαίο έργο, αξιοποιώντας συνδυαστικά τις δυνατότητες φωτογραφίας, ψηφιακής ζωγραφικής και γραφικού σχεδιασμού.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας σύνθετης εικόνας από διαφορετικά αρχεία και πρωτογενή υλικά (κείμενα, εικόνες, γραφικά).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κολοκυθάς, Κ. (2015). *Ψηφιακά Μέσα στις Οπτικοακουστικές Τέχνες* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3489/3/00_master_document_final_9873.pdf
2. Ambrose, G. & Harris, P. (2006). *Format. Βασική Γραφιστική: Εικόνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Dart Books.
3. Chavez, C. (2023). *Adobe Photoshop βήμα προς βήμα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

Συμπληρωματικές

1. Λαζαρίνης, Φ. (2015). *Πολυμέσα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-805>

2.2.ΣΤ • ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΚΕΤΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδασκαλία της συγκριμένης μαθησιακής ενότητας έχει σκοπό τον σχεδιασμό διανυσματικών γραφικών (vector graphics) με τις δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία. Για τον λόγο αυτόν, παρουσιάζονται η επιφάνεια εργασίας (workspace), τα εργαλεία, οι παλέτες και τα μενού των λογισμικών, όπως και οι βασικές τεχνικές δημιουργίας γραφικών. Τα γραφικά αποτελούνται από απλά ή/και σύνθετα σχήματα μαζί με γραμμές και κείμενα διαφόρων υφών, μορφών και κατευθύνσεων ακανόνιστων κλειστών και ανοιχτών διαδρομών. Επιμέρους στόχοι είναι η εφαρμογή τεχνικών και σχεδιαστικών προσεγγίσεων για μοτίβα, λογότυπα, διανυσματοποίηση εικόνων από προσχέδιο κ.ά. Τα διανυσματικά αρχεία περιγράφονται με μαθηματικό τρόπο και επιδέχονται πολλαπλών μεγεθύνσεων χωρίς απώλειες στην εμφάνισή τους, συνθήκη απαραίτητη για εφαρμογές που έχουν ανάγκη μεγάλων αυξομειώσεων σε μέγεθος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Σχεδιάζουν γραφικά με ψηφιακά εργαλεία,
- Αναγνωρίζουν τον χώρο εργασίας (workspace), τα εργαλεία και τα βοηθήματα (παλέτες, μενού) του λογισμικού επεξεργασίας μακέτας,
- Περιγράφουν τις τεχνικές δημιουργίας απλών και σύνθετων σχημάτων, γραμμών και χρωμάτων,
- Σχεδιάζουν απλά ή σύνθετα σχήματα και γραμμές,
- Ομαδοποιούν, ενώνουν, διαχωρίζουν και κόβουν σχήματα και γραμμές,
- Κλιμακώνουν, περιστρέφουν και μετασχηματίζουν αντικείμενα,
- Ρυθμίζουν με ακρίβεια τα μεγέθη και τη θέση των αντικειμένων,
- Διαμορφώνουν κείμενα σε διάφορες διατάξεις και σχήματα,
- Μετατρέπουν τυπογραφικούς χαρακτήρες σε διανυσματικές διαδρομές,
- Δημιουργούν μοτίβα και υφές,
- Δημιουργούν και αποθηκεύουν πλακάτα και διαβαθμισμένα χρώματα, όπως επίσης και μοτίβα σε παλέτες δειγμάτων (swatches, symbols κ.ά.),
- Σχεδιάζουν διανυσματικές εικόνες ακολουθώντας υπόδειγμα ή προσχέδιο με μολύβι ή ψηφιακές εικόνες,
- Δημιουργούν και τροποποιούν ακανόνιστες διαδρομές Bézier,
- Εφαρμόζουν χρώματα, υφές και στιλ σε περιγράμματα και στο εσωτερικό των σχημάτων,
- Αποθηκεύουν τις εργασίες τους σε οργανωμένο φάκελο.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Περιοχή εργασίας (workspace) / Πάνελ αλληλεπίδρασης / Εργαλεία σχεδίασης / Εργαλεία κειμένου / Διανυσματικά γραφικά / Σημεία αγκύρωσης / Μάσκες αποκοπής / Λειτουργίες ανάμειξης / Τεχνικές διανυσματοποίησης / Δείγματα μοτίβων (Εργαλεία μοτίβων) / Μετασχηματισμός αντικειμένων / Διανυσματικές διαδρομές.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΚΕΤΑΣ: ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΜΕΝΟΥ – ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ – ΠΑΛΕΤΕΣ
2	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΑΠΛΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΛΩΝ (ΠΛΑΚΑΤΩΝ) ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΠΑΛΕΤΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ
4	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΒΕΖΙΕΡ
5	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΕΝΩΣΗΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΟΠΗΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ
6	ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ, ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
7	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΑ. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΣΕ ΔΙΑΝΥΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
8	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΤΙΒΩΝ ΚΑΙ ΥΦΩΝ
9	ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΔΙΑΝΥΣΜΑΤΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΚΕΤΑΣ: ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΜΕΝΟΥ – ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ – ΠΑΛΕΤΕΣ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με το περιβάλλον εργασίας και τις δυνατότητες που διαθέτει ένα πρόγραμμα στους τομείς σχεδίασης και επεξεργασίας διανυσματικών αντικειμένων. Η περιοχή εργασίας (workspace) αποτελείται από τη σελίδα του εγγράφου, το πρόχειρο, τα μενού, την εργαλειοθήκη και τη συλλογή των διαφόρων παλετών.

Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να οργανώσουν έναν λειτουργικό χώρο εργασίας, προσαρμόζοντας παράθυρα και πίνακες εγγράφων, ώστε να εξασκηθούν στις βασικές λειτουργίες των εργαλείων και βοηθημάτων του προγράμματος για αποτελεσματικές ροές εργασιών σχεδιασμού και παραγωγικότητας. Αρχικά, εξετάζονται η εργαλειοθήκη με τις ομάδες εργαλείων: επιλογής, σχεδίασης, πλοήγησης, κειμένου, τροποποίησης, χρωματικών επιλογών κ.λπ., τα πάνελ αλληλεπίδρασης με το λογισμικό: γραμμής ιδιοτήτων (Option Bar), μετασχηματισμών (Transform), χρωμάτων (Color), δειγμάτων (Swatches), τροποποιήσεων (Pathfinder), επιπέδων (Layers) κ.λπ. και των βασικών μενού εντολών: διαχείρισης φακέλων (File), παραγωγής (Edit), διαχείρισης αντικειμένων (Object), εμφάνισης (View) κ.λπ.

Σκόπιμο είναι να γίνει παρουσίαση της δημιουργίας νέου εγγράφου με τις βασικές ρυθμίσεις: όνομα εγγράφου (Name), είδος εγγράφου (Profile), μέγεθος (Size), μονάδες μέτρησης (Units), προσανατολισμό (Orientation), χρωματικό μοντέλο (Color Mode), ανάλυση ράστερ (Raster Effect) κ.λπ. και η προσαρμογή του χώρου εργασίας

με βολικές θέσεις της εργαλειοθήκης και των παλετών. Παράλληλα, παρουσιάζεται η περιοχή γύρω από τον καμβά ως πρόχειρο, για αντικείμενα προς αναμονή που ίσως περιληφθούν στο τελικό σχέδιο.

Επιπλέον, παρουσιάζονται καλές πρακτικές που εφαρμόζονται για τη βέλτιστη παραγωγικότητα της ροής εργασιών και της διαχείρισης χρόνου εκτέλεσης, όπως συντομεύσεις εντολών, οπτική περιγραφή εργαλείων με απλή κατάδειξη, δημιουργία νέου εγγράφου βάσει προτύπου, παλέτα ελέγχου (control panel) για γρήγορη πρόσβαση σε επιλογές ρυθμίσεων στο πλαίσιο μιας τρέχουσας εργασίας κ.ά.

Προτείνεται ως άσκηση η δημιουργία νέου αρχείου με δεδομένες τις βασικές ρυθμίσεις: όνομα εγγράφου π.χ. test-page, μέγεθος εγγράφου π.χ. A5, μονάδες μέτρησης π.χ. χιλιοστά, προσανατολισμό π.χ. οριζόντιο, ανάλυση ράστερ π.χ. 150 ppi κ.ά. Στόχος είναι η οργάνωση του χώρου εργασίας με διαμόρφωση των λειτουργικών εργαλείων σχεδίασης και απόκρυψη των υπολοίπων και η χρήση εργαλείων και παλετών.

2.2.ΣΤ.2 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΑΠΛΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με τη μελέτη και την εφαρμογή των βασικών μεθόδων δημιουργίας απλών και σύνθετων διανυσματικών γραφικών με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού. Τα διανυσματικά γραφικά αυξομειώνονται ελεύθερα χωρίς απώλεια ποιότητας, σε εφαρμογές που απαιτούνται μεγάλες αλλαγές μεγεθών.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις γραμμές που δημιουργούνται με τα εργαλεία γραμμών και πινελιών, τα βασικά γεωμετρικά σχήματα που δημιουργούνται με τα εργαλεία σχήματος ορθογωνίου και έλλειψης, με τα ελεύθερα σχήματα που δημιουργούνται με τα εργαλεία μολύβι και πινέλο και με σύνθετα σχήματα που δημιουργούνται με τα ειδικά εργαλεία κατασκευής σχημάτων: Shape Bulder, Blob Brush κ.λπ. Τα εργαλεία σχεδίασης μπορεί να διαφέρουν σε κάθε λογισμικό, αλλά λειτουργούν όλα με την ίδια λογική, δηλαδή με ανοιχτά (γραμμές) και κλειστά διανύσματα (σχήματα). Με την κατάλληλη διαχείριση των εργαλείων υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας ευθείων και καμπύλων γραμμών όπως τόξα και σπείρες, απόλυτων σχημάτων όπως το τετράγωνο ή ο κύκλος, πολύγωνα, αστέρια, ορθογώνια με στρογγυλεμένες άκρες κ.ά.

Παράλληλα, εξετάζεται η εμφάνιση των γραμμών και περιγραμμάτων ως προς το πάχος και το στιλ που μπορεί να έχουν, αφού αυτά προσδίδουν τη ζητούμενη αίσθηση της σύνθεσης. Οι γραμμές και τα σχήματα αποτελούν τη βασική δομή για τον σχεδιασμό κάθε γραφικού, το οποίο στη συνέχεια μπορεί να εμπλουτισθεί με χρώματα και υφές τόσο στο περίγραμμα όσο και στο εσωτερικό των σχημάτων.

Ως άσκηση προτείνεται η σχεδίαση ασπρόμαυρης σύνθεσης, που αποτελείται από γεωμετρικά σχήματα και γραμμές ακολουθώντας οδηγίες ακριβείας. Στόχος είναι στη συνέχεια, για την καλλιέργεια της παρατήρησης και με την ίδια τεχνική, να δημιουργηθεί πρωτότυπο σχέδιο με δεδομένη θεματολογία, π.χ. ενός μηχανικού

όντος ρομπότ ή συρμού σιδηροδρόμου ή άλλου κατάλληλου θέματος που μπορεί να αναλυθεί σε σχήματα. Χρήσιμο είναι να προηγηθεί προβολή εικόνων του θέματος για την αναγνώριση των βασικών σχημάτων σχεδίασής τους. Τέλος, να αποθηκευτεί η εργασία σε μορφή εγγενή του λογισμικού και σε μορφή PNG.

2.2.ΣΤ.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΛΩΝ (ΠΛΑΚΑΤΩΝ) ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΠΑΛΕΤΕΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη δημιουργία πλακάτων και διαβαθμισμένων χρωμάτων σε παλέτες δειγμάτων ενός έργου. Η παλέτα swatches είναι μια αποθήκη δειγμάτων για αποχρώσεις και ντεγκραντέ, που βοηθάει στην οργάνωση χρωματικών συνόλων. Τα πλακάτα χρώματα είναι χρώματα ενιαία, ενώ τα διαβαθμισμένα χρώματα-ντεγκραντέ (gradients) έχουν ομαλή, σταδιακή μετάβαση από το ένα χρώμα στο άλλο. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να δημιουργούν χρώματα εξαρχής ή να επιλέγουν και να τροποποιούν μέσα από αποθηκευμένα δείγματα τετραχρωμίας (process colors), ή οθόνης (RGB), ή από τυποποιημένα δείγματα. Επιπροσθέτως κατανοούν ότι με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης σήμερα μπορούν να επαναχρωματίσουν γραφικά, χρησιμοποιώντας απλά μηνύματα κειμένου (prompts). Αυτό παρέχει νέες δυνατότητες για πειραματισμό, αυτοματοποίηση και απόδοση μοναδικού ύφους με σύγχρονα μέσα.

Τα χρώματα που δημιουργούνται εξαρχής ορίζονται με αριθμητικές τιμές, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το χρωματικό μοντέλο. Για παράδειγμα, στο μοντέλο CMYK οι τιμές των καναλιών Cyan, Magenta, Yellow και Black εκφράζονται ως ποσοστά (%), στο μοντέλο RGB με ακέραιες τιμές από 0 έως 255, ενώ στο μοντέλο HEX με εξαψήφιους αλφαριθμητικούς κωδικούς. Για τη δημιουργία τους χρησιμοποιούνται κατάλληλες παλέτες ορισμού χρώματος και για την αποθήκευσή τους βιβλιοθήκες, π.χ. swatches.

Τα διαβαθμισμένα χρώματα ορίζονται με μεταβάσεις από το ένα χρώμα στο άλλο με ρυθμιστικό τριών σημείων εκκίνησης, μέσης και λήξης και με στιλ γραμμικής, ακτινωτής ή άλλης εμφάνισης. Οι δε τονικές διαβαθμίσεις των χρωμάτων επιτυγχάνονται με την προσθήκη λευκού και μαύρου χρώματος στο βασικό χρώμα – απόχρωση που έχει ήδη ορισθεί. Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί η χρησιμότητα μερικών ρυθμίσεων και πρακτικών, όπως είναι η ξεχωριστή εφαρμογή χρώματος για το περίγραμμα και για το γέμισμα ενός αντικειμένου, η εμφάνιση των δειγμάτων σε ομάδες, και η λειτουργία αποθήκευσης της προεπιλεγμένης παλέτας μαζί με το τελικό αρχείο έργου.

Προτείνεται άσκηση χρωματισμού σε προετοιμασμένα σχήματα με τη δημιουργία 4 κύριων χρωμάτων και των διαβαθμίσεών τους.

2.2.ΣΤ.4 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΑΝΟΝΙΣΤΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΒÉZIER

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τη δημιουργία και τροποποίηση των ακανόνιστων διαδρομών Bézier σε ένα πρόγραμ-

μα επεξεργασίας μακέτας, ως έναν ευέλικτο τρόπο για τον σχεδιασμό ακανόνιστων διανυσματικών απεικονίσεων. Η καμπύλη Bézier είναι μία παραμετρική καμπύλη με ελεγχόμενες επιλογές, που παρέχει στους σχεδιαστές τη δυνατότητα λεπτομερούς σχεδίασης με ακρίβεια για ποικιλόμορφες διαδρομές.

Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν τεχνικές δημιουργίας και τροποποίησης των ακανόνιστων διαδρομών Bézier. Η δημιουργία στηρίζεται στο εργαλείο της πέννας (Pen) για την προσεκτική τοποθέτηση των σημείων αγκύρωσης (anchor point) και την τελειοποίηση στη συνέχεια με τις λαβές ελέγχου ώστε να διαμορφωθεί το επιθυμητό σχήμα της διαδρομής με ακρίβεια.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το εργαλείο προσθήκης σημείων – κόμβων στο σχήμα που έχει δημιουργηθεί, για περαιτέρω επεξεργασία ή διορθώσεις σε μία υπάρχουσα διαδρομή. Με την προσαρμογή των θέσεων περισσότερων σημείων αγκύρωσης και λαβών καμπύλης δημιουργούν ένα ακανόνιστο σχήμα, που το ολοκληρώνουν ως διαδρομή.

Επιπλέον, η τροποποίηση υπάρχουσας ακανόνιστης διαδρομής Bézier γίνεται με το εργαλείο άμεσης επιλογής, με τον χειρισμό μεμονωμένων σημείων αγκύρωσης και λαβές ελέγχου (curve handles) ή με προσθαφαίρεση σημείων αγκύρωσης. Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να πειραματίζονται με διαφορετικούς συνδυασμούς σημείων αγκύρωσης και προσαρμογών καμπυλών με περισσότερα σημεία ελέγχου για να επιτύχουν το ακριβές ακανόνιστο σχήμα που επιθυμούν.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής, σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ασκηθούν στη χρήση των ανωτέρω τεχνικών με σειρά ασκήσεων, επειδή η υποενότητα έχει αυξημένες απαιτήσεις πρακτικής εξάσκησης. Προτείνεται, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ασκηθούν επί συγκεκριμένων τυπογραφικών χαρακτήρων σχεδιάζοντας ή ανασχεδιάζοντας τις φόρμες τους.

Συνολικά, η εν λόγω υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για την κατανόηση και εφαρμογή των βασικών τεχνικών σχεδίασης σύνθετων διανυσματικών απεικονίσεων μέσα από τη δημιουργία και τροποποίηση των ακανόνιστων διαδρομών Bézier για πλήθος δημιουργικών εφαρμογών, όπως εικονογραφήσεις, γραμματοσειρές, λογότυπα, infographics, χάρτες, κόμικς, φόρμες κοπτικών κ.λπ.

2.2.ΣΤ.5 | ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ, ΕΝΩΣΗΣ, ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΟΠΗΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις τεχνικές συγχώνευσης – ομαδοποίησης και κοπής – διαίρεσης αντικειμένων, μέσω εντολών ή με τη χρήση εργαλείων, σε ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής επεξεργασίας διανυσματικών γραφικών. Οι τεχνικές που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν τη συγχώνευση σχημάτων με ειδικό εργαλείο σύνθεσης σχημάτων, που συγχωνεύει αυτόματα τα επιλεγμένα αντικείμενα, τα εφέ Pathfinder που συνδυάζουν πολλά αντικείμενα με λειτουργίες αλληλεπίδρασης: περικοπή, συγχώνευση, διαίρε-

ση, τομή κ.λπ. Με την εντολή της ομαδοποίησης αντικειμένων (Group) επιτρέπεται η μαζική εφαρμογή λειτουργιών σε μια ομάδα αντικειμένων. Οι τεχνικές κοπής και διαίρεσης αντικειμένων σε γεωμετρικά και ελεύθερα σχήματα υλοποιούνται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις παρακάτω ενδεικτικές διαδικασίες επεξεργασίας:

- Με εφαρμογή σειράς εντολών, π.χ. για τα εφέ ανίχνευσης διαδρομών “Pathfinder” εντολές: divide, trim, unite κ.λπ., η εντολή: “objects below”, που χρησιμοποιεί ένα επιλεγμένο αντικείμενο για να κόψει άλλα αντικείμενα, η εντολή διαχωρισμού σε πλέγμα “Split into Grid” για διαίρεση σε πολλαπλά ορθογώνια ή τετράγωνα σε σειρές και στήλες, η εντολή “Cut path at Selected Anchor Point”, που κόβει μια διαδρομή σε επιλεγμένα σημεία αγκύρωσης κ.ά.
- Με τα εργαλεία κοπής και διαίρεσης αντικειμένων, όπως το εργαλείο Scissors που χωρίζει μια διαδρομή και το εργαλείο Knife που χωρίζει σχήματα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν μάσκες αποκοπής για την απόκρυψη τμημάτων ενός αντικείμενου και ειδικότερα εισαγόμενης φωτογραφίας με την εντολή “clipping path”.

Προτείνεται να δοθεί για άσκηση η αντιγραφή λογοτύπων που η σχεδιάσή τους έχει βασιστεί στις διδαχθείσες τεχνικές, με στόχο την εκτέλεση επεξεργασιών και προσαρμογών σχεδίασης.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει τη δυνατότητα εφαρμογής ποικίλων τεχνικών συγχώνευσης, κοπής και διαίρεσης σχημάτων και γραμμών μέσω εντολών ή εργαλείων, με στόχο την παραγωγή απλών γραφικών ή συνθέσεων.

2.2.ΣΤ.6 | ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ, ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την εξερεύνηση των βασικών τεχνικών, ώστε να κλιμακώσουν, να περιστρέψουν και να μετασχηματίσουν αντικείμενα με εντολές ακριβείας ή με ελεύθερες κινήσεις. Ο πίνακας μετασχηματισμού “Transform” και η παλέτα ελέγχου “Control” παρέχουν μια ποικιλία εργαλείων και επιλογών για χειρισμό μεγέθους, προσανατολισμού και θέσης των αντικειμένων τους με ακρίβεια. Η παλέτα ελέγχου εμφανίζει χειριστήρια ελέγχου που ενεργοποιούνται με την επιλογή κάθε εργαλείου.

Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιλαμβάνουν τεχνικές, όπως η κλιμάκωση ενός αντικείμενου, που το μεγεθύνει ή το μειώνει, οριζόντια ή κατακόρυφα, ή και τα δύο, σε σχέση με ένα σημείο αναφοράς το οποίο ποικίλλει ανάλογα με τη μέθοδο που επιλέγουν. Μπορούν, επίσης, να αλλάξουν το προεπιλεγμένο σημείο αναφοράς ή και να κλειδώσουν τις αναλογίες ενός αντικείμενου.

Επιπλέον, με το εργαλείο περιστροφής περιστρέφουν ένα αντικείμενο γύρω από ένα καθορισμένο σημείο ή ρυθμίζουν τη γωνία περιστροφής από την παλέτα ελέγχου ή τον πίνακα μετασχηματισμού, για τοποθέτηση ακριβείας.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να πειραματιστούν με την ελεύθερη παραμόρφωση αντικειμένων με διάφορους μετασχηματισμούς, χρησιμοποιώ-

ντας το εργαλείο Free Transform ή τα εργαλεία «ρευστοποίησης» Liquify, για παραμορφώσεις με ελεύθερες κινήσεις, όπως στροβιλισμούς, ραγίσματα κ.λπ.

Ως άσκηση προτείνεται, αφού σχεδιαστεί ένα κατάλληλο γραφικό, να το μεγεθύνουν π.χ. κατά 50%, να το περιστρέψουν π.χ. κατά 45ο και να το αντιστρέψουν π.χ. οριζόντια. Στη συνέχεια, καλούνται να δημιουργήσουν αντίγραφα και να εφαρμόσουν διαφορετικούς μετασχηματισμούς σε καθένα, ενώ με εργαλεία «ρευστοποίησης» Liquify μπορούν να ασκηθούν σε ελεύθερες παραμορφώσεις, όπως ενδεικτικά στροβιλισμούς, πτυχές κ.λπ.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιασκή υποεπένδυση παρέχει την απαραίτητη βάση για την εκμάθηση τεχνικών δραματικών αλλαγών και μετασχηματισμών διανυσματικών γραφικών.

2.2.ΣΤ.7 | ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΑ.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΣΕ ΔΙΑΝΥΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση επικεντρώνεται στη μεθοδολογία διαμόρφωσης κείμενων σε διατάξεις – σχήματα και τη μετατροπή τυπογραφικών χαρακτήρων σε διανυσματικές διαδρομές. Η διαμόρφωση κείμενων σε διατάξεις εξασφαλίζεται με την εισαγωγή κείμενου σε μια περιοχή που χρησιμοποιεί τα όρια ενός πλαισίου για τον έλεγχο της ροής των χαρακτήρων.

Ένα πλαίσιο, δηλαδή το οποιοδήποτε κλειστό σχήμα, μπορεί να δεχθεί κείμενο με την ενεργοποίηση του εργαλείου κειμένου (Type Tool) και την εντολή εισαγωγής κειμένου από τον μητρικό φάκελο ή αντιγραφής και επικόλλησης ή δακτυλογράφησης. Η διαμόρφωση του κειμένου ακολουθεί τους συνήθεις τρόπους επεξεργασίας χαρακτήρων, π.χ. με ορισμό στηλών, γραμματοσειράς, στιλ, μεγέθους, χρώματος. Το κείμενο μπορεί να «ρέει» γύρω από άλλα αντικείμενα ακολουθώντας μια διαδρομή, να αναδιπλώνεται, να δημιουργεί μάσκες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μετατροπή τυπογραφικών χαρακτήρων σε διανυσματικές διαδρομές για επεξεργασία ως διανυσματικού αντικείμενου. Η μετατροπή κειμένου σε περιγράμματα συνήθως γίνεται με την εντολή “Convert Text to Outlines” με εντοπισμό των σημείων αγκύρωσης στο περίγραμμα του κειμένου. Μπορούν να γίνουν επεξεργασίες όμοια με οποιοδήποτε άλλο διανυσματικό αντικείμενο: αλλαγή μορφής με μετακίνηση κόμβων, αλλαγή καμπυλότητας, εφαρμογή στιλ κ.λπ.

Τέλος, εξηγείται ότι μόλις ένα κείμενο μετατραπεί σε διανυσματοποιημένο κείμενο (outlined text), δεν είναι εφικτή η επεξεργασία, η αλλαγή μεγέθους γραμματοσειράς ή άλλων τυπογραφικών χαρακτηριστικών. Ασκούνται στη χρήση των τεχνικών με εργασίες επεξεργασίας σχήματος κειμένων ή μεμονωμένων γραμμάτων σε γεωμετρικές διατάξεις ή περιπτώσεις απόδοσης ιδιαίτερου στιλ (π.χ. σε τίτλους αφίσας).

Ως άσκηση, προτείνεται να εισαχθεί κείμενο σε ακανόνιστο πλαίσιο κειμένου που έχει σχεδιαστεί με οδηγό φιγούρας ενός αντικείμενου και να διαμορφωθούν οι χαρακτήρες σε στήλες και στιλ. Παράλληλα, να σχεδιαστεί διαδρομή που ακολουθεί

τη φόρμα του πλαισίου και να τοποθετηθεί μικρό κείμενο, π.χ. για τίτλο. Να μετατραπούν οι χαρακτήρες σε διανύσματα και να εισαχθεί εικόνα με την τεχνική μάσκας. Στη συνέχεια, προτείνεται να δημιουργηθεί πρωτότυπη σύνθεση που περιλαμβάνει κείμενα και γραφικά με δεδομένο θέμα: αφίσα με κοινωνικό περιεχόμενο, διαφημιστική καταχώρηση εμπορικού προϊόντος ή άλλο.

2.2.ΣΤ.8 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΤΙΒΩΝ ΚΑΙ ΥΦΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διερευνήσουν τις τεχνικές σχεδίασης ψηφιακών γραφικών μοτίβων και υφών και την εφαρμογή τους μέσα από μια τεχνική και δημιουργική διαδικασία, που απαιτεί πειραματισμό, επανάληψη και ακρίβεια στον σχεδιασμό και στην εκτέλεση. Τα μοτίβα, ως επαναλαμβανόμενα εικαστικά στοιχεία, χρησιμοποιούνται σε πολλές εφαρμογές της καθημερινής μας ζωής, όπως για παράδειγμα χαρτιά περιτυλίγματος, φόδρες συσκευασιών, ταπετσαρίες, υφάσματα, φόντα συνθέσεων, οθόνες μέσων μαζικής επικοινωνίας, διακοσμητικά πλαίσια κ.λπ.

Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες για τη σχεδίαση ψηφιακών μοτίβων (Pattern Design) εντός ενός πλαισίου οριοθέτησης, ακολουθώντας τη σχετική διαδικασία: σχεδίαση οπτικού στοιχείου-προτύπου, καθορισμός μεγέθους, ορισμός απόστασης βήματο-επανάληψης, προσανατολισμός του στοιχείου σε διάφορες διατάξεις, στιλ τοποθέτησης και αξιολόγηση αποτελέσματος.

Να ληφθεί υπόψη πως τα σύγχρονα λογισμικά διαθέτουν άμεση προεπισκόπηση κάθε ρύθμισης, με αποτέλεσμα την οικονομία χρόνου σε δοκιμαστικές απεικονίσεις. Επίσης, καλό είναι ο σχεδιασμός του στοιχείου – προτύπου να ακολουθεί μινιμαλιστική ιδέα για τη διευκόλυνση των ψηφιακών αναπαραγωγών που απαιτούν πολύ μεγάλη μνήμη και χρόνο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνικές και τα εργαλεία κατασκευής μοτίβων με αξονική και περιστροφική μορφή τύπου ροζέτας και με ακανόνιστη μορφή με πινελιές για την αίσθηση της υφής. Για τις πινελιές χρησιμοποιούνται εργαλεία όπως στυλό ή μολύβι για οργανικά σχήματα ή τα πινέλα διασποράς Scatter για αποδιοργανωμένα μοτίβα. Στη συνέχεια, πειραματίζονται με διαφορετικά εφέ ή φίλτρα, όπως με μείξη πινελιών (Blob Brush) για προσαρμοσμένες εκφραστικές πινελιές, τα εφέ παραμόρφωσης, τα λεπτής υφής (Grain noise) ή το εργαλείο μείξης σχημάτων και χρωμάτων (Blend Tool) για τη δημιουργία μεταβατικών μοτίβων.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα προσαρμοσμένων μοτίβων και ασκήσεις σχεδιασμού εξαρχής ψηφιακών μοτίβων και υφών, για εφαρμογές σε μια τεράστια ποικιλία προϊόντων και χρήσεων.

Προτείνεται να δοθεί άσκηση σχεδιασμού χαρτιού περιτυλίγματος για πωλητήριο μουσείου ή καταστήματος παιχνιδιών με συνδυασμό τεχνικών.

2.2.ΣΤ.9 | ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΔΙΑΝΥΣΜΑΤΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εκτέλεση εργασιών εισαγωγής και επεξεργασίας ενός σκίτσου ή μιας εικόνας και μετατροπής του σε ολοκληρωμένη διανυσματική απεικόνιση, μέσα από μια διαδικασία επεξεργασιών βήμα-βήμα.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στη σχεδίαση του σκίτσου με μολύβι σε χαρτί, στις τυχόν βελτιώσεις με χρήση φωτοτράπεζας (light table) του θέματος και ακολούθως στην απόδοση των σκίτσων με μαύρο πενάκι (για υψηλή αντίθεση), που θα διευκολύνει τη μετατροπή σε διανυσματική μορφή. Στη συνέχεια, σαρώνουν το σκίτσο (ψηφιοποίηση πρωτοτύπου) με σαρωτή και ρύθμιση σε υψηλή ανάλυση, ή εναλλακτικά φωτογραφίζουν με ψηφιακή κάμερα ή τρίποδο (για σταθερή λήψη για πολλά σκίτσα) σε συνθήκες επαρκούς φωτισμού.

Τέλος, για τη διανυσματοποίηση της εικόνας, τη μετατροπή σκίτσου (εικόνων JPEG, PNG κ.ά.) σε διάνυσμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν το πενάκι ή το μολύβι για τα περιγράμματα ή το βοήθημα ανίχνευσης περιοχών Image Trace, το οποίο διαθέτει καθορισμό των επιλογών ανίχνευσης: βασικές επιλογές ή προκαθορισμένες επιλογές σύμφωνα με δημοφιλείς ροές εργασίας (Preset). Η εφαρμογή διαφορετικών τρόπων ανίχνευσης επιτρέπει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις των τεχνικών επιλογών στο τελικό αποτέλεσμα.

Ως άσκηση προτείνεται η μετατροπή από τυπωμένες φωτογραφίες σε διανυσματικό σχέδιο ακολουθώντας τη διαδικασία επεξεργασιών: εισαγωγή εικόνας, δημιουργία διαδρομών με εργαλεία σχεδιασμού ή μέσω αυτόματης ανίχνευσης, χρωματισμός, αξιολόγηση, διορθώσεις.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και τα εργαλεία για την επεξεργασία προετοιμασίας, ψηφιοποίησης με σάρωση και μεταφόρτωσης στο λογισμικό διανυσματοποίησης για την παραγωγή ολοκληρωμένων απεικονίσεων και συνθέσεων για διάφορες χρήσεις. Η υποενότητα ενισχύει τη δημιουργική αυτονομία και προετοιμάζει τους/τις καταρτιζόμενους/-ες για σύνθετες εφαρμογές στον χώρο του γραφιστικού σχεδιασμού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Wood, B. (2023). *Adobe Illustrator AI βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
2. Müller, J. & Remington, R. (2015). *Logo Modernism*. USA: Taschen.
3. Bokhua, G. (2022). *Principles of Logo Design: A Practical Guide to Creating Effective Signs, Symbols, and Icons*. Gloucester, MA, USA: Rockport Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Scheichelbauer, R. E. (2013). *Drawing good paths*. Retrieved October 15, 2024, from: <https://glyphsapp.com/learn/drawing-good-paths->

2.2.Z • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Β΄)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» του εξαμήνου Β΄ προσφέρει τη δυνατότητα ολιστικής προσέγγισης των διδακτικών αντικειμένων του εξαμήνου. Αποτελεί μια διδακτική προσέγγιση των επιστημονικών και τεχνικών αντικειμένων των μαθησιακών ενότητων του τρέχοντος και του προηγούμενου εξαμήνου. Η υλοποίηση των στόχων επιτυγχάνεται κατά κύριο λόγο με την εκπόνηση εργασιών (project) με θεματολογία από τις μαθησιακές ενότητες όλων των διδακτικών αντικειμένων του τρέχοντος και του προηγούμενου εξαμήνου. Για τις θεωρητικές μαθησιακές ενότητες συνιστάται ανάθεση γραπτών εργασιών, ενώ για τις εργαστηριακές σχέδια με το χέρι ή έργα ψηφιακής μορφής με τη χρήση κατάλληλων λογισμικών. Ενδεικτική θεματολογία: γραπτή εργασία έρευνας – παρουσίασης σύγχρονου καλλιτέχνη ή σχεδιαστή ή μιας τεχνοτροπίας, έρευνα για τη διαχείριση αποβλήτων μονάδας παραγωγής εντύπου και θεματική συλλογή φωτογραφιών (photo-book) με επιλογή και αξιολόγηση, σχεδιασμός χάρτινης συσκευασίας, όπως σακούλας πωλητηρίου πολιτιστικής μονάδας, σχεδιασμός τρίπτυχου εντύπου, επεξεργασία εικόνας με υφές για αφίσα ή εξώφυλλο, σχεδιασμός λογοτύπου κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Προτείνουν σχεδιαστικές λύσεις σύμφωνα με τα δεδομένα της ανάθεσης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του προσδιορισμένου κοινού στο οποίο απευθύνεται το έργο,
- Σχεδιάζουν προτάσεις μέσω ικανού αριθμού προσχεδίων,

- Εικονογραφούν, με το χέρι ή ψηφιακά, εξώφυλλα και σελίδες βιβλίου άμεσης συνάφειας με το περιεχόμενο,
- Εκπονούν γραπτές εργασίες ακολουθώντας τη μεθοδολογία της έρευνας, της ανάλυσης και των συμπερασμάτων,
- Συνεργάζονται με άλλους/-ες εκπαιδευόμενους/-ες για την αξιολόγηση των σχεδιαστικών προσεγγίσεων βάσει των αρχών της σύνθεσης και του τυπογραφικού σχεδιασμού,
- Αξιοποιούν τα έντυπα δοκίμια – πρότυπα (mockups) για την παρουσίαση των έργων τους σε φυσικό μέγεθος (ΦΜ).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ: 19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ» ΚΑΙ «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ»
2	ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ», «ΣΚΙΤΣΟ – ΣΥΝΘΕΣΗ», «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ» ΚΑΙ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΚΕΤΑΣ»

Κείμενο αναφοράς

2.2.Z.1 | ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ:

19ος-20ός ΑΙΩΝΑΣ» ΚΑΙ «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ»

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων μέσω ερευνητικών εργασιών, οι οποίες είναι χρήσιμες στην εμβάθυνση εννοιών και στην ανάδειξη στοχευμένων θεμάτων. Η επιλογή των προς διερεύνηση θεμάτων αποφασίζεται σε συνεργασία με τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, μετά από πρόταση σειράς τίτλων, ενώ το κείμενο είναι σκόπιμο να μην ξεπερνά τις 200 λέξεις συν το οπτικό/φωτογραφικό υλικό.

Ειδικότερα, στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Ιστορία Τέχνης: 19ος-20ός αιώνας», μπορούν να εμβαθύνουν στις σχεδιαστικές μορφές των υπό εξέταση περιόδων και καλλιτεχνικών κινημάτων (Ρωσική πρωτοπορία, Φουτουρισμός, Κυβισμός, Κονστρουκτιβισμός, Bauhaus) και στις μεταξύ τους συγκρίσεις ή παραλληλισμούς. Ενδεικτικά θέματα: «Αντιπαράθεση τριών φουτουριστικών έργων καλλιτεχνών της Δύσης με αντίστοιχα έργα του Ρωσικού Φουτουρισμού», «Συλλογή και σύγκριση αφισών των περιόδων του Bauhaus και του Σουπερματισμού».

Στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Τεχνολογία παραγωγής εντύπου και πολυμέσων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να παρουσιάσουν τις τεχνολογίες περατώσεων εντύπου και πολυμέσων, με αναλύσεις και μεταξύ τους συγκρίσεις. Σχετικά με

την τεχνολογία παραγωγής εντύπου, μπορούν να ενασχοληθούν με θέματα, όπως για παράδειγμα: «Σύγκριση μεθόδων βιβλιοδεσίας (τετραδίου ή καρφίτσας/ περαστά τυπογραφικά, κολλητή ή σε σειρά/συνεχόμενα τυπογραφικά, καλλιτεχνική), πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα», «Ανάλυση διαφορών ειδικών περατώσεων μεταξύ αναγλυφοτυπίας χωρίς μελάνι (γκοφρέ) και θερμοαναγλυφοτυπίας».

Επιπλέον, όσον αφορά την Τεχνολογία πολυμέσων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εμβαθύνουν στη μεθοδολογία παραγωγής οπτικοακουστικών έργων. Ενδεικτικά θέματα: «Εξοπλισμός και λογισμικά πολυμέσων σε παρόντα χρόνο», «Ανάλυση και σύγκριση των χαρακτηριστικών των πολυμέσων μεταξύ τους», «Παρουσίαση των πολυμέσων στις δημιουργικές βιομηχανίες (πληροφορική, ηλεκτρονικές εκδόσεις, κινηματογράφος, τηλεπικοινωνίες, οπτικοακουστικά (Audio και Video))».

Συμπερασματικά, σκοπός της μαθησιακής υποεπάρκειας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την εκπόνηση απλών γραπτών εργασιών σε θέματα Ιστορίας της Τέχνης και Τεχνολογίας Παραγωγής Εντύπου και Πολυμέσων. Η ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων δεν αποσκοπεί μόνο στη θεωρητική ενίσχυση του ρόλου τους, αλλά και στην προετοιμασία τους για την αποτελεσματική επικοινωνία με τρίτους (πελάτες, συνεργάτες, επαγγελματίες του χώρου), όπως και για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς ή την παρουσίαση προσωπικού portfolio στο μέλλον.

2.2.Ζ.2 | ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ», «ΣΚΙΤΣΟ – ΣΥΝΘΕΣΗ», «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ» ΚΑΙ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΚΕΤΑΣ»

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην επαφή και εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με σχεδιαστικές εργασίες, εισάγοντας μεθόδους εργασίας, πρακτικών και τεχνικών θεμάτων σχεδιασμού οπτικής επικοινωνίας.

Ειδικότερα, στην ενότητα «Ειδικές εφαρμογές γραφιστικής» είναι σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιάσουν την προσοχή τους στη σχεδιαστική και δημιουργική διαδικασία (προσχέδια – απεικονίσεις, προγραμματισμός παραγωγής, εκκρίσεις, έλεγχοι, εφαρμογή-υλοποίηση, παρουσίαση). Με χρήση σχεδιαστικών οργάνων και σε κατάλληλο υπόστρωμα όπως είναι το χαρτί γραμμικού σχεδίου, προτείνεται σχεδιασμός χάρτινης συσκευασίας, όπως σακούλας πωλητηρίου πολιτιστικής μονάδας, ή σχεδιασμός τρίπτυχου εντύπου, σύμφωνα με τις βασικές αρχές σύνθεσης και βασικών διατάξεων. Στη μαθησιακή ενότητα «Σκίτσο – Σύνθεση», όπου αναπτύσσονται τεχνικές σχεδιασμού συνθέσεων εκ του φυσικού ή φανταστικές, προτείνεται η σχεδίαση έγχρωμης εικονογραφημένης ιστορίας με σειρά συνδεδεμένων σκίτσων και διαλόγων (story board), χρησιμοποιώντας μολύβια, πενάκια, ακουαρέλες, τέμπερες, ξυλομπογιές, χρώματα παστέλ.

Στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Ηλεκτρονική επεξεργασία εικόνας» σε συνδυασμό με τη μαθησιακή ενότητα «Ηλεκτρονική επεξεργασία μακέτας», προτείνεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ο σχεδιασμός έργων ψηφιακής μορφής με τη

χρήση κατάλληλων λογισμικών, όπως μοτίβου ή επεξεργασία εικόνας με διάφορες υφές που προορίζεται π.χ. για αφίσα ή εξώφυλλο βιβλίου. Επιπροσθέτως, προτείνεται ο σχεδιασμός εταιρικής ταυτότητας/λογotypου μιας εταιρείας με ψηφιακή σχεδίαση διανυσματικών γραφικών (vector graphics), με όλες τις δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για να σχεδιάζουν με το χέρι αφίσες, τρίπτυχα, συσκευασίες, εξώφυλλα κ.ά. και να επεξεργάζονται ψηφιακά γραφικά και εικόνες που προορίζονται για ένταξη σε γραφιστικές εφαρμογές, αξιοποιώντας, παράλληλα, έντυπα δοκίμια – πρότυπα (mockups) για την παρουσίασή τους.

Τα mock-ups λειτουργούν ως οπτικά και πρακτικά εργαλεία παρουσίασης και αξιολόγησης ενός έργου πριν από την τελική παραγωγή του. Επιτρέπουν να παρουσιαστεί ένα έργο σε πραγματικό πλαίσιο χρήσης προσδίδοντας ρεαλισμό και δυναμική στην παρουσίαση, διευκολύνουν την κατανόηση της λειτουργικότητας του σχεδιασμού, την εκτίμηση της αισθητικής του σχεδίου και τον εντοπισμό προβλημάτων στη δομή, την ισορροπία, τα χρώματα ή την τυπογραφία πριν από την τελική εκτύπωση ή ανάρτηση.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ίττεν, Γ. (2011). *Σύνθεση και μορφή. Το βασικό μάθημα στο Bauhaus και αργότερα*. Ραφήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
2. Jago, M. (2025). *Adobe Premiere Pro. Classroom in a Book. 2025 Release*. San Jose, CA: Adobe Press.
3. Lupton, E. & Phillips, J. C. (2018). *Graphic design thinking: Beyond brainstorming* (2nd edition). New York: Princeton Architectural Press.

Συμπληρωματικές

1. Foster, H., Krauss, R., Bois, Y.-A., Buchloh, B. H. D. & Joselit, D. (2018). *Η Τέχνη από το 1900*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Monaco, J. (2000). *How to read a film: The world of movies, media, and multimedia*. New York: Oxford University Press.
3. Wood, B. (2025). *Adobe Illustrator. Classroom in a book*. San Jose, CA: Adobe Press.

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕΛΙΔΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ηλεκτρονική επεξεργασία σελίδας» αναφέρεται στη μεθοδολογία και τις τεχνικές της σελιδοποίησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα εργαλεία και τα βοηθήματα κατάλληλου λογισμικού για τη δημιουργία σελίδων που προορίζονται προς εκτύπωση ή άλλες εφαρμογές. Η σελιδοποίηση ή σχεδιασμός διάταξης σελίδων (page layout) περιλαμβάνει τη λήψη σχεδιαστικών αποφάσεων για τον τρόπο παρουσίασης του κειμένου και των εικόνων, όπως και του μεγέθους και του σχήματος του εγγράφου, σύμφωνα με τα δεδομένα και τις προδιαγραφές της συνολικής παραγωγής. Για τη δημιουργία των σελίδων, παρουσιάζεται η βασική μεθοδολογία υλοποίησης, όπως η δημιουργία νέου αρχείου, η ρύθμιση μεγέθους, περιθωρίων και ωφέλιμου χώρου, του αριθμού των σελίδων κ.ά. Επιπλέον, εξετάζεται η δημιουργία πρότυπων σελίδων και οι βασικές ρυθμίσεις τυπογραφικού σχεδιασμού. Επιμέρους στόχος είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τη διαδικασία προετοιμασίας και επεξεργασίας υλικού σύμφωνα με τις ανάγκες της σελιδοποίησης, συνθήκη απαραίτητη για εργασίες επαγγελματικού επιπέδου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Δημιουργούν έγγραφα σελιδοποίησης,
- Αναγνωρίζουν τον χώρο εργασίας και τα βοηθήματα του λογισμικού σελιδοποίησης, ιδιαίτερα τα εργαλεία, τον πίνακα ιδιοτήτων, το μενού και τις παλέτες,
- Εφαρμόζουν όλους τους απαιτούμενους ελέγχους παραλαβής του πρωτογενούς υλικού, που αφορούν την πληρότητα και τη μορφοποίηση των κειμένων, των εικόνων και των γραφικών που θα ενταχθούν στη σελιδοποίηση,
- Ορίζουν το είδος και το μέγεθος ενός νέου εγγράφου, τα περιθώρια των σελίδων, τον αριθμό των στηλών, τα ξακρίσματα κ.ά.,
- Διατυπώνουν τη διαφορά μεταξύ σελιδοποίησης μονών και αντικριστών σελίδων,
- Συνθέτουν, τροποποιούν και εφαρμόζουν πρότυπες σελίδες (master),
- Εισάγουν στο έγγραφο κείμενα, εικόνες και γραφικά με σύνδεση πληροφορίας (link),
- Συνδέουν πλαίσια κειμένων για τη διασφάλιση της ορθής ροής του κειμένου,
- Μετακινούν, περιστρέφουν, κλιμακώνουν και στοιχίζουν τα αντικείμενα της σελίδας,
- Εφαρμόζουν όλες τις τυπογραφικές ρυθμίσεις αναγνωσιμότητας (επιλογή γραμματοσειράς, μεγέθους χαρακτήρων, ρύθμιση διάστιχου, απόσταση γραμμμάτων και λέξεων, βελτίωση συλλαβισμού κειμένων κ.ά.),

- Αποθηκεύουν ρυθμίσεις χαρακτήρων και παραγράφων για επαναλαμβανόμενη χρήση (character styles, paragraph styles),
- Ρυθμίζουν τις παραμέτρους αναδίπλωσης κειμένου για αντικείμενα που τοποθετούνται πάνω στη ροή του κειμένου (text wrap),
- Προσθέτουν, αφαιρούν και μετακινούν σελίδες,
- Αξιοποιούν τα ψευδο-κείμενα “Lorem Ipsum” για τη δημιουργία προσχεδίων,
- Αναπτύσσουν ένα έργο σελιδοποίησης με τους κανόνες σύνθεσης (layout) και τυπογραφικού σχεδιασμού,
- Αποθηκεύουν τις εργασίες τους σε οργανωμένο φάκελο.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σελιδοποίηση / Σχεδιασμός διάταξης σελίδας (Page Layout Design) / Υλικό περιεχομένου / Αρχές τυπογραφικού σχεδιασμού / Πρότυπες σελίδες / Διαχείριση σελίδων / Διαχείριση αντικειμένων / Πίνακας ιδιοτήτων / Επεξεργασία κειμένου / Στίλ χαρακτήρων και παραγράφων / Φάκελος έργου (Project).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΨΗΦΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΜΕΝΟΥ – ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ – ΠΑΛΕΤΕΣ
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΡΟΣΘΕΣΗ – ΑΦΑΙΡΕΣΗ – ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΣΕΛΙΔΩΝ
4	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ
5	ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ, ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ, ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΙΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
6	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ – ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
7	ΣΤΙΛ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΩΝ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ
8	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ (PAGE LAYOUT DESIGN)
9	ΑΡΧΕΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΑΝΑΓΝΩΣΙΜΟΤΗΤΑ)
10	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΦΑΚΕΛΟ ΕΡΓΟΥ

2.3.A.1 | ΨΗΦΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΜΕΝΟΥ – ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ – ΠΑΛΕΤΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, ως εισαγωγή για τη δημιουργία και διαχείριση απλών ή πολυσέλιδων εγγράφων, ασχολείται με το ψηφιακό περιβάλλον σελιδοποίησης, δηλαδή με τα εργαλεία, τον πίνακα ιδιοτήτων, τα μενού και τις παλέτες ενός λογισμικού ηλεκτρονικής επεξεργασίας σελίδας.

Στόχος είναι να γίνει εκτενής αναφορά στις βασικές λειτουργίες των εργαλείων και βοηθημάτων του προγράμματος, για λόγους ακριβείας εργασιών και παραγωγικότητας, σε ένα ευέλικτο περιβάλλον σχεδιασμού σελίδων.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τη λειτουργία των βασικών εργαλείων (tools), του πίνακα ελέγχου (control), των παλετών (pallets) και των μενού (menu). Τα εργαλεία βρίσκονται στην εργαλειοθήκη με μορφή εικονιδίων και οργανώνονται σε ομάδες. Παρουσιάζονται οι βασικές ομάδες όπως επιλογών, σχεδιασμού και κειμένου, μετασχηματισμών, περιήγησης κ.ά. Τα μενού διαθέτουν εντολές εστιασμένων ενεργειών που διευκολύνουν τη διαχείριση και την επεξεργασία των αρχείων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τα βασικότερα μενού, όπως της γενικής διαχείρισης του αρχείου (file) της διάταξης (layout), των αντικειμένων (object), της προβολής (view) κ.ά. Επίσης, εισάγονται στη λειτουργία του πίνακα ελέγχου για τις άμεσες ρυθμίσεις των εργαλείων. Σημαντικό στοιχείο είναι η δυνατότητα προσαρμογής του περιβάλλοντος εργασίας με τις προσωπικές προτιμήσεις του κάθε χειριστή, η οποία βοηθάει στην αύξηση της παραγωγικότητας, με τη συντόμευση του χρόνου ενεργειών.

Στο πρακτικό μέρος αυτής της υποενότητας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προσαρμόσουν την εμφάνιση της εργαλειοθήκης και τη διάταξη των παλετών σε ένα δοκιμαστικό αρχείο. Επίσης, να πειραματιστούν με τις δυνατότητες του πίνακα ελέγχου και να δοκιμάσουν ενδεικτικά εργαλεία και εντολές των μενού.

Συνολικά, η υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την ορθή διαχείριση της αρχιτεκτονικής της επιφάνειας εργασίας, της εργαλειοθήκης, των μενού και των παλετών ενός προγράμματος επεξεργασίας σελίδας, με στόχο ένα λειτουργικό περιβάλλον εργασιών.

2.3.A.2 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις ρυθμίσεις που αφορούν τη διαδικασία δημιουργίας ενός νέου εγγράφου σε πρόγραμμα ηλεκτρονικής επεξεργασίας σελίδας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις βασικές ρυθμίσεις για τη δημιουργία νέου εγγράφου, όπως επιλογή του είδους του εγγράφου, αριθμός των σελίδων, διαστάσεις, προσανατολισμός, περιθώρια της σελίδας (margins), περιθώρια έξω από τα όρια της σελίδας (σημεία κοπής, ξακρίσματα κ.ά.), καθορισμός στηλών για την οργάνωση περιεχομένου κ.ά.

Να σημειωθεί πως οι βασικές ρυθμίσεις αποφασίζονται με υπόδειγμα κασέ, δηλαδή μελέτης που έχει προηγηθεί από τον επιμελητή, τον σχεδιαστή ή άλλο κατάλληλο άτομο για την κατανομή του υλικού, που γνωρίζει τις ανάγκες του πελάτη και τους περιορισμούς της παραγωγής ή δημοσίευσης ενός αρχείου.

Ειδικότερα, αναλύονται οι διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη ρύθμιση μονών ή αντικριστών σελίδων ως βασικού στοιχείου δομής ενός πολυσέλιδου εντύπου. Αυτές περιλαμβάνουν τις αντικριστές σελίδες (facing pages), που αποτελούνται από ζεύγη 2 σελίδων αριστερής και δεξιάς σελίδας (spreads) όπως είναι στα βιβλία και στα περιοδικά, και τις μονές σελίδες (pages), οι οποίες είναι διατάξεις μεμονωμένων σελίδων για διαφημιστικά μονόφυλλα (flyers), αφίσες κ.ά.

Εκτός από οριζόμενες ρυθμίσεις διατίθενται και προεπιλεγμένες, για εφαρμογές που χρησιμοποιούνται περισσότερο, οι οποίες έχουν βασιστεί σε τυποποιήσεις χαρτιών και οθονών. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη δημιουργία νέων εγγράφων και με εργασίες που απαιτούν τις βασικές αρχικές ρυθμίσεις.

Για το πρακτικό μέρος, ως εργασία, προτείνεται η δημιουργία ενός μονόφυλλου και ενός εγγράφου με διάταξη σαλονιού χωρίς υλικό περιεχομένου. Θα υποδειχθούν ενδεικτικές ρυθμίσεις όπως το μέγεθος της σελίδας, ο αριθμός σελίδων, η διάταξη, οι στήλες κειμένου, τα περιθώρια κ.λπ. Σημαντικό είναι κατά την έναρξη κάθε εργασίας να έχουν καθορισθεί οι μονάδες μέτρησης (units) του εγγράφου για ορθές ρυθμίσεις.

2.3.A.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΡΟΣΘΕΣΗ – ΑΦΑΙΡΕΣΗ – ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ ΣΕΛΙΔΩΝ

Η συγκεκριμένη υποενότητα επικεντρώνεται στη δημιουργία πρότυπων σελίδων, ως ισχυρού εργαλείου για τη διατήρηση της συνεπούς σχεδίασης και διάταξης σε ένα έγγραφο, καθώς και στη διαχείριση των σελίδων ενός πολυσέλιδου εγγράφου. Οι πρότυπες σελίδες (parent pages) είναι προ-ρυθμισμένες τυπογραφικά σελίδες – πρότυπα, που μπορούν κατά τη σελιδοποίηση να εφαρμοστούν αυτόματα σε σύνολο σελίδων.

Στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη σημασία των πρότυπων σελίδων και να είναι σε θέση να τις δημιουργούν και να τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά. Επιπλέον, να προσθέτουν, να αφαιρούν και να μετακινούν σελίδες ενός εγγράφου.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, διδάσκονται πώς να δημιουργούν πρότυπες σελίδες με επαναλαμβανόμενα στοιχεία, όπως σελιδαρίθμιση, κεφαλίδες, υποσέλιδα, οδηγούς, πλέγματα, γραφικά, γραμμές, χρώματα, πλαίσια εικόνων, κειμένου κ.ά. Επίσης, διδάσκονται συνήθειες πρακτικές ρύθμισης πρότυπων σελίδων, όπως είναι – ενδεικτικά– η λευκή σελίδα (blank page) και η σελίδα–βάση μόνο για περιθώρια και σελιδαρίθμιση. Επιπλέον, εφαρμόζουν μια ή περισσότερες πρότυπες σελίδες σε ένα έγγραφο και προβαίνουν σε αλλαγές, προσθήκες, αφαιρέσεις και ονομασία. Τέλος,

μαθαίνουν να προσθέτουν, να αφαιρούν και να μετακινούν αυτόνομες ή αντικριστές σελίδες (σαλόνια) σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή της επεξεργασίας τους κρίνεται απαραίτητο.

Κατά τη διάρκεια της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικές ασκήσεις που εστιάζονται στη δημιουργία και τροποποίηση πρότυπων σελίδων, στην εφαρμογή τους σε μεμονωμένες ή σε επιλεγμένη ομάδα σελίδων και στη διάταξη της σελιδοποίησης με προσθέσεις, αφαιρέσεις και μετακινήσεις των σελίδων.

Προτείνεται η δημιουργία πρότυπων σελίδων, σε «σαλόνι» για αριστερές και δεξιές σελίδες, που να περιλαμβάνουν κεφαλίδα, αρίθμηση και ένα γραφικό που προορίζεται για ένα οχτασέλιδο και, στη συνέχεια, η εφαρμογή τους στις εσωτερικές σελίδες (2-7).

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπενότητα επιδιώκει να καταρτίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε αυτοί/-ές να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πρότυπες σελίδες, καθώς και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τη διάταξη των σελίδων πολυσελίδων εντύπων.

2.3.A.4 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις μεθόδους εισαγωγής κειμένων, εικόνων και γραφικών μέσα σε σελίδες ενός εγγράφου. Ένα βασικό χαρακτηριστικό των λογισμικών σελιδοποίησης, που αφορά τις εισηγμένες εικόνες, είναι η σύνδεση πληροφορίας με τον φάκελο αποθήκευσής τους. Οι μέθοδοι που διδάσκονται οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε αυτή την υποεπενότητα περιλαμβάνουν τεχνικές εισαγωγής και διαχείρισης αρχείων κείμενων, εικόνων και γραφικών, τα οποία μπορεί να είναι ενσωματωμένα (Embed) ή συνδεδεμένα (Link). Η εισαγωγή μπορεί να γίνει με εντολή (File – Place), όπου μπορούν να ρυθμιστούν διάφορες παράμετροι, με αντίγραφο και επικόλληση (Copy – Paste) ή με σύρσιμο (Drag and Drop). Τα κείμενα εισάγονται σε πλαίσια κειμένου από αρχεία επεξεργασίας κειμένου, π.χ. Word, txt ή άλλο, και είναι απολύτως σκόπιμο να είναι διαμορφωμένα και διορθωμένα (συλλαβισμός, διαστήματα μεταξύ λέξεων ή προτάσεων, ειδικοί χαρακτήρες, ανεπιθύμητη μορφοποίηση), διότι υπάρχει η δυνατότητα αυτόματης ενημέρωσης στίλ (Keep Styles and Formatting). Εναλλακτικά, προτείνεται η μετατροπή προς εισαγωγή του κειμένου σε μορφή εμπλουτισμένου κειμένου (.rtf).

Οι εικόνες και τα γραφικά εισάγονται σε πλαίσια εικόνας με κατάλληλες μορφές αρχείων και μπορούν να κρατήσουν επίπεδα (Layer), διαφάνειες (Transparency), όρια εμφάνισης (Crop) κ.ά. Όλες οι πληροφορίες αφορούν τις εικόνες και τα γραφικά, όπως όνομα αρχείου, κατάσταση, εικονίδιο προειδοποίησης, εντοπισμός θέσης κ.ά. και βρίσκονται στην παλέτα συνδέσμων. Η προσαρμογή τους σε μέγεθος και θέση μέσα στο πλαίσιο μπορεί να γίνει αυτόματα ή χειροκίνητα.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εισάγουν ψευδοκείμενα (Lorem Ipsum), για τη δημιουργία προσχεδίων, τα οποία χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις που τα πραγματικά κείμενα δεν είναι ακόμη έτοιμα από τους συντάκτες των κειμένων

για εισαγωγή στη σελιδοποίηση. Στο πλαίσιο της εφαρμογής, σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ασκηθούν με τη χρήση των άνω τεχνικών σε ροές εργασιών αρχείων σελιδοποίησης.

Ως εργασία, προτείνεται να δημιουργηθεί ολιγοσέλιδο έγγραφο, π.χ. τετρασέλιδο, και να εισαχθούν από φάκελο προετοιμασμένου υλικού, κείμενα, εικόνες και γραφικά α) με εντολή εισαγωγής και β) με αντιγραφή και επικόλληση.

2.3.A.5 | ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ, ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ, ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΙΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στα εργαλεία και στις εντολές χειρισμού αντικειμένων, που διευκολύνουν στην ακριβή τοποθέτηση, περιστροφή, κλιμάκωση και ευθυγράμμιση αντικειμένων, όπως πλαίσια κειμένου, εικόνες και στοιχεία γραφικών, για να ολοκληρωθεί μια διάταξη σελίδας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με αλλαγές μεγεθών, κλιμακώσεις, περιστροφές και ευθυγραμμίσεις πλαισίων εικόνων, κειμένων και γραφικών αντικειμένων. Η μετακίνηση ενός αντικειμένου στην επιθυμητή θέση στη σελίδα, χειροκίνητα ή με συντεταγμένες, η περιστροφή ενός αντικειμένου, με ελεύθερο χειρισμό ή εισάγοντας μοίρες περιστροφής, η κλιμάκωση του μεγέθους, με ή χωρίς την τήρηση αναλογίας των διαστάσεων είναι θεμελιώδεις δεξιότητες για την ανάπτυξη πλήρους σχεδιαστικής ευχέρειας και ακρίβειας. Επιπλέον, διδάσκονται τις τεχνικές ευθυγράμμισης ακριβείας με τη στοίχιση αντικειμένων μέσα από μια ποικιλία επιλογών ευθυγράμμισης, απλές τυπικές ή πιο εξειδικευμένες, όπως η ομοιόμορφη κατανομή διαστήματος μεταξύ αντικειμένων, η ευθυγράμμιση με το πλέγμα βάσης, η ευθυγράμμιση αντικειμένων ομάδας και η οργάνωση αντικειμένων σε επίπεδα για πολύπλοκες διατάξεις. Παράλληλα, εξοικειώνονται με πρακτικές εφαρμογές απλών ή προηγμένων τεχνικών χρήσης εργαλείων και εντολών χειρισμού αντικειμένων των πεδίων της υποενότητας, αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες αυτοματισμών και επαναχρησιμοποίησης ρυθμίσεων.

Προτείνεται ως άσκηση να δοθεί προετοιμασμένος φάκελος αρχείων, στα οποία θα κληθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αυξομειώσουν μεγέθη, να αλλάξουν θέσεις κ.ά., σε ένα υπόδειγμα σελίδας που προσομοιώνει πραγματικό σχεδιαστικό περιβάλλον.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την αποτελεσματική προσαρμογή των αντικειμένων σε κατάλληλα μεγέθη, θέσεις και αναλογίες, αξιοποιώντας εργαλεία και εντολές χειρισμού με ακρίβεια, συνέπεια και δημιουργική πρόθεση, όπως απαιτείται στο σύγχρονο περιβάλλον της ψηφιακής σελιδοποίησης.

2.3.A.6 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ – ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΠΛΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με την επεξεργασία κειμένου που είναι απαραίτητη κατά τη σελιδοποίηση προκειμένου να εξασφαλιστεί η αναγνωσιμότητα του εγγράφου.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές εργασίες διαμόρφωσης κειμένου, δηλαδή των χαρακτήρων, των παραγράφων, της διασποράς και της αναδίπλωσης.

Ειδικότερα, για τους χαρακτήρες (Character), παρουσιάζονται οι γενικές κατηγορίες των γραμματοσειρών (Fonts) σύμφωνα με τη σχεδίαση (Serif – Sans Serif) και σύμφωνα με την εφαρμογή (τίτλων-Display, κυρίως κειμένων-Body Text κ.ά.), ο χαρακτηρισμός τους (Font Family,) τα μεγέθη (Size), τα βάρη (Font-weight), οι κλίσεις (Style), οι αποστάσεις μεταξύ χαρακτήρων (Tracking, Kerning), η τεχνολογία τους (Postscript Type, True Type, Open Type, Unicode κ.ά.), η δυνατότητα περιγράμματος των γλύφων (Glyph Outline) κ.ά. Για τις παραγράφους (Paragraph), εξετάζονται οι ρυθμίσεις που αφορούν τις στοιχίσεις (Align), τα διάστιχα (Leading), τις εσοχές (Ident), τα πρωτογράμματα (Drop Cap), τον συλλαβισμό (Hyphenate) κ.ά.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι, κατά την επεξεργασία, όταν ένα ενιαίο κείμενο τοποθετείται σε περισσότερο από ένα πλαίσια τότε έχουμε διασπορά κειμένου. Για τη διασπορά, εξετάζεται η δημιουργία ροής με αλυσίδα κειμένου, η σημασία των σημείων εξόδου (out-port) εισόδου (in-port) και η ένδειξη υπερχειλίσης (overset). Για την αναδίπλωση κειμένου γύρω από γραφικά (text wrap), παρουσιάζονται οι εναλλακτικές επιλογές ροής και οι ρυθμίσεις μετατόπισης (offset).

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικές ασκήσεις ή εργασίες με μεγάλα κείμενα ροής και κείμενα με αναδίπλωση γύρω από εικόνες.

Ως εργασία, προτείνεται σε έγγραφο 4 σελίδων να εισαχθεί κείμενο με κατανομή σε όλες τις σελίδες, το οποίο να μην έχει κρατήσει τα στίλ του. Στη συνέχεια, να διαμορφωθεί με τους κατάλληλους χαρακτήρες σε τίτλους, υποτίτλους, σώμα κειμένου, λεζάντες, μότο, σημειώσεις κ.ά.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και εργαλεία για επεξεργασίες κειμένου που εξασφαλίζουν αναγνωσιμότητα και αισθητική.

2.3.A.7 | ΣΤΙΛ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΩΝ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την αυτοματοποίηση στίλ χαρακτήρων και παραγράφων κειμένου, ώστε να διευκολυνθεί η ροή εργασίας και η αύξηση της παραγωγικότητας. Η διαδικασία αυτή διατηρεί την οπτική συνέπεια των κειμένων σε ένα έγγραφο και καθιστά πιο ευέλικτη την επεξεργασία. Τα στίλ είναι προκαθορισμένα σύνολα επιλογών μορφοποίησης, τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν σε κείμενο, παράγραφο, πίνακες ή αντικείμενα.

Σκοπός είναι η κατανόηση της σημασίας των αποθηκευμένων στίλ και η εφαρμογή τους κατά την ηλεκτρονική επεξεργασία σελίδων για έγγραφα που περιέχουν μεγάλα κείμενα.

Οι μέθοδοι που διδάσκονται σε αυτή την υποενότητα περιλαμβάνουν τις διαδικασίες δημιουργίας, επεξεργασίας και εφαρμογής στίλ χαρακτήρων και παραγράφων.

Η δημιουργία συνήθως προηγείται της εισαγωγής κειμένου και για το στυλ χαρακτήρων περιλαμβάνουν βασική μορφοποίηση, όπως οικογένεια γραμματοσειράς (Font Family), στυλ (Style), μέγεθος (Size), αποστάσεις χαρακτήρων (kerning, tracking), χρώμα, υπογραμμίσεις κ.ά. Ως προς το στυλ παραγράφου, περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για κοινά στοιχεία διάταξης, όπως επικεφαλίδες, κυρίως κείμενο, εισαγωγικά μπλοκ, λίστες κ.λπ., με καθορισμό στοιχείων, όπως συλλαβισμό, διάστιχο, στοίχιση, εσοχή, απόσταση πριν/μετά την παράγραφο, αρχιγράμματα κ.ά.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη σκοπιμότητα χρήσης των στυλ κειμένων ως βέλτιστη πρακτική επεξεργασίας σελίδας, που αποδίδει ομοιόμορφη εμφάνιση σε όλο το έγγραφο, ευκολία επεξεργασίας, αυτοματοποίηση σύνθετων εργασιών διάταξης, αύξηση παραγωγικότητας, επαναχρησιμοποίηση σε άλλα έργα κ.λπ. Μέσω πρακτικών ασκήσεων, εφαρμόζουν τις τεχνικές δημιουργίας στυλ κειμένων και παραγράφων που έχουν διδαχθεί στην υποενότητα.

Προτείνεται σε έγγραφο 12 σελίδων να εισαχθεί κείμενο, π.χ. με δέκα τίτλους, είκοσι μεσότιτλους και σώμα κειμένου, και να κατανεμηθεί στις εσωτερικές σελίδες. Στη συνέχεια, να δημιουργηθεί και να εφαρμοστεί στυλ χαρακτήρων για τους τίτλους και τους μεσότιτλους και στυλ παραγράφων για το σώμα κειμένου.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για την κατανόηση των πολλαπλών μεθόδων εφαρμογής των στυλ χαρακτήρων και παραγράφων για την επεξεργασία εμφάνισης μακροσκελών κειμένων.

2.3.A.8 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ (PAGE LAYOUT DESIGN)

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην εφαρμογή αρχών σύνθεσης σε εργασίες επεξεργασίας πολυσέλιδων εγγράφων. Σχεδιασμός διάταξης σελίδας (Page Layout Design) είναι η διαδικασία διαρρύθμισης οπτικών στοιχείων και κειμένων σε μια σελίδα και του τρόπου που σχετίζονται μεταξύ τους. Η εμφάνιση ενός εντύπου εξαρτάται από την ιδέα του σχεδιαστή για τον τρόπο που θα παρουσιαστούν τα στοιχεία της σελίδας. Η μελέτη για την κατανομή του υλικού στις σελίδες ονομάζεται κασέ.

Σκοπός της υποενότητας είναι η εφαρμογή των αρχών σύνθεσης σε υλικό περιεχομένου, για τη δημιουργία οπτικού ενδιαφέροντος και λειτουργικότητας στη διάταξη μιας σελίδας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά της σελίδας, με αισθητικά – τυπογραφικά κριτήρια: κεφαλή, πόδια, ράχη, εξωτερικό ή ξάκρισμα, τα περιθώρια (margins): άνω περιθώριο ή κεφαλής, κάτω περιθώριο ή ποδιών, εσωτερικό περιθώριο ή ράχης και εξωτερικό περιθώριο ή ξακρίσματος. Ο υπολογισμός των περιθωρίων λαμβάνει υπόψη κανόνες αισθητικής και τεχνικούς περιορισμούς και οριοθετεί τον ωφέλιμο χώρο. Ο αριθμός των στηλών εξαρτάται από το είδος και το μέγεθος του εντύπου. Για τη διάταξη του υλικού μέσα στη σελίδα, τεχνικές που εφαρμόζονται είναι η ευθυγράμμιση στοιχείων, διατάξεις ελεύθερης ή αυστηρής μορφής μέσω πλέγματος, η χρήση του κανόνα των τρίτων, της χρυσής τομής κ.ά.

Μέσω πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στον σχεδιασμό διάταξης σελίδων. Προτείνεται η εφαρμογή μιας σχεδιαστικής ιδέας για ένα «σαλό-νι», αρχικά με μολύβι σε χαρτί και μεταφορά της σε ψηφιακή μορφή στη συνέχεια. Θα υπολογιστούν όλα τα περιθώρια, ο αριθμός των στηλών και οι θέσεις του οπτικού υλικού και των κειμένων.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στον σχεδιασμό λειτουργικών διατάξεων σελίδας πολυσέλιδων εγγράφων.

2.3.A.9 | ΑΡΧΕΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΑΝΑΓΝΩΣΙΜΟΤΗΤΑ)

Οι αρχές του τυπογραφικού σχεδιασμού είναι ένα ισχυρό εργαλείο για τη διαμόρφωση των κειμένων που προορίζονται για εκτύπωση ή δημοσίευση στο Διαδίκτυο. Για να μεταφέρει αποτελεσματικά το μήνυμά του, ένα κείμενο πρέπει να συνδυάζει αισθητική και υψηλή αναγνωσιμότητα. Η αναγνωσιμότητα αναφέρεται στο πόσο εύκολα ο αναγνώστης μπορεί να διαβάσει και να κατανοήσει το περιεχόμενο του κειμένου. Οι σχεδιαστικές αποφάσεις για τη διαμόρφωση ενός κειμένου απαιτούν γνώση των βασικών τυπογραφικών κανόνων, καθώς και κατανόηση των τεχνικών περιορισμών που επιβάλλουν οι προδιαγραφές κάθε δημοσίευσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη σημασία της χρήσης τυπογραφικών ρυθμίσεων αναγνωσιμότητας βάσει των αρχών του τυπογραφικού σχεδιασμού, όπως επιλογή γραμματοσειράς, δημιουργία οπτικής ιεραρχίας με την επιλογή μεγεθών, βάρους και στιλ για τα κείμενα, ρυθμίσεις αναγνωσιμότητας (διατάξεις κειμένων, διάστιχου, αποφυγή κουτσών αράδων κ.λπ.), αντίθεση χρώματος κειμένου και φόντου κ.λπ.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο να γίνει αναφορά στις σημαντικότερες γραμματοσειρές που είναι κατάλληλες για σώμα κειμένου, για τίτλους, για σλόγκαν, για λεζάντες ή για άλλη χρήση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, παράλληλα, διδάσκονται ότι οι sans serif γραμματοσειρές είναι πιο κατάλληλες για τίτλους και μικρά κείμενα περιορισμένου μήκους, ενώ οι γραμματοσειρές με πατούρα για μεγάλα κείμενα ή ότι για να προσθέσουν έμφαση στα κείμενά τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν έντονη ή πλάγια γραφή, αποφεύγοντας την υπογράμμιση. Εξετάζουν τα μεγέθη και τα στιλ χαρακτήρων που συνήθως χρησιμοποιούνται για συγκεκριμένο αναγνωστικό κοινό (ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, επαγγέλματα ή άλλο), τα διαστήματα και τις αποστάσεις μεταξύ των χαρακτήρων και των αράδων, το μήκος των αράδων, την οπτική ιεραρχία, την αντίθεση χρώματος κειμένου και φόντου κ.ά. Επιπλέον, παρουσιάζονται παραδείγματα με ορθές διατάξεις για μικρά και μεγάλα κείμενα με το κατάλληλο στιλ παραγράφου, η αποφυγή «κουτσών» ή «ορφανών» αράδων, το «κλείσιμο» του κειμένου κ.ά.

Μέσω πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στην επεξεργασία σελίδας ακολουθώντας τις αρχές τυπογραφικού σχεδιασμού για την επίτευξη της αναγνωσιμότητας. Προτείνεται σε μια ήδη επεξεργασμένη σελίδα να προσαρμόσουν για διαφορετικό κοινό δύο τυπογραφικές λύσεις.

2.3.A.10 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΦΑΚΕΛΟ ΕΡΓΟΥ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις διαδικασίες συλλογής υλικού περιεχομένου (κείμενα, εικόνες, γραφικά) με την εφαρμογή ελέγχων πληρότητας, μορφοποίησης και επιμέλειας και με διαδικασίες οργάνωσης των αρχείων εργασίας (Project) σε φάκελο με λειτουργικό τρόπο για την εξασφάλιση της ροής εργασιών.

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας της υποενότητας, σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με πρακτικές εκτέλεσης εργασιών ελέγχου και προετοιμασίας υλικού περιεχομένου, οι οποίες περιλαμβάνουν ελέγχους μορφοποίησης για στίλ κειμένου και παραγράφων, ελέγχους εικόνων και γραφικών για επιβεβαίωση ότι είναι διαθέσιμες στην απαιτούμενη μορφή, ελέγχους ανάλυσης και ποιότητας, ελέγχους για κατεστραμμένα αρχεία, για την κατάλληλη ονομασία και μεταδεδομένα, ώστε να είναι εύκολος ο εντοπισμός τους κ.ά.

Ένας οργανωμένος φάκελος έργου ενδείκνυται να περιέχει το εγγενές αρχείο λογισμικού, τα αρχεία εικόνων και γραφικών, τις γραμματοσειρές και τα αρχικά κείμενα, τα εκτυπώσιμα ή δημοσιεύσιμα αρχεία PDF υψηλής ποιότητας, αρχείο IDML για εξασφάλιση λειτουργικότητας με παλαιότερες εκδόσεις λογισμικού, εντολές εργασίας μεταπαραγωγής κ.ά.

Η σωστή ονοματοδοσία και η ταξινόμηση των φακέλων παίζουν κρίσιμο ρόλο, ώστε να υποστηρίζεται η ευκολία πρόσβασης, η αναγνωσιμότητα και η αρχειοθέτηση σε επαγγελματικά περιβάλλοντα παραγωγής περιεχομένου. Η χρήση πρότυπων δομών φακέλων συμβάλλει, επίσης, στην αποφυγή σφαλμάτων και καθυστερήσεων, ειδικά όταν μια ομάδα έργου περιλαμβάνει πολλά μέλη. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων project εκδοτικής διαδικασίας.

Σε πρώτο χρόνο, προτείνεται να δοθεί προετοιμασμένος φάκελος με υλικό το οποίο χρειάζεται αξιολόγηση και διορθώσεις και σε δεύτερο χρόνο μπορούν να προετοιμάσουν ατομικό φάκελο έργου ενός project στο οποίο εργάσθηκαν.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την εισαγωγή στις βέλτιστες πρακτικές κατά το στάδιο συλλογής και προετοιμασίας υλικών περιεχομένου και στην οργάνωση φακέλου εργασίας (Project).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Bringhurst, R. (2001). *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
2. Kordes, A. K. & Dejarld, T. (2023). *Adobe InDesign βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
3. Müller-Brockmann, J. (1996). *Grid Systems in Graphic Design: A visual communication manual for graphic designers, typographers and three-dimensional designers*. Switzerland: Niggli, Niederteufen.

Συμπληρωματικές

1. Ματθιόπουλος, Γ. Δ. (2024). *Ελληνική Τυπογραφία. Η ιστορική εξέλιξη των ελληνικών τυπογραφικών στοιχείων: 15ος-20ός αιώνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
2. Elam, K. (2007). *Typographic Systems*. New York: Princeton Architectural Press.
3. Raven, F. & Collett, G. (2016). *Book Design Made Simple: A step-by-step guide to designing and typesetting your own book using Adobe InDesign*. USA: 12 Pines Press.

2.3.B • ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τις γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αποκομίσει από τα προηγούμενα εξάμηνα για τη σύνθεση και την επεξεργασία εικόνων ειδικών εφαρμογών. Μέσω προχωρημένων τεχνικών ή με συνδυασμό τεχνικών, δημιουργούν τρισδιάστατες (3D) και κινούμενες εικόνες (gif). Μέσα από παραδείγματα και επίδειξη αυτών των τεχνικών, μπορούν να επεξεργαστούν, να αναπτύξουν και να διαχειριστούν έργα κατά παραγγελία ή ατομικής δημιουργίας υψηλής ποιότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν ειδικές τεχνικές μείξης εικόνας,
- Δημιουργούν επίπεδα που προορίζονται για κινούμενη εικόνα,
- Αναφέρουν τη ροή εργασίας για τη δημιουργία κινούμενης εικόνας (gif),
- Αναγνωρίζουν τις ρυθμίσεις δημιουργίας εικόνας τριών διαστάσεων (3D),
- Ρυθμίζουν παραμέτρους προοπτικής για την απόδοση μιας εικόνας σε τρεις διαστάσεις,

- Συνδυάζουν τεχνικές και βελτιώσεις για το επιθυμητό αποτέλεσμα σε μια σύνθεση,
- Αυτοματοποιούν εργασίες που εφαρμόζονται συχνά.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φωτομοντάζ (Photomontage) / Σύνθεση εικόνας (Image Composition) / Κινούμενη εικόνα (GIF, Frame Animation) / Καρέ από επίπεδα (Frames from Layers) / Τρισδιάστατη εικόνα (3D Image) / Δικτύωμα x, y, z (3D mesh) / Ανάγλυφο (Bevel and Emboss) / Ρύθμιση φωτισμού (Lighting Adjustments) / Υπόδειγμα έργου (Mock Up) / Ενέργειες (Actions) / Βελτιστοποίηση Ροής Εργασιών (Workflow optimization).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ
2	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ (ACTIONS) – ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΓΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΣΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΑ
4	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ (MOCK UPS): 3D LAYERS ΚΑΙ 3D ΕΦΕ
5	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ (GIF, FRAME ANIMATION)
6	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ: CAD, VIDEO EDITING
7	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΓΙΑ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (AR) ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σημασία της σύνθεσης εικόνων (Image Composition) ως εργαλείου για τη δημιουργία οπτικού περιεχομένου σε διαφημιστικές, καλλιτεχνικές και εμπορικές εφαρμογές. Η τεχνική του φωτομοντάζ (Photomontage) αναφέρεται στη σύνθεση μιας νέας εικόνας μέσω του συνδυασμού στοιχείων από δύο ή περισσότερες διαφορετικές φωτογραφίες, με σκοπό τη δημιουργία μιας ενιαίας, οπτικά συνεκτικής και συχνά αφηγηματικής εικόνας. Επιτρέπει, δηλαδή, τον συνδυασμό πολλαπλών εικόνων σε ένα ενιαίο γραφικό περιβάλλον, διασφαλίζοντας είτε ρεαλιστικά είτε καλλιτεχνικά αποτελέσματα, ανάλογα με τις απαιτήσεις του έργου. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες στη διαχείριση πολλαπλών εικόνων, εφαρμόζοντας τεχνικές επιπέδων, масκών, εφαρμογής χρωμάτων, φίλτρων κ.ά.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εργάζονται με τεχνικές απομόνωσης στοιχείων (Object Extraction), προσαρμογής φωτισμού και χρώματος, ενώ θα αξιοποιήσουν και προηγμένα εργαλεία επιλογής και ανάμειξης εικόνων για να επιτύχουν ομαλή ενσωμάτωση διαφορετικών στοιχείων. Επιπλέον, εξετάζουν τις βασικές αρχές του φωτομοντάζ και τις εφαρμογές του, τις τεχνικές επιλογής και απομόνωσης αντικειμένων από διαφορετικές εικόνες, καθώς και τη χρήση масκών και επιπέδων, όπως τις μάσκες επιπέδων (layer masks) και τις μάσκες κοπής (clipping masks), για τη φυσική ενσωμάτωση στοιχείων. Παρουσιάζονται, επίσης, οι μέθοδοι ρύθμισης φωτισμού, χρωματικής συνέπειας και προοπτικής, καθώς και η αξιοποίηση φίλτρων και λειτουργιών ανάμειξης (blending modes) για τη δημιουργία ρεαλιστικών ή αφηρημένων συνθέσεων.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν υφιστάμενα φωτομοντάζ και πειραματίζονται με διαφορετικές μεθόδους συγχώνευσης και επεξεργασίας εικόνων, εφαρμόζοντας διαδικασίες προσαρμογής φωτισμού και σκινών για τη διατήρηση της οπτικής συνοχής στη σύνθεση.

Ως εργαστηριακή άσκηση, προτείνεται η δημιουργία ενός φωτομοντάζ που συνδυάζει τουλάχιστον τρεις διαφορετικές εικόνες.

2.3.B.2 | ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ (ACTIONS) – ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ενέργειες (Actions) – Αυτοματοποίηση διαδικασιών» εστιάζεται στη βελτιστοποίηση και στην ταχύτητα που μπορούν να προσφέρουν τα λογισμικά επεξεργασίας εικόνας μέσω της χρήσης αυτοματοποιημένων λειτουργιών (Automated Functions). Οι αυτοματισμοί (Automations) διευκολύνουν τη διαχείριση χρονοβόρων διαδικασιών (Time-Consuming Tasks), εξοικονομώντας χρόνο και αυξάνοντας την παραγωγικότητα (Productivity). Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες στη δημιουργία και εφαρμογή αυτοματισμών, αξιοποιώντας τις Ενέργειες (Actions) για την αυτοματοποίηση επαναλαμβανόμενων ενεργειών (Repetitive Tasks) και ενσωματώνοντάς τις σε επαγγελματικές ροές εργασίας (Workflows).

Αρχικά, παρουσιάζεται η λειτουργία Ενέργειες (Actions) και ο τρόπος καταγραφής (Recording) επαναλαμβανόμενων ενεργειών. Εξετάζονται τα στάδια δημιουργίας νέας ενέργειας (New Action), η ρύθμιση συντομεύσεων πληκτρολογίου (Keyboard Shortcuts) για ταχύτερη εκτέλεση και η δυνατότητα επεξεργασίας (Editing) ή τροποποίησης υφιστάμενων ενεργειών. Στη συνέχεια, αναλύονται πιο σύνθετες λειτουργίες, όπως η εφαρμογή ενεργειών σε πολλαπλές εικόνες μέσω του εργαλείου αυτοματοποιημένης επεξεργασίας (Batch Processing). Ειδική αναφορά γίνεται, επίσης, στη δημιουργία προτύπων (Templates) για τη γρήγορη διαμόρφωση ομοιόμορφων οπτικών στοιχείων (Consistent Visual Elements).

Μέσω κατάλληλων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην εφαρμογή ενεργειών για καθημερινές εργασίες, όπως η επεξεργασία μεγάλου αριθμού εικόνων (Bulk Image Processing), η δημιουργία εφέ (Effects) και η τυποποίηση οπτικών στοιχείων (Standardization).

Στο πλαίσιο των εργαστηριακών ασκήσεων, προτείνεται η δημιουργία ενός “Action” για την αυτοματοποίηση μιας επαναλαμβανόμενης εργασίας, όπως π.χ. η προσαρμογή σε μια σειρά εικόνων των διαστάσεων σε συγκεκριμένο μέγεθος, η αλλαγή χρωματικού προφίλ και η μορφή αρχείου (File Format). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τη λειτουργία του “Action”, αξιολογώντας τα αποτελέσματα.

2.3.B.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΓΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΣΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΣΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σημασία της προσαρμογής ψηφιακών εικόνων για διαφορετικά μέσα προβολής, λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνικές προδιαγραφές και τις απαιτήσεις ποιότητας κάθε εφαρμογής. Οι εικόνες που προορίζονται για εκτύπωση, διαδικτυακή χρήση ή πολυμεσικές εφαρμογές διαφοροποιούνται ως προς την ανάλυση, το χρωματικό προφίλ, τον τύπο αρχείου και τη μέθοδο συμπίεσης, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη σωστή διαχείρισή τους ανάλογα με το τελικό μέσο παρουσίασης. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες στη ρύθμιση και προετοιμασία εικόνων για διαφορετικά μέσα, να επιλέγουν τους κατάλληλους μορφότυπους και να εφαρμόζουν τεχνικές βελτιστοποίησης για εκτύπωση, ανάρτηση στο Διαδίκτυο ή χρήση σε κινούμενα γραφικά και πολυμέσα.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι βασικές διαφορές μεταξύ εικόνων για εκτύπωση και εικόνων για ψηφιακή χρήση, οι απαιτήσεις ανάλυσης (resolution) και χρωματικής διαχείρισης (Color Settings, Color Mode) για κάθε περίπτωση, η ενέργεια της αναδειγματοληψίας (Resample Image), καθώς και οι μορφότυποι αρχείων που προτιμώνται για εκτύπωση (TIFF, PDF, EPS κ.ά.) και για διαδικτυακή χρήση (JPEG, PNG, GIF, WebP κ.ά.) με τα είδη συμπίεσης.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγκρίνουν εικόνες διαφορετικών αναλύσεων και χρωματικών προφίλ, αναλύουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε μορφοτύπου και δοκιμάζουν διαφορετικές ρυθμίσεις συμπίεσης.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει την προετοιμασία μιας εικόνας για εκτύπωση και τη βελτιστοποίησή της για διαδικτυακή χρήση και πολυμέσα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ρυθμίζουν την ανάλυση, το χρωματικό προφίλ και τη συμπίεση, επιλέγουν κατάλληλους μορφότυπους αρχείων και εξάγουν την εικόνα σε διαφορετικές εκδοχές, προκειμένου να αξιολογηθεί η ποιότητα και η απόδοσή της σε κάθε μέσο.

2.3.B.4 | ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ: 3D LAYERS ΚΑΙ 3D ΕΦΕ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εφαρμογές τρισδιάστατης επεξεργασίας: 3D Layers και 3D εφέ» εξετάζει τη σημασία της ενσωμάτωσης τρισδιάστατων στοιχείων στον ψηφιακό σχεδιασμό, επιτρέποντας τη δημιουργία ρεαλιστικών γραφικών και την προσομοίωση αντικειμένων σε τρισδιάστατο περιβάλλον. Η χρήση 3D Layers και εφέ προσφέρει νέες δυνατότητες στη σύνθεση εικόνων, καθιστώντας δυνατή την απόδοση προοπτικής, φωτισμού και υφών που προσεγγίζουν φωτορεαλιστικά. Οι τεχνικές αυτές αξιοποιούνται σε τομείς όπως η διαφήμιση, η γραφιστική, ο σχεδιασμός προϊόντων και η ψηφιακή

τέχνη κυρίως σε εφαρμογές MOCK-UPS. Οι 3D επεξεργασίες μπορούν να πραγματοποιηθούν σε λογισμικά που προορίζονται αποκλειστικά για 3D σχεδιασμούς ή σε λογισμικά επεξεργασίας εικόνων που διαθέτουν τα ανάλογα εργαλεία και βοηθήματα.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται οι συμβατές ρυθμίσεις για ανάγλυφα εφέ και οι ρυθμίσεις δικτυώματος ενός 3D αντικειμένου. Ειδικότερα, αναφέρονται τα εφέ Bevel and Emboss με ρυθμίσεις υπερύψωσης ή εμβάθυνσης περιγράμματος ή επιφάνειας και οι βασικές λειτουργίες των 3D Layers με ρυθμίσεις όγκου, προοπτικής και περιστροφής στο καρτεσιανό σύστημα ΧΨΖ, με τρόπους εφαρμογής υφών και χρωμάτων στις τρισδιάστατες επιφάνειες και οι ρυθμίσεις φωτισμού και σκιών για τη ρεαλιστική απόδοση του όγκου και της υφής των αντικειμένων.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν εφαρμογές τρισδιάστατης επεξεργασίας, συγκρίνοντας διαφορετικές τεχνικές και προσεγγίσεις στον σχεδιασμό. Πειραματίζονται με τη δημιουργία ενός 2D επιπέδου σε 3D επιλέγοντας είδος δικτυώματος, φωτισμού, υφών και υλικών για την προσομοίωση ρεαλιστικών επιφανειών.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας σύνθεσης που ενσωματώνει τρισδιάστατα στοιχεία σε συνδυασμό με δισδιάστατες εικόνες, π.χ. με εισαγωγή φωτογραφίας εμπορικού προϊόντος με λήψη κατά πρόσωπο, με αφαίρεση φόντου με διαφάνεια και στη συνέχεια α) εφαρμογή εφέ ανάγλυφου και β) 3D δικτυώματος.

2.3.B.5 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ (GIF, FRAME ANIMATION)

Η μαθησιακή υποενότητα «Δημιουργία κινούμενων εικόνων (GIF, Frame Animation)» εξετάζει τη σημασία της κινούμενης εικόνας στη σύγχρονη ψηφιακή επικοινωνία, επιτρέποντας τη δημιουργία απλών animations για χρήση στο Διαδίκτυο, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στη διαφήμιση και σε άλλες πολυμεσικές εφαρμογές. Τα κινούμενα GIF και οι τεχνικές frame animation παρέχουν έναν ελαφρύ και άμεσα αναπαραγόμενο τρόπο παρουσίασης πληροφορίας ή οπτικών εφέ, χωρίς απαραίτητα να απαιτούν τη χρήση επαγγελματικών λογισμικών βίντεο.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις τεχνικές δημιουργίας κινούμενων εικόνων, να αναπτύξουν δεξιότητες στη διαχείριση καρτέ (frames), στη ρύθμιση χρονισμού και στην προσαρμογή της ροής κίνησης, ώστε να δημιουργούν ομαλά και λειτουργικά animations. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η πειραματική προσέγγιση και η αξιολόγηση της επίδρασης του ρυθμού και της διάρκειας στην αφηγηματική συνοχή του animation. Επιμέρους στόχος είναι να μάθουν να προσαρμόζουν τις κινούμενες εικόνες για διαδικτυακή χρήση, λαμβάνοντας υπόψη τη βέλτιστη ποιότητα και τον περιορισμό του μεγέθους του αρχείου.

Αρχικά, εξετάζονται οι βασικές αρχές των frame-by-frame animations, οι τρόποι δημιουργίας και διαχείρισης πολλαπλών καρτέ, η χρήση διαφάνειας σε κινούμενες εικόνες, καθώς και οι διαθέσιμες μορφές αρχείων για αποθήκευση και εξαγωγή. Στη

συνέχεια, παρουσιάζονται τεχνικές εφαρμογής φίλτρων και εφέ κίνησης, καθώς και ρυθμίσεις που επηρεάζουν την ομαλότητα και την ταχύτητα του animation.

Μέσω επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν υπάρχοντα GIF και animations, εντοπίζουν τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία τους και δοκιμάζουν διαφορετικές προσεγγίσεις στον χειρισμό των καρτέ και της χρονικής ροής.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός κινούμενου GIF με εισαγωγή frame από Layers. Η δραστηριότητα αυτή συμβάλλει στην κατανόηση της ιεραρχικής δομής των animation layers και ενισχύει τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων κατά τη ροή παραγωγής.

2.3.B.6 | ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ: CAD, VIDEO EDITING

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη σημασία της διαλειτουργικότητας μεταξύ διαφορετικών λογισμικών στον χώρο της ψηφιακής επεξεργασίας εικόνων. Στις σύγχρονες επαγγελματικές εφαρμογές, η ανάγκη για εναλλαγή αρχείων μεταξύ προγραμμάτων είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ολοκληρωμένων έργων που περιλαμβάνουν στοιχεία σχεδιασμού, κινούμενης εικόνας, τρισδιάστατων μοντέλων και εκτυπώσιμων γραφικών.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες στη διαχείριση αρχείων μεταξύ διαφορετικών λογισμικών, να αναγνωρίσουν τις βασικές μεθόδους εισαγωγής και εξαγωγής δεδομένων και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρει η ενοποίηση αυτών των εργαλείων.

Ως προς το περιεχόμενο της υποενότητας, εξετάζονται αρχικά οι βασικές αρχές διαχείρισης αρχείων μεταξύ προγραμμάτων ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας, σχεδιασμού και επεξεργασίας βίντεο. Αναλύονται οι βέλτιστες πρακτικές για την εξαγωγή και μετατροπή αρχείων για διαφορετικές χρήσεις και η χρήση κοινών μορφοτύπων όπως PSD, AI, SVG, DXF, MOV και MP4. Επιπλέον, παρουσιάζονται μέθοδοι διατήρησης των διαφανειών, των επιπέδων και της χρωματικής ακρίβειας κατά τη μεταφορά αρχείων μεταξύ διαφορετικών λογισμικών, η διαδικασία εισαγωγής και επεξεργασίας ενός αρχείου CAD σε λογισμικό vector ή bitmap, η χρήση εγγενών αρχείων εικόνας σε προγράμματα video editing, καθώς και η εξαγωγή και προσαρμογή γραφικών από vector λογισμικά σε raster περιβάλλοντα.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός έργου που απαιτεί τη χρήση περισσότερων του ενός λογισμικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν ένα αρχικό σχέδιο σε ένα πρόγραμμα, το προσαρμόζουν και το επεξεργάζονται σε διαφορετικά λογισμικά, εξετάζοντας πώς μεταβάλλεται η ποιότητα, η διαχείριση των επιπέδων και η συνολική εμφάνιση του έργου. Μέσω αυτής της διαδικασίας, αναπτύσσουν δεξιότητες που σχετίζονται με την αποδοτική συνεργασία εργαλείων σε επαγγελματικά και δημιουργικά περιβάλλοντα.

2.3.B.7 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΓΙΑ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (AR) ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Η μαθησιακή υποεπένδυση «Επεξεργασία εικόνων για επαυξημένη πραγματικότητα (AR) και διαδραστικές εφαρμογές» εξετάζει τη δημιουργία και προσαρμογή ψηφιακών εικόνων για χρήση σε περιβάλλοντα επαυξημένης πραγματικότητας και διαδραστικών συστημάτων. Η επαυξημένη πραγματικότητα (Augmented Reality-AR) συνδυάζει τον φυσικό κόσμο με ψηφιακά στοιχεία, εμφανίζοντας γραφικά και πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο μέσω κινητών τηλεφώνων, tablet ή έξυπνων γυαλιών.

Ως προς το περιεχόμενο της υποεπένδυσης, εξετάζονται οι βασικές αρχές της επεξεργασίας εικόνων για AR και οι τεχνικές προσαρμογές τους για αλληλεπιδραστικά περιβάλλοντα. Επιπλέον, αναλύεται η μέθοδος εξαγωγής εικόνων σε μορφές συμβατές με AR πλατφόρμες. Οι βασικές μορφές αρχείων που είναι συμβατές με πλατφόρμες AR, όπως το Adobe Aero, το Spark AR και το Unity, περιλαμβάνουν για 2D εικόνες τις PNG (με υποστήριξη διαφάνειας), JPG/JPEG, SVG και PSD. Για 3D μοντέλα, υποστηρίζονται οι μορφές GLB και GLTF, η USDZ για συσκευές Apple και πλατφόρμες όπως το Aero, καθώς και οι FBX και OBJ, που χρησιμοποιούνται ευρέως σε Unity και Spark AR. Ειδικότερα, το Adobe Aero υποστηρίζει PNG, JPG, PSD και GLB ή USDZ, το Spark AR χρησιμοποιεί PNG, JPG και GLB, FBX ή DAE, ενώ το Unity λειτουργεί με PNG, JPG, SVG για 2D και FBX, OBJ, GLB/GLTF για 3D. Παρουσιάζονται παραδείγματα πλήρως λειτουργικών εικόνων και εντοπίζονται σε προβληματικές εικόνες, οι αστοχίες της επεξεργασίας.

Η εργαστηριακή άσκηση που προτείνεται περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός σχεδίου γραφικών για χρήση σε εφαρμογή επαυξημένης πραγματικότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσαρμόζουν μια εικόνα σε κατάλληλο μορφότυπο για AR πλατφόρμα, όπου, αν είναι εφικτό, δοκιμάζουν την απόδοσή του σε πραγματικό περιβάλλον μέσω συσκευών επαυξημένης πραγματικότητας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ambrose, G. & Harris, P. (2006). *Format. Βασική Γραφιστική: Εικόνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Dart Books.
2. Chavez, C. (2023). *Adobe Photoshop βήμα προς βήμα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

Συμπληρωματικές

1. Κολοκυθάς, Κ. (2015). *Ψηφιακά Μέσα στις Οπτικοακουστικές Τέχνες* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3489/3/00_master_document_final_9873.pdf

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα, σκοπός είναι οι καταρτιζόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις προχωρημένων τεχνικών σχεδιασμού διανυσματικών έργων. Αναφέρονται τεχνικές και μεθοδολογίες σχεδιασμού και διαχείρισης μείξης σχημάτων και χρωμάτων, μετασχηματισμών και παραμορφώσεων αντικειμένων, масκών απόκρυψης μέρους εικόνων και σχεδίων, χρωματισμού με διαβάθμιση των χρωμάτων μέσω πλέγματος, προσαρμογής σχημάτων σε προοπτική εμφάνιση, μετατροπής σχεδίου δύο διαστάσεων σε εμφάνιση τριών διαστάσεων κ.ά. Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες για την παραγωγή σύνθετων εφαρμογών, όπως είναι ο σχεδιασμός συσκευασιών με εικαστικά και μορφοκοπή, γραφικά για εκδόσεις, εικονογραφήσεις για το web κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Σχεδιάζουν σύνθετες μακέτες με κείμενα, εικόνες και γραφικά,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της προοπτικής σχεδίασης στα διανυσματικά σχέδια,
- Εφαρμόζουν εφέ – στιλ σε αντικείμενα και κείμενα,
- Εφαρμόζουν τη μέθοδο της βηματο-επανάληψης κατά τη δημιουργία μοτίβων και υφών,
- Δημιουργούν μάσκες απόκρυψης μέρους αντικειμένων,
- Ελέγχουν διαβαθμίσεις μείξεων σχημάτων και χρωμάτων πολλαπλών αντικειμένων,
- Τροποποιούν διανυσματικά αντικείμενα με ειδικά εργαλεία και φίλτρα παραμόρφωσης,
- Δημιουργούν γραφήματα με εμφάνιση πίτας, στηλών και γραμμών για εκδοτική χρήση,
- Σχεδιάζουν σύνθετες ψηφιακές εικονογραφήσεις, όπως χάρτες με τρισδιάστατες απεικονίσεις και εικονογραφήματα (infographics),
- Εκτελούν εργασίες σχεδιασμού προτύπων συσκευασίας (μορφοκοπές) με καθορισμό των γραμμών διάτρησης και κοπής,
- Συνθέτουν μακέτες για έντυπα (αφίσες, καταχωρήσεις, εξώφυλλα, φυλλάδια, συσκευασίες κ.ά.) και πολυμέσα (κουμπιά, κεφαλίδες ηλεκτρονικών διευθύνσεων, banners κ.ά.),
- Αξιολογούν την ποιότητα των εργασιών τους εξετάζοντας την πιστότητα της ιδέας ή του προσχεδίου,
- Εξαγάγουν αρχεία κατάλληλα για εκτύπωση και δημοσίευση – διανομή πολυμέσων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Παραμορφώσεις / Εφέ / Στιλ / Τρισδιάστατα αντικείμενα / Πλέγμα προοπτικής / Μάσκες απόκρυψης / Μείξεις σχημάτων και χρωμάτων / Μακέτες.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΦΕ ΚΑΙ ΣΤΙΛ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ
3	ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
4	ΜΑΣΚΕΣ ΑΠΟΚΟΠΗΣ
5	ΜΕΙΞΕΙΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΩΝ
6	ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΜΑΚΕΤΕΣ)

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΕΦΕ ΚΑΙ ΣΤΙΛ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή των εκπαιδευομένων στα εφέ και στιλ διανυσματικών αντικειμένων τα οποία αλλάζουν δραματικά την εμφάνιση ενός γραφικού με συνοπτικό τρόπο και είναι χρήσιμα τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και κατά τη διαδικασία πειραματισμού μιας σύνθεσης. Εφαρμόζονται στο περίγραμμα και στο γέμισμα ενός γραφικού, στο περίγραμμα μιας bitmap εικόνας και στους τυπογραφικούς χαρακτήρες. Τα εφέ είναι τύποι που αλλάζουν τη λειτουργία των διανυσμάτων με συγκεκριμένο τρόπο και είναι διαφόρων κατηγοριών. Τα στιλ είναι αποθηκευμένες ενέργειες προεπιλεγμένης εμφάνισης που βρίσκονται συνήθως σε βιβλιοθήκες (Libraries) ή παράθυρα (Pannels). Τα στιλ μπορούν να δημιουργηθούν εκ νέου και να αποθηκευτούν για μελλοντική χρήση ή τα ήδη υπάρχοντα να τροποποιηθούν κατά το ζητούμενο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις βασικές κατηγορίες και μεθόδους επεξεργασίας. Σημαντικές κατηγορίες εφέ είναι προσομοίωσης καλλιτεχνικού στιλ (Artistic effects), ζωγραφικών πινελιών (Brush Strokes effects), θόλωσης (Blur effects), στρέβλωσης (Distort effects), κουκκικοποίησης (Pixelate effects), σκίτσου (Sketch effects), στιλιζαρίσματος (Stylize effect), υφής (Texture effects) κ.ά. Κατηγορίες στιλ (Graphic Style) είναι στιλ φωτισμού-λάμψης (Illuminate Styles), εικονιδίων (Bytton and Rollovers), τρισδιάστατης εμφάνισης (3D Effect), υφών (Textures) κ.ά. Ως προς τις επεξεργασίες, παρουσιάζονται ρυθμίσεις με μεγέθη και εύρος εφαρμο-

γής. Αξίζει να σημειωθεί πως ένα διαμορφωμένο αντικείμενο μπορεί να αλλάξει την εμφάνισή του σε κάθε στιγμή του χρόνου, μέσω του πίνακα ιδιοτήτων (Appearance).

Συνοψίζοντας, η παρούσα υποενότητα εστιάζεται στην εφαρμογή και επεξεργασία οπτικών εφέ και στίλ, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εκτιμήσουν τη συμβολή τους κατά τη διαδικασία σχεδιασμού σε χρόνο και αποτέλεσμα. Ως προς το πρακτικό μέρος, προτείνεται σχεδιασμός γραφικού με παραλλαγές εφέ και στίλ.

2.3.Γ.2 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ

Το περιεχόμενο της μαθησιακής υποενότητας επικεντρώνεται στη δημιουργία τρισδιάστατων σχεδίων με μετασχηματισμούς δισδιάστατων αντικειμένων, με αυτοματοποιημένες ενέργειες και με σχεδιασμό βάσει πλέγματος προοπτικής. Οι σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού, εκτός από πρωτοτυπία, απαιτούν και φωτορεαλισμό, ο οποίος επιτυγχάνεται μέσω της ρεαλιστικής αναπαράστασης αντικειμένων στον χώρο, ενεργοποιώντας το συναίσθημα του παρατηρητή. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τεχνικές μετασχηματισμών δισδιάστατων σχημάτων, αυτοματοποιημένες ενέργειες προβολής αντικειμένων σε τρεις διαστάσεις (εξώθηση κατά άξονα Z) και τη χρήση του πλέγματος προοπτικής.

Ειδικότερα, αναλύονται η μέθοδος χειροκίνητης δημιουργίας με προσαρμογές ορθών αντικειμένων με χρήση έξυπνων οδηγών (Smart Guides) σε θέσεις οπτικής προοπτικής, το εργαλείο ελεύθερων μετασχηματισμών (Free Transform), η διαχείριση επιλεγμένων κόμβων και λοιπών εργαλείων παραμόρφωσης, η διαχείριση επιλεγμένων κόμβων μέσω του εργαλείου Direct Selection, καθώς και άλλα εργαλεία παραμόρφωσης. Αυτή η μέθοδος απαιτεί γνώσεις ελεύθερου σχεδίου ή εμπειρίας παρατήρησης, καθώς οι γραμμές προοπτικής, οι παραμορφώσεις και τα χρώματα φωτοσκίασης καθορίζονται υποκειμενικά σύμφωνα με τις αρχές της οπτικής αναπαράστασης.

Οι αυτοματοποιημένες ενέργειες μετατροπής σχεδίου δύο διαστάσεων (2D) σε τρεις διαστάσεις (3D) περιλαμβάνουν ρυθμίσεις εξώθησης (Extrude & Bevel), θέσης (3D Rotation Position), φωτισμού (Lighting) και υφής (Materials). Περιλαμβάνεται, επίσης, η δημιουργία τρισδιάστατου αντικειμένου με περιστροφή σχεδίου γύρω από άξονα (Revolving), η προσαρμογή σχεδίου σε τρισδιάστατο αντικείμενο με τη μέθοδο της χαρτογράφησης (Map Artwork) και ο σχεδιασμός αντικειμένου σε πλέγμα προοπτικής (Perspective Grid Tool), με ρύθμιση ορίζοντα και σημείων φυγής, βάσει του συστήματος γραμμικής προοπτικής. Οι μέθοδοι περιστροφής και χαρτογράφησης είναι ιδιαίτερος χρήσιμες για προσομοίωση ετικετών, επένδυση μοτίβων ή χρωμάτων σε πραγματικά ή εικονικά βιομηχανικά προϊόντα.

Μέσω πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες για να σχεδιάζουν, μέσω πλέγματος προοπτικής, αντικείμενα με προοπτική εμφάνιση και πρωτότυπα τρισδιάστατα αντικείμενα με εξώθηση στον άξονα Z. Χρή-

σιμο είναι να σχεδιαστεί απλό σχήμα το οποίο να μετατραπεί σε τρισδιάστατο με δεδομένες τιμές και, στη συνέχεια, μέσω πειραματισμού, να γίνουν παραλλαγές στην οπτική γωνία προβολής.

2.3.Γ.3 | ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Στη μαθησιακή υποενότητα «Παραμορφώσεις αντικειμένων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τεχνικές και μεθόδους μετασχηματισμών και παραμορφώσεων διανυσματικών γραφικών, ρυθμίζοντας τυποποιημένες ενέργειες ή ακολουθώντας ελεύθερη σειρά διαδικασιών με πειραματισμούς τιμών και χρήσης εργαλείων. Οι μετασχηματισμοί και οι παραμορφώσεις είναι απαραίτητες ενέργειες κατά την επεξεργασία σχεδίων που απαιτούν αλλαγή εμφάνισης. Εφαρμόζονται σε εργασίες σχεδιασμού πραγματικών ή φανταστικών αντικειμένων, σε εικονογραφήσεις, λογότυπα, τίτλους κ.λπ. Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πως αυτές οι διαδικασίες μπορούν να γίνουν με απόλυτη ακρίβεια είτε ακολουθώντας δεδομένες μετρήσεις είτε μέσω διαδικασίας πειραματισμού.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται οι εντολές μορφοποίησης (Envelope Distort), οι οποίες αλλοιώνουν το σχήμα των αντικειμένων με προσθήκη πλέγματος κόμβων (Mesh), με τυποποιημένες στρεβλώσεις (Warp), όπως προσομοίωσης κιβωτού (Ark) κύματος (Wave), ψαριού (Fish), σημαίας (Flag) κ.ά., με αλλαγή σχήματος (Convert Shape), όπως από ορθογώνιο σε έλλειψη, με τυποποιημένους μετασχηματισμούς και παραμορφώσεις (Distort and Transform), όπως προσομοίωσης φουσκάματος και ζαρώματος (Pucker and Bloat), αγριάδας (Roughen), τσιμπήματος (Tweak), στριψίματος (Twist) κ.ά. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις ρυθμίσεις των εντολών που δίνουν και τα αποτελέσματα ακριβείας. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα εργαλεία παραμορφώσεων Modify, τα οποία λειτουργούν με μορφή πινέλου και παραμορφώνουν τοπικά με ελεύθερες πινελιές τα σχήματα σε μορφή οξείων στρεβλώσεων (Warp), περιστροφικών (Twirl), ζαρώματος (Pucker), προσομοίωσης χτενιού (Scallop), κρυστάλλου (Crystallize) κ.ά.

Συνοψίζοντας, στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες μετασχηματισμών και παραμορφώσεων γραφικών και τυπογραφικών χαρακτήρων ακολουθώντας οδηγίες ή πειραματιζόμενοι/-ες σε πρωτότυπες συνθέσεις. Ως προς το πρακτικό μέρος, προτείνεται σχεδιασμός γραφικού, όπως εικονόγραμμα (pictogram) ή εικονογράφημα (infographics) χρησιμοποιώντας εντολές μορφοποίησης, π.χ. Mesh και Warp ή με τα εργαλεία παραμορφώσεων.

2.3.Γ.4 | ΜΑΣΚΕΣ ΑΠΟΚΟΠΗΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις μάσκες αποκοπής (Clipping Mask), που είναι μια θεμελιώδης τεχνική στη σύνθεση μακετών με εικόνες και γραφικά όταν απαιτείται επιλεκτική απόκρυψη περιεχομένου χωρίς απώλεια πληροφορίας. Οι μάσκες είναι κλειστές διαδρομές που μπορούν να αφαιρέσουν οπτικά οτιδήποτε

βρίσκεται έξω από τα όριά τους. Μπορούν να αποκρύψουν μέρος εικόνων bitmap, μέρος γραφικών και κειμένων τόσο σε μεμονωμένα όσο και σε ομαδοποιημένα αντικείμενα χωρίς να χάνεται η πληροφορία των αρχικών αντικειμένων. Μπορούν να σχεδιαστούν με εργαλεία διαδρομών, με τυποποιημένα σχήματα ή με ενσωμάτωση διαφορετικών σχημάτων. Η εφαρμογή της τεχνικής αυτής επιτρέπει επεξεργασίες σύνθετων συνθέσεων με καλλιτεχνικά και λειτουργικά αποτελέσματα, όπως εικόνες μέσα σε τίτλους ή σε σχήματα, απομόνωση μέρους γραφικών ή δημιουργία στοιχείων με αναγνωρίσιμο στιλιστικό ύφος.

Στόχος της υποεπότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες χειρισμού масκών ως προς τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τους. Αρχικά, διδάσκονται οι μεθοδολογίες σχεδιασμού масκών και η διαχείρισή τους. Παρουσιάζονται οι τεχνικές σχεδιασμού διαδρομών μάσκας με τα εργαλεία του μολυβιού για ελεύθερες διαδρομές, της πέννας για ακανόνιστες αλλά απόλυτα ελεγχόμενες διαδρομές, των απόλυτων σχημάτων, π.χ. τετράγωνο, κύκλος ή πολυγωνικά στοιχεία, και η ενσωμάτωση σχημάτων με την τεχνική pathfinder. Επίσης, παρουσιάζεται η εντολή δημιουργίας μάσκας Clipping Mask και η διαχείριση των αντικειμένων που βρίσκονται μέσα στη μάσκα. Είναι σημαντικό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πως τα αντικείμενα που φαίνεται πως έχουν κοπεί, στην πραγματικότητα υπάρχουν ολόκληρα αλλά είναι κρυμμένα από τη μάσκα και μπορούν να μετακινηθούν ή να αυξομειωθούν χωρίς απώλειες.

Συνολικά, στη συγκεκριμένη υποεπότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες σχεδιασμού, εφαρμογής και διαχείρισης масκών Clipping path. Ως προς το πρακτικό μέρος, προτείνεται ως άσκηση, σύνθεση με εικόνα σε ακανόνιστο περίγραμμα και τίτλο με εικόνα στο εσωτερικό του.

2.3.Γ.5 | ΜΕΙΞΕΙΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπότητα εξετάζει τις μείξεις σχημάτων και χρωμάτων. Πρόκειται για μία δυναμική ενέργεια που δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας σειράς ενδιάμεσων σχημάτων και χρωματικών τόνων ανάμεσα σε δυο διανύσματα. Χρησιμοποιούνται σε έργα εικονογραφήσεων, διότι σε συντομότερο χρόνο επιτυγχάνονται διαβαθμίσεις που βοηθούν στην απόδοση αίσθησης φωτορεαλισμού, και σε μοτίβα ή διακοσμητικά σχέδια, διότι επιτυγχάνονται ομαλές μεταβολές κατά την παραγωγή σχημάτων. Επίσης, λόγω της ποικιλίας και των παραλλαγών που προσφέρουν, μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πειραματισμούς δημιουργίας φόντων και διαφόρων γραφημάτων.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται τα εργαλεία και οι μέθοδοι παραγωγής μείξεων μεταξύ δυο αντικειμένων. Ειδικότερα, το εργαλείο και η εντολή μείξης (Blend Tool, Blend), η μεθοδολογία παραγωγής και οι ρυθμίσεις ελέγχου των μείξεων. Οι μείξεις σχημάτων πραγματοποιούνται μεταξύ δυο αντικειμένων ή μεταξύ περισσοτέρων που αναμειγνύονται ανά δυο διαδοχικών και δημιουργείται αυτόματα μια επεξεργασίμη διαδρομή. Οι ρυθμίσεις αφορούν τον αριθμό των ενδιάμεσων σχημάτων, τον προσανατολισμό και τη στοίχιση πάνω στη διαδρομή παραγωγής. Επίσης, υπάρχει

η δυνατότητα αντιστροφής της τοποθέτησης των ενδιάμεσων σχημάτων (Reverse). Τα σχήματα που διαθέτουν περίγραμμα αναμειγνύονται διαφορετικά από αυτά που δεν έχουν, οπότε είναι απαραίτητη η χρήση δοκιμών για το επιθυμητό αποτέλεσμα. Η μείξη των χρωμάτων μεταξύ των σχημάτων γίνεται ομαλά και το λογισμικό υπολογίζει αυτόματα τον βέλτιστο αριθμό βημάτων, ο οποίος στη συνέχεια μπορεί να αλλάξει.

Για πρακτική άσκηση, προτείνεται εικονογράφηση με απλές διανυσματικές μορφές και εμπλουτισμό με μείξεις σχημάτων και χρωμάτων όπως, ενδεικτικά, προωθητική αφίσσα με αντικείμενα (μείξεις σχημάτων και χρωμάτων), φόντο (μείξη γραμμών) και διακοσμητικό πλαίσιο (μείξη διαδοχικών σχημάτων).

2.3.Γ.6 | ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΜΑΚΕΤΕΣ)

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν πιο σύνθετες μορφές μακετών, οι οποίες περιλαμβάνουν κείμενα, εικόνες και γραφικά, τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης ηλεκτρονικής επεξεργασίας. Οι μακέτες αυτές συνήθως προορίζονται για εξώφυλλα βιβλίων, συσκευασίες, καταχωρίσεις σε περιοδικά, εικονογραφήματα (infographics), αφίσες, εταιρικά λογότυπα, διαφημίσεις, οδηγούς κ.α.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται πώς μπορούν να διαχειριστούν μία μακέτα που περιέχει κείμενο, εικόνες και γραφικά, και μάλιστα σε ειδικές μορφές, δηλαδή συμπλέγματα, διατάξεις και προσαρμογές αντικειμένων σύμφωνα με τους κανόνες σύνθεσης, τυπογραφίας και λαμβάνοντας υπόψη τους τεχνικούς περιορισμούς της εκτύπωσης.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται τα τυποποιημένα μεγέθη εφαρμογών, η ενδεδειγμένη εισαγωγή αρχείων, τα απαραίτητα περιθώρια διατάξεων, οι τεχνικές ευθυγράμμισης, η ομαδοποίηση των αντικειμένων, η χρωματική διαχείριση κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιολογούν και χρησιμοποιούν στοχευμένα προκαθορισμένους οδηγούς μακετών (Templates), εμπνέονται από συλλογές ανάλογων εφαρμογών, προτείνουν πρωτότυπες λύσεις και ολοκληρώνουν ικανοποιητικά ένα έργο (Project). Εξετάζονται, τέλος, η χρησιμότητα των επιπέδων για την οργάνωση του υλικού κατά τη διαδικασία της σύνθεσης με ομαδοποιήσεις, κλειδώματα και ονομασίες επιπέδων και υποεπιπέδων.

Στόχος της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με διατάξεις εφαρμογών, με μεθόδους εισαγωγής και διαχείρισης κειμένων, με προσαρμογή εικόνων bitmap, με επεξεργασίες γραφικών κ.ά. Μέσω πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για να δημιουργούν μακέτες εκμεταλλευόμενοι/-ες Templates και προτείνοντας πρωτότυπες σχεδιαστικές λύσεις.

Ως πρακτική άσκηση, προτείνεται δημιουργία μακέτας μιας όψης, όπως ενδεικτικά, καταχώριση, αφίσσα, εξώφυλλο ή άλλη ανάλογη εφαρμογή που θα περιλαμβάνει εισαγωγή και επεξεργασία κειμένου, τοποθέτηση εικόνων και σχεδιασμό γραφικών.

Η υποενότητα, λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητας, ενδείκνυται να διδαχθεί εκτεταμένα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Wood, B. (2023). *Adobe Illustrator AI βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
2. Tsagaris, A. (2020). *Quick and easy vector graphics: Learn the 5 basic skills that will have you creating icons, logos, illustrations and UI in minutes*. Independently Published.

Συμπληρωματικές

1. Bokhua, G. (2022). *Principles of Logo Design: A Practical Guide to Creating Effective Signs, Symbols, and Icons*. Gloucester, MA, USA: Rockport Publishers.
2. Wheeler, A. & Meyerson, R. (2024). *Designing Brand Identity: A Comprehensive Guide to the World of Brands and Branding*. USA: Wiley.

2.3.Δ • ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός αυτής της μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τις έννοιες και την ορολογία των πολυμέσων, τη διαδικασία προετοιμασίας ενός έργου και τις απαραίτητες ενέργειες δημιουργίας ενός λειτουργικού ψηφιακού αρχείου. Αντικείμενο της μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με τα βασικά εργαλεία και τις τεχνικές για την παραγωγή οπτικοακουστικών έργων. Σκοπός, επίσης, είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν την ικανότητα της αξιολόγησης του πρωτογενούς υλικού περιεχομένου, της ετοιμασίας προσχεδίων μιας ιδέας (story board) και της τελικής παραγωγής του έργου. Για τον λόγο αυτόν, διδάσκονται οι βασικές αρχές κινηματογραφικής αφήγησης, η ορολογία των πολυμέσων, οι μέθοδοι προετοιμασίας υλικού και οι βασικές τεχνικές συναρμολόγησης βίντεο. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα εργαλεία και τα βοηθήματα λογισμικών συναρμολόγησης και επεξεργασίας οπτικοακουστικού υλικού καθώς και η ροή εργασιών των σταδίων της προ-παραγωγής (pro-production) και των σταδίων που ακολουθούν την παραγωγή (post-production).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράψουν τις βασικές αρχές της κινηματογραφικής αφήγησης,
- Αναφέρουν τις εργασίες προ-παραγωγής και της επεξεργασίας της παραγωγής (editing) των οπτικοακουστικών έργων,

- Περιγράφουν τα είδη των πλάνων και τις γωνίες λήψης και ειδικά τους σκοπούς που εξυπηρετούν,
- Περιγράφουν την επιφάνεια εργασίας (workspace), τα εργαλεία, τα μενού και τις παλέτες με έμφαση στους τέσσερεις προκαθορισμένους χώρους επεξεργασιών (editing, single-track editing, effects και audio),
- Σχεδιάζουν απλά προσχέδια για την ιδέα του έργου, με σημειώσεις για τις μαγνητοσκοπήσεις και το μοντάζ (story board),
- Επιλέγουν υλικά παραγωγής έργου από τεκμηριωμένες πηγές, σύμφωνα με τους κανόνες δεοντολογίας,
- Ετοιμάζουν πρωτότυπο υλικό με τις κατάλληλες τεχνικές (εικονοληψία, ηχοληψία, σχεδιασμός και επιλογή γραφικών),
- Οργανώνουν ψηφιακό φάκελο έργου με το υλικό το οποίο θα χρησιμοποιηθεί στην παραγωγή του έργου,
- Εισαγάγουν στο αρχείο έργου ήχους, μουσική, βίντεο, γραφικά,
- Ρυθμίζουν παραμέτρους του ήχου σύμφωνα με τις ανάγκες του έργου (audio mixer),
- Βελτιώνουν τη χρωματική ισορροπία σε αποσπάσματα ή σε ολόκληρα βίντεο,
- Τοποθετούν με την κατάλληλη αλληλουχία στη γραμμή του χρόνου το διαθέσιμο υλικό παράγοντας σταδιακά ένα μικρό έργο (final cut),
- Συγχρονίζουν τον ήχο με την εικόνα (out of sync – move in to sync),
- Ρυθμίζουν εφέ (effects video, audio) και μεταβάσεις (transitions video, audio) για την επιδιωκόμενη αλληλουχία του υλικού,
- Προσθέτουν τίτλους αρχής και τέλους σε ένα έργο,
- Ελέγχουν το πολυμεσικό έργο παρακολουθώντας τα διάφορα στάδια δημιουργίας του (rendering).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οπτική αφήγηση / Κινηματογραφική αφήγηση / Κινούμενη εικόνα /
 Οπτικοακουστικός συγχρονισμός / Εικονογραφημένο σενάριο / Πολυμεσικό
 υλικό / Αρχεία πολυμέσων / Μεταβάσεις βίντεο – ήχου / Επεξεργασία (editing) /
 Χρονογραμμή (timeline) / Μοντάζ / Τελική μορφή ταινίας (final cut).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4) Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ
2	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟ-ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (PRE-PRODUCTION)
3	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΡΓΑΛΕΙΑ, ΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΒΙΝΤΕΟ
4	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕΤΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (EDITING): ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΤΙΤΛΩΝ
5	ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ – ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΑΠΟ ΕΓΚΥΡΕΣ ΠΗΓΕΣ
6	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΟ ΦΑΚΕΛΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΡΓΟΥ (PRODUCTION)
7	ΕΙΔΗ ΠΛΑΝΩΝ ΚΑΙ ΓΩΝΙΩΝ ΛΗΨΗΣ ΣΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΒΙΝΤΕΟ
8	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ
9	ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΦΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΝ ΒΙΝΤΕΟ ΚΑΙ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις έννοιες και αρχές που σχετίζονται με την κινηματογραφική αφήγηση και την παραγωγή ενός οπτικοακουστικού έργου. Η κινηματογραφική τέχνη και η οπτικοακουστική παραγωγή έχουν παγκόσμια απήχηση, τόσο μέσω των κινηματογραφικών αιθουσών όσο και των ψηφιακών πλατφορμών, και ενεργοποιούν πλήθος επαγγελματιών διαφόρων ειδικοτήτων, μεταξύ αυτών και του γραφίστα. Σκοπός είναι, να κατανοήσουν τη σημασία και την επιρροή της κινούμενης εικόνας στην κοινωνία και να εισαχθούν στις έννοιες που σχετίζονται με την κινηματογραφική γλώσσα.

Αρχικά, γίνεται προσέγγιση των βασικών αρχών της κινηματογραφικής αφήγησης μέσα από συνοπτική ιστορική αναδρομή του κινηματογράφου και της Video Art παράλληλα με σχετική αναφορά των ορολογιών παραγωγής. Αναφέρονται το φαινόμενο του μετεικάσματος, η camera obscura, οι πρωτοπόροι αδερφοί Lumière, G. Méliès, D.W. Griffith κ.ά., η συμβολή των Σοβιετικών κινηματογραφιστών και του ρωσικού μοντάζ, ταινίες-σταθμοί όπως: *Το θωρηκτό Ποτέμκιν*, *Πολίτης Κέιν*, *Κλέφτης ποδηλάτων* κ.ά. και συμπληρωματικά η τέχνη της Video Art και οι διαφορές της με τον κινηματογράφο.

Επίσης, σχολιάζεται η ανάγκη του ανθρώπου για την κινούμενη εικόνα, τα συναισθήματα που ενεργοποιεί και οι τρόποι που προσεγγίζονται σκηνοθετικά.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι βασικές ορολογίες της κινηματογραφικής αφήγησης, όπως το «κάδρο», ως η ελάχιστη κινηματογραφική μονάδα, το «πλάνο», που περιγράφει το συνεχόμενο χρονικά και αφηγηματικά απόσπασμα που καταγράφεται από την κάμερα χωρίς διακοπή, οι «σκηνές», που αποτελούνται από επιμέρους πλάνα, και οι σεκάνς, που απαρτίζονται από διαδοχικές σκηνές, ενοποιημένες θεματικά ή

αφηγηματικά. Ειδική έμφαση δίνεται στις τεχνικές κινηματογράφησης και στις αφηγηματικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη συγκρότηση μιας σκηνής.

Ως εργασία, προτείνεται προβολή αποσπασμάτων κινηματογραφικών έργων με σκοπό την κατάταξή τους στα σκηνοθετικά στίλ.

2.3.Δ.2 | ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟ-ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (PRE-PRODUCTION)

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις διαδικασίες προετοιμασίας ενός βίντεο ή ταινίας μικρού μήκους και συγκεκριμένα στις εργασίες της προ-παραγωγής. Στις εργασίες προ-παραγωγής καθιερώνεται η ιδέα, το στίλ της αφήγησης, η οπτική του έργου και επιπλέον οργανώνεται η λήψη πλάνων σύμφωνα με τη μελέτη-σχεδιάγραμμα. Σημαντικό είναι να εξηγηθεί στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες πως οποιοδήποτε οπτικοακουστικό έργο, είτε πρόκειται για κινηματογραφική παραγωγή είτε για μικρό σποτ, ξεκινά από την ιδέα του δημιουργού η οποία υλοποιείται με μια συγκεκριμένη σειρά εργασιών.

Πρωταρχική εργασία είναι η επιλογή του σεναρίου, ο προϋπολογισμός, οι επιλογές ηθοποιών, σκηνικού, μουσικής κ.ά. Σε αυτό το στάδιο, παρουσιάζονται η ανάλυση σεναρίου (ντεκουπάζ), δηλαδή η τελική επεξεργασία του κειμένου και ο καταμερισμός του σεναρίου σε πλάνα, η εικονογράφηση σεναρίου (Storyboarding), μια ακολουθία σκίτσων, σχεδιασμένων στο χέρι ή ψηφιακά, που καθοδηγεί οπτικά σε όλη τη διαδικασία παραγωγής για το πώς θα εκτυλιχθεί το έργο πλάνο προς πλάνο, με πρόβλεψη των τεχνικών αναγκών (συνθήκες φωτισμού, εξοπλισμός κ.λπ.). Βοηθητικά αναφέρονται η λίστα λήψεων (Shot List): κίνηση κάμερας, γωνίες λήψης, τρόπος λήψης ήχου, οι φακοί, οι χαρακτηριστές στο πλάνο, τα πλάνα προγραμματισμού γυρισμάτων κ.λπ. Η εικονογραφημένη απεικόνιση της δράσης μέσω storyboard λειτουργεί όχι μόνο ως προπαρασκευαστικό εργαλείο αλλά και ως γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ των δημιουργικών και τεχνικών μελών της ομάδας παραγωγής, επιτρέποντας τη σταδιακή μετατροπή των αφηρημένων εννοιών σε συγκεκριμένες, χρονικά και αισθητικά οριοθετημένες σκηνές. Παράλληλα, η δημιουργία λίστας λήψεων (shot list) και πλάνων γυρισμάτων προσδίδει ακρίβεια στον χρονοπρογραμματισμό και ενισχύει την αποδοτικότητα στη φάση της παραγωγής.

Για πληρέστερη κατανόηση των όρων, προτείνεται ατομική εργασία κλειστού τύπου με πίνακες, ακροστιχίδες ή πολλαπλών επιλογών με τους όρους παραγωγής. Κατόπιν αυτών, να προταθεί θεματολογία για παραγωγή πρωτότυπου έργου όπου θα εφαρμοστούν τα προαναφερόμενα στάδια σταδιακά στις επόμενες υποενότητες. Λόγω της βαρύτητας του περιεχομένου, η ανάπτυξη και ανάλυση των σταδίων σκόπιμο είναι να γίνει εκτεταμένα.

2.3.Δ.3 | ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΡΓΑΛΕΙΑ, ΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΒΙΝΤΕΟ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών εννοιών και λειτουργιών της επιφάνειας εργασίας ενός προγράμματος επεξεργασίας

βίντεο: τα εργαλεία, τα μενού και τις παλέτες με έμφαση στους τέσσερεις προκαθορισμένες περιοχές επεξεργασίας (editing, single-track editing, effects και audio). Ο χώρος εργασίας (workspace) των προγραμμάτων επεξεργασίας βίντεο παρέχει μια ολοκληρωμένη διαισθητική διεπαφή επεξεργασίας, ενώ η εστίαση στις συγκεκριμένες περιοχές βοηθά στην απλούστευση της ροής εργασιών επεξεργασίας, με γρήγορες εναλλαγές των προβολών για την ολοκλήρωση διαφορετικών εργασιών κατά την επεξεργασία.

Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες οργάνωσης και εκτέλεσης εργασιών με χρήση της κύριας γραμμής εργαλείων για κοινές εργασίες επεξεργασίας (επιλογή, περικοπή, μεγέθυνση κ.ά.) των εντολών μενού, σε λογικές ομαδοποιήσεις και προσαρμόσιμες παλέτες για πρόσβαση σε στοιχεία ελέγχου και πληροφορίες επεξεργασίας.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τις τέσσερις προκαθορισμένες περιοχές επεξεργασίας που βελτιστοποιούν τον χώρο εργασίας, και, συγκεκριμένα, με την κύρια περιοχή επισκόπησης (Project), επεξεργασίας βίντεο (Monitor), με το παράθυρο Timeline, με την περιοχή επεξεργασίας ενός κλιπ βίντεο ή ήχου, με την περιοχή εφέ με ποικίλα οπτικά και ηχητικά εφέ και, τέλος, με την περιοχή ήχου (Audio Mixer), για επεξεργασίες μείξης, έντασης και καθαρισμού ήχου.

Επιπλέον, μέσω της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις επιμέρους δυνατότητες προσαρμογής και αποθήκευσης των προκαθορισμένων περιοχών επεξεργασίας για να ταιριάζουν σε διαφορετικά στάδια της διαδικασίας επεξεργασίας ή σε συγκεκριμένες απαιτήσεις έργου, όπως προτιμώμενες διατάξεις, διαμορφώσεις του πίνακα, συντομεύσεις πληκτρολογίου.

Προτείνονται πρακτικές ασκήσεις σε βασικές εργασίες επεξεργασίας, προσαρμογής, βελτιστοποίησης κ.λπ., με τη χρήση των βασικών εργαλείων και μενού με τη βοήθεια του κατάλληλου λογισμικού.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν τις βασικές λειτουργίες των παραθύρων και την οργάνωση επεξεργασιών στον βασικό χώρο εργασίας για το μοντάζ των κλιπ και την επεξεργασία ήχου.

2.3.Δ.4 | ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕΤΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (EDITING): ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΤΙΤΛΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις διαδικασίες προετοιμασίας και επεξεργασίας ενός νέου βίντεο ή ταινίας μικρού μήκους και, συγκεκριμένα, στις εργασίες της παραγωγής (Production) που αφορά τα γυρίσματα των σκηνών και, ιδιαιτέρως, στις επεξεργασίες μετα-παραγωγής (Post-Production) με την ολοκλήρωση του έργου για τη διανομή.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε πρώτη επαφή με τις διαδικασίες μετα-παραγωγής βίντεο, οι οποίες περιλαμβάνουν την επεξεργασία (Editing), την αλληλουχία (sequencing), την πρόχειρη περικοπή υλικού (rough cut) και την τελική έκδοση/final cut (μοντάζ). Ακόμη, εξετάζουν τη συλλογή (Final Compilation) και την τελική επεξερ-

γασία (Rendering), όπου το υλικό βίντεο μετατρέπεται σε τελική μορφή εξόδου (με την επιλογή σωστών ρυθμίσεων εξαγωγής (Export Settings), τύπο αρχείου, ανάλυση, ρυθμό καρέ, χρήση σωστής κωδικοποίησης (Code Selection).

Επιπλέον, παρουσιάζεται σε μια sequence η προσθήκη τίτλων αρχής, τέλους και πιθανών ενδιάμεσων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως το σημαντικότερο μέρος αυτής της διαδικασίας είναι η συγγραφή όλων των συντελεστών ώστε να διασφαλιστούν τα πνευματικά δικαιώματα.

Είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ενημερωμένοι/-ες για την εκτέλεση ελέγχων ποιότητας και πληρότητας οπτικοακουστικού έργου ανά στάδιο δημιουργίας, για τη διασφάλιση σαφήνειας, αφήγησης, ομαλής ενσωμάτωσης γραφικών και άλλων στοιχείων μετα-επεξεργασίας έως την πληρότητα όλων των τεχνικών προδιαγραφών του παραδοτέου έργου.

Προτείνονται η σταδιακή υλοποίηση ομαδικής εργασίας (project) δημιουργίας έργου μικρής κλίμακας, η οποία, με αφετηρία τη συγκεκριμένη υποενότητα, μπορεί να ολοκληρωθεί ως την τελευταία. Το θέμα και το σενάριο θα καθοριστούν εξ αρχής, και η υλοποίηση των σταδίων ανάπτυξης και επεξεργασίας μπορεί να γίνει σπονδυλωτά σύμφωνα με το περιεχόμενο των υποενότητων.

Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τις πρώτες γνώσεις για την οργάνωση και εκτέλεση των βασικών διαδικασιών μετα-παραγωγής.

2.3.Δ.5 | ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ – ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΑΠΟ ΕΓΚΥΡΕΣ ΠΗΓΕΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν τις βασικές έννοιες πνευματικών δικαιωμάτων, όπως έργο, δημιουργό, πρωτοτυπία, πνευματικά δικαιώματα κ.ά. και θα εξετάσουν πρακτικές για την επιλογή του υλικού τεκμηρίωσης από έγκυρες πηγές, με στόχο τη συγκέντρωση υλικού, με βάση το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η τεκμηρίωση περιλαμβάνει πληροφορίες όπως πηγή του υλικού που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα, λεπτομέρειες άδειας και συγκεκριμένο τρόπο χρήσης του υλικού, ενώ τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών στο έργο τους παραχωρούνται βάσει νομοθεσίας για ορισμένο χρόνο προκειμένου να απαγορεύσουν σε τρίτους τη χρήση του συνόλου ή μέρους των έργων χωρίς την άδεια του δημιουργού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι τα οπτικοακουστικά έργα αποτελούν ιδιαίτερη μορφή συλλογικού έργου με δικαιούχο τον πνευματικό δημιουργό σκηνοθέτη και άλλους συν-δημιουργούς (σεναριογράφο κ.λπ.).

Όσον αφορά τα έργα και υλικά παραγωγής-τεκμηρίωσης υλικού πολυμέσων από διάφορες πηγές, εξετάζουν ανά κατηγορία ξεχωριστά έργα και υλικό που προστατεύεται (τράπεζα εικόνων κ.λπ.), έργα εκτός πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως του Δημόσιου Τομέα ή με ανοικτές άδειες Creative Commons (CC).

Επιπλέον, διδάσκονται τα βασικά μέσα προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας πολυμεσικού υλικού, τα οποία περιλαμβάνουν δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας

(αποκλειστικό, αναπαραγωγής, εγγραφής, εκτέλεσης δημόσιας προβολής, χρονικά όρια δικαιωμάτων κ.ά.), ψηφιακή προστασία (τεχνολογίες αντιγραφικής προστασίας, ψηφιακά υδατογραφήματα κ.ά.), μεθόδους ιχνηλάτησης παράνομων αντιγράφων, μεταβίβαση της πνευματικής ιδιοκτησίας και διαχείριση από οργανισμούς συλλογικής προστασίας δικαιωμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνεται να κάνουν αναζήτηση, συλλογή και χρήση υλικών από κατάλληλες και έγκυρες πηγές αναφοράς για ένταξη στα έργα τους, με παράλληλη εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και τα εργαλεία για την κατανόηση των νομικών εννοιών της πνευματικής ιδιοκτησίας και αδειοδότησης, της σημασίας τους στη διασφάλιση ζητημάτων νομικής κατοχύρωσης και άλλων θεμάτων που θα τους/τις απασχολήσουν κατά την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Ταυτόχρονα, μαθαίνουν τις βέλτιστες πρακτικές για την επιλογή και την τεκμηρίωση του υλικού πολυμέσων για ένα έργο βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

2.3.Δ.6 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΟ ΦΑΚΕΛΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΡΓΟΥ (PRODUCTION)

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια ασχολείται με τη δημιουργία πρωτότυπου υλικού για την παραγωγή οπτικοακουστικού έργου, με τις κατάλληλες τεχνικές εικονοληψίας, ηχοληψίας, σχεδιασμού – επιλογής γραφικών και την οργάνωση του υλικού σε ενιαίο ψηφιακό φάκελο. Το στάδιο της Παραγωγής (Production) είναι το στάδιο των γυρισμάτων, όπου το οπτικοακουστικό έργο γυρίζεται με τη βοήθεια κατάλληλου εξοπλισμού και φωτισμού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνικές λήψης βίντεο και τις δημιουργικές πτυχές που είναι απαραίτητες για τη δημιουργία ελκυστικού περιεχομένου, όπως η επιλογή κάμερας με βάση τα τεχνικά χαρακτηριστικά: ανάλυση, zoom, αισθητήρα, μορφή συμπίεσης κ.λπ., ο φωτισμός: φυσικός, με softbox ή ανακλαστήρες, τριών σημείων κ.ά. Αυτό απαιτεί ηχητικό σχεδιασμό (sound design) για την επένδυση του ακουστικού τοπίου μιας παραγωγής με διαλόγους, μουσική, φυσικούς και τεχνητούς θορύβους ή ηχητικές παύσεις με κριτήριο να τονίζουν την αφήγηση του έργου. Σκόπιμο είναι να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον σχεδιασμό και την επιλογή γραφικών για τη δημιουργία ατμόσφαιρας και την προώθηση της πλοκής με εικόνες που δημιουργούνται από υπολογιστή με σχήματα, χαρακτήρες, περιβάλλοντα, φόντα, ειδικά εφέ, τρισδιάστατα γραφικά κ.ά.

Επιπρόσθετα, διδάσκονται τη διαδικασία οργάνωσης υλικού με ψηφιακό φάκελο παραγωγής έργου, που δημιουργείται από προεπιλογή στην αρχή κάθε έργου και αφορά την εγγραφή όλων των αρχείων πολυμέσων, αρχείων προεπισκόπησης ή προσαρμοσμένων αρχείων ήχου, καθώς και όλων των ενδιαμέσων αρχείων που ενσωματώνουν όλες τις αλλαγές κατά την επεξεργασία.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με πρακτικές ασκήσεις δημιουργίας πρωτότυπου υλικού και προετοιμασίας του για ενσωμάτωση σε έργα υπό παραγωγή. Ενδεικτικά, προτείνεται να μαγνητοσκοπήσουν μικρές σκηνές βίντεο για δεδομένο θέμα, να ηχογραφήσουν φυσικούς ήχους και να τα αποθηκεύσουν σε μητρικό φάκελο με τον κατάλληλο μορφότυπο.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να δημιουργούν και να προετοιμάζουν κατάλληλα πρωτότυπο πολυμεσικό υλικό προς ενσωμάτωση στο μοντάζ.

2.3.Δ.7 | ΕΙΔΗ ΠΛΑΝΩΝ ΚΑΙ ΓΩΝΙΩΝ ΛΗΨΗΣ ΣΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΒΙΝΤΕΟ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις επιλογές των πλάνων και των γωνιών λήψης της κάμερας σε μια βιντεοσκόπηση ή άλλη κατηγορία οπτικοακουστικού έργου, προκειμένου να διαμορφώσουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο το κοινό αντιλαμβάνεται την εξέλιξη μιας σκηνής και βιώνει μια αφήγηση.

Οι τεχνικές λήψης που διδάσκονται σε αυτή την υποεπάρκεια περιλαμβάνουν τα πλάνα λήψης, τα οποία, ανάλογα με την απόσταση από το αντικείμενο, οδηγούν το μάτι του θεατή, απομονώνουν το θέμα και μεταφέρουν συναισθηματικό συντονισμό, ευρεία πλάνα για προσανατολισμό του θεατή, μεσαία για συνεντεύξεις ή διαλόγους και κοντινές λήψεις (close-up) για μετάδοση συναισθήματος με ανάδειξη εκφράσεων προσώπου, δημιουργία οικειότητας ή δραματικό αποτέλεσμα. Επίσης, περιλαμβάνουν τις γωνίες λήψης της κάμερας, που δίνουν έμφαση στη δυναμική ισχύος: υψηλές/χαμηλές γωνίες για την απεικόνιση κυριαρχίας ή υποταγής, δημιουργίας αίσθησης ισότητας και ουδετερότητας με την κάμερα στο ύψος των ματιών, με αποπροσανατολιστική προοπτική κ.ά.

Σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στις κοινές παγίδες και τα κλισέ, όπως υπερβολική χρήση κοντινών πλάνων, στατικό μη δυναμικό καδράρισμα, λήψεις και γωνίες κάμερας χωρίς σαφή σκοπό κ.ά., ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποφύγουν τις αστοχίες και να επιτύχουν ένα οπτικά ελκυστικό και αφηγηματικά συνεκτικό περιεχόμενο.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με επίδειξη δειγμάτων από σκηνές και πλάνα. Προτείνεται πρακτική άσκηση εφαρμογής των ανωτέρων τεχνικών λήψης και πλαισίωσης με όλα τα πρόσφορα μέσα (π.χ. με χρήση κάμερας χειρός ή κινητής «έξυπνης» συσκευής) πάνω σε ένα θέμα – πλάνο, η οποία θα συνδέεται με τις ασκήσεις των προηγούμενων υποεπάρκειων.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει την απαραίτητη βάση για τη λήψη κρίσιμων δημιουργικών αποφάσεων, όπως είναι η επιλογή πλάνων και το καδράρισμα, που μπορούν να καθοδηγήσουν την προσοχή του θεατή σε μια σκηνή, και η επιλογή της κατάλληλης γωνίας λήψης, που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τη διάθεση και την αφήγηση μιας σκηνής.

2.3.Δ.8 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις υποστηριζόμενες μορφές και μεγέθη ήχου και τους ρυθμούς δειγματοληψίας ήχου για εισαγωγή, καθώς και τη ρύθμιση παραμέτρων ήχου και τον συγχρονισμό ήχου – εικόνας, που καθιστούν τις ροές εργασίας μετά την παραγωγή συμβατές με τις πιο πρόσφατες μορφές μετάδοσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν αρχικά το ευρύ φάσμα μορφών πολυμέσων που υποστηρίζει το λογισμικό για εισαγωγή βίντεο: MP4, MOV, AVI, MKV κ.ά., ήχου: MP3, WAV, AIFF, FLAC κ.ά. και εικόνας. Στη συνέχεια, εξετάζουν τις μεθόδους εισαγωγής, όπως μέσω “media panel”, με σύρσιμο και απόθεση (drag & drop), με αντιγραφή, με το ενσωματωμένο πρόγραμμα περιήγησης κ.ά.

Σκόπιμο είναι να διευκρινίζεται εξαρχής η σημασία των ενεργειών προετοιμασίας του πρωτογενούς υλικού πριν από την εισαγωγή, όπως η εξασφάλιση κατάλληλου χρωματικού χώρου ως προς το βίντεο sRGB, NTSC, RGB για τις εικόνες. Επίσης, πρέπει να τονίζονται οι ρυθμίσεις συμβατότητας των αρχείων στην περίπτωση συμπίεσμένου ή μη συμπίεσμένου ήχου.

Επιπρόσθετα, διδάσκονται οι βέλτιστες λειτουργίες για τη ρύθμιση παραμέτρων ήχου και τον συγχρονισμό αρχείων βίντεο και ήχου. Ο μίκτης ήχου (audio mixer) επιτρέπει την προσαρμογή του ήχου, όπως τα επίπεδα έντασης, τη σίγαση και την έξοδο κομματιού, για μεμονωμένα κομμάτια ήχου στο έργο. Ο απρόσκοπτος συγχρονισμός των κλιπ βίντεο και ήχου –σε περίπτωση διαφορών στους ρυθμούς δειγματοληψίας, ή σε προβλήματα κωδικοποίησης μεταξύ των πηγών– μπορεί να είναι αυτόματος, ή χειροκίνητος. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικές ασκήσεις εισαγωγής και ρύθμισης παραμέτρων ήχου και ήχου – εικόνας.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την εκμάθηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των κύριων λειτουργιών ώστε τα στοιχεία ήχου, στατικών και κινούμενων εικόνων ενός έργου πολυμέσων να είναι σωστά ρυθμισμένα και ευθυγραμμισμένα, κατά τις διαδικασίες εισαγωγής προς επεξεργασία ενός οπτικοακουστικού έργου.

2.3.Δ.9 | ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΦΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΝ ΒΙΝΤΕΟ ΚΑΙ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη διαχείριση και εφαρμογή εφέ και μεταβάσεων κινούμενης εικόνας και ήχου για απόδοση αλληλουχίας κατά την επεξεργασία του οπτικοακουστικού υλικού. Τα εφέ βίντεο αναφέρονται στις τεχνικές βελτίωσης οπτικής ποιότητας και δημιουργίας επιθυμητής εμφάνισης ή διάθεσης, ενώ οι μεταβάσεις (transitions) αναφέρονται στις λειτουργίες που κάνουν τα πλάνα να αλλάζουν από το ένα στο άλλο ομαλά, με στιλ, μέχρι να δημιουργήσουν μια αίσθηση βάθους και ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται πώς να ρυθμίζουν και να εφαρμόζουν σε ένα κλιπ ή σε ένα κομμάτι εφέ βίντεο, όπως

είναι τα εφέ διόρθωσης χρώματος/βαθμονόμησης (lumetri color, curves, hue/saturation), που επιτρέπουν την προσαρμογή του χρώματος, της αντίθεσης και της συνολικής εμφάνισης του υλικού, τα εφέ κίνησης/animation, τα εφέ θολώματος/όξυνσης, τα εφέ δημιουργίας οπτικών παραμορφώσεων κ.ά.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι για να καθοδηγήσουν τον ρυθμό ή την ταχύτητα ενός βίντεο και να κερδίσουν την προσοχή των θεατών, μπορούν να εφαρμόσουν σε μια ακολουθία μια σειρά από μεταβάσεις βίντεο, όπως σβήσιμο πλά-νου σε άλλο (cross dissolve), εναλλαγή με θάμπωμα, με παραμόρφωση, με σάρωση προς διάφορες κατευθύνσεις, με μεγέθυνση και σμίκρυνση κ.λπ.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί η σημασία των μεταβάσεων ήχου, που αναφέρονται στη διαδικασία ανάμειξης ή συγχώνευσης δύο ή περισσότερων κομματιών ή κλιπ ήχου προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή ροή του ήχου κατά τη μετάβαση μεταξύ σκηνών ή την αλλαγή της μουσικής φόντου. Οι μεταβάσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν εύκολα με μεταφορά και απόθεση στη γραμμή χρόνου μεταξύ των ηχητικών κλιπ.

Μέσω πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στην επιλογή των κατάλληλων εφέ και μεταβάσεων για εφαρμογή τους σε εργασίες επεξεργασίας βίντεο.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει να καταρτίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε αυτοί/-ές να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την εφαρμογή των εφέ και των μεταβάσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σιάκας, Σ. Θ. (2023). *Τρισδιάστατη κίνηση σε υπολογιστή – 3D computer animation. Από το Stop motion στην τρισδιάστατη κίνηση – 3D animation στο Blender*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαίδιμος.
2. Ascher, S. & Pincus, E. (2012). *The Filmmaker's Handbook. A Comprehensive Guide for the Digital Age*. London: Penguin Books Ltd.
3. Jago, M. (2019). *Adobe Premiere Pro CC βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
4. Leirpoll, J., Osborn, D., Murphy, P. & Edwards, A. (2017). *The Cool Stuff in Premiere Pro: Learn advanced editing techniques to significantly enhance your workflow* (2nd edition). New York: Apress.

Συμπληρωματικές

1. Σιάκας, Σ. Θ. (2020). *Τρισδιάστατος σχεδιασμός περιβάλλοντος – 3d modeling για animation*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαίδιμος.
2. Videomaker. (2012). *The Videomaker Guide to Video Production*. London and New York: Routledge.
3. Vaughan, T. (2002). *Πολυμέσα. Αναλυτικός Οδηγός*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ιστοσελίδων (Web Design) και διαδραστικών εφαρμογών. Ο σχεδιασμός ακολουθεί εξειδικευμένα στάδια για την παραγωγή μιας λειτουργικής ιστοσελίδας, τα οποία αναφέρονται με την απαραίτητη ορολογία, τις μεθοδολογίες σχεδιασμού και τις τεχνικές παραγωγής. Το περιεχόμενο του σχεδιασμού ιστοσελίδας αποτελείται από τον σχεδιασμό διεπαφής χρήστη UID (User Interface Design) και τον σχεδιασμό εμπειρίας χρήστη UXD (User Experience Design). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε πρώτη επαφή με τις έννοιες και τη δομή της ιστοσελίδας μέσα από αναφορές στις βασικές αρχές του σχεδιασμού διεπαφής και εμπειρίας χρήστη, τη μεθοδολογία οργάνωσης σεναρίου οθονών και την παρουσίαση των λογισμικών και εργαλείων υλοποίησης ενός έργου. Παράλληλα, αποκτούν εμπειρία με δοκιμές τυποποιημένων προτύπων. Η εφαρμογή της θεωρίας υλοποιείται με τις ακόλουθες προσεγγίσεις: α) με λειτουργικά εργαλεία προτυποποίησης (prototyping tools) για τη δημιουργία διαδραστικών πρωτότυπων υψηλής πιστότητας, με δυνατότητα εκτέλεσης δοκιμών και την παραγωγή καινοτόμων ιδεών μέσα από την αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων με ένα μοντέλο εργασίας και β) με διαδικτυακά εργαλεία δημιουργίας ιστοσελίδων (web site builders) που περιλαμβάνουν πρότυπα (templates) επιταχύνοντας τη διαδικασία σχεδιασμού των ιστοσελίδων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τις βασικές αρχές του σχεδιασμού εμπειρίας χρήστη (UXD) και διεπαφής χρήστη (UID),
- Περιγράφουν τα χαρακτηριστικά και τη διάταξη μιας ιστοσελίδας,
- Περιγράφουν τα ειδικά χαρακτηριστικά και τη διάταξη μιας απλής εφαρμογής (web app),
- Αναγνωρίζουν τη λειτουργικότητα της διάδρασης σε ένα web site,
- Αναφέρουν τη μεθοδολογία πλοήγησης για τη διάδραση μιας ιστοσελίδας,
- Δημιουργούν προσχέδια εντάσσοντας διαγράμματα ροής με πληροφορίες για την αρχιτεκτονική πληροφοριών της διάδρασης,
- Αναπτύσσουν τη δομή μιας ιστοσελίδας με τα κατάλληλα λογισμικά, εργαλεία και βοηθήματα,
- Εφαρμόζουν τη μεθοδολογία πλοήγησης για τη διάδραση μιας ιστοσελίδας,
- Εντάσσουν στον σχεδιασμό τους τυποποιημένα πρότυπα δομής ιστοσελίδας (web templates),

- Εφαρμόζουν τις αρχές του τυπογραφικού σχεδιασμού για το Διαδίκτυο κατά την ανάπτυξη ενός έργου,
- Αναφέρουν τις κύριες τεχνολογίες για τη σήμανση, τη μορφοποίηση και τον προγραμματισμό ιστοσελίδων: HTML5, CSS3, JavaScript,
- Σχεδιάζουν έναν ιστότοπο (δομή, πλοήγηση) με τα κατάλληλα λογισμικά εργαλεία και βοηθήματα,
- Σχεδιάζουν απλές διαδραστικές εφαρμογές (δομή, πλοήγηση) με τα κατάλληλα λειτουργικά εργαλεία προτυποποίησης (responsive web design).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Παγκόσμιος ιστός / Ιστοσελίδα / Σχεδιασμός ιστοσελίδας / Δομή ιστοσελίδας / Πλοήγηση / Πρότυπο (template) / Σχεδιασμός διεπαφής χρήστη (UID) / Σχεδιασμός εμπειρίας χρήστη (UXD) / Προσαρμοσμένος σχεδιασμός ιστοσελίδας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ
3	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΔΟΜΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ
4	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΛΟΗΓΗΣΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ
5	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΧΡΗΣΤΗ UID (USER INTERFACE DESIGN)
6	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΧΡΗΣΤΗ UXD (USER EXPERIENCE DESIGN)
7	ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ (CUSTOM WEB SITES)
8	ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ (WEB TEMPLATES)

Κείμενο αναφοράς

2.3.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Ο σχεδιασμός στο Διαδίκτυο αφορά την ικανότητα δημιουργίας παρουσιάσεων, συνήθως κειμένων, εικόνων ή πολυμέσων, οι οποίες φτάνουν στον τελικό χρήστη μέσω του Παγκόσμιου Ιστού (world wide web), με τη χρήση λογισμικού, όπως είναι ένας φυλλομετρητής (web browser) ή άλλου λογισμικού σχεδιασμένο για το Διαδίκτυο.

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την έννοια της ιστοσελίδας, η οποία είναι ένα ηλεκτρονικό αρχείο ή ένα σύνολο από ηλεκτρονικά αρχεία που υπάρχουν σε έναν ή περισσότερους εξυπηρετητές

(servers) και παρουσιάζει κείμενα, εικόνες και εφαρμογές πολυμέσων στον τελικό χρήστη. Τέτοια στοιχεία, όπως π.χ. κείμενο και εικόνες (με τα πρότυπα SVG, BMP, GIF, JPEG, PNG), μπορούν να τοποθετηθούν στη σελίδα με τη χρήση γλωσσών σήμανσης υπερκειμένου, όπως HTML/ XHTML/ XML.

Επίσης, διδάσκονται ότι η αναπαραγωγή πιο σύνθετων πολυμέσων (ανυσματικών γραφικών, βίντεο, ήχων, γραφικών με ενσωματωμένο ήχο και εικόνα) μπορεί να γίνει με πρόσθετα (plug-ins), στο Flash, το Quick Time, το περιβάλλον χρόνου εκτέλεσης Java κ.α. ή με τεχνολογίες, όπως οι γλώσσες σήμανσης (X) HTML5, XML, και MathML, καθώς και τη διαδικασία σχεδιασμού μιας ιστοσελίδας, πρότυπο φύλλων στυλ CSS 3 (Cascading Style Sheets).

Επιπλέον, εισάγονται, για λόγους εξοικείωσης ορολογιών, στη δομή της γλώσσας προγραμματισμού HTML5 (ανάλυση λειτουργιών Section, Article, Aside και Nav). Διευκρινίζεται πως η ανάπτυξη ιστοσελίδων, που έχει σχέση με τους γραφίστες, αφορά την αισθητική και τη λειτουργικότητα του χρήστη και όχι απαραίτητα την εκμάθηση γλώσσας προγραμματισμού. Είναι όμως σημαντικό να γίνει κατανοητό πως η αναγνώριση των βασικών λειτουργιών μιας γλώσσας προγραμματισμού είναι βοήθημα για τις περιγραφές και ορολογίες κατά το στάδιο του σχεδιασμού και της ανάπτυξης ενός web site με τα αυτοματοποιημένα εργαλεία δημιουργίας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, για την καλύτερη εξοικείωση με τις έννοιες και τις ορολογίες, να αναλύσουν, κατόπιν μικρής έρευνας, τα στοιχεία Section, Article, Aside και Nav της HTML5 και να δημιουργήσουν μία στατική ιστοσελίδα με ένα μήνυμα, ένα Navigation Μενού, επικεφαλίδες και υποσέλιδο.

Συνοψίζοντας, σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις που θα τους/τις εισαγάγουν στις κύριες τεχνολογίες για τη δημιουργία, σήμανση και μορφοποίηση ιστοσελίδων.

2.3.E.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Στον παγκόσμιο Ιστό (world wide web), ο οποίος αποτελείται από πολλές ιστοσελίδες (web sites), ο σχεδιασμός ενός συστήματος αλληλεπίδρασης είναι πολύ απαιτητικός προκειμένου να πετύχει ένα συγκεκριμένο σκοπό, όπως για παράδειγμα τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop), την υλοποίηση μιας ιστοσελίδας πληροφοριών κ.λπ. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις βασικές αρχές σχεδιασμού ιστοσελίδων (δομή, χρώματα, κείμενα, γραφικά κ.ά.), οι οποίες συμβάλλουν άμεσα και στη λειτουργικότητά τους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρατηρούν αρχικά τη δομή της αρχικής σελίδας, της οποίας ο ρόλος είναι να παροτρύνει τον χρήστη να παραμείνει στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα και να συνεχίσει την πλοήγησή του σε αυτή. Επίσης, διδάσκονται τον τρόπο που χρησιμοποιούνται οι χρωματικοί συνδυασμοί, καθώς είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την εικόνα του ιστοτόπου.

Στη συνέχεια, εξοικειώνονται με την επιλογή της κατάλληλης γραμματοσειράς, εικόνων και γραφικών, στοχεύοντας στην ενίσχυση του περιεχομένου της ιστοσελίδας, αφού με αυτόν τον τρόπο γίνεται πιο ελκυστική για τον επισκέπτη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να σχεδιάσουν την αρχική σελίδα μιας εικονικής ιστοσελίδας, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές σχεδιασμού ιστοσελίδων που διδάχθηκαν.

Έμφαση πρέπει να δοθεί στη σωστή δομή της σελίδας με σαφή διαχωρισμό των τμημάτων, στην αρμονική χρήση χρωμάτων, στην επιλογή κατάλληλων γραμματοσειρών, στην ενσωμάτωση εικόνων και γραφικών. Το παραδοτέο της εργασίας θα περιλαμβάνει μια σχεδιαστική μακέτα (wireframe ή mockup) της αρχικής σελίδας σε ψηφιακή μορφή, όπως PDF ή εικόνα, ενώ προαιρετικά μπορούν να προχωρήσουν και στην απλή υλοποίησή της σε HTML και CSS.

Συνοψίζοντας, σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις στις αρχές σχεδιασμού ιστοσελίδων.

2.3.E.3 | ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΔΟΜΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

Το περιεχόμενο της μαθησιακής αυτής υποενότητας επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά, τη διάταξη, τη δομή και τις μεθόδους που είναι απαραίτητα για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό μιας εύχρηστης ιστοσελίδας.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τον καθορισμό του σκοπού της ιστοσελίδας και τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν μέσω αυτής. Στη συνέχεια, διδάσκονται τις ορολογίες της δομής, τις μεθόδους πλοήγησης και τις τεχνολογίες για τη σήμανση, τη μορφοποίηση και τον προγραμματισμό ανάπτυξης ιστοσελίδων, όπως γλώσσες προγραμματισμού (HTML, CSS, JavaScript), πλατφόρμες διαχείρισης περιεχομένου (CMS) και τεχνολογίες back-end (PHP, Python, Node.js). Επιπλέον, διδάσκονται πώς να κατασκευάζουν εύκολα και γρήγορα navigation menus και buttons. Αυτό περιλαμβάνει την ενδεικτική χρήση των επιλεγμένων γλωσσών προγραμματισμού (HTML, CSS, JavaScript), τη σύνδεση με τη βάση δεδομένων (αν χρειάζεται) και την προσθήκη λειτουργιών, όπως φόρμες επικοινωνίας, καλάθι αγορών ή σύστημα σύνδεσης χρηστών.

Μετά τη μελέτη και τη διαμόρφωση, ακολουθεί έλεγχος αυτής για να εξασφαλιστεί ότι λειτουργεί σωστά και είναι συμβατή με διάφορες συσκευές και προγράμματα περιήγησης. Ουσιαστικά, ελέγχεται η απόδοση, η ασφάλεια, η προσβασιμότητα και η πιθανή απαίτηση για τη βελτιστοποίηση των μηχανής αναζήτησης (SEO).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναπτύξουν τη διάταξη και τη δομή μιας ιστοσελίδας για ένα συγκεκριμένο έργο επιλέγοντας τον σκοπό και τους στόχους της. Στη συνέχεια, ελέγχουν την απόδοση και την προσβασιμότητα της ιστοσελίδας με τα κατάλληλα εργαλεία και βοηθήματα.

Συνοψίζοντας, με την παρούσα μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να εφαρμόζουν τις αρχές

του τυπογραφικού σχεδιασμού για το Διαδίκτυο κατά την ανάπτυξη ενός έργου και να αναφέρουν τις κύριες τεχνολογίες για τη σήμανση, τη μορφοποίηση και τον προγραμματισμό ιστοσελίδων.

2.3.E.4 | ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΛΟΗΓΗΣΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα έχει στόχο την ανάλυση και κατανόηση της μεθοδολογίας πλοήγησης ιστοσελίδων, που εφαρμόζεται με «πλήκτρα» ή «κουμπιά» πλοήγησης του επισκέπτη σε οποιαδήποτε ιστοσελίδα, ώστε να επιλέξει κατευθείαν το σημείο που τον ενδιαφέρει. Μάλιστα, τα πλήκτρα πλοήγησης, που θυμίζουν πραγματικά πλήκτρα συσκευών ή μηχανημάτων, δημιουργούνται με σκοπό να προκαλούν ανάλογους συνειρμούς στον επισκέπτη της ιστοσελίδας.

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τον τρόπο δημιουργίας πλοήγησης μιας ιστοσελίδας, ώστε να είναι εύκολη στη χρήση, κατανοητή και να μην δημιουργεί σύγχυση στους χρήστες, όταν αυτοί θέλουν να περιηγηθούν από το ένα σημείο του ιστοτόπου στο άλλο. Επίσης, δημιουργούν προσχέδια εντάσσοντας διαγράμματα ροής με πληροφορίες για την αρχιτεκτονική πληροφοριών της διάδρασης, διδάσκονται να σχεδιάζουν με απλές διαδραστικές εφαρμογές (δομή, πλοήγηση) με τα κατάλληλα λειτουργικά εργαλεία προτυποποίησης (responsive web design). Έτσι, με τον σχεδιασμό των πλήκτρων πλοήγησης, όταν ο κέρσορας του ποντικιού βρίσκεται πάνω από αυτά, τότε αλλάζει μορφή ή χρώμα, ώστε να θυμίζει στον επισκέπτη ότι ήδη έχει περιηγηθεί εκεί. Επομένως, για τα πλήκτρα αυτά υπάρχουν τρεις καταστάσεις: η Βασική (Normal), που είναι η κανονική απεικόνισή του, η Άνω (Over), όταν το ποντίκι βρίσκεται πάνω από αυτό, και η Κάτω (Down), όταν πατηθεί το πλήκτρο του ποντικιού. Το εφέ των τριών καταστάσεων ονομάζεται Rollover και το έχουν όλα τα προγράμματα.

Ως εργασία, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν ένα βασικό σύστημα πλοήγησης ιστοσελίδας, δημιουργώντας μια ενότητα με πλήκτρα πλοήγησης (navigation buttons), τα οποία θα περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις τρεις βασικές καταστάσεις εμφάνισης, εφαρμόζοντας το εφέ rollover, και θα τοποθετούνται σε ένα προσχέδιο ιστοσελίδας με απλό διάγραμμα ροής, που να περιγράφει την αρχιτεκτονική της πληροφορίας και τη λειτουργία κάθε πλήκτρου, χρησιμοποιώντας βασικά εργαλεία προτυποποίησης.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να εφαρμόζουν τη μεθοδολογία πλοήγησης για τη διάδραση μιας ιστοσελίδας και να σχεδιάζουν πλήκτρα πλοήγησης με τα κατάλληλα λογισμικά εργαλεία και βοηθήματα, ώστε να δημιουργούν ευέλικτες ιστοσελίδες.

2.3.E.5 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΕΠΑΦΗΣ ΧΡΗΣΤΗ UID (USER INTERFACE DESIGN)

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπενότητα εστιάζεται στον σχεδιασμό διεπαφής χρήστη, που αποτελεί μέρος του περιεχομένου σχεδιασμού ιστοσελίδας. Συγκεκριμένα, ο σχεδιασμός διεπαφών χρήστη αφορά μηχανήματα και λογισμικό, όπως υπολογιστές, οικτι-

ακές συσκευές, κινητές συσκευές και άλλες ηλεκτρονικές συσκευές, με έμφαση στη μεγιστοποίηση της χρηστικότητας από τον χρήστη.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται και κατανοούν τη διαδικασία δημιουργίας διεπαφών που επικοινωνούν ξεκάθαρα με τον χρήστη και έχουν ως στόχο να κάνουν την αλληλεπίδρασή του όσο το δυνατόν πιο απλή και αποτελεσματική. Επίσης, διδάσκονται ότι ο κατάλληλος σχεδιασμός διεπαφής χρήστη διευκολύνει την ολοκλήρωση μιας ιστοσελίδας. Ειδικότερα, ο γραφικός σχεδιασμός και η τυπογραφία χρησιμοποιούνται για να υποστηρίξουν τη χρηστικότητα της ιστοσελίδας, ενώ ταυτόχρονα επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο ο χρήστης εκτελεί ορισμένες αλληλεπιδράσεις.

Επιπλέον, πληροφορούνται ότι η αισθητική του σχεδιασμού ενισχύει ή μειώνει την ικανότητα των χρηστών να χρησιμοποιούν τις λειτουργίες της διεπαφής, με αποτέλεσμα πολλές φορές να δημιουργείται ένα σύστημα το οποίο να μην προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των χρηστών. Μια διεπαφή με χαμηλή χρηστικότητα επιβαρύνει έναν χρήστη και τον εμποδίζει να επιτύχει τους στόχους του, με αποτέλεσμα την απόρριψη της διεπαφής.

Ως εργασία, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να σχεδιάσουν τη διεπαφή χρήστη μιας ιστοσελίδας ή εφαρμογής, δημιουργώντας ένα πλήρως δομημένο και αισθητικά ισορροπημένο mockup ή wireframe που θα περιλαμβάνει όλα τα βασικά στοιχεία διεπαφής χρήστη, όπως κουμπιά, μενού, φόρμες, εικονίδια, και περιοχές περιεχομένου, με στόχο τη διευκόλυνση της πλοήγησης και της κατανόησης από τον τελικό χρήστη. Κατά τον σχεδιασμό τους, θα πρέπει να εφαρμόσουν βασικές αρχές τυπογραφίας και αισθητικής απλότητας, με έμφαση στη χρηστικότητα, την προσβασιμότητα και την εμπειρία του χρήστη σε διάφορες συσκευές.

Συνοψίζοντας, σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τις αρχές σχεδιασμού διεπαφής χρήστη και να δημιουργούν κατά τη διαδικασία σχεδιασμού ιστοσελίδας εύχρηστη πλοήγηση από τον εκάστοτε χρήστη.

2.3.E.6 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΧΡΗΣΤΗ UXD (USER EXPERIENCE DESIGN)

Η μαθησιακή υποενότητα «Σχεδιασμός εμπειρίας χρήστη UXD (User Experience Design)» επικεντρώνεται στην εμπειρία που βιώνει ένας χρήστης όταν αλληλεπιδρά μέσω μιας ιστοσελίδας, για παράδειγμα μιας εταιρείας με τις υπηρεσίες και τα προϊόντα της. Ο σχεδιασμός της εμπειρίας χρήστη είναι μια προσέγγιση σχεδίασης με επίκεντρο τον χρήστη, επειδή λαμβάνει υπόψη την ψηφιακή διαδρομή του όταν χρησιμοποιεί ένα προϊόν ή μια πλατφόρμα.

Σε αντίθεση με τον σχεδιασμό διεπαφής χρήστη, ο οποίος επικεντρώνεται αποκλειστικά στην αισθητική εμφάνιση μιας διεπαφής υπολογιστή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στον σχεδιασμό εμπειρίας χρήστη (UX), που περιλαμβάνει όλες τις πτυχές της εμπειρίας που αντιλαμβάνεται ο χρήστης με ένα

προϊόν ή ιστότοπο, όπως είναι η χρηστικότητα, η χρησιμότητα, η επιθυμία, η αντίληψη της επωνυμίας και η συνολική απόδοση. Επίσης, αναλύεται ότι ο σχεδιασμός της εμπειρίας χρήστη είναι ένας κλάδος εννοιολογικού σχεδιασμού που βασίζεται σε ανθρώπινους παράγοντες και στην εργονομία. Το UXD design αφορά περισσότερο την αρχιτεκτονική ενός προϊόντος και πώς αυτή πρέπει να προσαρμοστεί ώστε το αποτέλεσμα να είναι χρηστικό.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι στόχος της αλληλεπίδρασης στο UXD design είναι η δημιουργία ενός προϊόντος που παράγει μια αποτελεσματική και ευχάριστη εμπειρία, επιτρέποντας, παράλληλα, στους χρήστες να επιτύχουν τους στόχους τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Ως εργασία, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να σχεδιάσουν μια ψηφιακή μακέτα (wireframe) για την αρχική σελίδα μιας υποθετικής ιστοσελίδας που προβάλλει τις υπηρεσίες ενός δημιουργικού γραφείου γραφιστικής, με σκοπό την προσέλκυση νέων πελατών. Θα πρέπει να αναλύσουν τις ανάγκες και τους στόχους των χρηστών-στόχων, να καταγράψουν ένα βασικό σενάριο χρήσης (user scenario) και να οπτικοποιήσουν τη διαδρομή του χρήστη (user flow).

Συνοψίζοντας, σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τις αρχές σχεδιασμού εμπειρίας χρήστη, ώστε να σχεδιάζουν διεπαφές με βάση την κάλυψη των αναγκών του εκάστοτε χρήστη.

2.3.E.7 | ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ (CUSTOM WEB SITES)

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη δημιουργία ενός προτύπου ιστοσελίδας υψηλής πιστότητας, ειδικά σχεδιασμένο για πελάτες με υψηλές απαιτήσεις. Πρότυπο για ένα έγγραφο που χρησιμοποιείται ως βάση για τη δημιουργία άλλων εγγράφων. Η δημιουργία ενός διαδραστικού προτύπου περιλαμβάνει τον ορισμό των περιοχών που πρέπει να είναι επεξεργάσιμες στα έγγραφα που βασίζονται στο πρότυπο, ενώ όλα τα υπόλοιπα μέρη είναι κλειδωμένα και ελέγχονται από το γενικό πρότυπο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αρχικά, εξετάζουν τα πλεονεκτήματα ενός διαδραστικού προτύπου ιστοσελίδας υψηλής πιστότητας που απευθύνεται σε πελάτες που αποζητούν τη μοναδικότητα στη διαδικασία προβολής της επιχείρησής τους στο Διαδίκτυο. Έτσι, πληροφορούνται ότι ο σχεδιασμός μιας πρωτότυπης και καινοτόμου ιστοσελίδας διαφοροποιείται από τα υφιστάμενα πρότυπα (templates), αναδεικνύοντας παράλληλα τις αξίες και την εξαιρετική εμπειρία χρήστη της εκάστοτε επιχείρησης. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τα μειονεκτήματα ενός τέτοιου προτύπου, που βρίσκονται κυρίως στο κόστος, αφού οι πιο σύνθετες αναπτυξιακές προσπάθειες δημιουργίας ιστοσελίδας απαιτούν μεγαλύτερο προϋπολογισμό. Είναι γεγονός ότι ο σχεδιασμός των custom ιστοσελίδων προσφέρει μια τεράστια γκάμα ενημερώσεων και πρόσθετων στοιχείων και οι ιστοσελίδες είναι πάντα έτοιμες να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων, αλλά και των χρηστών. Ένας ιστότοπος που έχει σχεδιαστεί από την αρχή

χωρίς να περιλαμβάνει πρότυπο αναφέρεται ως προσαρμοσμένος σχεδιασμός ιστοτόπου, ο οποίος είναι μοναδικός και προσφέρει ευελιξία και ενοποίηση λογισμικού.

Ως εργασία, προτείνεται η εκπόνηση μελέτης εμπειρίας χρήστη για έναν ιστότοπο ή εφαρμογή, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναλύσουν και θα σχεδιάσουν τη συνολική εμπειρία του χρήστη με βάση ένα συγκεκριμένο προφίλ χρήστη (user persona) και ένα σενάριο χρήσης (user scenario). Η εργασία περιλαμβάνει τον εντοπισμό αναγκών, στόχων και συμπεριφορών του χρήστη, την αποτύπωση της διαδρομής του (user journey mapping), καθώς και την αξιολόγηση των σημείων αλληλεπίδρασης (touchpoints). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χρησιμοποιήσουν εργαλεία πρωτοτυποποίησης και μεθοδολογίες σχεδιασμού εμπειρίας, όπως card sorting κ.ά.

2.3.E.8 | ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ (WEB TEMPLATES)

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στα διαδικτυακά εργαλεία δημιουργίας ιστοσελίδων, τα οποία επιταχύνουν τη διαδικασία σχεδιασμού. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την κατασκευή ενός πρότυπου εγγράφου ιστοσελίδας που χρησιμοποιείται ως βάση για τη δημιουργία διαφορετικών θεματικών ιστοσελίδων.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τα τυποποιημένα πρότυπα με τα πλεονεκτήματα (ταχύτατη σχεδίαση, έτοιμη δομή, χαμηλό κόστος) και τα μειονεκτήματά (δεν υπάρχει μοναδικότητα, αυθεντικότητα και εξέλιξη, δεν σχεδιάζεται βάσει των αναγκών του πελάτη) τους. Στο στάδιο της κατασκευής ιστοσελίδας, επιλέγεται ένα έτοιμο πρότυπο (template) με προκαθορισμένη δομή, όπου προστίθεται μόνο το περιεχόμενο, όπως φωτογραφίες και κείμενα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν εμπειρία μέσα από τη διαδικασία ασκήσεων και δοκιμών σε τυποποιημένα πρότυπα, όπου η εφαρμογή της θεωρίας υλοποιείται με εργαλεία πρωτοτυποποίησης (prototyping tools) και διαδικτυακά εργαλεία δημιουργίας ιστοσελίδων (web site builders). Τα λειτουργικά εργαλεία πρωτοτυποποίησης (prototyping tools) είναι πλατφόρμες ή λογισμικά που χρησιμοποιούνται στον σχεδιασμό εφαρμογών mHealth για τη δημιουργία και τη δοκιμή στοιχείων σχεδίασης, επιτρέποντας στους σχεδιαστές να μετατρέπουν πρωτότυπα χαμηλής πιστότητας σε διαδραστικά πρωτότυπα για δοκιμή και σχόλια από τους χρήστες. Τα διαδικτυακά εργαλεία δημιουργίας ιστοσελίδων (web site builders), όπως είναι η εφαρμογή Wix για code-free προσαρμογές και πολλά άλλα παρόμοια, περιλαμβάνουν πρότυπα (templates) τα οποία προσαρμόζονται στις ανάγκες του πελάτη, τόσο στα γραφικά και στα χρώματα όσο και στα κείμενα, επιλέγοντας κατάλληλες γραμματοσειρές και χρωματισμούς.

Ως εργασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνεται να δημιουργήσουν μια ολοκληρωμένη ιστοσελίδα αξιοποιώντας έτοιμο διαδικτυακό πρότυπο (template) μέσω εργαλείου web building της επιλογής τους (π.χ. Wix). Η εργασία περιλαμβάνει την προσαρμογή του template στις ανάγκες ενός υποθετικού θεματικού έργου, με αλλαγές στη δομή περιεχομένου, τα χρώματα, τη γραμματοσειρά, τα γραφικά και τα βασικά λειτουργικά στοιχεία της σελίδας.

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να εντάσσουν στον σχεδιασμό τους τυποποιημένα πρότυπα δομής ιστοσελίδας (web templates), ώστε να δημιουργούν ιστοσελίδες με γρήγορο και οικονομικό τρόπο.

Η υποενότητα, λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητας, ενδείκνυται να διδαχθεί εκτεταμένα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Dix, A., Finlay, J., Abowd, G. D. & Beale, R. (2004). *Επικοινωνία Ανθρώπου – Υπολογιστή*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
2. Nielsen, J. (1999). *Designing web usability: The practice of simplicity*. Indianapolis, IN: New Riders Publishing.

Συμπληρωματικές

1. Singh, K. K. & Kumar, P. (2014). “A Model for Website Quality Evaluation: A Practical Approach”, in: *International Journal of Research in Engineering and Technology*, 2.3: 61-68.
2. Nielsen, J. (2004). “Enhancing the explanatory power of visibility heuristics”, in: *Chi '94: Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, pp. 152-158. New York: Association for Computing Machinery.

2.3.ΣΤ • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Γ΄)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» του εξαμήνου Γ΄, ως συνέχεια των αντίστοιχων ενότητων των προηγούμενων εξαμήνων, αναφέρεται σε σύνθετες εργασίες (project) τις οποίες εκπονούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με θεματολογία από τις μαθησιακές ενότητες του τρέχοντος και των προηγούμενων εξαμήνων. Για όλες τις εργασίες συνιστάται η ψηφιακή επεξεργασία και δημιουργία αρχείων εκτύπωσης-παρουσίασης. Ενδεικτική θεματολογία: σχεδιασμός ολοκληρωμένου συστήματος προβολής-γραφικών μεγάλης κλίμακας (π.χ. εκθεσιακού περιπτέρου ή έκθεσης μουσείου) με μεθοδολογία: οργάνωση ομάδας με ρόλους, στάδια υλοποίησης και παραδοτέα (γραφικά δαπέδου – βιτρίνας, εταιρικό ή προωθητικό βίντεο, κινούμενα γραφικά κ.ά.), μελέτη – πρόταση για σχεδιασμό οθόνης (UI) ιστοσελίδας, πρόταση ονοματοδοσίας-λογότυπου (brand-name) νέου προϊόντος με τις αντίστοιχες εφαρμογές εταιρικής ταυτότητας κ.ά.

Έμφαση θα δοθεί στην έκφραση σχεδιαστικών λύσεων μέσω πολλών προσχεδίων και στη σύσταση για πρωτογενή έρευνα με αποφυγή έτοιμων λύσεων (templates).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Σχεδιάζουν σύνθετες εργασίες επαγγελματικών προδιαγραφών, συνδυάζοντας τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας των προηγούμενων μαθησιακών ενοτήτων,
- Σχεδιάζουν κατά την αρχική φάση του σχεδιασμού τα έργα τους σύμφωνα με τη μελέτη των ανταγωνιστικών προϊόντων ή υπηρεσιών,
- Αναπτύσσουν πρόσθετες τεχνικές και μεθόδους δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων,
- Βελτιώνουν την παραγωγικότητά τους (productivity) με την επανάληψη και την εφαρμογή καλών πρακτικών,
- Αξιοποιούν τα έντυπα δοκίμια-πρότυπα (mockups) για την παρουσίαση των έργων τους σε φυσικό μέγεθος (ΦΜ),
- Οργανώνουν το παραγόμενο υλικό σε κατηγορίες για τη συμπερίληψή του στον φάκελο υλικού τους,
- Αξιολογούν τα έργα τους καθώς και έργα τρίτων σε σχέση με το συνολικό αισθητικό – επικοινωνιακό αποτέλεσμα,
- Συνεργάζονται με άλλους/-ες εκπαιδευόμενους/-ες για την αξιολόγηση των σχεδιαστικών προσεγγίσεων βάσει των αρχών της σύνθεσης και του τυπογραφικού σχεδιασμού.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕΛΙΔΑΣ», «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ» ΚΑΙ «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΚΕΤΑΣ»
2	ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ» ΚΑΙ «ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ»

Κείμενο αναφοράς

2.3.ΣΤ.1 | ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕΛΙΔΑΣ», «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ» ΚΑΙ «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΚΕΤΑΣ»

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με εργασίες εφαρμογής, οι οποίες είναι χρήσιμες στην εξάσκησή τους και στην ανάδειξη στοχευμένων θεμάτων. Ειδικότερα, στα θέματα της μαθησιακής

ενότητας «Ηλεκτρονική επεξεργασία σελίδας» μπορούν να εμβαθύνουν στη μεθοδολογία και στις τεχνικές της σελιδοποίησης. Χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα λογισμικά, προτείνεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες η σελιδοποίηση ή σχεδιασμός διάταξης σελίδων (page layout) 16σέλιδου σχήματος A5, το οποίο να περιλαμβάνει κείμενα και εικόνες, ή τετρασέλιδου ενημερωτικού προσπέκτους σχήματος A4, ορίζοντας το είδος και το μέγεθος του εγγράφου, τα περιθώρια σελίδων, τον αριθμό στηλών, τα ξακρίσματα κ.ά. Στα θέματα της μαθησιακής ενότητας «Ειδικές εφαρμογές ηλεκτρονικής επεξεργασίας εικόνας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν, μέσω προχωρημένων τεχνικών ή και με συνδυασμό τεχνικών, να δημιουργήσουν τρισδιάστατες (3D) και κινούμενες εικόνες (gif), χρησιμοποιώντας κατάλληλες ρυθμίσεις και παραμέτρους προοπτικής.

Σχετικά με τη μαθησιακή ενότητα «Ειδικές εφαρμογές ηλεκτρονικής επεξεργασίας μακέτας», μπορούν να ενασχοληθούν με σύνθετα θέματα (projects), όπως για παράδειγμα: σχεδιασμός συσκευασίας με εικαστικά και μορφοκοπή (π.χ. σχεδίαση και κατασκευή κουτιού για βιομηχανικό προϊόν) ή εναλλακτικά: πρόταση ονοματοδοσίας-λογotypου (brand-name) νέου προϊόντος με αντίστοιχες εφαρμογές εταιρικής ταυτότητας. Επιπλέον, μπορούν να σχεδιάσουν μακέτες και γραφικά για πολυμέσα, όπως κουμπιά, κεφαλίδες ηλεκτρονικών διευθύνσεων, banners κ.ά.

Συμπερασματικά, σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την ανάπτυξη πρόσθετων τεχνικών και μεθόδων για τη δημιουργική επίλυση των ενδεχόμενων προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά την ηλεκτρονική σχεδίαση σύνθετων εργασιών (projects).

2.3.ΣΤ.2 | ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ» ΚΑΙ «ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ»

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην επαφή και εξοικείωση των εκπαιδευομένων με σχεδιαστικές εργασίες, εισάγοντας μεθόδους εργασίας, πρακτικών και τεχνικών θεμάτων νέων τεχνολογιών και διαδραστικών εφαρμογών. Ειδικότερα, στη μαθησιακή ενότητα «Γραφιστική για τα πολυμέσα», είναι σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιάσουν την προσοχή τους στη διαδικασία προετοιμασίας ενός οπτικοακουστικού έργου και στις απαραίτητες ενέργειες δημιουργίας ενός λειτουργικού ψηφιακού αρχείου. Συνδυάζοντας δεξιότητες που έχουν αποκτήσει κατά τη διάρκεια διδασκαλίας προηγούμενων μαθησιακών ενότητων, προτείνεται ως ενδεικτική θεματολογία ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου συστήματος προβολής-γραφικών μεγάλης κλίμακας (π.χ. εκθεσιακού περιπτέρου ή έκθεσης μουσείου) με μεθοδολογία: οργάνωση ομάδας με ρόλους, στάδια υλοποίησης και παραδοτέα (γραφικά δαπέδου – βιτρίνας, εταιρικό ή προωθητικό βίντεο, κινούμενα γραφικά κ.ά.).

Στη μαθησιακή ενότητα «Σχεδιασμός και ανάπτυξη ιστοσελίδων», όπου για τον σχεδιασμό τους ακολουθούνται εξειδικευμένα στάδια για την παραγωγή μιας λειτουργικής ιστοσελίδας, προτείνεται ως θέμα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες σχε-

διασμός οθόνης (UI) ιστοσελίδας, με έμφαση στην έκφραση σχεδιαστικών λύσεων μέσω πολλών προσχεδίων και σύσταση για πρωτογενή έρευνα με αποφυγή έτοιμων λύσεων (templates). Επιπλέον, προτείνεται η δημιουργία ιστοσελίδας με λειτουργικά εργαλεία προτυποποίησης (prototyping tools) για τη δημιουργία διαδραστικών πρωτότυπων υψηλής πιστότητας ή δημιουργία ιστοσελίδων με διαδικτυακά εργαλεία (π.χ. web site builders), που περιλαμβάνουν πρότυπα (templates) επιταχύνοντας τη διαδικασία σχεδιασμού των ιστοσελίδων.

Συνολικά, στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για να βελτιώνουν την παραγωγικότητά τους με την επανάληψη καλών πρακτικών, χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες (new media) διαδραστικών εφαρμογών στα σύνθετα έργα τους (project), όπως είναι τα πολυμέσα και η κατασκευή ιστοσελίδων (web design).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Samara, T. (2023). *Making and Breaking the Grid: A Graphic Design Layout Workshop*. Gloucester, MA, USA: Rockport Publishers.
2. Anton, K. K. (2017). *Adobe InDesign CC*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
3. Κολοκυθάς, Κ. (2015). *Ψηφιακά Μέσα στις Οπτικοακουστικές Τέχνες* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3489/3/00_master_document_final_9873.pdf

Συμπληρωματικές

1. Wood, B. (2023). *Adobe Illustrator AI βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
2. Καλαμπάκας, Ε. & Κυριακούλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 12 Ιουλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5709>
3. Williams, B., Damstra, D. & Stern, H. (2015). *Professional WordPress: Design and development* (2nd edition). Indianapolis, IN: Wrox.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα έχει σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων στην ηλεκτρονική επεξεργασία σελίδας μέσα από προχωρημένες τεχνικές σχεδιασμού και ελέγχου. Σκοπός, επίσης, είναι η ολοκλήρωση και δημοσίευση σύνθετων λειτουργικών εγγράφων, όπως ειδικά έγγραφα προς εκτύπωση, διαδραστικά PDF, ηλεκτρονικά βιβλία, εμπλουτισμένα μέσα κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διδαχθούν τεχνικές εναλλακτικής διάταξης σελίδων (alternate, liquid layout κ.ά.), παραγωγής πίνακα περιεχομένων (table of contents), προσθήκης ειδικών χαρακτήρων (special character), γλυφών (glyphs), υποσημειώσεων (footnote), ρυθμίσεις διαδραστικών ενεργειών (interactive), προεκτυπωτικού ελέγχου (preflight), παραγωγής κατάλληλων ψηφιακών μορφοτύπων κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ακολουθώντας τη μεθοδολογία επεξεργασίας και διαχείρισης πολυσέλιδων εγγράφων παράλληλα με τη δεοντολογία του τυπογραφικού σχεδιασμού, αποκτούν μια εμπειρία επαγγελματικού επιπέδου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Δημιουργούν σύνθετα έγγραφα σελιδοποίησης,
- Ορίζουν τον κατάλληλο αριθμό σελίδων σύμφωνα με τη διάταξη των τυπογραφικών φύλλων,
- Επιλέγουν εναλλακτικές διατάξεις σελιδοποίησης για σύνθετα έγγραφα (σύνθεση βιβλίου από διαφορετικά έγγραφα, διαφορετικά μεγέθη, προσανατολισμός, ρύθμιση κλίμακας σελίδων στο ίδιο αρχείο κ.ά.),
- Αξιοποιούν βιβλιοθήκες και συλλογές ως πηγή άντλησης ειδικών χαρακτήρων (σύμβολα, πολυτονικοί χαρακτήρες, τυπολόγια κ.ά.),
- Εισαγάγουν, μορφοποιούν ή δημιουργούν εκ νέου πίνακες δεδομένων από άλλα λογισμικά (Excel, Word κ.ά.),
- Δημιουργούν και ενημερώνουν πίνακα περιεχομένων των κεφαλαίων της σελιδοποίησης,
- Εφαρμόζουν προεκτυπωτικό έλεγχο (preflight),
- Προετοιμάζουν τον φάκελο συγκέντρωσης υλικού (package) με τις συνδεδεμένες εικόνες και τις γραμματοσειρές που χρησιμοποιήθηκαν μαζί με το τελικό αρχείο σελιδοποίησης,
- Επιδεικνύουν μεθοδικότητα και οργάνωση κατά την εκτέλεση των διαφόρων σύνθετων εργασιών,
- Εφαρμόζουν τεχνικές δημιουργίας ηλεκτρονικού βιβλίου (ebook, EPUB κ.ά.),

- Εκτυπώνουν δοκίμια φυσικού μεγέθους (ΦΜ),
- Αποθηκεύουν και εξαγάγουν αρχεία εντύπων και δημοσίευσης πολυμέσων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αισθητικές παρεμβάσεις (Effect) / Ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες (Library) / Ειδικοί χαρακτήρες (Glyphs) / Δημιουργία πινάκων (Table) / Πίνακας περιεχομένων (TOC) / Μεγάλα έγγραφα (Book) / Ευπροσάρμοστη διάταξη (Liquid Layout) / Προκαταρκτικός έλεγχος (Preflight) / Εξαγωγή αρχείων (Print PDF) / Δυναμικές σελίδες (Interactive PDF) / Ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕΛΙΔΩΝ ΜΕ ΧΡΩΜΑ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΕ
2	ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
3	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΜΕΓΑΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
4	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΙΝΑΚΩΝ
5	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΙΝΑΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ
6	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ – ΔΟΚΙΜΙΑ – ΕΞΑΓΩΓΗ ΑΡΧΕΙΩΝ
7	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΣΕΛΙΔΩΝ
8	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΔΙΑΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΕΓΓΡΑΦΟ PDF
9	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕΛΙΔΩΝ ΜΕ ΧΡΩΜΑ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΕ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις διαδικασίες εφαρμογής χρωμάτων, διαφανειών και εφέ, κατά την επεξεργασία ηλεκτρονικής σελίδας.

Διδάσκονται τη μεθοδολογία, τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία και βοηθήματα για τη δημιουργία και εφαρμογή χρωμάτων διαφανειών και εφέ σε κείμενα και γραφικά που περιέχονται σε πρότυπες ή σελίδες ροής. Ειδικότερα, αναφέρονται τα παράθυρα επεξεργασίας: Color, Gradient, Opacity, Effect, τα εργαλεία εφαρμογής, τα μέσα αποθήκευσης και διαθεσιμότητας προκαθορισμένων χρωμάτων: Swatches, CC Libraries κ.ά., τα εργαλεία εφαρμογής χρωμάτων: Fill – Stroke, Gradient Swatch Tool, Gradient Feather Tool κ.λπ.

Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την εφαρμογή ειδικών εφέ για τη δημιουργία διαφάνειας, όπως είναι η εφαρμογή του θολώματος (feathering) στις άκρες μιας εικόνας το οποίο διακρίνεται σε απλό (basic feather), κατευθυνόμενο (directional) και διαβαθμισμένο (gradient), εφέ διαφάνειας προσπίπτουσας σκιάς (drop shadow), εσωτερικής σκιάς (inner shadow), εσωτερικής και εξωτερικής λάμψης (outer glow και inner glow), ανάγλυφου (bevel και emboss), σατέν (satin). Αναφέρεται πως σε λογισμικά ηλεκτρονικής επεξεργασίας σελίδας δεν είναι δυνατή η χρωματική επεξεργασία εικόνων εκτός από τη χρωματική κατάσταση Grayscale. Σημαντική είναι η διαχείριση των spot color και των χρωμάτων εκτύπωσης για τη χρωματική συνέπεια δημοσιεύσεων.

Συνοψίζοντας, η υποενότητα εστιάζεται στη διαδικασία εφαρμογής χρωμάτων, διαφανειών και εφέ ακολουθώντας την εικαστική γλώσσα σε αντικείμενα σελίδων και στη διαχείριση των spot και process colors.

Ως προς την πρακτική εφαρμογή, ενδείκνυται εργασία δημιουργίας, αποθήκευσης και εφαρμογής χρωματικής παλέτας σε σελίδα που περιέχει κείμενα, γραφικά και Grayscale εικόνα.

2.4.A.2 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Οι ειδικές εργασίες τυπογραφίας αφορούν στοίχισης κειμένων σε πλέγματα στοίχισης, προσθήκες και επεξεργασίες ειδικών χαρακτήρων, υποσημειώσεων, αριθμήσεων, διαστημάτων κ.ά. Οι εξειδικευμένες αυτές εργασίες είναι απαραίτητες σε σελίδες υψηλών απαιτήσεων αισθητικής και αναγνωσιμότητας και ακολουθούν πολύ καλά μελετημένα Layout.

Στους/Στις εκπαιδευόμενους/-ες αρχικά παρουσιάζεται η προσθήκη πλέγματος στοίχισης γραμμάτων (Edit > Preferences > Grid), η γενική και επιλεκτική εφαρμογή στοίχισης του κειμένου στο πλέγμα (Align to baseline grid) και, στη συνέχεια, η διαχείριση των γλυφών (Glyphs) για εισαγωγή ειδικών χαρακτήρων, π.χ. διακοσμητικών (Ornaments), συμπλεγμάτων (Standard Ligatures), μαθηματικών συμβόλων (Math Symbols), ελληνικών (Greek), κυριλλικών (Cyrillic) ή άλλων χαρακτήρων, η εισαγωγή και επεξεργασία υποσημειώσεων (Footnote, EndNote), η εισαγωγή και επεξεργασία αρίθμησης (Number) και σηματοδότησης (Bullets) παραγράφων, η απαλλαγή ροής αντικειμένων (Break columns, character, page κ.ά.), η προσθήκη κατάλληλων διαστημάτων (Insert White Space). Για την καλύτερη κατανόηση αυτών των πρακτικών, παρουσιάζονται παραδείγματα διαμορφωμένων και αδιαμόρφωτων σελίδων και γίνονται συγκρίσεις για την αποτελεσματικότητα της αισθητικής και αναγνωσιμότητας. Τέλος, επισημαίνεται πως υπάρχουν περιπτώσεις εισαγωγής διαμορφωμένων κειμένων από άλλα λογισμικά με υποσημειώσεις, διαστήματα και ειδικούς χαρακτήρες, τα οποία όμως έχουν δυνατότητα ρυθμίσεων.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκομίζουν γνώσεις για καλές πρακτικές τυπογραφίας όπως η χρήση του Baseline grid, η προσθήκη ειδικών χαρακτήρων, η δια-

μόρφωση υποσημειώσεων, η σηματοδότηση παραγράφων, η προσθήκη κατάλληλων διαστημάτων κ.λπ.

Ως προς το πρακτικό μέρος, συνίσταται εργασία που να περιλαμβάνει επεξεργασίες αδιαμόρφωτου κειμένου, π.χ. αρίθμηση παραγράφων, εισαγωγή διακοσμητικών γλυφών κ.ά.

2.4.A.3 | ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΜΕΓΑΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Εργασίες με μεγάλα έγγραφα» επικεντρώνεται σε ένα αρχείο βιβλίου (Book) το οποίο έχει την έννοια της σύνθεσης πολλαπλών εγγράφων και επιτρέπει να εκτελεστούν διάφορες λειτουργίες σε όλα τα έγγραφα, όπως η δημιουργία πίνακα περιεχομένων, ενημέρωση στίλ, η αυτόματη αρίθμηση σελίδων από το ένα αρχείο στο άλλο κ.ά., ενώ ταυτόχρονα, διατηρείται η δυνατότητα επεξεργασίας κάθε εγγράφου μεμονωμένα.

Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί πως η έκφραση «βιβλίο» δεν ανταποκρίνεται απαραίτητα στην τυπική μορφή βιβλίου, αλλά στην οποιαδήποτε σύνθεση εγγράφων που προορίζονται για περιοδικά, καταλόγους ή άλλου είδους έντυπα. Ένα αρχείο βιβλίου είναι μια συλλογή εγγράφων ομαδοποιημένων για να σχηματίσουν ένα ολοκληρωμένο βιβλίο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί κοινή χρήση στίλ σε όλα τα έγγραφα μέσα στο βιβλίο και η ακολουθία αρίθμησης να συνεχιστεί από το ένα έγγραφο στο άλλο. Μπορεί επίσης να γίνουν αλλαγές στο βιβλίο πιο γρήγορα και εύκολα από ότι σε ένα ενιαίο αρχείο βιβλίου. Αντί να ανοιχθεί ένα μεγάλο αρχείο με μεγάλο αριθμό σελίδων, μπορεί απλά να εμφανιστεί η ενότητα ή το κεφάλαιο για επιλεγμένη επεξεργασία. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τη σύνδεση πολλών εγγράφων σε ένα βιβλίο, ορισμό σειράς σελιδοποίησης, έλεγχο αρίθμησης σελίδων σε διαφορετικά έγγραφα, δημιουργία πίνακα περιεχομένων για βιβλία, ορισμό πηγής εφαρμογής στίλ, ενημέρωση βιβλίων μετά την τροποποίηση των επιμέρους εγγράφων, δημιουργία και επεξεργασία ευρετηρίου βιβλίου, διατήρηση ομοιομορφίας στα αρχεία του βιβλίου κ.ά.

Συνοψίζοντας, ο σκοπός αυτής της μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες ώστε να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τις ειδικές ρυθμίσεις σε εργασίες με μεγάλα έγγραφα (Book).

Προτείνεται ομαδική εργασία σύνθεσης βιβλίου με, αρχικά, ατομική επεξεργασία κεφαλαίων και, στη συνέχεια, σύνθεση κεφαλαίων και δημιουργία περιεχομένων σε βιβλίο.

2.4.A.4 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Μία ακόμα ειδική εφαρμογή ηλεκτρονικής επεξεργασίας σελίδας είναι η εισαγωγή πινάκων από άλλες εφαρμογές (Word και Excell), καθώς και η δημιουργία νέων πινάκων. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στους πίνακες, καθώς αυτοί χρησιμοποιούνται πολύ συχνά στις σελιδοποιήσεις για την παρουσίαση οργανωμένων

συγκρίσιμων στοιχείων ή άλλων πληροφοριών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις καρτέλες (Tabs) που αφορούν στοίχιση κειμένου με εσωτερικό βηματισμό και τους πίνακες (Tables) οι οποίοι είναι πλέγματα από κελιά που διατάσσονται σε κατακόρυφες στήλες και οριζόντιες γραμμές.

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας της συγκεκριμένης υποενότητας, είναι σκόπιμο να εξοικειωθούν με τη μετατροπή κειμένου σε πίνακα, τη διαχείριση των Tabs, την αυξομείωση γραμμών και στηλών, την προσαρμογή πλάτους στηλών, ύψους γραμμών, τη συγχώνευση κελιών, καθώς και την εισαγωγή κειμένου και εικόνων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις τεχνικές μορφοποίησης ενός πίνακα με χρωματισμό και εφαρμογή στιλ στο εσωτερικό και στα περιγράμματα των κελιών, ώστε να γίνει ελκυστικός και εύχρηστος για τους αναγνώστες. Επιπλέον, διδάσκονται τη διαδικασία και τις ρυθμίσεις εισαγωγής πινάκων από άλλες εφαρμογές (Word και Excell) και τις μεθόδους επεξεργασίας τους.

Ο σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για δημιουργία και επεξεργασία νέων πινάκων κατά την ηλεκτρονική επεξεργασία σελίδας, ή για εισαγωγή ήδη διαμορφωμένων πινάκων από άλλες εφαρμογές.

Προτείνεται ατομική εργασία δημιουργίας νέου πίνακα ή εισαγωγής και επεξεργασίας από άλλη εφαρμογή.

2.4.A.5 | ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΙΝΑΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ

Το περιεχόμενο της μαθησιακής αυτής υποενότητας επικεντρώνεται στη δημιουργία πίνακα περιεχομένων (Table Of Contents-TOC) κεφαλαίων ενός βιβλίου, περιοδικού ή άλλης δημοσίευσης. Ένα έγγραφο μπορεί να περιέχει πολλούς πίνακες περιεχομένων—για παράδειγμα, μια λίστα κεφαλαίων, μια λίστα με εικόνες ή ένα ευρετήριο. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρατηρούν τον τρόπο δημιουργίας ενός πίνακα περιεχομένων που αποτελείται από μια επικεφαλίδα και μια λίστα καταχωρίσεων ταξινομημένων είτε κατά αριθμό σελίδας είτε αλφαβητικά. Η διαδικασία δημιουργίας πίνακα περιεχομένων απαιτεί τρία βασικά βήματα: τη δημιουργία και εφαρμογή των στιλ παραγράφου ως βάση του πίνακα, τον καθορισμό του ύφους-στιλ των χαρακτηριστικών που χρησιμοποιούνται σε αυτόν και, τέλος, την εισαγωγή του πίνακα περιεχομένων στο επεξεργαζόμενο έγγραφο σελιδοποίησης. Η διαδικασία ευρετηρίου με παραπομπές και δείκτες στο κείμενο απαιτεί πολύ μεγάλη προσοχή και έλεγχο. Κατά τη μεθοδολογία, ορίζεται το σημείο παραπομπής στη σελίδα και, στη συνέχεια, προστίθεται στο ευρετήριο, συνήθως με αλφαβητική σειρά (Type and table index, New Page Reference κ.ά.). Μέσα από ασκήσεις δημιουργίας πίνακα περιεχομένων και ευρετηρίου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαδικασία και, κυρίως, με τις επιλογές μορφοποίησης του εκάστοτε πίνακα περιεχομένων.

Συνοψίζοντας, ο σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες ώστε να αναγνωρίζουν,

να κατανοούν και να εφαρμόζουν τη διαδικασία δημιουργίας ενός πίνακα περιεχομένων ή ευρετηρίου, όπου αυτό απαιτείται.

Ως πρακτική άσκηση, προτείνεται η δημιουργία πίνακα περιεχομένων σε έγγραφο που περιέχει κεφάλαια, ακολουθώντας τη μεθοδολογία: Paragraph Style κεφαλαίων – Table Of Contents.

2.4.A.6 | ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ – ΔΟΚΙΜΙΑ – ΕΞΑΓΩΓΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις μεθοδολογίες ελέγχου ποιότητας αρχείων που πραγματοποιούνται στο τέλος των εργασιών σελιδοποίησης και πριν από την εκτύπωση. Οι μεθοδολογίες αφορούν τον οπτικό έλεγχο περιεχομένου με την εκτύπωση δοκιμίου, τον προκαταρκτικό έλεγχο εκτύπωσης με το εργαλείο (Preflight), τις ενδεδειγμένες ρυθμίσεις του εξαγωγίσιμου αρχείου εκτύπωσης (print PDF) και τη δημιουργία φακέλου συγκέντρωσης υλικού για μελλοντική χρήση (Package).

Παρουσιάζονται τα δοκίμια, τα οποία προηγούνται από την προετοιμασία του εγγράφου για εκτύπωση και τυπώνονται σε φυσικό μέγεθος, συνήθως με ψηφιακή μέθοδο, ιδανικά σε δείγμα υποστρώματος ώστε ο έλεγχος να πραγματοποιείται σε, όσο το δυνατόν, πραγματικές συνθήκες. Σε αυτή τη φάση, ελέγχεται οπτικά η πιστότητα των χρωμάτων, των γραμματοσειρών, των εφέ, η αναγνωσιμότητα κ.λπ. Ο προκαταρκτικός έλεγχος πραγματοποιείται με το εργαλείο προεπισκόπησης (Preflight), το οποίο εντοπίζει προβλήματα διαθέσιμων γραμματοσειρών (Missing Fonts), σύνδεσης εικόνων (Missing Link), απώλειας κειμένου (Overset Text) κ.ά.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ετοιμάζουν το εκτυπώσιμο αρχείο (print PDF), όπου ρυθμίζονται: ποιότητα εξερχόμενου αρχείου (Quality Print), μέγεθος ξακρίσματος (Bleed Size), σημάδια κοπής (Crop Marks), σημάδια σύμπτωσης (Registration Marks), χρωματικά προφίλ (Color Profile), αναλύσεις γραμμικών και ράστερ (Color Images) κ.ά. Αξίζει να σημειωθεί πως σημαντική ενέργεια εξασφάλισης περιεχομένου είναι ο φάκελος συγκέντρωσης υλικού (Package) με τις συνδεδεμένες εικόνες και τις γραμματοσειρές που χρησιμοποιούνται, μαζί με το τελικό αρχείο σελιδοποίησης.

Εν κατακλείδι, σκοπός αυτής της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να διεξάγουν οπτικό και προκαταρκτικό έλεγχο εκτύπωσης με χρήση δοκιμίων και εξαγωγή εκτυπώσιμου αρχείου.

Για πρακτική εξάσκηση, προτείνεται έλεγχος προετοιμασμένου εγγράφου για εκτύπωση με: α) εκτύπωση δοκιμίου σε φυσικό μέγεθος β) έλεγχο καταλληλότητας στοιχείων περιεχομένου και γ) εξαγωγή αρχείου print PDF. Στη συνέχεια, να συνταχθεί κατάλογος προβλημάτων που έχουν εντοπιστεί και να ακολουθηθεί η διαδικασία διορθώσεων.

2.4.A.7 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΣΕΛΙΔΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις τεχνικές δημιουργίας εναλλακτικής διάταξης σελίδων οι οποίες παρέχουν ευελιξία σε πολλαπλά μεγέθη ή προ-

σανατολισμούς σελίδων του ίδιου εγγράφου. Η ευελιξία ενός Layout σε ένα έργο επιτρέπει προσαρμογές του εγγράφου για διάφορες οθόνες χωρίς να αλλοιώνεται ο βασικός σχεδιασμός και, επίσης, προσφέρει τη δυνατότητα να υπάρχουν σελίδες διαφορετικών μεγεθών και προσανατολισμού σε ένα ενιαίο έγγραφο για να εξυπηρετηθούν ανάγκες ειδικού σχεδιασμού. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται την τεχνική δημιουργίας ευπροσάρμοστης διάταξης (Liquid Layout), όπου το ίδιο περιεχόμενο προσαρμόζεται με κλιμάκωση ή μετακίνηση στον νέο ωφέλιμο χώρο, π.χ. από A4 για Apple iPad ή tablet Android, και εναλλακτικής διάταξης (Alternate Layout), όπου μπορεί να ορισθεί διαφορετικό μέγεθος, κλιμάκωση ή προσανατολισμός για κάθε σελίδα ή για ομάδα σελίδων σύμφωνα με την ιδέα σχεδίασης (Project).

Σημαντικό είναι να κατανοηθεί πως κάθε αλλαγή μεγέθους πρέπει να γίνεται κατόπιν μεθοδικής μελέτης, με το δεδομένο πως οι σελίδες ενός τυπογραφικού φύλλου έχουν εξ ορισμού όλες το ίδιο μέγεθος και δεν μπορεί σε αυτές να γίνουν αλλαγές μεγέθους. Διευκρινίζεται πως τα πολλαπλά μεγέθη σελίδων του ίδιου αρχείου συνήθως χρησιμοποιούνται για πολυσέλιδες παρουσιάσεις που περιέχουν θέματα οριζόντια ή κάθετα ή για υποδείξεις θέσεων ένθετων σελίδων διαφορετικού μεγέθους.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της υποενότητας αυτής, αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να επιλέγουν εναλλακτικές διατάξεις σελιδοποίησης για διάφορα έγγραφα που προσαρμόζουν το περιεχόμενο σε διαφορετικές κλιμακώσεις και προσανατολισμούς.

Προτείνεται εργασία ατομική ή ομαδική α) με προσαρμογή ενός ήδη διαμορφωμένου πολυσέλιδου εγγράφου σε διαφορετική διάταξη και β) προσθήκη σελίδων με διαφορετικό προσανατολισμό ή μέγεθος σε ήδη διαμορφωμένο έγγραφο.

2.4.A.8 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΔΙΑΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΕΓΓΡΑΦΟ PDF

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη δημιουργία στοιχείων που δημιουργούν μορφές διάδρασης σε ένα πολυσέλιδο έγγραφο PDF. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν στις σελίδες τα στοιχεία που απαιτούν διάδραση και, στη συνέχεια, ρυθμίζουν το εξαγόμενο αρχείο PDF ως “Interactive”. Διευκρινίζεται πως οι δυνατότητες διάδρασης είναι αντίστοιχες με άλλες διαδραστικές εφαρμογές, όπως η χρήση κουμπιών για μεταβάσεις στις σελίδες, η προσθήκη υπερσυνδέσεων, σελιδοδεικτών, δυναμικών περιεχομένων, βίντεο κ.ά. Σημαντικό είναι να γίνει κατανοητό πως οι αποφάσεις για τις εκάστοτε διαδράσεις βασίζονται, εκτός από τους κανόνες τυπογραφίας, και στους κανόνες που διέπουν ένα οπτικοακουστικό έργο ή μια διαδραστική εφαρμογή (σενάριο, οπτική αφήγηση, ενεργοποίηση συναισθήματος κ.ά.).

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν την προσθήκη σελιδοδεικτών (bookmarks), ώστε κάθε σελιδοδεικτής να μεταβαίνει σε μια σελίδα, κείμενο ή γραφικό, υπερσυνδέσεων (hyperlinks), όπου με ένα κλικ σε μια υπερσύνδεση ο χρήστης μεταβαίνει στον ορισμένο ιστότοπο κ.ά.

Επίσης, παρουσιάζεται η προσθήκη κλιπ ταινιών και ήχου (Movie and sound clips) ή συνδέσμων για ροή αρχείων βίντεο στο Διαδίκτυο, παραπομπές (Cross-references), οι οποίες είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε οδηγούς και εγχειρίδια και παραπέμπουν τους αναγνώστες από το ένα μέρος του εγγράφου στο άλλο κ.ά. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις μεταβάσεις σελίδων (Page transitions), οι οποίες εφαρμόζουν ένα διακοσμητικό εφέ όταν γυρίζει η σελίδα στο εξαγόμενο PDF ενώ βρίσκεται σε λειτουργία πλήρους οθόνης.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της υποεπάρκειας αυτής, αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να αναγνωρίζουν, να δημιουργούν και να εφαρμόζουν τα κατάλληλα στοιχεία διάδρασης σε έγγραφα PDF.

Ως πρακτική άσκηση, προτείνεται η δημιουργία Interactive PDF ενός προετοιμασμένου πολυσέλιδου εγγράφου το οποίο απαιτεί π.χ. δυναμικά περιεχόμενα και κουμπιά πλοήγησης.

2.4.A.9 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια έχει στόχο την ανάλυση και κατανόηση των τεχνικών δημιουργίας ηλεκτρονικών βιβλίων (ebook, EPUB κ.ά.). Τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι σήμερα η πρώτη επιλογή για δημοσιεύσεις στον σημερινό ψηφιακό κόσμο, διότι προσεγγίζουν εύκολα το κοινό και σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι οπτικά ελκυστικά και αποτελεσματικά στη μετάδοση πληροφοριών. Το περιεχόμενο ενός ebook μπορεί να είναι από έντυπο βιβλίο (μυθιστορήματα, σχολικά βιβλία, συγγράμματα, εγχειρίδια, περιοδικά κ.ά.) ή από ανάπτυξη κειμένου ανέκδοτων δοκιμίων, ερευνών ή άλλου περιεχομένου κείμενα.

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται το ebook, το οποίο είναι η μεταφορά ενός βιβλίου σε ψηφιακή μορφή, σχεδιασμένο για ανάγνωση σε ηλεκτρονικές συσκευές (υπολογιστές, tablet, smartphone και e-readers). Στη συνέχεια, διδάσκονται τα βήματα για τη δημιουργία ενός ebook: σχεδιασμός e-book (στόχοι, περιεχόμενα, κείμενα, εικόνες κ.ά.), ρυθμίσεις του εγγράφου (διαστάσεις, συνήθως 6X9 ίντσες ή A4, περιθώρια, αριθμός σελίδων), σχεδιασμός διάταξης (κύριες σελίδες, προσθήκη πλαισίων κειμένων και εικόνων, στιλ κειμένου), εισαγωγή περιεχομένου (προσθήκη κειμένου, εικόνων και πολυμέσων), δημιουργία πίνακα περιεχομένων (δημιουργία και ρύθμιση στιλ πίνακα περιεχομένων), επανεξέταση και διόρθωση (διάταξης, διόρθωση κειμένου), εξαγωγή του ebook (ως PDF, EPUB), δημοσίευση και διανομή. Επίσης, διδάσκονται πως για ένα επιτυχημένο ebook χρησιμοποιούνται εικόνες υψηλής ποιότητας, αποφεύγεται η περίπλοκη σχεδίαση και δοκιμάζεται σε πολλές συσκευές για έλεγχο. Σημαντικό είναι να σημειωθεί πως η λειτουργία ενός ebook σε μια συσκευή απαιτεί ειδικό λογισμικό.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της υποεπάρκειας αυτής, αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να αναγνωρίζουν και να εφαρμόζουν τεχνικές δημιουργίας ηλεκτρονικού βιβλίου (ebook, EPUB κ.ά.).

Προτείνεται η μετατροπή ενός πολυσέλιδου εγγράφου με κείμενο π.χ. βιβλίου σε μορφή EPUB.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ματθιόπουλος, Γ. Δ. (2024). *Ελληνική Τυπογραφία. Η ιστορική εξέλιξη των ελληνικών τυπογραφικών στοιχείων: 15ος-20ός αιώνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
2. Anton, K. K. & DeJarld, T. (2023). *Adobe InDesign βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
3. Müller-Brockmann, J. (1996). *Grid Systems in Graphic Design: A visual communication manual for graphic designers, typographers and three-dimensional designers*. Switzerland: Niggli, Niederteufen.

Συμπληρωματικές

1. Siegel, K. (2024). *QuarkXPress 2025: The essentials & beyond: From basics to brilliance: A step-by-step guide to mastering QuarkXPress*. Maryland, USA: IconLogic, Inc.

2.4.B • ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Αντικείμενο της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι η επέκταση των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στο προηγούμενο εξάμηνο, με προχωρημένες τεχνικές. Οι τεχνικές αυτές αφορούν επεξεργασίες συναρμολόγησης σε έργα με ειδικές απαιτήσεις (αυξομείωση πλάνων, μείωση βάθους πεδίου, επιχρωματισμοί αντικειμένων, σχεδιασμός γραφικών, κίνηση γραφικών κ.ά.), δημιουργία σχεδιοκίνησης για τις ανάγκες έργων με εφέ και δημιουργία κίνησης χαρακτήρων (character animation). Για τον λόγο αυτόν, παρουσιάζονται η επιφάνεια εργασίας (workspace), οι βασικές τεχνικές και η ροή εργασιών λογισμικών κίνησης και παραγωγής εφέ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από παρουσιάσεις και εργασίες της θεματικής ενότητας, αποκτούν εμπειρία καλών πρακτικών για τη δημιουργία έργων ειδικών εφαρμογών. Επιπροσθέτως, αξιολογούν τον ψυχολογικό αντίκτυπο των έργων που δημιούργησαν στους θεατές.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τη δεοντολογία χρήσης υλικού ως προς τα πνευματικά δικαιώματα,
- Επιλέγουν πρωτότυπο υλικό και διαθέσιμα πρότυπα (template),

- Χρησιμοποιούν ως πηγή έμπνευσης τη μελέτη έργων μεγάλων κινηματογραφικών δημιουργών,
- Προτείνουν –με τη μορφή story board– πρωτότυπες συνθέσεις εικόνων και ήχων,
- Εισαγάγουν συμβατά αρχεία από άλλα λογισμικά για παράλληλη επεξεργασία,
- Επεξεργάζονται αρχεία ήχου με κατάλληλο λογισμικό,
- Δημιουργούν μικρά animation,
- Χρησιμοποιούν τα πολλαπλά επίπεδα του διαγράμματος ροής χρόνου (timeline) για την παραγωγή βίντεο,
- Παράγουν οπτικοακουστικά έργα επαγγελματικών προδιαγραφών,
- Αξιολογούν τα έργα τους καθώς και έργα τρίτων σε σχέση με το συνολικό αισθητικό – επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πρότυπα-Templates / Σχεδιοκίνηση-Animation / Διάγραμμα ροής χρόνου / Κινηματογραφική γλώσσα / Οπτικοακουστικό έργο / Συμβατά αρχεία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (6), Σύνολο (6).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΥΜΒΑΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΑΛΛΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΧΕΔΙΟΚΙΝΗΣΗΣ (ANIMATION)
3	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΣΤΙΛ ΑΦΗΓΗΣΗΣ
4	ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ (EXPLAINER) ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΑ (PRODUCT DEMO) VIDEOS
5	ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ (TRAILER)
6	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ (VIDEO GAME DESIGN)

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΥΜΒΑΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΑΛΛΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ

Κύριο χαρακτηριστικό των πολυμέσων είναι η συνύπαρξη διαφορετικών τύπων πληροφορίας. Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, περιγράφονται τα δομικά στοιχεία των πολυμεσικών/υπερμεσικών εφαρμογών (εικόνες, κείμενα, βίντεο, ήχοι κ.ά.), τα οποία έχουν δημιουργηθεί σε διαφορετικά λογισμικά. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τη δημιουργία των διαφόρων δομικών στοιχείων των πολυμεσικών εφαρμογών σε άλλα λογισμικά, τα οποία είναι συμβατά και εισάγονται στην εκάστοτε πολυμεσική εφαρμογή. Για παράδειγμα, για την επεξεργασία εικόνων υπάρχουν διαθέσιμα διάφορα λογισμικά. Για τις διανυσματικές εικόνες, που αποτελούνται από

ένα σύνολο γεωμετρικών σχημάτων, τα πιο γνωστά λογισμικά επεξεργασίας είναι το Adobe Illustrator, το Corel Pro κ.ά.

Ακόμα, παρουσιάζονται τα ειδικά λογισμικά που χρησιμοποιούνται στις κινήσεις σχεδίων (σχεδιοκινήσεις-animation), για τη δημιουργία τρισδιάστατων γραφικών (3D), καθώς και για τα τρισδιάστατα γραφικά εικόνων. Επιπλέον, μελετούν τα λογισμικά που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία βίντεο (Adobe Premiere Pro, Avidemux κ.ά.), όπως και τα λογισμικά επεξεργασίας ήχου (Adobe Audition, Audacity), καθώς ο ήχος προστίθεται σε πολλές εφαρμογές πολυμέσων ως υποστηρικτικός τρόπος παρουσίασης των πληροφοριών.

Στόχος της υποεπότητας είναι να επικεντρωθεί στα διάφορα λογισμικά των δομικών στοιχείων των πολυμεσικών εφαρμογών (εικόνες, βίντεο, ήχος κ.ά.), ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις ιδιότητες των εργαλείων επεξεργασίας των μεμονωμένων ψηφιακών μέσων και να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εισαγωγή συμβατών αρχείων άλλων λογισμικών για παράλληλη επεξεργασία σε εφαρμογές πολυμέσων.

Ως εργασία προτείνεται η δημιουργία σύντομου πολυμεσικού project, στο οποίο θα εισαγάγουν και θα συνδυάσουν τουλάχιστον τρία διαφορετικά αρχεία (μία εικόνα bitmap, ένα διανυσματικό γραφικό και ένα αρχείο ήχου) που έχουν δημιουργηθεί σε διαφορετικά λογισμικά μέσα σε μία ενιαία εφαρμογή πολυμέσων.

2.4.B.2 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΧΕΔΙΟΚΙΝΗΣΗΣ (ANIMATION)

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη σχεδιοκίνηση, η οποία προσθέτει στα γραφικά μοντέλα τη διάσταση του χρόνου. Με τον όρο Computer Animation γίνεται αναφορά στη διαδικασία παραγωγής κινούμενων εικόνων μέσω της περιγραφής γραφικών μοντέλων, τα οποία σχεδιάζονται ή εισάγονται στον υπολογιστή, καθώς και των αλλαγών αυτών, ως προς το σχήμα και τη θέση τους στον χώρο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αρχικά, μελετούν τις κατηγορίες σχεδιοκίνησης δυο διαστάσεων (2D) και τριών διαστάσεων (3D). Αναφέρονται σύγχρονες συνθετικές ταινίες (*Toy Story, Jurassic Park* κ.ά.), οι οποίες αναλύονται τεχνικά και αισθητικά. Επίσης, διδάσκονται τις βασικές αρχές της παραδοσιακής σχεδιοκίνησης (animation), δηλαδή τη δημιουργία διαδοχικών εικόνων (καρέ ή πλαισίων) με το χέρι, ώστε να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο παράγεται η ψευδαίσθηση της κίνησης. Στη συνέχεια, μελετούν την εφαρμογή των ίδιων αρχών σε ψηφιακό περιβάλλον, όπου οι παραδοσιακές τεχνικές του animation προσαρμόζονται και υποστηρίζονται από εξειδικευμένο λογισμικό.

Η κίνηση/μεταβολή περιγράφεται με πλαίσια-κλειδιά (keyframes) και ο υπολογιστής υπολογίζει τα ενδιάμεσα πλαίσια (Tweening). Επιπλέον, παρουσιάζεται η προσαρμογή ψηφιακού σχεδίου στην κίνηση (rotoscoping) και νέες τεχνικές, π.χ. αυτόματη παραγωγή κίνησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν, τέλος, τα χαρακτηριστικά του λογισμικού που δημιουργεί τα ενδιάμεσα πλαίσια (βρόχου-Looping, μετάβα-

σης-Transition, εξασθένησης-fade in and fade out, επανάληψης-Repetitions, ρύθμισης των καρτέ ανά δευτερόλεπτο-Frames Per Second [FPS]).

Στόχος της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις γνώσεις και δεξιότητες ώστε να δημιουργούν μικρά animation.

Για εξοικείωση με αυτές τις πρακτικές, προτείνεται σχεδιασμός γραφικού ή χαρακτήρα σε λογισμικό ηλεκτρονικής επεξεργασίας μακέτας (Illustrator, Corel), εισαγωγή του αρχείου σε λογισμικό μοντάζ βίντεο ή εφέ κίνησης (Premier, Final Cut Pro, After Effect, Camtasia κ.ά.) για δημιουργία μικρού animation.

2.4.B.3 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΣΤΙΛ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις βασικές τεχνικές διαφορές στην αφήγηση και το στυλ κατά τη δημιουργία μικρών βίντεο, που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται τα γεγονότα, τη χρήση του χρόνου, τη γλώσσα και τη δομή της αφήγησης.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται τεχνικές όπως:

1. Τρόπος παρουσίασης των γεγονότων
 - Αφήγηση: Ο αφηγητής διηγείται τα γεγονότα με συνεχόμενη ροή, συνήθως με συνοπτικό τρόπο, επιλέγοντας τι θα τονίσει ή θα παραλείψει.
 - Στυλ αφήγησης: Μπορεί να είναι ευθύγραμμο (χρονική σειρά γεγονότων) ή με αναχρονίες (αναδρομές, προλήψεις), ενώ η γλώσσα προσαρμόζεται στο κοινό και τον σκοπό.
2. Χρήση διαλόγου και περιγραφής
 - Η αφήγηση συνήθως περιλαμβάνει πλάγιο λόγο και περιγραφή γεγονότων.
 - Η περιγραφή σταματά προσωρινά τη ροή της ιστορίας για να αποτυπώσει εικόνες ή αισθήσεις.
3. Γλώσσα και τόνος
 - Η γλώσσα της αφήγησης προσαρμόζεται ανάλογα με το κοινό και τον σκοπό.
 - Το στυλ μπορεί να είναι αφηγηματικό, περιγραφικό, σχολιαστικό ή συνδυασμός αυτών.
4. Ρυθμός και χρόνος αφήγησης
 - Ο ρυθμός της αφήγησης καθορίζεται από το πώς ο αφηγητής επιλέγει να επιταχύνει ή να επιβραδύνει την παρουσίαση των γεγονότων.
 - Η αφήγηση μπορεί να συμπυκνώνει μεγάλο χρονικό διάστημα σε λίγα λόγια ή να σταματά σε λεπτομέρειες για να εμβαθύνει.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις τεχνικές αφήγησης για τη δημιουργία σποτ παρουσίασης γεγονότων. Προτείνεται παραγωγή μικρού βίντεο με υλικό από προετοιμασμένο φάκελο, π.χ. για μια συνέντευξη, επιλέγοντας τη μέθοδο αφήγησης.

2.4.B.4 | ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ (EXPLAINER) ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΑ (PRODUCT DEMO) VIDEOS

Σε αυτή την υποενότητα, αναλύονται οι έννοιες των επεξηγηματικών (Explainer Videos) και προωθητικών βίντεο (Product Demo Videos) και η μεθοδολογία παραγωγής τους. Τα Explainer Videos συνήθως είναι σύντομα και εξηγούν με απλό και κατανοητό τρόπο τον σκοπό ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Χρησιμοποιούνται συνήθως στην αρχή της δημοσιοποίησής τους και στόχο έχουν να εξοικειώσουν το κοινό με την ιδέα ή το concept. Τα Product Demo Videos δείχνουν πρακτικά πώς λειτουργεί το προϊόν, είναι πιο λεπτομερή και χρησιμοποιούνται στα επόμενα στάδια της αγοραστικής διαδικασίας.

Ως προς το περιεχόμενο, αναφέρονται οι διαφορές τους σε σχέση με την τεχνική παραγωγής, τη διάρκεια, το περιεχόμενο, το κοινό και τα εργαλεία παραγωγής. Τα Explainer Videos συνήθως χρησιμοποιούν animation, motion graphics ή whiteboard, διαρκούν 60-90 δευτερόλεπτα με απλοποιημένη αφήγηση και δημιουργούνται με τα κατάλληλα software, ενώ τα Product Demo Videos χρησιμοποιούν τη βιντεοσκόπηση υψηλής ποιότητας του πραγματικού προϊόντος, διαρκούν 2-5 λεπτά με αναλυτική επίδειξη λειτουργιών και απαιτούν κάμερες, φωτισμό και μοντάζ. Τα Explainer Videos απευθύνονται σε ευρύτερο κοινό, συχνά σε πρώιμο στάδιο ενδιαφέροντος (awareness), ενώ τα Product Demo Videos στοχεύουν σε πελάτες που βρίσκονται πιο κοντά στην απόφαση αγοράς (consideration/decision).

Εν κατακλείδι, στόχος της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις γνώσεις και δεξιότητες ώστε να δημιουργούν Explainer και Product Demo Videos και να αντιληφθούν τις διαφορές τους.

Για το πρακτικό μέρος, ανατίθεται ατομική ή ομαδική εργασία δημιουργίας προωθητικού ή επεξηγηματικού video ενός προϊόντος.

2.4.B.5 | ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ (TRAILER)

Μια ειδική εφαρμογή πολυμέσων είναι η προεπισκόπηση ενός κινηματογραφικού έργου, ενός παιχνιδιού, μιας τηλεοπτικής εκπομπής ή οποιουδήποτε άλλου οπτικο-ακουστικού έργου. Περιλαμβάνει επιλεγμένα πλάνα με σκοπό να προσελκύσει το κοινό και να διαφημίσει το περιεχόμενό του. Πρόκειται για δημιουργικό και τεχνικό προϊόν το οποίο κεντρίζει το ενδιαφέρον, αλλά δεν αποκαλύπτει πλήρως την υπόθεση. Μπορεί να διαρκέσει μέχρι 2 λεπτά και 30 δευτερόλεπτα. Στα τρέιλερ ταινιών, τα πλάνα δεν ακολουθούν απαραίτητα τη χρονολογική σειρά της ταινίας, ενώ συχνά συνοδεύονται από μουσική και φωνητική αφήγηση για να ενισχύσουν την κατανόηση και το συναίσθημα.

Η παραγωγή ενός τρέιλερ ακολουθεί την δομή των τριών πράξεων. Η κλασική δομή των τριών πράξεων περιλαμβάνει:

- Πρώτη πράξη (Εισαγωγή): Παρουσιάζει το βασικό πλαίσιο, τους χαρακτήρες και το κεντρικό θέμα ή πρόβλημα.

- Δεύτερη πράξη (Ανάπτυξη): Αναπτύσσει την ένταση, τις συγκρούσεις ή τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χαρακτήρες.
- Τρίτη πράξη (Επίλυση): Προετοιμάζει τον θεατή για την κορύφωση χωρίς να αποκαλύπτει το τελικό αποτέλεσμα.

Αυτή η δομή επιτρέπει στο trailer να δημιουργήσει μια σύντομη αλλά δυναμική αφήγηση που προκαλεί περιέργεια και συναισθηματική συμμετοχή, χωρίς να αποκαλύπτει κρίσιμα σημεία της υπόθεσης. Για την καλύτερη κατανόηση, παρουσιάζονται επιλεγμένα τρέιλερ όπου αναλύονται τα πλάνα, η χρονική σειρά (που δεν είναι υποχρεωτικό να ακολουθεί αυτή του έργου), οι ήχοι κ.λπ.

Συμπερασματικά, σκοπός της μαθησιακής υποεπένδυσης είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την επιλογή δυναμικών στιγμιότυπων για τη δημιουργία ψηφιακής προεπισκόπησης ενός έργου.

Προτείνεται ατομική ή ομαδική εργασία δημιουργίας trailer μιας κλασικής κινηματογραφικής ταινίας ή ενός οπτικοακουστικού έργου με γνωστό περιεχόμενο.

2.4.B.6 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ (VIDEO GAME DESIGN)

Σε αυτή την υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην έννοια του ηλεκτρονικού παιχνιδιού, στη σημασία του για την ψυχαγωγία και την εκπαίδευση και τις μεθοδολογίες δημιουργίας μιας ιδέας παιχνιδιού. Τα παιχνίδια, εκτός από τον τομέα της ψυχαγωγίας, έχουν χρησιμοποιηθεί σε πολλούς άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα στην οικονομία, την ιατρική, την εκπαίδευση πιλότων κ.α. Ο σχεδιασμός ενός παιχνιδιού είναι μια χρονοβόρα και πολύπλοκη εργασία που απασχολεί πολλούς τομείς και επαγγελματίες από την ιδέα μέχρι την πλήρη λειτουργικότητα. Επί του περιεχομένου αναφέρονται τα κυριότερα είδη των ηλεκτρονικών παιχνιδιών: εκπαιδευτικά, δράσης (Action Games), στρατηγικής (Strategy Games), ρόλων-Role-playing games (RPGs) κ.ά., η θεωρία της μάθησης με ηλεκτρονικά παιχνίδια του Gee, η δομή ενός παιχνιδιού: κανόνες, σκοποί, στόχοι, περιβάλλον, χαρακτήρες, σενάριο, κουμπιά πλοήγησης κ.ά., εργαλεία προγραμματισμού παιχνιδιών, π.χ. Codu, Roblox, Unity 3D κ.ά. Παράλληλα, παρουσιάζονται παραδείγματα ηλεκτρονικών παιχνιδιών διαφόρων κατηγοριών και χρονικών περιόδων σχολιάζοντας την εξέλιξη, τα σενάρια, την εικονογράφηση και το Gameplay. Αξίζει να αναφερθεί πως καθώς στην πορεία του χρόνου τα βιντεοπαιχνίδια έγιναν πιο περίπλοκα, η δουλειά του σχεδιαστή παιχνιδιών έγινε ξεχωριστή από τη δουλειά του κύριου προγραμματιστή.

Συνολικά, με αυτή την υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες για την παρουσίαση μιας ιδέας ηλεκτρονικού παιχνιδιού σε μορφή video ακολουθώντας τους κανόνες δομής και λειτουργικότητας των παιχνιδιών.

Ως εργασία καλούνται να παρουσιάσουν πρωτότυπη ιδέα ηλεκτρονικού παιχνιδιού σε απλή μορφή video με στόχους, σκοπούς, σενάριο, περιβάλλον, πιθανούς χαρακτήρες κ.λπ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μούρη, Ε. & Σιάκας, Σ. (2023). *Το animation ως μέσο πολυσύνθετης επικοινωνίας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-322>
2. Ascher, S. & Pincus, E. (2012). *The Filmmaker's Handbook. A Comprehensive Guide for the Digital Age*. London: Penguin Books Ltd.
3. Jago, M. (2019). *Adobe Premiere Pro CC βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
4. Videomaker. (2012). *The Videomaker Guide to Video Production*. London and New York: Routledge.

Συμπληρωματικές

1. Δεληγιάννης, Γ. (2007). *Διαδραστικά πολυμέσα και ψηφιακή τεχνολογία στις τέχνες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Fagotto.
2. Leirpoll, J., Osborn, D., Murphy, P. & Edwards, A. (2017). *The Cool Stuff in Premiere Pro: Learn advanced editing techniques to significantly enhance your workflow* (2nd edition). New York: Apress.
3. Vaughan, T. (2002). *Πολυμέσα. Αναλυτικός Οδηγός*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

2.4.Γ • ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν προχωρημένες γνώσεις και δεξιότητες στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη λειτουργικών ιστοσελίδων και διαδραστικών εφαρμογών με αισθητικά κριτήρια. Η ενότητα εμβαθύνει σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του πεδίου, όπως τον προσδιορισμό και τις απαιτήσεις των χρηστών της και τις σχεδιαστικές πρακτικές για τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης διεπαφής χρήστη (UI). Τελικό στάδιο υλοποίησης αποτελεί η αξιολόγηση της ιστοσελίδας με βάση τη λειτουργικότητα και τους κανόνες ευχρηστίας του Nielsen. Η υλοποίηση του πρακτικού μέρους γίνεται με Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS) ανοικτού κώδικα για τη δημιουργία, επεξεργασία, οργάνωση, δημοσίευση και online τροποποίηση ψηφιακού περιεχομένου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Δημιουργούν ιστοσελίδες χρησιμοποιώντας συστήματα διαχείρισης ανοικτού κώδικα,
- Εισαγάγουν εικόνες με παράλληλη συμπλήρωση πεδίων (τίτλο, λεζάντα, εναλλακτικό κείμενο, περιγραφή, στοίχιση, μέγεθος),
- Επιλέγουν προκαθορισμένες λύσεις για την οπτική διάταξη και τους χρωματικούς συνδυασμούς (θέμα-template),
- Εφαρμόζουν συγκεκριμένες πρακτικές (tasks) διαχείρισης περιεχομένου ενός site (ανανέωση, προσθήκη, επεξεργασία άρθρων, σελίδων κ.ά.),
- Εντάσσουν στον σχεδιασμό κατηγορίες και ετικέτες (categories – tags),
- Αξιοποιούν παραγωγικά μικροεφαρμογές (widgets),
- Επιλέγουν πρόσθετα (plugins) για τη βελτίωση της παραγωγικότητας,
- Αξιολογούν έναν ιστότοπο με βάση τη λειτουργικότητα και τους κανόνες ευχρηστίας του Nielsen,
- Επιμελούνται ένα έργο από τη σύλληψη έως το τελικό προϊόν,
- Διαχειρίζονται αποτελεσματικά έργα ιστοτόπων χρησιμοποιώντας διαθέσιμους πόρους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συστήματα διαχείρισης περιεχομένων (CMS) / Κατηγορίες και ετικέτες (categories –tags) / Μικροεφαρμογές (widgets) / Πρόσθετα (plugins) / Λειτουργικότητα ιστοσελίδων / Ευχρηστία ιστοσελίδων / Αξιολόγηση ιστοσελίδας / Κανόνες ευχρηστίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (CMS)
2	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΤΙΚΕΤΕΣ (CATEGORIES –TAGS)
3	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΙΚΡΟΕΦΑΡΜΟΓΩΝ (WIDGETS)
4	ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ (PLUGINS) ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ
5	ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΥΧΡΗΣΤΙΑΣ ΤΟΥ NIELSEN
6	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΧΡΗΣΤΙΑ

2.4.Γ.1 | ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ (CMS)

Τα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου (Content Management Systems, CMS) είναι διαδικτυακές εφαρμογές που επιτρέπουν την online τροποποίηση του περιεχομένου ενός δικτυακού τόπου και διακρίνονται σε συστήματα ανοικτού και κλειστού κώδικα. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στη γνωριμία των εκπαιδευόμενων με τα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου Ανοικτού Κώδικα, τα οποία είναι εγκατεστημένα σε έναν διακομιστή και ενημερώνονται από τους διαχειριστές μέσω του Διαδικτύου. Οι αλλαγές που πραγματοποιούνται γίνονται αυτόματα διαθέσιμες σε όλους τους επισκέπτες και χρήστες του δικτυακού τόπου.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου Ανοικτού Κώδικα, τα οποία τους επιτρέπουν με τη χρήση ενός κωδικού πρόσβασης να διαχειρίζονται την ιστοσελίδα, εισάγοντας, για παράδειγμα, φωτογραφίες με παράλληλη συμπλήρωση πεδίων (τίτλο, λεζάντα, εναλλακτικό κείμενο, περιγραφή, στοίχιση, μέγεθος), χωρίς να απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις προγραμματισμού. Επίσης, εξετάζουν τα συστήματα ανοικτού κώδικα (Open Source CMS), όπως το Wordpress, το Joomla ή το Drupal, που είναι συστήματα που επιτρέπουν τη γρήγορη ανάπτυξη μιας ιστοσελίδας. Στη συνέχεια, εξετάζουν τα πλεονεκτήματα των Συστημάτων Διαχείρισης Ανοικτού κώδικα, όπως είναι ο διαχωρισμός μεταξύ της δημιουργίας περιεχομένου και του σχεδιασμού, το μεγαλύτερο ίσως όφελος από τη χρήση ενός συστήματος διαχείρισης περιεχομένου, επειδή οποιοσδήποτε χρήστης ή σχεδιαστής μπορεί με μεγάλη ευκολία να προσθέσει, να επεξεργαστεί και να μορφοποιήσει έγγραφα σε ένα CMS χωρίς να έχει τεχνικές γνώσεις.

Ως πρακτική άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εγκαθιστούν το WordPress και δημιουργούν ένα βασικό website με 3 σελίδες (Αρχική, Υπηρεσίες, Επικοινωνία). Προσθέτουν τουλάχιστον ένα άρθρο με εικόνα, χρησιμοποιούν κατηγορίες και ετικέτες για την οργάνωσή του και ενσωματώνουν ένα πρόσθετο (plugin) για φόρμα επικοινωνίας.

Σκοπός είναι η κατανόηση της δομής και των δυνατοτήτων ενός CMS ανοικτού κώδικα.

2.4.Γ.2 | ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΤΙΚΕΤΕΣ (CATEGORIES –TAGS)

Τα “Categories” και “Tags” είναι δύο μορφές οργάνωσης και κατηγοριοποίησης του περιεχομένου σε μια ιστοσελίδα βασισμένη σε ένα σύστημα περιεχομένου ανοικτού κώδικα, όπως το WordPress, που αν και τα δύο αποσκοπούν στην καλύτερη οργάνωση του περιεχομένου, έχουν διαφορετικό σκοπό και χρήση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται αρχικά τις Κατηγορίες (Categories), που είναι μια ιεραρχική μορφή οργάνωσης η οποία χρησιμοποιείται για την ομαδοποίηση των άρθρων μιας ιστοσελίδας, βάσει ευρύτερων θεματικών πεδίων. Για παράδειγμα, αν μία ιστοσελίδα ασχολείται με διάφορες πτυχές της τεχνολογίας, μπορεί να δημι-

ουρηθούν κατηγορίες όπως «Κινητά», «Εφαρμογές», «Υπολογιστές» κ.λπ. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι οι κατηγορίες βοηθούν τους αναγνώστες να βρίσκουν εύκολα το περιεχόμενο που τους ενδιαφέρει, όπως και να παρέχουν μια δομημένη προσέγγιση για τη διαχείριση του περιεχομένου.

Στη συνέχεια, εξοικειώνονται με τις Ετικέτες (Tags), που είναι μια μη ιεραρχική μορφή οργάνωσης και αντιπροσωπεύουν λέξεις ή φράσεις που περιγράφουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες, έννοιες ή θέματα που συνδέονται με το εκάστοτε άρθρο. Οι ετικέτες βοηθούν τους αναγνώστες να βρίσκουν το περιεχόμενο ενδιαφέροντος που είναι πιο στοχευμένο και αναφέρεται σε συγκεκριμένα θέματα, ενώ πολλά άρθρα μπορούν να έχουν κοινές ετικέτες, ανεξαρτήτως της κατηγορίας τους. Επιπλέον, εξετάζουν τις διαφορές τους. Οι κατηγορίες είναι ιεραρχικές, περιγράφουν ευρύτερα θεματικά πεδία, ενώ οι ετικέτες δεν έχουν ιεραρχική δομή και αναφέρονται σε πιο συγκεκριμένες λεπτομέρειες.

Ως πρακτική άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να δημιουργήσουν ένα demo WordPress blog με συγκεκριμένη θεματολογία (π.χ. Υγιεινή Διατροφή). Στη συνέχεια, προτείνεται να προσθέτουν 4 άρθρα, ορίζοντας για το καθένα κατάλληλη Κατηγορία και 2-3 σχετικές Ετικέτες. Τέλος, να ενεργοποιήσουν τα widgets «Κατηγορίες» και «Ετικέτες» στην πλαϊνή στήλη και να περιγράψουν πώς βοηθούν στην καλύτερη πλοήγηση και εύρεση περιεχομένου από τον χρήστη.

2.4.Γ.3 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΙΚΡΟΕΦΑΡΜΟΓΩΝ (WIDGETS)

Οι μικροεφαρμογές (widgets) είναι συνήθως προκαθορισμένα εργαλεία που μπορούν να προστεθούν σε διάφορα σημεία ενός ιστοχώρου, τις λεγόμενες περιοχές μικροεφαρμογών (widget areas). Μία περιοχή μικροεφαρμογών μπορεί να είναι κάποια πλευρική στήλη (sidebar), διάφορα σημεία της αρχικής σελίδας ή η περιοχή εναλλαγής γλώσσας στο header ενός ιστοχώρου.

Το αντικείμενο της παρούσας υποενότητας είναι η προσθήκη και επεξεργασία μικροεφαρμογών (widgets) σε μια ιστοσελίδα, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με διάφορες μικροεφαρμογές (slider με εικόνες, λίστα με τις πρόσφατες ανακοινώσεις, φόρμα αναζήτησης, συλλογή εικόνων/image gallery, λίστα με όλες τις κατηγορίες ανακοινώσεων/άρθρων, λίστα με συνδέσμους σε διάφορες σελίδες, πλαίσιο κειμένου, εικόνας, ήχου ή βίντεο, επιλογέας γλώσσας ιστοχώρου κ.ά.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται ότι οι μικροεφαρμογές μπορούν να τοποθετηθούν σε περιοχές που ονομάζονται πάνελ ή μπάρες ή στήλες. Συνήθως, οι περιοχές αυτές βρίσκονται είτε στην αριστερή είτε στη δεξιά στήλη ή ακόμα και στο υποσέλιδο ή στην κορυφή της ιστοσελίδας. Εν ολίγοις, οι μικροεφαρμογές είναι βασικά μπλοκ περιεχομένου που παρέχουν πρόσθετα χαρακτηριστικά σε μία ιστοσελίδα. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από σειρά ασκήσεων, μαθαίνουν να προσθέτουν μικροεφαρμογές μέσω εντολών του κεντρικού μενού και να τις θέτουν σε λειτουργία.

Ως πρακτική εργασία σε περιβάλλον CMS (π.χ. WordPress), οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προσθέσουν και να ρυθμίσουν τρεις διαφορετικές μικροεφαρμογές (widgets) σε συγκεκριμένες περιοχές της ιστοσελίδας, όπως sidebar, υποσέλιδο και header. Στη συνέχεια, να πειραματιστούν με την αφαίρεση και την αναδιάταξη των widgets, παρατηρώντας τις αλλαγές στην εμφάνιση και τη λειτουργικότητα της σελίδας, και να παρουσιάσουν σύντομα τα συμπεράσματά τους στην ομάδα.

Συνοψίζοντας, με την παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να προσθέτουν, να αφαιρούν και γενικά να επεξεργάζονται μικροεφαρμογές (widgets) σε ιστοσελίδες, ώστε να τις αξιοποιούν παραγωγικά.

2.4.Γ.4 | ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ (PLUGINS) ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή των εκπαιδευόμενων στην έννοια των πρόσθετων επεκτάσεων (plugins) σε μια ιστοσελίδα, που προσθέτουν επιπλέον λειτουργίες και επιτρέπουν στους χρήστες να προσαρμόζουν το website τους σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Ειδικότερα, η πλατφόρμα περιεχομένου ανοικτού κώδικα WordPress προσφέρει ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον για τη δημιουργία ενός επιτυχημένου ιστοτόπου, από πρόσθετα (plugins) που βελτιώνουν την απόδοση και την ασφάλεια μέχρι και επεκτάσεις που προσθέτουν νέες λειτουργίες.

Κατά τη διάρκεια αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα απαραίτητα πρόσθετα για όλα τα WP websites, όπως το Wordfence Security, ένα πρόσθετο ασφαλείας που προστατεύει κάθε ιστότοπο από κακόβουλες επιθέσεις, το LiteSpeed Cache, ισχυρό πρόσθετο που βελτιώνει την απόδοση και την ταχύτητα της ιστοσελίδας, το UpdraftPlus, ένα από τα κορυφαία πρόσθετα αντιγράφων ασφαλείας που προσφέρει εύκολη και αξιόπιστη διαχείριση αντιγράφων ασφαλείας και ανάκτησης κ.ά. Επιπλέον, εξετάζουν το Site Kit by Google, χρήσιμο πρόσθετο για κάθε ιστότοπο που θέλει να αξιοποιήσει τα δυνατά εργαλεία της Google (Google Analytics, Search Console, AdSense, PageSpeed Insights). Ακόμα, εξετάζουν το CookieYes, ένα απαραίτητο πρόσθετο για κάθε ιστότοπο που λειτουργεί με WordPress. Επίσης, αναφέρονται οι απαιτήσεις περί προστασίας δεδομένων και συμμόρφωσης με τους κανονισμούς GDPR και άλλες νομοθεσίες περί απορρήτου.

Σε ένα δοκιμαστικό περιβάλλον WordPress, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εντοπίσουν, να εγκαταστήσουν και να ενεργοποιήσουν τρία πρόσθετα (plugins) που βελτιώνουν την ασφάλεια, την απόδοση και την ανάλυση ενός ιστοτόπου (π.χ. Wordfence Security, LiteSpeed Cache, Site Kit by Google). Μετά την εγκατάσταση, θα πειραματιστούν με τις βασικές ρυθμίσεις κάθε πρόσθετου και θα παρατηρήσουν τα αποτελέσματα στη λειτουργία του site.

Στο τέλος, καλούνται να καταγράψουν σε σύντομη αναφορά τις βασικές λειτουργίες κάθε προσθέτου, εξηγώντας πώς συμβάλλει στην παραγωγικότητα του ιστοτόπου.

2.4.Γ.5 | ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΥΧΡΗΣΤΙΑΣ ΤΟΥ NIELSEN

Ο όρος ευχρηστία αφορά την ιδιότητα ενός χρησιμοποιήσιμου συστήματος ή συσκευής να είναι εύκολο στη χρήση του (usability). Εν γένει, η ευχρηστία είναι ιδιότητα ενός συστήματος, συσκευής, προϊόντος ή υπηρεσίας να είναι φιλικό και αποτελεσματικό από τους τυπικούς χρήστες.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την έννοια της χρηστικότητας (φιλικότητα προς τον χρήστη), όπου σύμφωνα με τον Δανό ερευνητή χρηστικότητας ιστοτόπων και αλληλεπίδρασης ανθρώπου – υπολογιστή, Jakob Nielsen, συνδέεται με τέσσερα χαρακτηριστικά: μάθηση, αποτελεσματικότητα, χειρισμό ασφαμάτων και ικανοποίηση. Στη συνέχεια, εξετάζουν τις παραμέτρους ευχρηστίας, επίσης σύμφωνα με τον Nielsen: ευκολία εκμάθησης, υψηλή απόδοση εκτέλεσης έργου, χαμηλή συχνότητα ασφαμάτων χρήστη και εύκολη ανάνηψη από αυτά, ευκολία συγκράτησης της γνώσης χρήσης του και υποκειμενική ικανοποίηση χρήστη.

Επιπλέον, διδάσκονται τους δέκα κανόνες ευχρηστίας του Nielsen για τη βελτίωση σχεδιασμού και αλληλεπίδρασης διεπαφής χρήστη: ορατότητα (visibility) της κατάστασης του συστήματος, αντιστοιχία (match) μεταξύ του συστήματος και του πραγματικού κόσμου, έλεγχο (control) και ελευθερία χρήστη, συνοχή (consistency) και συμμόρφωση έναντι προτύπων, πρόληψη (prevention) ασφαμάτων, αναγνώριση (recognition) και όχι ανάκληση, ελαχιστοποίηση (minimalism) μνημονικού φόρτου χρήστη, προσαρμοστικότητα (flexibility) και αποδοτικότητα χρήσης, παροχή (recover) σαφών μηνυμάτων λάθους, βοήθεια (help) και τεκμηρίωση.

Ως εργασία προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επιλέξουν μια ιστοσελίδα, να εντοπίσουν τουλάχιστον 3 σημεία που αντιστοιχούν σε κανόνες ευχρηστίας (π.χ. ορατότητα, συνέπεια, πρόληψη ασφαμάτων) και να καταγράψουν παρατηρήσεις με απλές βελτιώσεις για το καθένα.

Συνοψίζοντας, σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες βελτίωσης λειτουργικού συστήματος, ώστε να προσδιορίζουν και να βελτιώνουν τις ανάγκες και απαιτήσεις των χρηστών ιστοσελίδας, σύμφωνα με τους κανόνες ευχρηστίας του Nielsen.

2.4.Γ.6 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΧΡΗΣΤΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη σε βάθος αποτίμηση ιστοσελίδων με βάση τη λειτουργικότητα και τις αρχές σχεδιασμού διεπαφών φιλικών προς τον χρήστη. Στόχος είναι η καλλιέργεια ικανότητας εντοπισμού ελλείψεων ή αδυναμιών στην αλληλεπίδραση χρήστη – συστήματος, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της εμπειρίας χρήσης και την υποστήριξη της αποτελεσματικής αλληλεπίδρασης μέσω της διεπαφής (User Interface–UI). Σύμφωνα με τον ορισμό των Hilbert και Redmiles, η αξιολόγηση ευ-

χρηστίας συνίσταται στη συστηματική διερεύνηση των χαρακτηριστικών ενός συστήματος ή μιας εφαρμογής, σε συνάρτηση με τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις δεξιότητες συγκεκριμένων χρηστών, εντός ενός προσδιορισμένου πλαισίου χρήσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τις μεθοδολογίες επιθεώρησης ευχρηστίας, όπως: ευρετική αξιολόγηση (heuristic evaluation), γνωστική περιδιάβαση (cognitive walkthrough) και τυπική επιθεώρηση ευχρηστίας (formal usability inspection), με σκοπό την κατανόηση των εργαλείων που συμβάλλουν στη συστηματική εντόπιση προβλημάτων ευχρηστίας. Έμφαση δίνεται στην ευρετική αξιολόγηση, η οποία αποτελεί δομημένη διαδικασία ελέγχου κατά την οποία ειδικοί εμπειρογνώμονες εξετάζουν κατά πόσο η σχεδίαση μιας διεπαφής ανταποκρίνεται σε καθολικά αποδεκτές αρχές ευχρηστίας. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται ήδη από τα πρώτα στάδια ανάπτυξης ενός ψηφιακού προϊόντος, συμβάλλοντας στην έγκαιρη αναγνώριση προβλημάτων προτού αυτά ενσωματωθούν στην τελική υλοποίηση. Η διαδικασία περιλαμβάνει την επιλογή ομάδας 3-5 αξιολογητών, που εργάζονται ανεξάρτητα με κοινά σενάρια χρήσης, καταγράφοντας παρατηρήσεις για κάθε επιμέρους στοιχείο της διεπαφής. Στη συνέχεια, τα ευρήματα συγκεντρώνονται σε συγκεντρωτική αναφορά, η οποία λειτουργεί ως βάση για τεκμηριωμένη ανατροφοδότηση και βελτίωση της σχεδίασης.

Σε ομάδες 3-5 ατόμων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν μια ιστοσελίδα προς αξιολόγηση. Κάθε μέλος πραγματοποιεί ανεξάρτητη ευρετική αξιολόγηση, χρησιμοποιώντας καθολικές αρχές ευχρηστίας και σενάρια χρήσης για να εντοπίσει σημεία που δυσχεραίνουν την πλοήγηση ή κατανόηση. Στη συνέχεια, συγκρίνουν τις παρατηρήσεις τους, καταγράφοντας 3-5 βασικά προβλήματα μαζί με προτάσεις βελτίωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Dix, A., Finlay, J., Abowd, G. D. & Beale, R. (2004). *Επικοινωνία Ανθρώπου – Υπολογιστή*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
2. Nielsen, J. (1999). *Designing web usability: The practice of simplicity*. Indianapolis, IN: New Riders Publishing.

Συμπληρωματικές

1. Singh, K. K. & Kumar, P. (2014). "A Model for Website Quality Evaluation: A Practical Approach", in: *International Journal of Research in Engineering and Technology*, 2.3: 61-68.
2. Nielsen, J. (2004). "Enhancing the explanatory power of visibility heuristics", in: *Chi '94: Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, pp. 152-158. New York: Association for Computing Machinery.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» του εξαμήνου Δ', ως συνέχεια των αντίστοιχων ενότητων των προηγούμενων εξαμήνων, αναφέρεται σε σύνθετες εργασίες (projects) τις οποίες εκπονούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με θεματολογία από τις μαθησιακές ενότητες του τρέχοντος και των προηγούμενων εξαμήνων. Βασικός σκοπός της ενότητας είναι να εφοδιάζονται με ατομικό φάκελο εργασιών/υλικού (portfolio) επαγγελματικών προδιαγραφών σε υβριδική μορφή (έντυπη και ψηφιακή). Ο φάκελος θα περιλαμβάνει το σύνολο του έργου τους (έργα και τεχνουργήματα από τον διδακτικό χρόνο αλλά και έργα εκτός διδακτικού χρόνου). Σημαντική διαδικασία αποτελούν οι διορθωτικές επεμβάσεις, ο επανασχεδιασμός ή οι επεκτάσεις των υπαρχόντων εργασιών –όπου κριθεί αναγκαίο– και η ανάθεση επιπρόσθετων εργασιών για τον εμπλουτισμό του φακέλου. Προτεινόμενες επιπρόσθετες εργασίες είναι η παρουσίαση μιας έρευνας, ο σχεδιασμός μιας σύνθετης συσκευασίας με μορφοκοπή και εικαστική πρόταση για την εμφάνιση, η δημιουργία προωθητικού οπτικοακουστικού έργου (συλλογή αρχικού υλικού και μοντάζ σποτ για προώθηση νέου προϊόντος που θα προβληθεί στην τηλεόραση και θα αναρτηθεί σε πλατφόρμα διαμοιρασμού) κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αξιολογηθούν για την ποιότητα και την ποικιλία του έργου τους, τη δεξιοτεχνία, την ακρίβεια και τις τεχνικές γνώσεις, όπως και τις δεξιότητες επικοινωνίας – παρουσίασης και υποστήριξης του έργου τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Δημιουργούν σύνθετες εργασίες που τους έχουν ανατεθεί, μέσα από την επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών και με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών που έχουν διδαχθεί,
- Ακολουθούν την ισχύουσα νομοθεσία (ελληνική και διεθνή) σε ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας (δικαιώματα χρήσης copyright),
- Αξιοποιούν έργα και μελέτες που έχουν δημοσιοποιηθεί σε προηγούμενες περιόδους εκτός διδακτικού χρόνου,
- Δημιουργούν φακέλους εργασιών – υλικού αντιπροσωπευτικών και βέλτιστων έργων τους,
- Αναπτύσσουν σταδιακά ικανότητες και δεξιότητες ρύθμισης παραγόντων εκδήλωσης επαγγελματικής ανάπτυξης (προσωπικός έλεγχος, ενεργός συμμετοχή, ευελιξία, δεκτικότητα, επικοινωνιακές δεξιότητες),
- Αυτοαξιολογούν το επίπεδο θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων και δεξιοτήτων τους ώστε να το εμπλουτίζουν μέσω των διαδικασιών της μαθησιακής ενότητας,

- Επικοινωνούν με τους δημιουργικούς διευθυντές ή τους εντολοδόχους πελάτες για θέματα αποσαφήνισης μηνυμάτων επιχειρηματικού σκοπού μέσω πρακτικών ενεργητικής ακρόασης συμμετέχοντας σε παιχνίδι ρόλων σχεδιαστικής πρακτικής,
- Ενσωματώνουν στο αρχείο εργασίας τις αλλαγές – διορθώσεις των επιμελητών έκδοσης και των πελατών συμμετέχοντας σε παιχνίδι ρόλων προσομοίωσης εκδοτικής πρακτικής.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (6), Σύνολο (6).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECT) ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ», «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ», «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ»
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΑΚΕΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ/ΥΛΙΚΟΥ (PORTFOLIO)

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECT) ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ», «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΜΕΣΑ» «ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ»

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα στοχεύει στην επαφή και εξοικείωση των εκπαιδευομένων με σύνθετες σχεδιαστικές εργασίες, καθώς και στην εισαγωγή προχωρημένων τεχνικών σχεδιασμού.

Ειδικότερα, στην ενότητα «Ειδικές εφαρμογές ηλεκτρονικής επεξεργασίας σελίδας», είναι σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επικεντρωθούν στην ολοκλήρωση και δημοσίευση σύνθετων λειτουργικών έγγραφων, όπως ειδικά έγγραφα προς εκτύπωση, διαδραστικά PDF, ηλεκτρονικά βιβλία, εμπλουτισμένα μέσα, σύνθετη συσκευασία με μορφοκοπή και παράλληλα εικαστική πρόταση για τη βέλτιστη εξωτερική εμφάνισή της κ.ά.

Στη μαθησιακή ενότητα «Ειδικές εφαρμογές σχεδιασμού και ανάπτυξης ιστοσελίδων», δίνεται έμφαση στον σχεδιασμό ιστοσελίδων που απαιτούν προχωρημένες γνώσεις και δεξιότητες, με στόχο την ανάπτυξη λειτουργικών και διαδραστικών διαδικτυακών εφαρμογών. Προτείνεται η υλοποίηση ιστοσελίδων με τη χρήση Συστημάτων Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS) Ανοικτού Κώδικα. Ο σχεδιασμός μπορεί να περιλαμβάνει κατηγορίες και ετικέτες (categories – tags), μικροεφαρμογές (widgets), καθώς και πρόσθετα (plugins) που συμβάλλουν στην ενίσχυση της λειτουργικότητας και της παραγωγικότητας της ιστοσελίδας.

Παράλληλα, στη μαθησιακή ενότητα «Ειδικές εφαρμογές γραφιστικής για τα πολυμέσα», προτείνεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες η δημιουργία προωθητικού οπτικοακουστικού έργου, το οποίο περιλαμβάνει τη συλλογή αρχικού υλικού και την επεξεργασία του (μοντάζ) για την παραγωγή διαφημιστικού σποτ. Το τελικό προϊόν προορίζεται για προβολή στην τηλεόραση και ανάρτηση σε πλατφόρμες διαμοιρασμού περιεχομένου.

Εν κατακλείδι, στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για να δημιουργούν φακέλους εργασιών – υλικού αντιπροσωπευτικών και βέλτιστων έργων τους, καθώς και σύνθετες εργασίες που τους έχουν ανατεθεί, μέσα από την επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών και με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών που έχουν διδαχθεί.

2.4.Δ.2 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΦΑΚΕΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ/ΥΛΙΚΟΥ (PORTFOLIO)

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη δημιουργία Φακέλου Εργασιών/Υλικού (portfolio) των εκπαιδευομένων ο οποίος περιλαμβάνει τις εργασίες που υλοποίησαν κατά τη διάρκεια των προηγούμενων εξαμήνων, που μπορεί να είναι σε έντυπη ή και σε ψηφιακή μορφή.

Καθώς η ανάπτυξη και αξιοποίηση δεξιοτήτων αποκτά ολοένα αυξανόμενη σημασία στον σύγχρονο επαγγελματικό κόσμο, οι εργοδότες δεν αξιολογούν μόνο την τεχνική και επαγγελματική κατάρτιση, αλλά και το προσωπικό στιλ, την προσαρμοστικότητα, την αποτελεσματικότητα, καθώς και άλλες ήπιες και κοινωνικές δεξιότητες.

Ειδικότερα, ο φάκελος εργασιών – υλικού μπορεί να τραβήξει το ενδιαφέρον ενός υποψήφιου εργοδότη και να ενισχύσει την αξιοπιστία των υποψηφίων επαγγελματιών, καθώς αποτελεί τεκμηρίωση όσων δηλώνουν με απτά παραδείγματα μέσα από τις εργασίες τους.

Σε επαγγελματικούς τομείς που σχετίζονται με την αισθητική και την εικόνα, όπως η μόδα, οι καλές ή εφαρμοσμένες τέχνες, η αρχιτεκτονική και η διαφήμιση, τα portfolios χρησιμοποιούνται εκτεταμένα. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι πλέον αποτελούν λειτουργικά εργαλεία παρουσίασης και αξιολόγησης και σε πολλούς άλλους επαγγελματικούς τομείς.

Επιπλέον, η διαδικασία δημιουργίας portfolio ενισχύει την αυτοπεποίθηση και τη δημιουργικότητα των εκπαιδευομένων, είναι εύχρηστη και δεν απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις.

Συνοψίζοντας, σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε κατά τη διάρκεια των σπουδών τους να οργανώνουν και να εμπλουτίζουν το portfolio, αρχειοθετώντας τις μελέτες και τις εργασίες τους (π.χ. μακέτες εικονογράφησης, έντυπα, λογότυπα, σχεδίαση ιστοσελίδων κ.ά.) σε φακέλους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε για παρουσίαση, είτε για μελλοντική χρήση, είτε ως συνοδευτικό υλικό του βιογραφικού τους σημειώματος.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Raven, F. & Collett, G. (2016). *Book Design Made Simple: A step-by-step guide to designing and typesetting your own book using Adobe InDesign*. USA: 12 Pines Press.
2. Beaird, J. & Walker, A. (2020). *The principles of beautiful web design* (4th edition). Birmingham, UK: SitePoint.
3. Myers, D. R. (2013). *The graphic designer's guide to portfolio design* (3rd edition). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

Συμπληρωματικές

1. Κάππος, Ι., Λαδιάς, Α., Μικρόπουλος, Α., Τζιμογιάννης, Θ. & Χαλκιά, Κ. (1999). *Πολυμέσα – Δίκτυα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – ΥΠΕΠΘ.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύουν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περιπτώσεων. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσης εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτή, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικο-ακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και ανα-

γκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους στη ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα αλλά και ευρύτερα όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω, παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Οι χώροι κατάρτισης (αίθουσες διδασκαλίας και εργαστηριακοί χώροι) πρέπει να διαθέτουν όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές που εξασφαλίζουν την ασφάλεια και την υγεία καταρτιζομένων και εκπαιδευτών/τριών.

Οι **αίθουσες** πρέπει να πληρούν τις παρακάτω προδιαγραφές:

- Επαρκή φυσικό φωτισμό, με φωτιστική επιφάνεια τουλάχιστον 20% της επιφάνειας του δαπέδου. Επαρκής και ομοιόμορφος τεχνητός φωτισμός.
- Παροχή επαρκούς αερισμού με σύγχρονες μονάδες εξαερισμού.
- Πόρτες ελάχιστου καθαρού πλάτους 1 μ. και ελάχιστου καθαρού ύψους 2,20 μ., που ανοίγουν από μέσα προς τα έξω.
- Κεντρική θέρμανση ή ηλεκτρικά σώματα ασφαλείας ή θερμοσυσσωρευτές και Κλιματιστικά.
- Επαρκείς εξόδους κινδύνου, σύμφωνα με τους κανονισμούς πυροπροστασίας.

- Τα υλικά κατασκευής του δαπέδου πρέπει να εξασφαλίζουν αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, μικρή ανακλαστικότητα.
- Πρόνοια για την παροχή πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχήματος.
- Πρόνοια για επαρκή εξαερισμό των χώρων.

Οι χώροι των εργαστηρίων για την υλοποίηση των εργαστηριακών ασκήσεων πρέπει να τηρούν τις παρακάτω προδιαγραφές:

- Τα εργαστήρια πρέπει να τηρούν τις προδιαγραφές των αιθουσών διδασκαλίας που προβλέπονται στην τρέχουσα υποενότητα.
- Σε κάθε εργαστηριακό χώρο πρέπει να υπάρχει αναρτημένος πίνακας χρήσιμων τηλεφώνων (Πρώτων Βοηθειών, Πυροσβεστικής κ.λπ.) και το ωράριο λειτουργίας του ΣΑΕΚ σε εμφανές σημείο.
- Οι καταρτιζόμενοι/ες πρέπει να ενημερώνονται για την ορθή χρήση των μηχανημάτων με τα οποία έρχονται σε επαφή, καθώς και για τα μέτρα ασφαλείας και τις σωστές συνθήκες φύλαξης τους.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση φαγητού ή/και ποτού εντός των εργαστηρίων με σκοπό την προστασία των ατόμων και του εξοπλισμού.
- Ο εξοπλισμός του εργαστηρίου (hardware) πρέπει να πληροί τα διεθνή standards ασφαλείας, εργονομίας και ηλεκτρομαγνητικής προστασίας.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Δεν προβλέπονται ειδικότερα μέσα ατομικής προστασίας για την υγεία και ασφάλεια των εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτών/τριών στους εργαστηριακούς χώρους κατάρτισης των ΣΑΕΚ, αλλά και στον εκάστοτε επαγγελματικό χώρο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης, πέραν των προβλεπόμενων στην κείμενη νομοθεσία, όπως ισχύει.

Ο εξοπλισμός κάθε χώρου διδασκαλίας, διεξαγωγής εργαστηριακών ασκήσεων και πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης, θα πρέπει να πληροί τα διεθνή standards ασφαλείας, εργονομίας και ηλεκτρομαγνητικής προστασίας.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση τους για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,¹¹ και οι οποίες αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερεις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

11 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η ανά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.¹² Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά, εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες

12 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και έπειτα από σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες ανά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοση του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής

άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Συγκεκριμένα, στην ειδικότητα «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με τον σχεδιασμό εντύπων και εφαρμογών ηλεκτρονικών μέσων σε φορείς/επιχειρήσεις, όπως Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμούς που διαθέτουν τμήμα δημιουργικού ή σε εταιρείες κάθε είδους που έχουν συναφές αντικείμενο με το επάγγελμα και αναλυτικότερα σε:

- Δημιουργικά γραφεία και διαφημιστικές εταιρείες (προσχέδια και μακέτες νοηματικών ιδεών, ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού)
- Ατελιέ γραφικών τεχνών (ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, εξαγωγή αρχείων)
- Ατομική επιχείρηση Γραφίστα (προσχέδια και μακέτες νοηματικών ιδεών, ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού)
- Εκδοτικούς οίκους, εφημερίδες & περιοδικά (ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, σελιδοποιήσεις)
- Βιομηχανίες και εργαστήρια εκτυπώσεων όλων των ειδών (ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, μοντάζ εκτύπωσης, παρακολούθηση ροής εργασιών)
- Επιχειρήσεις γραφικών τεχνών (ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, μοντάζ εκτύπωσης, παρακολούθηση ροής εργασιών)
- Βιομηχανίες συσκευασίας (ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, καλούπια μορφοκοπής, παρακολούθηση ροής εργασιών)
- Εταιρείες σχεδιασμού εκθέσεων, εκδηλώσεων, συνεδρίων κ.λπ. (προσχέδια και μακέτες νοηματικών ιδεών, σελιδοποιήσεις, ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, ενημερωτικά πανό κ.ά.)
- Εταιρείες σχεδίασης και κατασκευής ιστοσελίδων, ιστοτόπων και ηλεκτρονικών καταστημάτων (εικονογραφημένο σενάριο λειτουργικής ιστοσελίδας, ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού, προγραμματισμός σελίδας)
- Εταιρείες κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών (σχεδιασμός γραφικών, τίτλοι αρχής τέλους, επεξεργασίες ψηφιακού υλικού, μακέτες οθόνης κ.ά.)

- Εταιρείες σχεδιασμού πολυμέσων (εικονογραφημένα σενάρια, ψηφιακές επεξεργασίες υλικού, δημιουργία οπτικοακουστικών έργων και έργων διεπαφής)
- Εταιρείες σχεδιασμού βίντεο-παιχνιδιών (εικονογραφημένα σενάρια, ψηφιακές επεξεργασίες υλικού, σχεδιασμός γραφικών, κίνησης κ.ά.)
- Εταιρείες δημοσίων σχέσεων και μάρκετινγκ (προσχέδια νοηματικών ιδεών προώθησης, σχεδιασμός γραφικών και μακετών, επεξεργασίες κειμένου, εικόνων, γραφικών και βίντεο)
- Φωτογραφικά εργαστήρια (ηλεκτρονικές επεξεργασίες βελτίωσης εικόνων, σύνθεση εικόνων, εκτυπώσεις)
- Εταιρείες επιγραφών και πινακίδων σήμανσης (προσχέδια νοηματικών ιδεών, σχεδιασμός γραφικών και μακετών, ηλεκτρονικές επεξεργασίες υλικού)
- Εσωτερικές υπηρεσίες γραφιστικής δημοσίων υπηρεσιών, μεγάλων εθνικών και διεθνών οργανισμών και εταιρειών όπως:
 - Βουλή των Ελλήνων (Γραφείο Τύπου, Τηλεοπτικό Κανάλι της Βουλής, Βιβλιοθήκη, Βουλή των Εφήβων κ.λπ.)
 - Υπουργεία: Πολιτισμού, Τουρισμού, Άμυνας (Γεωγραφική, Υδρογραφική Υπηρεσία στρατού και Τυπογραφείο στρατού), Δημόσιας Τάξης (Τυπογραφείο και κατά τόπους Αστυνομικές Διευθύνσεις) κ.λπ.
 - Οργανισμοί, όπως: Εθνικό Τυπογραφείο, Ελληνική Στατιστική Αρχή, Μουσεία, Πινακοθήκες, Βιβλιοθήκες, Δημόσια Τηλεόραση, ΕΟΤ, ΕΛΤΑ κ.ά.
 - Γραφεία Τύπου Υπουργείων, Περιφερειών και Δήμων
 - Γενικά Αρχεία του Κράτους
 - Μουσείο φωτογραφίας, Σχολή κινηματογράφου Θεσσαλονίκης κ.λπ.
 - Διεθνή φεστιβάλ κινηματογράφου
 - Μορφωτικά ιδρύματα, Ινστιτούτα ξένων χωρών κ.ά.
- Σε **θέσεις εργασίας** εκπαιδευομένου/-ης (Trainee) ή Βοηθού Γραφίστα/-τριας (Junior Designer) για εργασίες προσχεδίων και σχεδίων νοηματικών ιδεών, μακετών εκτύπωσης και πολυμέσων, σελιδοποιήσεων και επεξεργασιών κειμένου, διανυσματικών, χαρτογραφικών και κινούμενων εικόνων. Επίσης, για σχεδιασμό και επεξεργασίες υλικού ανάπτυξης ιστοσελίδων.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας, και μάλιστα υπό πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και οι οποίες δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο, κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, παρέχεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Γραφιστική Εντύπου και Ηλεκτρονικών Μέσων» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Οργάνωση και μετατροπή νοηματικών ιδεών σε οπτικά μηνύματα»	- Επικοινωνία μεταξύ των συμβαλλομένων ενός έργου για τον προσδιορισμό του μηνύματος οπτικής επικοινωνίας, - Αποσαφήνιση παραμέτρων για χάραξη στρατηγικής προσέγγισης ενός έργου, - Έρευνα ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών, - Προετοιμασία μελέτης με σκίτσα, διαγράμματα, εικονογραφήσεις και διατάξεις για τη χάραξη στρατηγικής της σχεδιαστικής προσέγγισης, - Σχεδιασμός οπτικών λύσεων σε χαρτί ή ψηφιακά με κατάλληλα λογισμικά, - Παρουσίαση σχεδιαστικών λύσεων στην ομάδα εργασίας ή στον πελάτη, - Υποστήριξη της σχεδιαστικής πορείας με γραπτή ή και προφορική τεκμηρίωση, - Αναπροσαρμογή σχεδίων κατόπιν υποδείξεων.	- Μέσα επικοινωνίας και έρευνας (τραπέζι συσκέψεων, τηλεδιάσκεψη, πρόσβαση στο Διαδίκτυο, σε βιβλιοθήκες και τράπεζες υλικού), - Σχεδιαστικά όργανα και υλικά για προσχέδια στο χέρι, - Κατάλληλα λογισμικά για ψηφιακά προσχέδια.
B. «Συγκέντρωση, αξιολόγηση, ψηφιοποίηση, επεξεργασία και αποθήκευση του αφετηριακού υλικού» συνέχεια >>	- Συγκέντρωση πρωταρχικού υλικού του έργου από κατάλληλες πηγές, - Τήρηση νομοθεσίας περί πνευματικών δικαιωμάτων, - Αξιολόγηση του πρωτογενούς υλικού με αισθητικά και τεχνικά κριτήρια, - Ψηφιοποίηση του πρωτογενούς υλικού (κείμενα, εικόνες, γραφικά, ήχοι, βίντεο), - Επεξεργασία ψηφιοποιημένου υλικού με τα κατάλληλα λογισμικά,	Πλήρης σταθμός ηλεκτρονικής εργασίας (workstation) με ισχυρό υπολογιστή, μεγάλη οθόνη, κατάλληλα περιφερειακά.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Β. «Συγκέντρωση, αξιολόγηση, ψηφιοποίηση, επεξεργασία και αποθήκευση του αφετηριακού υλικού»	- Αποθήκευση και εξαγωγή αρχείων με ενδεδειγμένους μορφότυπους σε σχέση με το μέσο προβολής, - Τήρηση οργανωμένου αρχείου των στοιχείων του έργου για λειτουργική χρήση.	
Γ. «Δημιουργία πρότυπων σχεδίων που συνδυάζουν κείμενα, εικόνες ή/και γραφικά για έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα»	- Μετατροπή προσχεδίων σε δισδιάστατα διανυσματικά σχέδια ανοιχτού τύπου, - Σχεδιασμός πρωτότυπων γραφικών και μακετών με τήρηση νομοθεσίας περί πνευματικών δικαιωμάτων, - Επιλογή κατάλληλων μεγεθών εντύπων σε σχέση με τους τεχνικούς περιορισμούς και την τυποποίηση του χαρτιού, - Αποθήκευση και εξαγωγή ψηφιακών μακετών με τους κατάλληλους μορφότυπους για εκτύπωση ή για ψηφιακή δημοσίευση.	Λογισμικά ηλεκτρονικής επεξεργασίας εικόνας, μακέτας, σελίδας.
Δ. «Δημιουργία κινούμενων αφηγήσεων και σχεδιασμός πολυμεσικών εφαρμογών γραμμικών και διαδραστικών» συνέχεια >>	- Σχεδιασμός εικονογραφημένου σεναρίου (storyboard) με οποιοδήποτε μέσο για την παρουσίαση μιας ιδέας που περιέχει κίνηση, - Απόδοση κίνησης με το κατάλληλο λογισμικό σε στατικά διανυσματικά γραφικά για ενίσχυση του μηνύματος που μεταδίδουν, - Σύνθεση οπτικοακουστικών έργων με κινούμενη εικόνα, βίντεο, ήχους, τίτλους αρχής και τέλους κ.ά.,	- Λογισμικά μοντάζ βίντεο, επεξεργασίας ήχου, παραγωγής κινούμενων εφέ, - Πρόσβαση στο Διαδίκτυο και πλατφόρμες ανάπτυξης ιστοσελίδας.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Δ. «Δημιουργία κινούμενων αφηγήσεων και σχεδιασμός πολυμεσικών εφαρμογών γραμμικών και διαδραστικών»	• Σχεδιασμός λειτουργικού περιβάλλοντος διεπαφής πολυμεσικών εφαρμογών βάσει των αρχών συμπερίληψης (ανάπτυξη ιστοσελίδας), • Δημιουργική συνεργασία με επαγγελματίες άλλων κλάδων που εμπλέκονται για την παραγωγή ενός πολυμεσικού έργου.	
Ε. «Καλλιέργεια δεξιοτήτων διά βίου μάθησης στην αισθητική, στη δημιουργικότητα, στην τεχνολογία και τη δημιουργία προσωπικού χαρτοφυλακίου εργασιών»	• Μελετούν συστηματικά θέματα που σχετίζονται με την τέχνη για την καλλιέργεια της αισθητικής τους αντίληψης, • Σκιτσάρουν διαρκώς τις σκέψεις τους για την περαιτέρω ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους στη μετατροπή νοηματικών ιδεών σε οπτικά μηνύματα, • Ερευνούν με οργανωμένο τρόπο τις σχεδιαστικές λύσεις καταξιωμένων γραφιστών για την ανάπτυξη της οπτικής τους αντίληψης, • Ενημερώνονται μεθοδικά για τις νέες τεχνολογίες και δοκιμάζουν νέα ψηφιακά εργαλεία που σχετίζονται με το επάγγελμα για τη βελτίωση του χρόνου παραγωγής και της ποιότητας των έργων τους, • Δημιουργούν χαρτοφυλάκιο προσωπικών εργασιών (portfolio) αναδεικνύοντας το σχεδιαστικό τους έργο σε ικανό αριθμό διαφοροποιημένων θεμάτων για να διεκδικήσουν θέση εργασίας ή/και να εξελιχθούν στην επαγγελματική ιεραρχία.	• Πρόσβαση σε σεμινάρια, διαδικτυακά μαθήματα και εξειδικευμένες πηγές ενημέρωσης, • Γραφικά τάμπλετ και υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, • Μέσα δημιουργίας χαρτοφυλακίου (portfolio) σε έντυπη και ψηφιακή μορφή.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΝΟΗΜΑΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΣΕ ΟΠΤΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Η ενότητα «Οργάνωση και μετατροπή νοηματικών ιδεών σε οπτικά μηνύματα» αποτελεί τον πυρήνα της γραφιστικής εργασίας και προσφέρει στους/στις πρακτικά ασκούμενους/-ες μια μοναδική ευκαιρία να μετατρέψουν τις θεωρητικές τους γνώσεις σε πρακτική εφαρμογή. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι ασκούμενοι/-ες θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε ένα ευρύ φάσμα εργασιών, από την αρχική έρευνα και ανάλυση των αναγκών του πελάτη έως την τελική παρουσίαση των σχεδιαστικών προτάσεων. Κατά τη φάση αυτή μαθαίνουν να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους πελάτες και τα μέλη της ομάδας για να κατανοήσουν τις ανάγκες του έργου και να προσφέρουν λύσεις που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις τους. Συμμετέχουν σε συσκέψεις, αναλύουν τα αποτελέσματα έρευνας και κατανοούν τη σημασία της συνεργασίας σε ένα δημιουργικό περιβάλλον. Οι ασκούμενοι/-ες εκτελούν έρευνα σε ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες για να προσδιορίσουν την κατηγορία του προϊόντος, να εντοπίσουν τις τρέχουσες τάσεις και να αναπτύξουν πρωτότυπες ιδέες. Αναλύουν τα δεδομένα που συλλέγουν για να τα αξιοποιήσουν ενημερώνοντας τις σχεδιαστικές τους αποφάσεις. Οι ασκούμενοι/-ες θα έχουν την ευκαιρία να σχεδιάσουν οπτικές λύσεις χρησιμοποιώντας τόσο παραδοσιακές τεχνικές (π.χ. σκίτσα, διαγράμματα) όσο και ψηφιακά εργαλεία. Θα μάθουν να χρησιμοποιούν επαγγελματικό λογισμικό σχεδιασμού και να δημιουργούν παρουσιάσεις για να παρουσιάσουν τις ιδέες τους. Έτσι, αναπτύσσουν την ικανότητά τους να εξηγούν τις σχεδιαστικές τους επιλογές και να δικαιολογούν τις δημιουργικές τους αποφάσεις.

Σημαντικό είναι να λάβουν ανατροφοδότηση για το έργο τους από τους πελάτες και τα μέλη της ομάδας και να μάθουν να ενσωματώνουν δημιουργικά τις προτάσεις τους προσαρμόζοντας τα σχέδιά τους αναλόγως. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τα απαραίτητα εργαλεία και υλικά που χρησιμοποιούνται στις συνήθεις ροές εργασιών (υπολογιστές, γραφικά τάμπλετ, λογισμικό σχεδιασμού, βιβλιοθήκες εικόνων και τράπεζες δεδομένων κ.ά.) με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Επίσης, ενθαρρύνονται να εστιάσουν την προσοχή τους στην κατανόηση των αναγκών του πελάτη, στην ποιότητα της έρευνας, στην πρωτοτυπία των ιδεών τους, στην επαγγελματική παρουσίαση των σχεδίων τους, στην οργάνωση του χρόνου τους για την τήρηση των προθεσμιών.

Αν και θα έχουν κατά κανόνα την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε όλες τις φάσεις ενός σχεδιαστικού έργου, ενδέχεται να μην έχουν την εξουσιοδότηση να λαμβάνουν

τελικές αποφάσεις ή να υπογράφουν συμβάσεις. Ωστόσο, θα έχουν την ευκαιρία να παρατηρήσουν και να μάθουν από τους έμπειρους επαγγελματίες και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους σε ένα πραγματικό εργασιακό περιβάλλον.

5.1.B • ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΦΕΤΗΡΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Η πρώτη φάση κάθε γραφιστικού έργου είναι εξίσου σημαντική με την τελική παρουσίαση. Η συγκέντρωση, η αξιολόγηση και η επεξεργασία του αφετηριακού υλικού αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα οικοδομηθεί το τελικό αποτέλεσμα. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι φοιτητές θα αποκτήσουν πολύτιμες εμπειρίες σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα μάθουν να εντοπίζουν και να συγκεντρώνουν το απαραίτητο πρωτογενές υλικό για την εκτέλεση ενός έργου. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την αναζήτηση εικόνων, τη σάρωση φυσικών εγγράφων, τη λήψη φωτογραφιών ή τη δημιουργία πρωτότυπου γραφικού υλικού. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τη σημασία της τήρησης των πνευματικών δικαιωμάτων και θα μάθουν να αναζητούν νόμιμες πηγές υλικού. Μετά τη συλλογή του υλικού, καλούνται να αξιολογήσουν την ποιότητα και τη χρησιμότητά του, εξετάζοντας στοιχεία όπως η ανάλυση, η ευκρίνεια, η σχετικότητα και η συμβατότητα με το έργο ανάθεσης. Θα μάθουν να διακρίνουν το υψηλής ποιότητας υλικό και να επιλέγουν αυτό που θα συμβάλλει στην καλύτερη δυνατή υλοποίηση του σχεδιασμού τους.

Σημαντική φάση της διαδικασίας είναι η ψηφιοποίηση με τη μετατροπή του φυσικού υλικού σε ψηφιακή μορφή. Οι ασκούμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν σαρωτές, ψηφιακές κάμερες και άλλες συσκευές για να ψηφιοποιήσουν εικόνες, κείμενα κ.λπ. και, στη συνέχεια, να χρησιμοποιούν λογισμικά επεξεργασίας εικόνας και γραφικών για να βελτιώσουν την ποιότητα του ψηφιοποιημένου υλικού, να το προσαρμόσουν στις ανάγκες του έργου και να το αποθηκεύσουν σε κατάλληλο μορφότυπο.

Τέλος, μαθαίνουν να οργανώνουν και να αποθηκεύουν τα ψηφιακά αρχεία τους αποτελεσματικά. Συνιστάται να δημιουργήσουν ένα σύστημα οργάνωσης για εύκολο εντοπισμό των αρχείων και αποφυγή απώλειας δεδομένων. Από πλευράς εξοπλισμού, θα χρησιμοποιήσουν έναν σταθμό ηλεκτρονικής εργασίας με ισχυρό υπολογιστή, μεγάλη οθόνη και περιφερειακά, με τα κατάλληλα λογισμικά επεξεργασίας εικόνας, γραφικών και διανυσματικών σχεδίων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην ποιότητα του ψηφιοποιημένου υλικού, στην επιλογή των κατάλληλων ρυθμίσεων κατά την επεξεργασία και στην οργάνωση των αρχείων τους. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι ενήμεροι/-ες για τα θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και να αποφεύγουν τη χρήση υλικού χωρίς την απαραίτητη άδεια.

Αν και οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα συμμετέχουν σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας, ενδέχεται να υπάρχουν ορισμένα καθήκοντα που θα ανατεθούν σε ιεραρχικά

ανώτερους/-ες γραφίστες/-τριες ή καλλιτεχνικούς/-ές διευθυντές/-τριες (σύμφωνα με τα επίπεδα επαγγελματικής ιεραρχίας στο επάγγελμα), όπως η υπογραφή συμβολαίων ή η λήψη σημαντικών σχεδιαστικών αποφάσεων.

5.1.Γ • ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΥΑΖΟΥΝ ΚΕΙΜΕΝΑ, ΕΙΚΟΝΕΣ Ή/ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΑ ΓΙΑ ΕΝΤΥΠΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα αποκτήσουν πρακτική εμπειρία στην κρίσιμη φάση του σχεδιασμού, με τις διαδικασίες μετατροπής μιας ιδέας σε ένα οπτικά ελκυστικό και λειτουργικό αποτέλεσμα, μέσω της δημιουργίας πρότυπων σχεδίων που συνδυάζουν κείμενα, εικόνες και γραφικά. Θα μάθουν να μετατρέπουν τα αρχικά τους σκίτσα και ιδέες σε επεξεργάσιμα διανυσματικά σχέδια. Θα αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στη δημιουργία πρωτότυπων γραφικών στοιχείων, όπως λογότυπα, εικονογραφήσεις και διακοσμητικά στοιχεία, με διάφορες τεχνικές σχεδιασμού, όπως την τυπογραφία, τη σύνθεση κ.λπ. Θα οργανώνουν τα στοιχεία του σχεδίου τους σε ενιαίες συνθέσεις και θα εξασφαλίζουν τη σωστή ιεράρχηση των πληροφοριών, σχεδιάζοντας διάφορα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, όπως αφίσες, φυλλάδια, ιστοσελίδες και εφαρμογές.

Οι ασκούμενοι/-ες μαθαίνουν να λαμβάνουν υπόψη τους τεχνικούς περιορισμούς των διαφόρων μέσων εκτύπωσης και δημοσίευσης και επιλέγουν τα κατάλληλα μεγέθη, τις αναλύσεις και τους μορφότυπους αρχείων για να εξασφαλίσουν την καλύτερη δυνατή ποιότητα εκτύπωσης ή απεικόνισης. Επίσης, μαθαίνουν να αποθηκεύουν τα αρχεία τους σε κατάλληλους μορφότυπους για περαιτέρω επεξεργασία ή εκτύπωση και να επιλέγουν τον κατάλληλο μορφότυπο ανάλογα με τις ανάγκες του έργου. Τέλος, θα χρησιμοποιήσουν λογισμικά σχεδιασμού, όπως –ενδεικτικά– το Adobe Illustrator, το Adobe Photoshop και το InDesign, για να δημιουργήσουν με τα εργαλεία τους επαγγελματικής ποιότητας έργα, διατάξεις και γραφικά.

Τα σημεία προσοχής στα οποία προτείνεται να επικεντρωθούν οι ασκούμενοι/-ες είναι η αισθητική, η λειτουργικότητα και η σχεδιαστική συνέπεια. Θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα σχέδιά τους είναι εύκολα κατανοητά και επικοινωνούν αποτελεσματικά το μήνυμα που θέλουν να μεταδώσουν. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι προσεκτικοί/-ές στην οργάνωση των αρχείων τους και στην τήρηση των προθεσμιών. Καλή επαγγελματική πρακτική αποτελεί η εξάσκηση σε έξυπνες τεχνικές, όπως π.χ. οι συντομεύσεις πληκτρολογίου και η χρήση έτοιμων αρχείων ή βιβλιοθηκών για αυξημένη παραγωγικότητα, η ενσωμάτωση πρόσθετων λογισμικού (plugins) για επιπλέον λειτουργικότητα κ.λπ.

Αν και οι ασκούμενοι/-ες θα έχουν την ευκαιρία να αναλάβουν σημαντικές σχεδιαστικές εργασίες, ενδέχεται να μην έχουν την εξουσιοδότηση να λάβουν τελικές αποφάσεις σχετικά με τον σχεδιασμό ενός έργου.

5.1.Δ • ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ, ΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΩΝ

Η δημιουργία κινούμενων αφηγήσεων και ο σχεδιασμός πολυμεσικών εφαρμογών αποτελεί ένα συναρπαστικό πεδίο της γραφιστικής, που συνδυάζει την τέχνη της αφήγησης με την τεχνολογία. Η ενότητα αυτή παρέχει στους/στις ασκούμενους/-ες μια ισχυρή βάση για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους στη δημιουργία κινούμενων αφηγήσεων και πολυμεσικών εφαρμογών. Θα μάθουν να συνδυάζουν την τέχνη και την τεχνολογία για να δημιουργήσουν ελκυστικά και αποτελεσματικά οπτικοακουστικά έργα. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες θα έχουν την ευκαιρία να εμβαθύνουν σε αυτόν τον τομέα και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στη δημιουργία δυναμικών και διαδραστικών περιεχομένων.

Οι ασκούμενοι/-ες θα μάθουν να δημιουργούν οπτικά σχέδια που θα αφηγούνται μια ιστορία (Σχεδιασμός Εικονογραφημένου Σεναρίου-storyboard), καθορίζοντας τις σκηνές, τις κινήσεις των χαρακτήρων και τα εφέ. Αυτή η διαδικασία είναι κρίσιμη για την οργάνωση των ιδεών και τη δημιουργία μιας συνεκτικής αφήγησης. Χρησιμοποιώντας λογισμικά κινούμενων γραφικών, οι ασκούμενοι/-ες θα μάθουν να δίνουν ζωή στα στατικά σχέδια. Θα πειραματιστούν με διάφορες τεχνικές κίνησης, σε μια διαδικασία απαιτητική σε υπομονή και ακρίβεια, για να δημιουργηθεί ένα ρεαλιστικό και ενδιαφέρον αποτέλεσμα.

Οι ασκούμενοι/-ες θα μάθουν να συνδυάζουν την κίνηση με τον ήχο για να δημιουργήσουν μια πιο πλούσια και ελκυστική εμπειρία. Θα επιλέξουν κατάλληλη μουσική, ηχητικά εφέ και φωνές για να ενισχύσουν την αφήγηση. Η δημιουργία διαδραστικών πολυμεσικών εφαρμογών απαιτεί την κατανόηση των αρχών του σχεδιασμού διεπαφής. Οι ασκούμενοι/-ες θα μάθουν να δημιουργούν διεπαφές που είναι όχι μόνο ελκυστικές αλλά και εύχρηστες. Θα εξετάσουν παράγοντες όπως η ιεραρχία των πληροφοριών, η πλοήγηση και η προσβασιμότητα. Στη δημιουργία οπτικοακουστικών έργων θα έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν με επαγγελματίες από άλλους κλάδους, όπως προγραμματιστές, ηχολήπτες και σεναριογράφους.

Οι ασκούμενοι/-ες χρησιμοποιούν ποικιλία λογισμικών, όπως –ενδεικτικά– το Adobe After Effects, το Adobe Premiere Pro και το Adobe Audition, για να δημιουργήσουν τα κινούμενα γραφικά, να επεξεργαστούν βίντεο και ήχο και να συνθέσουν τα τελικά έργα. Επιπλέον, χρησιμοποιούν εργαλεία ανάπτυξης ιστοσελίδων για να δημιουργήσουν διαδραστικές εφαρμογές.

Συνιστάται να εστιάσουν το ενδιαφέρον τους στην αφήγηση, στην οπτική αισθητική και τεχνική ποιότητα των έργων τους, όπως και να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην οργάνωση του χρόνου τους και τη διαχείριση σειράς στοιχείων που εμπλέκονται σε ένα οπτικοακουστικό ή πολυμεσικό έργο.

Αν και θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε όλα τα στάδια της παραγωγής, ορισμένα καθήκοντα, όπως ο προγραμματισμός πολύπλοκων διαδραστικών στοιχείων, δεν προβλέπεται να είναι μέσα στα καθήκοντά τους.

5.1.Ε • ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ, ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η καλλιέργεια δεξιοτήτων διά βίου μάθησης αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαρκή επαγγελματική εξέλιξη του/της γραφίστα/-τριας, καθώς οι αισθητικές τάσεις, οι τεχνολογίες και οι απαιτήσεις της αγοράς μεταβάλλονται συνεχώς. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι ασκούμενοι/-ες ενθαρρύνονται να αναπτύξουν στάση συνεχούς αναζήτησης γνώσης, συμμετέχοντας ενεργά στις καθημερινές δημιουργικές διαδικασίες της επιχείρησης ή του οργανισμού.

Μελετούν συστηματικά έργα σύγχρονων και ιστορικών δημιουργών, παρακολουθούν εξειδικευμένες πηγές ενημέρωσης, σεμινάρια και διαδικτυακά μαθήματα, ερευνούν οργανωμένα τις νέες σχεδιαστικές τάσεις και τις σχεδιαστικές λύσεις καταξιωμένων γραφιστών και αναλύουν τις αισθητικές επιλογές που εφαρμόζονται σε πραγματικά έργα, εμπλουτίζοντας έτσι διαρκώς την οπτική τους αντίληψη και την κριτική τους ματιά. Παράλληλα, εξασκούνται συστηματικά στο σκίτσο και στην οπτική διερεύνηση ιδεών, ώστε να μετατρέπουν δημιουργικές σκέψεις σε ολοκληρωμένες σχεδιαστικές προτάσεις.

Στο εργασιακό περιβάλλον συμμετέχουν, υπό την καθοδήγηση έμπειρων επαγγελματιών, στην αξιολόγηση νέων ψηφιακών εργαλείων, λογισμικών και εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης, αναπτύσσοντας παράλληλα την ικανότητα να αξιολογούν κριτικά την ποιότητα, την αξιοπιστία, την καταλληλότητα και τη συμμόρφωση του παραγόμενου υλικού με το ισχύον πλαίσιο πνευματικής ιδιοκτησίας και δεοντολογίας. Χρησιμοποιούν σταθμούς εργασίας, επαγγελματικό λογισμικό σχεδιασμού, γραφικά τάμπλετ, υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους και συστήματα διαχείρισης αρχείων, τηρώντας ασφαλείς πρακτικές προστασίας και δημιουργίας αντιγράφων ασφαλείας των δεδομένων.

Παράλληλα, οργανώνουν και ενημερώνουν το προσωπικό τους χαρτοφυλάκιο εργασιών (portfolio), επιλέγοντας αντιπροσωπευτικά έργα, τεκμηριώνοντας τη σχεδιαστική τους διαδικασία και παρουσιάζοντας με επαγγελματικό τρόπο τις δεξιότητες και την εξέλιξή τους, σε έντυπη και ψηφιακή μορφή, για τη μελλοντική επαγγελματική τους εξέλιξη. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στην αντικειμενική αυτοαξιολόγηση, στη συστηματική αναζήτηση επικοινωνιακής ανατροφοδότησης, στη συστηματική επικαιροποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους και στον αυστηρό σεβασμό της εμπιστευτικότητας των έργων των πελατών.

Παρ' ότι συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες μάθησης και επαγγελματικής ανάπτυξης, δεν αναλαμβάνουν αυτόνομα αποφάσεις στρατηγικής, τεχνολογικών επενδύσεων, δημοσιοποίησης εμπιστευτικών έργων ή επίσημης εκπροσώπησης του οργανισμού ή της επιχείρησης.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία και το οποίο περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων εμπειριών, ώστε να εισέλθει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας, το οποίο παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα, από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation), κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας, μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδικευση και οι οποίες χρειάζονται χρόνο, επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο (εξάμηνο) υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

Α | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αθυμαρίτου, Φ. & Καρακασίδης, Ν. (2002). *Τεχνολογία Γραφικών Τεχνών* (τόμος Γ': Βιβλιοδεσία – Συσκευασία). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
- Albers, J. (2016). *Η αλληλεπίδραση των χρωμάτων*. Ραφήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
- Ambrose, G. & Harris, P. (2006). *Format. Βασική Γραφιστική: Εικόνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Dart Books.
- Αμούργη, Α., Βογιατζή, Μ., Καλαντζάκης, Δ. & Καλαντζής, Β. (2002). *Γραφιστική: Γραφιστική Δημιουργία Έντυπου Υλικού* (τόμος Γ'). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
- Anton, K. K. (2017). *Adobe InDesign CC*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
- Anton, K. K. & Dejarld, T. (2023). *Adobe InDesign βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
- Αντωνοπούλου, Ν., Κούρτης, Κ. & Παπαδάκης, Χ. (1999). *Ελεύθερο Σχέδιο*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Απέργη, Ο. & Μπιτζένης, Δ. (2015). *Τεχνολογία των Εκτυπώσεων*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Arnason, H. H. (2006). *Ιστορία της Σύγχρονης Τέχνης* (μτφρ. Φ. Κοκαβέσης). Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Arnheim, R. (2005). *Τέχνη και Οπτική αντίληψη. Η ψυχολογία της δημιουργικής όρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Αρφαράς, Μ. Ε. (2010). *Το Ελεύθερο Σχέδιο. Συνθέσεις με μολύβι* (τόμος Α'). Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Berger, J. (2011). *Η εικόνα και το βλέμμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

- Βιθυνός, Μ. & Λυμπεράκης, Α. (2002). *Η Τέχνη και η Επικοινωνία στις Γραφικές Τέχνες* (τόμος Α΄: *Ιστορία της Τέχνης/Ιστορία των Γραφικών Τεχνών*). Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
- Bringhurst, R. (2001). *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Chavez, C. (2023). *Adobe Photoshop βήμα προς βήμα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
- Γκούβη, Κ., Δημητριάδου, Λ., Καμπά, Ι. & Τσαμασλίδου, Β. (2000). *Γραφιστικές Εφαρμογές II*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Δαββέτας, Δ. (2022). *Σύντομη Ιστορία του Design*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάκτος.
- Δασκαλοθανάσης, Ν. (2023). *Ιστορία της Τέχνης 1945-1975*. Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.
- Δεληγιάννης, Γ. (2007). *Διαδραστικά πολυμέσα και ψηφιακή τεχνολογία στις τέχνες*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Fagotto.
- Δημούλας, Χ. (2015). *Τεχνολογίες συγγραφής και διαχείρισης πολυμέσων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-588>
- Διαμαντοπούλου, Α. Δ. (2010). *Μορφές με Ελεύθερο Χέρι*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Dix, A., Finlay, J., Abowd, G. D. & Beale, R. (2004). *Επικοινωνία Ανθρώπου – Υπολογιστή*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
- Dondis, D. A. (2002). *Βασικές Αρχές Οπτικής Παιδείας*. Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.
- Ζαβρού, Ε. (2022). *Οι εξελίξεις στον κλάδο των Γραφικών Τεχνών και οι προοπτικές ανάπτυξης* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2024 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/171055>

- FESPA. (2020). *Τεχνικό εγχειρίδιο – Διαχείριση χρώματος και αναπαραγωγή* (επιμ.-μτφρ. Μ. Τσιγώνιας). Αθήνα: Εκδόσεις FESPA Hellas Association.
- Foster, H., Krauss, R., Bois, Y.-A., Buchloh, B. H. D. & Joselit, D. (2018). *Η Τέχνη από το 1900*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Gombrich, E. H. (2011). *Το χρονικό της τέχνης* (μτφρ. Λ. Κάσδαγλη). Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
- Ίττεν, Γ. (2011). *Σύνθεση και μορφή. Το βασικό μάθημα στο Bauhaus και αργότερα*. Ραφήνα: Εκδόσεις Αντιύλη.
- Jago, M. (2019). *Adobe Premiere Pro CC βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.
- Janson, H.-W. & Janson, A. F. (2011). *Ιστορία της τέχνης. Η Δυτική Παράδοση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Καλαμπάκας, Ε. & Κυριακουλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 12 Ιουλίου 2024 από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5709>
- Kandinsky, W. (2011). *Σημείο, Γραμμή, Επίπεδο*. Αθήνα: Εκδόσεις Δωδώνη.
- Κάππος, Ι., Λαδιάς, Α., Μικρόπουλος, Α., Τζιμογιάννης, Θ. & Χαλκιά, Κ. (1999). *Πολυμέσα – Δίκτυα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – ΥΠΕΠΘ.
- Κατσουλίδης, Τ. (1993). *Το Σχέδιο του Γράμματος*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Klee, P. (1989). *Η εικαστική σκέψη. Τα μαθήματα στη σχολή Μπαουχάουζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Μέλισσα.
- Κολοκυθάς, Κ. (2015). *Ψηφιακά Μέσα στις Οπτικοακουστικές Τέχνες* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/3489/3/00_master_document_final_9873.pdf
- Kordes, A. K. & Dejarld, T. (2023). *Adobe InDesign βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

- Κουτρουδίτσος, Χ. (2018). *Πρότυπα και προδιαγραφές διαχείρισης χρώματος στην εκτύπωση γραφικών τεχνών* [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2025 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/75729>
- Kress, G. & Leeuwen, T. V. (2010). *Η ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Κωνσταντόπουλος, Π. (2022). *Infographics. Μικρές ιστορίες για μεγάλα γεγονότα*. Αθήνα: Εκδόσεις Gramma.
- Λαζαρίνης, Φ. (2015). *Πολυμέσα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2024 από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-805>
- Μάλαμα, Α. (2008). *Ιστορία της Τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
- Μαρχαβίλας, Π. Κ. (2016). *Διαχείριση ασφάλειας & υγιεινής της εργασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Ματθιόπουλος, Γ. Δ. (2024). *Ελληνική Τυπογραφία. Η ιστορική εξέλιξη των ελληνικών τυπογραφικών στοιχείων: 15ος-20ός αιώνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- Μούρη, Ε. & Σιάκας, Σ. (2023). *Το animation ως μέσο πολυσύνθετης επικοινωνίας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-322>
- Ουαίτ, Τ. (1989). *Το κινούμενο σκίτσο. Όλα τα μυστικά για την τεχνική του κινούμενου σκίτσου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ντουντούμη.
- Παπαντωνόπουλος, Α. (2015). *Ιστορία της Γραφής και των Γραφικών Τεχνών*. Χανιά: Εκδόσεις Μουσείο Τυπογραφίας Γιάννη και Ελένης Γαρεδάκη.
- Παπασταμούλης, Κ. (2003). *Χρώμα – Σκίτσο και Αρχές Ελευθέρου Σχεδίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Παππά, Ο., Σταγκανέλλης, Δ. & Χαλκιά, Μ. (2001). *Τεχνικές Εκτύπωσης – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Σεβαστάκης, Δ., Σπηλιόπουλος, Α. & Χαρίσης, Η. (2017). *Ελεύθερο Σχέδιο – Χρώμα*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Σιάκας, Σ. Θ. (2020). *Τρισδιάστατος σχεδιασμός περιβάλλοντος – 3d modeling για animation*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαίδιμος.

Σιάκας, Σ. Θ. (2023). *Τρισδιάστατη κίνηση σε υπολογιστή – 3D computer animation. Από το Stop motion στην τρισδιάστατη κίνηση – 3D animation στο Blender*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαίδιμος.

Σκαρπέλος, Γ. (2011). *Εικόνα και κοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Σούτου, Α. (2015). *Οι «Νέες» Γραφικές Τέχνες. Εξέλιξη και διαμόρφωση των παραδοσιακών γραφικών τεχνών στο νέο τοπίο των media. Έμφαση στην τεχνολογία, την αγορά και το επιχειρείν [Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία]*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2024 από: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/75690>

Vaughan, T. (2002). *Πολυμέσα. Αναλυτικός Οδηγός*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

Wood, B. (2023). *Adobe Illustrator βήμα προς βήμα*. Αθήνα: Εκδόσεις Μ. Γκιούρδα.

Χαλεβελάκη, Μ. (2010). *Μια εισαγωγή στη σημειολογία: θεωρία και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Χαραλαμπίδης, Α. (2002). *Η Τέχνη του 20ού αιώνα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Χαραλαμπίδης, Α. (2023). *Μια μικρή ιστορία της τέχνης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Χατζηθεοδώρου, Β. (2019). *Διαχείριση σχεδιασμού στην οπτική επικοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ευρασία.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Ambrose, G. & Harris, P. (2008). *The Fundamentals of Graphic Design*. Switzerland: AVA Publishing.

- Ascher, S. & Pincus, E. (2012). *The Filmmaker's Handbook. A Comprehensive Guide for the Digital Age*. London: Penguin Books Ltd.
- Beaird, J. & Walker, A. (2020). *The principles of beautiful web design* (4th edition). Birmingham, UK: SitePoint.
- Bokhua, G. (2022). *Principles of Logo Design: A Practical Guide to Creating Effective Signs, Symbols, and Icons*. Gloucester, MA, USA: Rockport Publishers.
- Coles, S. (2012). *The anatomy of type: A graphic guide to 100 typefaces*. New York: Harper Design.
- Collins, W., Hass, A., Jeffery, K., Martin, A., Medeiros, R. & Tomljanovic, S. (2015). *Graphic Design and Print Production Fundamentals*. British Columbia: Victoria, B.C.: BCcampus.
- Elam, K. (2007). *Typographic Systems*. New York: Princeton Architectural Press.
- Gatter, M. (2010). *Production for Print*. London: Laurence King Publishing.
- Hultgren, K. (1993). *The Art of Animal Drawing*. New York: Dover Publications.
- Jago, M. (2025). *Adobe Premiere Pro. Classroom in a Book. 2025 Release*. San Jose, CA: Adobe Press.
- Leirpoll, J., Osborn, D., Murphy, P. & Edwards, A. (2017). *The Cool Stuff in Premiere Pro: Learn advanced editing techniques to significantly enhance your workflow* (2nd edition). New York: Apress.
- Lupton, E. & Phillips, J. C. (2018). *Graphic design thinking: Beyond brainstorming* (2nd edition). New York: Princeton Architectural Press.
- Monaco, J. (2000). *How to read a film: The world of movies, media, and multimedia*. New York: Oxford University Press.
- Müller-Brockmann, J. (1996). *Grid Systems in Graphic Design: A visual communication manual for graphic designers, typographers and three-dimensional designers*. Switzerland: Niggli, Niderteufen.
- Müller, J. & Remington, R. (2015). *Logo Modernism*. USA: Taschen.

- Myers, D. R. (2013). *The graphic designer's guide to portfolio design* (3rd edition). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Nielsen, J. (1999). *Designing web usability: The practice of simplicity*. Indianapolis, IN: New Riders Publishing.
- Nielsen, J. (2004). "Enhancing the explanatory power of visibility heuristics", in: *Chi '94: Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, pp. 152-158. New York: Association for Computing Machinery.
- Raimes, J. & Bhaskaran, L. (2007). *Retro Graphics Cookbook: Recreate 100 years of Graphic Design*. UK: Ilex.
- Raven, F. & Collett, G. (2016). *Book Design Made Simple: A step-by-step guide to designing and typesetting your own book using Adobe InDesign*. USA: 12 Pines Press.
- Samara, T. (2023). *Making and Breaking the Grid: A Graphic Design Layout Workshop*. Gloucester, MA, USA: Rockport Publishers.
- Scheichelbauer, R. E. (2013). *Drawing good paths*. Retrieved October 15, 2024, from: <https://glyphsapp.com/learn/drawing-good-paths>
- Siegel, K. (2024). *QuarkXPress 2025: The essentials & beyond: From basics to brilliance: A step-by-step guide to mastering QuarkXPress*. Maryland, USA: IconLogic, Inc.
- Singh, K. K. & Kumar, P. (2014). "A Model for Website Quality Evaluation: A Practical Approach", in: *International Journal of Research in Engineering and Technology*, 2.3: 61-68.
- Tsagaris, A. (2020). *Quick and easy vector graphics: Learn the 5 basic skills that will have you creating icons, logos, illustrations and UI in minutes*. Independently Published.
- Videomaker. (2012). *The Videomaker Guide to Video Production*. London and New York: Routledge.
- Wheeler, A. & Meyerson, R. (2024). *Designing Brand Identity: A Comprehensive Guide to the World of Brands and Branding*. USA: Wiley.

Williams, B., Damstra, D. & Stern, H. (2015). *Professional WordPress: Design and development* (2nd edition). Indianapolis, IN: Wrox.

Wood, B. (2025). *Adobe Illustrator. Classroom in a book*. San Jose, CA: Adobe Press.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/18/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

